

Angeli poliviani misfollanea

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Pal. E.6.2.1

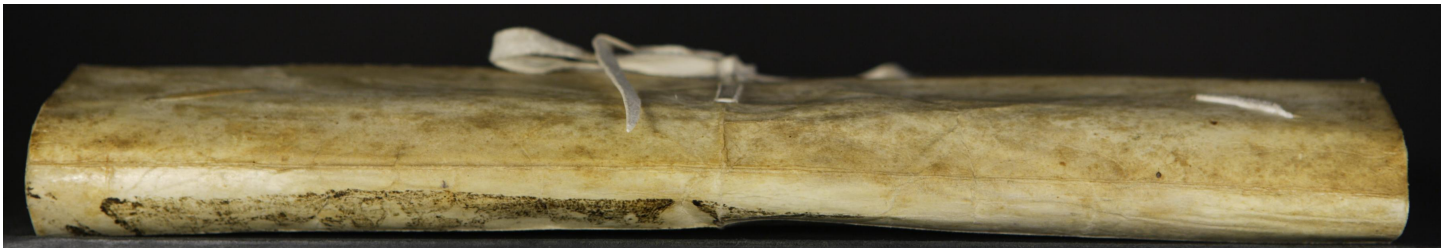

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Pal. E.6.2.1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Pal. E.6.2.1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Pal. E.6.2.1

E. 6. 2. 1.

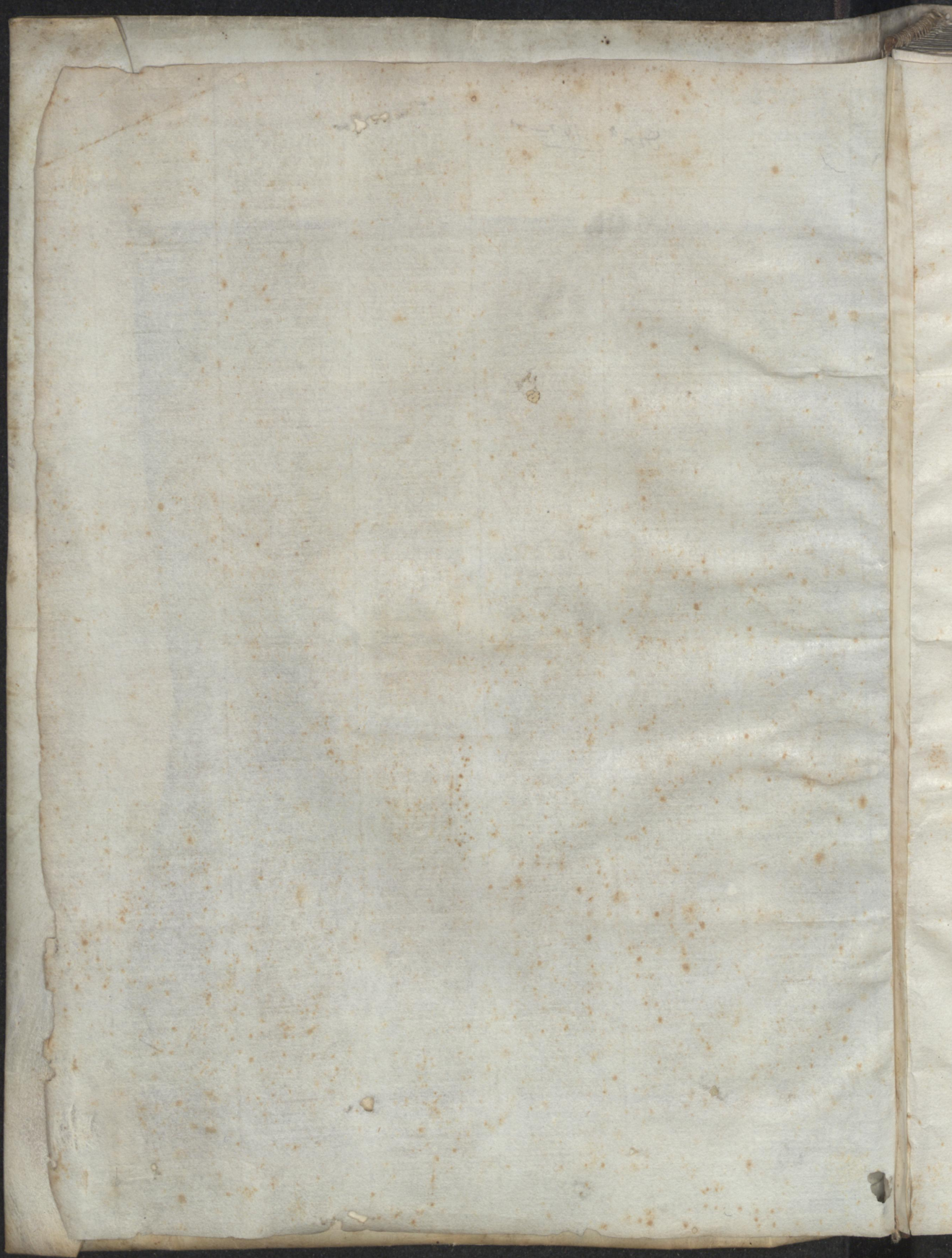
✠ ✠ ✠ ✠ ✠

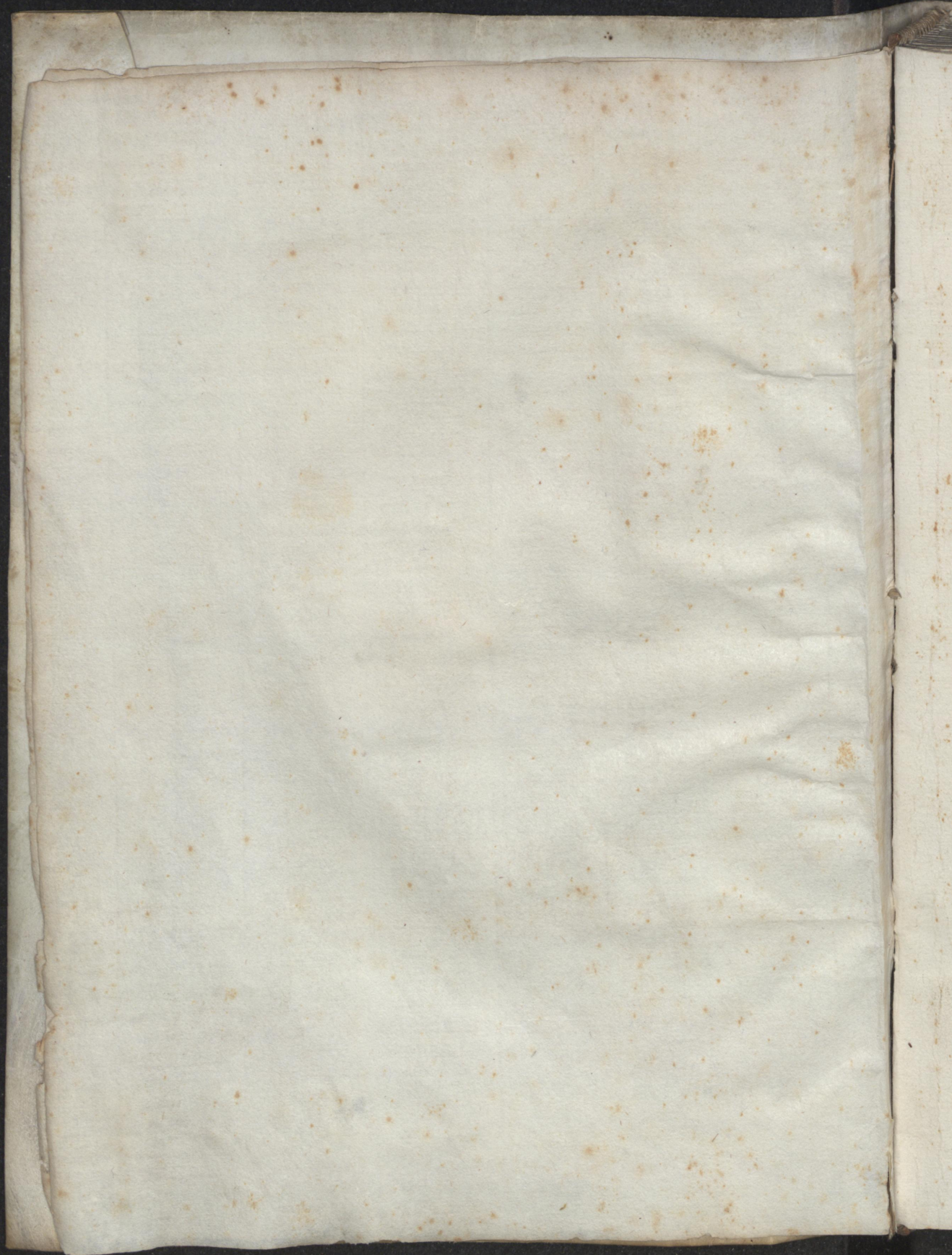

Fol. 9. 287.

E. 6. 2. 1

Sim^a 162

ANGELI POLITIANI MISCELLANEORVM CENTV
RIAE PRIMAE AD LAVRENTIVM MEDICEM
PRAEFATIO

VM tibi superioribus diebus/Laurenti medi
ces/nostre hęc Miscellanea inter equitandum
recitaremus/delectatus arbitror nouitate ipsa
rerum:& uarietate non illepida lectionis/hor
tari coepisti nos/ut unam saltem ex eis centu
riam(nā centenris libri singuli capitibus.expli
cant) publicaremus. Quod nūc utiq; simul auctoritate tua:qua
maior nobis quidem nulla in terris est/simul ratione adducti fa
cimus:quoniam nostra ista iam nō nulli/uel cum puluisculo cō
uerūt:sic ut aliis pridem/sibiq; nostrorū titulo laborum/nimis
placeant. Quanq̃ scimus/inuidia magna fore hos libros/& mul
tum sermonis subituros:ut qui de magni nominis auctoribus/
libere pronuntient! Sed nō id nostrum exemplum. Nam scripto
res ferme omnes/sic suas tuentur partis:ut alienas oppugnent/
ac laudis occasionem/plerunq; de aliorum erratis petant. Tum
saep̃ a renuōribus & gregariis:uelutiq; postremæ notæ:qualis
ego uel Cluuienus:etiam pceres illi(ut ita dixerim)& antesigna
ni quidam litterarum sugillantur. Verus est autem dictum:Con
scientia mille testes. Scit illa/profus nihil hic odio datum/nihil
stomacho:candide omnia/& simpliciter:nihil aut insectāter/aut
maleuole:nihil oblatrandi studio:nihil ostendendi uoto/proru
limus:animoq; semper ad probandum(sic liceret)q̃ ad improban
dum propēsiore fuimus:Neq; uidelicet strophis/aut cuniculis!
sed libero examine:libera ueritatis fronte/rem gessimus. Ac non
id quaesiuimus/ut aliquam doctis hominibus/ueluti labeculā/
aspergeremus! sed id cauius potius:ne sub illorū auctoritate/
studiosorum fides periclitaretur. Deniq; i eos potissimū cuneus
hic ex professio directus/in eos hic aries exdestinato réperatus:

qui contra ueri faciē pro uernaculo quidem sibi / sed imaginariū
tamen sensu / fronte durat: eos acie stili / maxime cōpungimus:
qui stili uerrere / hoc est qui sua errata dispungere / nō didicerunt.
At inordinatam istam / & cōfusaneam / quasi siluā aut farraginem
perhiberi / quia nō tractim & cōrinenter / sed saltuatim scribimus
& uellicatim: tantū abest uti doleamus / ut etiam titulum non sa
ne aliū q̄ Miscellaneorum exquisiuerimus / in quis græcum ra
men Helianum: latinum sequimur Gellium: quorum utriusq; li
bri uarietate sunt q̄ ordine blandiores. Quanq̄ ne Clementis q̄
dem romani pontificis / apostolicisq; uiri commentaria: quę stro
mata / quasi stragula picta dixeris / inscribēbantur: aliū profecto
nobis titulum / nisi uarietatis istius insinuabant. Et enim de Ari
stoxeni taceo cōmentariis: quos pari ferme titulo citat / eo uolu
mine Porphyrius / quod in harmonica Ptolemę composuit. De
niq; si uarietas ipsa / fastidii expultrix / & lectionis irritatrix ī Mi
scellaneis culpabitur: una opera / reprehendi rerum quoq; natura
pōterit: cuius me quidē profiteor / tali disparitate discipulum.
Quod si ad omnē se minutiē demittunt: hoc uero apud latinos
exēplo etiam Cęsaris / Varronis / Messale / Ciceronis / Plini / Quin
tiliani / aliorūq; similium facere licet: quos emulantibus / & errare
honestū. Quare quod istos ueluti patricios decuit: etiā me qua
si minorū gentiū non dedecet. Par adeo celebritas nominū: uel
græca inserit / uel ex cōmodo interpretat: idq; nūc ad sensum: nūc
ad uerbū: quod hic utrunq; iam si cui parū quæpiā enucleata: for
tasse etiā nimis dura / obscuraq; uidebuntur: certe is nec ingenio
satis uegero: nec eruditione solida / fidelisq; fuerit. Sic ubi barbara
quędam & obsoleta deprehendunt: ea uero de industria dispersi
mus: etiā ut barbaris & ineruditis placeremus: & fieret liber cor
rasa undiq; gratiola / uendibilior. Siqui remotiora dicēt hic inue
niri uocabula / q̄ ut sumpta credant de medio: nē isti arbitror sen
tentiam suā mutabūt: cum ad usq; mediū litteraturę pmouerint.
Nec enim desunt q̄buseriā (ut ait M. Tullius) alabastris unguēti

plena putere uideatur: Tū in hoc genus sc̄riptionibus: quę nō se
populo uenditant: sed paucis modo parant: usus istiusmodi re
condit: supellectilis: presertim uerecundus: minime improbat
a bonis. Nec enim renouare sit probū: quā iā pene exoleuerunt:
si modo hęc ipsa non uetustescere adhuc: sed uetescere de inre
gro possint. Si quem nō nulla interim offendēt eloquendi diuer
cula: minus fortasse homini nota: qui decē tantū Ciceronis pagi
nas: nihil preterea lectitauerit: utiq; ab hoc ego ad eruditos pu
co: precipue credo laudaturos: quā ab ipso improbabūt. Nihil
autē forsan intolerabilius: q̄ ut de te sententiā ferat indoctus: qui
ramen sibi ipse doctissimus uideatur. Siquis: ubi quid refellitur:
multatū uel auctoritatū uel rationū moles desiderat: at uictoriā
sciat illic a nobis: nō uictoriā quāri sarietare. Si longiuscula capi
ta alia: breuiuscula rursus alia putabūt: credamus hanc quoq;
esse legē noui operis: ut equale habeat nihil: nusquā sibi sit par:
semper dissimilitudine claudicat: unamq; istā regulam tueat: ne
quid ad regulam: nequid ad perpēdiculum: libellamq; reuocet.
Si liberior stilius insolētis extimabitur nature: forsan benignior
interpretis simplicitati potius tribuet: quę nec ingenuos dedecet.
Sic ubi porro consuetudo refragabitur: at ueritas: quā nugas nō
facit: aut ueritatis uicaria cōsuetudo melior: patrocinabitur. Nā
& sumptum consuetudine dicitur: quod aduersus auctoritatem
sit receptū: & error saepe cōsuetudinis: obiectatur a doctis. Tum
pulchre sic ait quidam. Consuetudo sine ueritate: uetustas erro
ris est. Deniq; si pauca respersimus iterim: scrupulosa & anxia:
quodq; uerius: subacida: uel ex philosophia: cuius iam pridem
sumus cādidi: uel ex orbe illo disciplinarum: quę studio sapiē
tię famulantur! At ea stomachū tamē lectoris p̄dulcibus mar
centem: recreabunt fortassis: & exacuēt. Nam quo hęc omnia gra
ta sui uice conspirent: & quodam uelut antitheto fēderentur: pe
ne de calcaria (quod dicitur) i carbonariam decucurrimus: & id
operam dedimus: ut alternatim deinceps inter se cōtraria quoq;

sublequerentur: quæ nos querelæ istiusmodi eximerent. Nec enim
 defieri apud nos etiā patimur: quæ sint amena magis: & oblecta-
 toria: ne dixerim illecebrosa: quæ uel utilia: uel necessaria: siquidem
 est (ut ait Varro) aliud homini: aliud humanitati satis: etiamque
 citra emolumentū: speciosa interim petuntur: non hercle minus:
 quæ sine specie compedium. Ergo ut agrestes illos & hircosos: quæ-
 dam ex his impolita & rudia delectabunt: exalceataque magis: quæ
 dedolata: nec modo limam: sed nec runcinas experta: nec scobi-
 nas: ita e diuerso uermiculata interim dictio: & ressellis plunco-
 loribus uariiegata: delicates hos capiet: uollosos: & pumicatos:
 ne conflatis utrinque uocibus: & aquabili: uel plausu: uel sibilo:
 aut ad cælum efferat: aut ad humum deiciat. Medais autem inter
 hos: & neutro notandis: quasi quidam diuersorum Cinnus (ut
 ait Cicero) satisfaciet: non uno aliquo excellens: & omnium tamen
 particeps. Nec enim gustus idem omnibus: Sed suum palatum
 cuique: Tum credo & expuent in cōuiuio quidam: pro fastidioso
 & uesco: quod mox in culina pro suaui liguriant: & opimo. Nos
 ista certe: nō foro & curi: sed cubiculo: & scholæ parauimus: eoque
 studuimus: nescio an & præstiterimus: ut siquæ hic essent: omni-
 no faciles essent: & simplices munditia: non operosa: & pigmetā-
 ra lenocinia: color: nitorque uerus: & ingenuus: nō ascitus: & ex ar-
 cula: cōgruēs habitus & expeditus: nō onerosus: & laciniolosus.
 Postremo cuiusmodi exeant: quoquo modo hæc accipiant: mi-
 nime pfecto recusamus: (Sed nec opinor euademus) communē
 illam scribentium sortem: male audiēdi: sit modo ira cordi lecto-
 ribus. Quinimmo isti aleæ caput obiectamus: neque patrociniū
 respicimus: quod ultro nobis ademinimus censura. Decernaturque
 potius in nos: traducamur: uexemur: quæ non litterarum publica
 fraus: quarum nobis est honor: propriis utilitatibus antiquior:
 etiam nostro aliquo: uel famæ: uel orii dispēdio redimatur. Nam
 quō ista quæso studiorum communium professio: si iam uentum
 ad hæc usque est: ut quod officiū studiis uniuersi debemus: cessare

omne ramentum / suspitione degeneri patiamur: Quo pacto uel dura
re ultra / uel esse iam poterit honestarum litterarum sinceritas / so
luta penitus censura / dum sic æque omnes inuidiam perhorresci
mus: Quanquā (quod ad me attinet) utinam labori meo non con
temprus potius / quā inuidia debeatur: illud enim prope uotis est / si
modo quod ait Liuius: Inuidia / uelut ignis alta petit. Quin agi
redum studiorum cultores optimi / pro se quisque alacres / gramen
hoc inexpugnabile / quo bonæ fruges humanitatis præfocantur /
auellere: subnascensque factis stirpibus / quasi perniciosissimas he
deras / & omnem earum succum lapsibus erraticis exsorbentes / ab
rumpere penitus / & detruccare: Non desunt interpolatores ueri
tatis / ne desint quoque redintegratores: existat uindex aliquis ro
go: & patronus periclitantium disciplinarum: Nam ego ut unus
e medio / quid mihi liberum sit / utique experiar. Faciā nec ne opere
pretium / post uidero. Quorsum tamen fluxerit: aut quocumque res
cecidit / equi boni faciā / planeque malignitatum omnium & ob
treccationum uenena / non deuorabo modo / sed (quo sum stoma
cho) etiam concoquam: certus ueritatis hunc esse quasi genium /
simul atque in publicum appareat / ut odiosa inimicaque sit uulgo.
Conniueant igitur alii licet / & dicere uerum nussent / ego unus
profecto (quidquid erit) non dissimulabo iudicium: non suppri
mam quæ sensero: non indulgebo iam talibus patientiam! Sed
uel huic libello meo / saltem semilibere / sic infurabo. Vidi: uidi:
ipse libelle / cotidieque uideo / multa in litteris fieri capitalia / compi
lari subdole aliena: confingi ad libidinem / quæ cui commodum:
ascribi etiā idoneis / quæ nec agnoscant: allegari / qui non extent
auctores: citari quin etiam pro uetustis / nullibi comparentis co
dices: compleri libros omnes operosissimis uanitatibus: falsa pro
ueris: ascita pro natiuis: nouicia pro uernaculis / supponi: pollui:
adulterari: oblini: incrustari: distorqueri: confundi: præcipitari:
iteruerti omnia: nulla fide: nullo nec pudore: nec iudicio: quodque
his omnibus pestilentius: occasione quoque recentis artificii: quæ

libet stolidissimas opiniones in mille uoluminum traduces / mo-
mento propagari: Postremo (ut semel dicam) etiam nunc multos /
auriculas habere asini. Dicat hic aliquis / Quid tu autem? Fateor
equidem / possum falli / ut humanus! Sed neminem profecto sciens
fallo: & ut mendacium fortasse dico: sic certe non mentior. Tum
egomet mi ignosco Meuius inquit: Immo aurem (extra iocum)
nec egomet mi ignosco: & si quid indoctius / incautusque protule-
ro / refutari a quouis cupio: refutaturus ipse me / si fuero admoni-
tus. Non enim sic me peruerso amo: ut errare alios malim / quam ino-
tescere quod errare. Sed ex eorum sum numero & ipse / qui proficien-
do scribunt: & scribendo proficiunt: ac de isto quidem fors uide-
rit. Illud uerissimum: si domi commentarios istos diutius / atque in
manibus habuissim / & regustare iterum ex interuallo licuisset / lo-
ge instructiores / fuisse eos / locupletiores adminiculariores pro-
dituros. Videlicet hoc illud est: precipue studiorum genus / quod
uigiliis augetur: ut cui subinde ceu fluminibus ex decursu / sic
accedit ex lectione minutatim quo fiat uberius. Tum incodita
nunc quoque pleraque ineliquata / indiscussa: non rotunda: non tor-
nata adhuc! Sed quae autem prorsus praeterierint: utpote restrictim
cogitata: & extempore potius quam a cura: quam ex abundanti pene
stili negotium / currat: & elocutionem concinnat / quem cana & ue-
ritas & fides precipue sollicitat. Enimuero ne putent homines
maleferiati / nos ista / quae quae sunt / de fœce hausisse / neque gram-
maticorum transiliuisse lineas / Pliniano statim exemplo nomina pre-
texuimus auctorum / sed honestorum / ueterumque dumtaxat / unde
ius ista sumunt: & a quibus uersuram fecimus / nec autem / quos
alii tantum citauerint / ipsorum opera temporibus interciderint!
Sed quorum nosmetipsi thesauros tractauimus: quorum sumus
per litteras peregrinati: quamquam & uetustas codicum: & nomisma-
rum fides: & in eis / aut in marmore incisae antiquitates: quae tu no-
bis Laurenti suppeditasti / plurimum etiam / praeter librorum ua-
rietatem / nostris commentationibus suffragantur. Vt autem uel

exéplo doceremus / circularonū prestigias / & imposturas omnis
esse rollendas / refrenādamq; adeo / quorumpiam lasciuia / quae
iam / sicuti cancer late serpit / inaniter de prescripto / & licenter egre
diendi / nusquā aliquando ueteris scripturae testimonium citau
mus : nequid adscripticium / neue quid usq; superducticium prae
ualeret / quin sua quodq; facie repraesentauerimus : & eas appolue
rimus notas / unde exq; penitus / usq; a stirpe possit auctoritas .
Atq; ut muneris huius nostri / nullae prorsus appendices deside
rentur / etiam capita ipsa rerum / titulis inclusa breuissimis / Sed in
quis maior / q̄ pro numero utilitas / concentui uimus : & ceu bre
uib; ceris ingentes summas / calculatorum more collegimus :
quo negligētiā delicati lectoris / ipsi potissimū subscriberemus .
Proinde sicuti sub Aiacis clipeo / Teucer homericus : ita nos utiq;
sub umbra tui nominis latitantes / centuriarim dabimus in bar
baros impressionem . Ita editione subinde aliqua / uel aquis uel
iniquis mos geretur : Et quadam pensante uice / sicut illis quod
osculentur / ita his abunde supparabimus / quod mordeant . Mor
debunt autem puto nostra / uel rabiosi quidam / quos elegāter
Cato uiriliter gaures appellat / isto potissimum litigandi uitio / ue
luti morbo laborātes : cerebrosa gens & irritabilis : Qui sine cau
sa / sine discrimine / clausisq; (quod aiunt) oculis / quodcunq; no
men adlatrāt . Vel qui rursus / aduocatione mercennaria / uenaliq;
sentētia / cuiusq; semel auctorati / atq; addicti / quasiq; dediti mā
cipio sint : eundē rueri / pugnaciter / pertinaciterq; quo iure : quaq;
in iuria obstinauerunt . Vel iactantiaculi illi & nugiuēdi : pleni ru
mida / sed & fatua cōiectura : qui seq; & sua dumtaxat etiam sine
riualibus adamanr : sibi fauent : alios obrectāt . Vel postremo lu
cifugi quidam ueritatis & (ut planius dixerim) blattarii / litera
tores : qui defluentibus oculis / uereq; nocturnis / non diem tan
tum sereniores / sed nec umbrā sublustrem satis ferunt . Nam de
illis dubitat nemo quos liuoris tinea comest : quos rubigo sub
rodit inuidiae / qui gloriam alterius / suam penam / felicitatem alte

a iiii

rius suam carnificinam faciunt: qui profectu contrahescunt alie-
no: quos aegrescens prosperis maleuolentia/ ceu rortor intestinus
iugiter excruciat! Sed & censores item pulpitarii (nec autem de
doctis/ bonisq; nunc agimus) solent plerunq; fodicare nos/ & stu-
diis obstrepere istis. Etenim pleni ieiunitatis/ litteras humanio-
ris/ apud insciam plebeculam/ pene dixerim sollenniter/ buccis
concrepantibus infamant: & crassa rusticitate feroculi: quam so-
lam (quod & Hieronymus ait) pro sanctitate habent/ sic in eas/
& earum studiosos/ ampullosis proclamationibus/ infrendentes/
inspumantesq; deficiunt: ut facile se declarent etiam graecos illos/
improbare & pene odisse/ uere sanctas animas/ Basilium/ Chryso-
stomum/ Gregorios/ etiam latinos/ Cyprianum/ Ambrosium/ Au-
gustinum/ Hieronymumq; ipsum/ & alios id genus nostrae religio-
nis antistites/ gentium linguarumq; omnium disciplinis/ uelut
opibus aegyptiorum suffarinos. Quo mihi etiam uideretur ad-
mirabilior deliciae tuae Marianus hic Genazanensis/ nec in theo-
logia cuiquam secundus: & omnium quos in ecclesia cōtionan-
tes audiuius/ nō prudentissimus modo? sed & facundissimus/
cuius neq; suspecta populis/ ad bonam frugem tendentibus elo-
quentia: quoniam uitae incredibili seueritate commēdatur: nec
e diuerso tristis/ aut reformidabilis austeritas: quoniam poeti-
ca delenimēta/ pulchramq; istam litterarum uarietatem/ nitorem/
delicias/ non aspernatur. Ut igitur lana/ purpuram bona fide po-
rura/ certis prius inficiē medicamētis: ita litteris arbitrari/ doctri-
nisq; talibus/ excoli animos (quod ait in Hortensio Cicero) &
ad sapientiam excipiendam imbui preparariq; decet. Atqui non
tamen ob istos pigebit/ aut exigere stilo: quidquid hoc nostrarū
lucubrationū est: aut experiri/ quid concedatur in illos/ qui frau-
des in litterarum negotio/ concipiunt capitales. Nam & ego Phi-
loxoeno ignosco/ sicuti Cicero idem/ ad Atticum scribens/ redire
in carcerem/ q̄ mancipare iudicium praeporant: maxime si non

præsenti seculo! Sed quasi aternitati (prouit etiam dictum a
Thucydide) seruire scriptores cōuenit: Eoq; libri puro ipsi mo
numenta uocatur: quod ad memoriā magis posteritatis / incor
ruptius iudicatur: q̄ ad ineptam præsētis tēporis gratiolam
spectare debent. Ergo ut q̄ maxime (si licebit) hęc nō extingua
tur solū: sed etiam opprimatur improbitas / effuse omnia depra
uantium: nec abeat in exemplum / rīta & prostituta frōis / atq;
oris tanta duritia: iam nunc centurias sequētis / pro suscepto (ar
bitor) salutarī conatu / ne utiq; ad huius primæ gustū repromitti
mus. Quos enī molli nunc articulo tractamus: quos leui & lēro
braccio tāgimus: fortius dein puro prenemus / atq; urgebimus:
& cōtenti paulisper interim / prælusoria / uelitariq; pugna / mox ui
ribus collectis / toto exercitus robore depreliabimur. Quin etiā
(quoniam tunica propior pallio) uindicabimus / audacter / & gna
uiter a plagariis: ac furūculis interdum nostra: & asseremus libe
rali causa manum. Nostra uero nūc accipi tantum uolumus / quę
labore / industriaq; ipsi magna principes extudimus: nec expal
pari unq; nec extorqueri nobis ea passuri: q̄ diu licebit: nostra inq;
nō iectamenta / sed pignora. Nā ut hęc in mediū uice missiliū / di
reptui cōculcatuiq; relinq̄mus: ita illa nobis recipimus / & defen
dimus: hęc exponimus: illa et agnoscimus: & tollimus: sed ita
tamē / ut imitari simias nolumus / quę suos dicatur fētus q̄libet
deformes / p̄ formosissimis admirari. Nec erūt opinor hęc quoq;
nostra / quanquā leuionis op̄era studia / seu ludicra uerius / dede
cori tibi / Laurenti Medice / cui nunc adscribuntur. Adscribun
tur autem / non magis adeo / ut me gratum beneficiis tuis appro
bent / aut reponant gratiam: quod auxiliarium te / quodq; con
filiarium habuerunt: q̄ ut auspīcato procedant: & ut in iis tui me
moria frequenter / ex quo liber auctoritatem capiens / magni
celebritate nominis commendetur. Tum cui summa studiorum
meorum debetur omnis: ab eo quoq; portio ipsa iure incipiet.

Et hercule ueluti bellaria / sint ista / secundis accepta mensis: Quo
 niam rectæ cenæ / speciem / uicemq; grauiora illa occupant / qualia
 tibi multa / uel Marſilius Ficinus Platonis: uel Ariſtorelis inter
 pres Argyropylus Byzantiuſ e philoſophiæ penu congeſſerunt.
 De iſto enim præcunctis admirando / non Pico iam! ſed (ut ipſe
 appellare ſoleo) phoenice potius: qui nunci tua lauruſ nidificat:
 tanta mea quidem expectatio eſt: ut auſim Propertio ſuccinere:
 Cedite romani ſcriptores / cedite grai. Tu uale patrone iucundis
 ſime: & (quod facis) perge fauere doctis / perge litteras excitare:
 perge a ſitu recipere rem latinam: ab interitu græcam / quo tui me
 moria nominis / ab iniuria proſuſ obliuioniſ aſſeratur.

LATINI GRAM

MATICI

Seruius

Puſcianuſ

Donatuſ

Acto

Porphyrio

Marcelluſ

Sex. Pompeiuſ Feſtuſ

Iuniuſ philargyriuſ

Probuſ

Gelliuſ

Fulgentiuſ

Pedianuſ

Perſi uariſ innominatuſ

interpres

POETAE

Vergiliuſ

Ovidius
 Lucanus
 Lucrētius
 Valerius Flaccus
 Stārius
 Claudianus
 Silius italicus
 Seneca tragicus
 Plautus
 Terentius
 Horatius
 Persius
 Iuuenalis
 Propertius
 Tibullus
 Catullus
 Martialis
 Aufonius
 Prudentius
 Marcianus
 Germanicus Cēsār
 Licentius

HISTORICI

T. Liuius
 Cornelius nepos
 Cornelius tacitus
 Valerius maximus
 Suetonius
 Capitolinus
 Eutropius
 Ammianus

ORATORES

Cicero
 Quintilianus
 Plinius iunior
 Symmachus

ASTROLOGI

Iulius firmicus
 Hyginus

PHILOSOPHI

Seneca
 Censorinus
 Boetius
 Apuleius

AVCTORES

AMBIGVI
 TITVLII

Plinius // Petronius
 Solinus Faustus
 Caro
 Vibius sequester
 Vitruuius
 Frontinus
 Varro
 Macrobius
 Columella
 M. Iunius Nypsius

AVCTORES
SACRI

Tertullianus
Cyprianus
Lactantius
Hilarius
Ambrosius
Hieronymus
Gaudentius
Augustinus
Rufinus
Sidonius

Item ex iure ciuili pontificioq;
delibata quæpiam

GRAECI AVCTO
RES GRAM
MATICI

Eustathius
Pollux
Hephestion
Nica
Suida
Maximus
Apollodorus
Doxapater
Lucilius tarrheus
Sophodeus
Theon

Platonius

POETAE

Homerus
Hesiodus
Apollonius
Nonnus
Dionysius
Aeschylus
Sophocles
Euripides
Aristophanes
Pindarus
Callimachus
Theocritus
Triphiodorus
Lucilius
Euenus
Posidippus
Gauradas

HISTORICI

Herodotus
Thucydides
Plutarchus
Herodianus
Iosepus
Strabo
Pausanias
Dion

Zosimus
Xenophon ephesius
Diodorus siculus
Dionysius halicarnassensis
Laertius
Appianus
Helianus
Heliôdorus
Sozomenus

RHETORES

Aristides
Lucianus
Libanius
Aphthonius
Syneſius
Nicetes
Nicephorus

MATHEMATICI

Theon
Achilles
Heron
Cleomedes
Aristides Quintilianus

PHILOSOPHI

Plato

Aristoteles

Xenophon
Theophrastus
Heraclitus
Porphyrius
Proclus
Abammon
Iamblichus

Articus
Dexippus
Philo
Maximus tyrius

Alexander
Themistius
Sextus
Philoponus
Simplicius
Amianus

MEDICI

Galenus
Paulus agynita
Dioscorides

AVCTORES AM

BIGVI TITVLI

Artemidorus

Iustinianus
Diogenianus

Callistratus

Apostolus

// Africanus

AVCTORES SACRI

Paulus
Eusebius
Seuerianus
Basilius
Theodoritus

Sunt & alii citari ueteres prudētes / auctoritatis incognire / sicuri
Poemenicon scriptor: & Aristophanis: Xenophōtis: Aristide: Eu
ripidi: Callimachi: Synesi: enarratores / Sed nec barbari deniq;
hēbrei: chaldei: auctores / in suis quoq; originibus a symboli.

CAPITA PRIMAE CENTVRIAE

Caput i.

Defensus a calumnia Cicero: super enarrata ui noui apud Aristo
telen uocabuli: quod sit Endelexia.

Caput ii.

Quæ sint crepidæ apud Catullum Carpatinæ: quod pbe scriptū
uocabulum: perperam mutatur.

Caput iii.

Quibus uerbis Horatius chamelopardalin significauerit: quæq;
sit eius animantis facies: quibusq; etiam nominibus censeatur:
& quo primum tempore uisa in italia.

Caput iiii.

Quā multa poetarum interpretibus legenda: quodq; saryrā Per
sius de Alcibiade Platonis effinxit.

Caput v.

Qui sit apud Lucretium Durateus equus: quodq; legendū apud

Valerium Flaccum non quidē Nox dorica! sed durica uel duria
porius: in libro argonauticon secundo.

Caput vi.

Quo intellectu Carullianus passer accipiedus: locusq; etiā apud
Martialem indicatus.

Caput vii.

Pathicos homines Iuuenalē innuere: qui digito scalpanr uno ca
put: idq; de Calui poetæ uersiculis.

Caput viii.

Cur errantiū siderū uocabula: diebus tributa: rationesq; inibi or
dinis eorum/Scitu/relatuq; iucunde.

Caput viii.

Quid in litteris Domitio: & quatenus credendū: deq; illius eui
denti pudendoq; errore super uoce Arregias.

Caput x.

De Bapris/ & Corytto: deq; Coryttiis: tū apud Iuuenalem/ & Ho
rarium recta indicata lectio/ enarratioq;.

Caput xi.

Serrentia de Claudiano exposita: relatu præq; lepidę fabella: Tū
fabella alrera/ nō insuauior e gręco iridē uersa/ sup Venere & rosa.

Caput xii.

Quomodo inuēta purpura: Simul explicatus Nonni locus: grę
ci poetæ.

Caput xiii.

Salutis augurium quod sit/ apud Suetonium.

Caput xiiii.

Naulia quę sint in Ouidi artibus: atq; inibi de barbaris organo
rum appellationibus: quibus gręci nostriq; utantur: quodq; etiā
Chaldei gręca interim nostraq; id genus uocabula/ nō aspēnāt.

Caput xv.

Qui fuerit auctor Sybaridos de quo Ouidius: deq; sybaritis
libellis apud Martialem: luxuq; item cerere Sybaritarum.

Caput xvi.
De Aristide milefiacis de quo sit apud Ouidium: deq; milefiorū
deliciis.

Caput xvii.
Correctus in tragedia Senecę locus: atq; ex gręca remotiore fabu
la declaratus super nemigo leone.

Caput xviii.
Qui sit apud Iuuenalem Fraterculus gigantis: quiq; apud alios
Terę filius: ibidemq; de Mani uocabulo.

Caput xviij.
Super aspiratione citata quepiam: simul enarratum Carulli nobi
le epigramma.

Caput xx.
Emendata apud Suetonium/ & enarrata uox hęc Ascopera.

Caput xxi.
Quid sit aut minerual/ aut mineruale munus: ex eoq; sententię Iu
uenalis/ & Varronis expositę.

Caput xxii.
Cuiusmodi sint uersiculi: in quibus ut ait Martialis! Echo grę
cula recanet.

Caput xxiii.
Legędum apud Martiale Cum cōpare mulo/ quod pleriq; Cū cō
pare Gibbo: simul explicata ratio in eo/ sensusq; uerior.

Caput xxiiii.
Quedā super hecale anu i memoriā data: deq; poesi Callimachi:
tū ex epigramatis priapeis expositus locus: & itē alter apud Stra
tium: quodq; uitiose legitur de eo/ in Apuleianis codicibus.

Caput xxv.
Quā multa in epistolis familiaribus quę nunc habentur Cicero
nis prepostera: Tū quem in ordinem restituendę.

Caput xxvi.
Versiculi in fastis e gręco super uite/ & capro: tū parodia quepiā

obscurior apud Sueronium.

Caput xxvii.

Verba in Ciceronis epistola ex Enni Medea/de græca Euripidi.

Caput xxviii.

Panici terrores qui uocentur: eoq; locupletissimi citati testes.

Caput xxviii.

Vnde sint apud Ouidiū Teuthrātia turba Thespi uocata filie.

Caput xxx.

Vocabula inuentu rara nec tamē singularia Cucuma: Proseucha: Scruta.

Caput xxxi.

Quid significet illud apud Iuuenalem/ Tanq̃ habeas tria nomina: quodq; manu emissi/ patronorum sibi nomina imponebant: deq; in nomen adoprando ex testamento.

Caput xxxii.

Restitura Plinianis codicibus abolita pridē uox: quidq; poppyf mos aut poppyfina significet: quodq; mos poppyfimis/ adoran di fulgeras.

Caput xxxiii.

Crambe quæ sit apud Iuuenalem: superq; ea græcum prouerbiū.

Caput xxxiiii.

Viriose quæpiam in epistola Ciceronis: deq; uocabulo quod est Sciamachia.

Caput xxxv.

Locus in. M. Varronis: & item alter ī columellæ libris rei rusticæ/ defensu a uirio: quædamq; super Euhemero inibi: & Iouis sepul chro: & cretensibus addita: & locus apud Starium/ declaratus.

Caput xxxvi.

Solutum hic & enodatum/ quod ænigma de Varronis libro ci tar Gellius.

Caput xxxvii.

Lapsu fide Seruium/ super Oaxe fluuio & creta.

Caput xxxviii.

Expositū Iuuenalis carmen/ contra omnium hactenus sentēcias
super Laconico/ & ptylismate.

Caput xxxviii.

Scirpus exsolutus Aufoni uatis: de Cadmi filiabus: Melone: Se
pia: & Cnidiis nodis.

Caput xxxix.

Scirpi simile uatis eiusdem epigramma/ emaculatum/ atq; enar
raturum.

Caput xxxxi.

Quod in digestis Iustiniani principis/ diem diffusum male pro
eo quod est diffusum legitur: ut & apud Gellium/ diffundi & de
finitiones/ pills diffindi/ & diffisiones: Atq; inibi de pandectis
florentinis non nihil.

Caput xxxxii.

Pollices in fauendo premi/ sicut in denegando fauorem/ uerti so
liros: ex eoq; sententię Horati Iuuenalis & Prudenti declarare.

Caput xxxxiii.

Quāmultas habuerint antiqui diphthongos.

Caput xxxxiiii.

Pegaseium nectar legi oportere apud Persium/ nō melos.

Caput xxxxv.

Parroclo iuniorem Achillem: cōtra q̄ aut Aeschylus prodiderit:
aut uulgo existimetur.

Caput xxxxvi.

Cacæthes apud Iuuenalē tetrasyllabon/ nō cacethos. Et cōdita
pyxide lyde/ non incōdita legendū: Simul enarratur apud Mar
cianum locus haud arbitror indiligenter.

Caput xxxxvii.

Quę Plinius super titulis ueterum artificum pēdentibus prodi
derit/ ea de monimētis etiam ueteribus agnita rome: sicutiq; spe
ciem uergilianę egidos.

Caput xxxviii.

De Megabyzo scripsisse alios: quod Plinius de Alexandro: uenire in Apellis officinam solito.

Caput xxxviii.

Contentio epigrammatum graeci Posidippi: & latini Aufoni super occasionis imagine: tum pulcherrima ecphrasis: graeci Callistrati.

Caput li.

Locus in Plinianis exemplaribus emendatus super nomine Proetium: atque inibi de ipsarum furore relata historia.

Caput lii.

Cur in Ephesia Diana templo molles appellati honores a Martiale.

Caput liii.

Qua sit apud Martialem Cornibus ara frequens.

Caput liii.

Quod positum nomen Agamemnonis in M. Tulli diuinationibus: pro Vlyxis est: tum in transcursu locus in epistolis ad Atticum non inelegans super miniatula cera: correctus & enarratus.

Caput liii.

Ceratinæ qui sint apud Quintilianum.

Caput lii.

Qui sint Crocodilæ apud eundem.

Caput lii.

Cur gemino cornu Martialis dixerit in spectaculis: ubi de Rhinocero: deque tauris arthiopicis.

Caput lii.

Quæ sint apud Suetonium Terraones: correctumque erratum Plinianis exemplaribus.

Caput liii.

Origo & ritus ludorum secularium: pretereaque ad id alia: citarique eo: Sibyllæ oraculum: mox & obiter explicata quædam: rursumque alia refutata non inutiliter.

b ii

Caput .lix.

Non Vergilium: sed Ovidiū uideri priapei carminis auctore. Tū uersiculum illum/ qui sit apud Martialem: Ride si sapi. o puella ride: Nasonis esse proculdubio: sed ex epigrammatis potius/ q̄ aut ex artibus/ aut ex tragoedia Medea uideri citatum: moxq̄ nouū q̄ppiam & mirum de Medea Nasonis adscriptum.

Caput .lx.

Agon uerbum: quo. Victimarus: uti solirus: de quo etiam in factis Ouidius.

Caput .lxi.

Erratum in codicibus plinianis/ super cicuta/ uinoq̄: quodq̄ mēdose apud Macrobiū Aconitum pro conio.

Caput .lxii.

Qui sint arietini testiculi: qui digitus medius/ apud Tullium.

Caput .lxiii.

Aliter citari a Varrone Terēti uerba: q̄ aut ī exemplaribus habeantur/ aut Donatus agnouerit.

Caput .lxiiii.

Declarati uersus Aufoni: sed & Ouidi sup Choliabo aut Scazōre.

Caput .lxv.

Qui sit habitus ī statuis pacificator: deq̄ eo sentire Stratum ī prima filua.

Caput .lxvi.

Locus. ī Plauti mustellaria/ & itē alter ī milite/ uindicati a uirgilio.

Caput .lxvii.

Comicem uideri apud ueteres cōcordiæ symbolū: nō ut omnes apud Iuuenalem existimant ciconiam.

Caput .lxviii.

Versus ex Callimacho super trinitibus reginæ Berenices: atq̄ inde mendum ex Catulli exemplum uersiculo.

Caput .lxix.

Oarion sinceriter esse apud Catullum: quod Aorion isti legunt:

qui bonos uiolant libros. Caput lxx.
 Cuius i Bruti nomismare symbolum sint pileus & pugiones. Caput lxxi.
 Quapiam uulgo legi adhuc apud Maronem contra regulam co
 traq rationem metri. Caput lxxii.
 De philyra & lemniscatis coronis. Caput lxxiii.
 Vocabulum quod est expemata Catullianis uideri exemplari
 bus reponendum. Caput lxxiiii.
 Historia non illepada super Zeusi pictore & helena. Caput lxxv.
 Emendata uox in Ibide: simul explicata sententia neutiq nota
 hactenus. Caput lxxvi.
 Non Antilochum ab Hectore: sed aliter uideri legendum in pri
 ma heroidum. Caput lxxvii.
 Quo argumenro dicendum Vergilius non Virgilius. Caput lxxviii.
 Additam falso negatione primo digestoru uolumine: quo capi
 te: de officio proconsulis agitur & legati. Caput lxxix.
 Cur Seleuci regis facies i nomismatis comigera. Caput lxxx.
 Fabula ignotior de Tiresia & Pallade: qua sensus aperitur Pro
 perrianus. Caput lxxxi.
 De Omo & Asello: quodq apud Propertium mendose legitur
 Omo.

Caput lxxxii.
Quod i digests titulo de edendo legatur ad alium/ legi ad albu
conuenire.

Caput lxxxiii.
De Harpocrate.

Caput lxxxiiii.
De libertinis/ qui uocentur dediticii.

Caput lxxxv.
Cuiusmodi apud Iuuenalem Cereris ludi accipiantur: deq; ceria
lium auctore Mémio.

Caput lxxxvi.
De fluctu decimo seu decumano: cuius permulti poeta memine
runt.

Caput lxxxvii.
Quod erat in Ciceronis epistola uocabulum Philotheoron/ cor
ruptum dein improbe i nomē quod est Philocteren.

Caput lxxxviii.
Vnde illud tractum Fuimus troes; quæq; extent i litteris/ super
lacedemoniorum choro/ & cantico.

Caput lxxxix.
Quod Seruius grāmaticus bŭcolicos Maronis uersus/ tam men
dose legit: q̄ falso enarrat. Notatq; ibi & relata quædam sup ini
tandis pueris: superq; dis aliquot ueterum/ maximeq; genis &
Iunonibus.

Caput lxxxx.
Qui uir Theodorus Gaza: quantūq; ramē lapsus in Aristorelis
problemate uerso.

Caput lxxxxi.
Quo pacto uir idem græce transtulerit: quod est apud Ciceronē/
Suademedulla/ postiq; Eupolidos/ uersus de Peride: rum in
dicatum: quibus deniq; dea Pirho/ latinis appellationibus cen
seatur.

Caput lxxxxii.

Qui sint apud Liuium Causarii.

Caput lxxxxiii.

Vindicata Iustiniani principis prefatio quæpiã a uitiis/mēdisq̃ aliquot.

Caput lxxxxiiii.

Lepidum Seueriani cōmentum/de lunæ factura & solis: deq̃ mēstruis diebus/& annuis.

Caput lxxxxv.

Græcum elegãs adāgium super xeniis digestorū exemplaribus restitutum.

Caput lxxxxvi.

Quãta in muribus salacitas: & Heliani uerborum interpretamētum: atq̃ inibi locus apud Martialem correctus & enarratus.

Caput lxxxxvii.

Automaton legendū i Suetonio/quod nūc uulgo aut ornatum: quidq̃ ea uoce significetur.

Caput lxxxxviii.

Perſi locus: & item Senecę declarati: deq̃ manu mittendis festuca seruis: & circumactu.

Caput lxxxxix.

Cur muri partem dificere quod ait Sueronius/hieronice soliti.

Caput l.

Quæ sint apud Maronem silēria lunæ: quę uē tacita uirgo apud Horatium: superq̃ iis Seruiana & Acroniana refutata sententiæ.

b. iiii

Defensus a calumnia Cicero: super enarrata uii/ noui apud An
storelen uocabuli: quod est Endeledia.

a Argyropylus ille byzantius / olim preceptor in philo-
phia noster / cum litterarum latinarū minime īcuriosus:
rū sapientię decretorū / disciplinarūq; adeo cūctarū /
quę cyclicę a Marciano dicunt / eruditissimus est habi-
tus. Hic & apud Medicę Cosmū / decreto publico patrē patrię / &
dein apud Cosmī filiū Petrū / neporēq; adeo Laurētīū hūc / decus
ubiq; nostrū / patrię simul auitēq; uirtutis heredē suęq;. R. p. co-
lumen / insigni fuit & auctoritate & grātia: quibus etiā libros di-
cauit Aristotelis a se uersos ī latinū / sed & ipsum uix adhuc qdē
puberē Laurētīū / dialecticis ibuit / eaq; philosophię parte / qua de
moribus præcipiē. Ceterū (ut homo græcus) p̄q̄ ferebat iniquo
aīo / nobilē illā nec (ut Theodorus gaza putat) īportunā. M. Tul-
li Ciceronis exclamatiōē / qua grēcīa uerborū interdū inopē / q
bus se putat abūdare / nō eloquētiū fortasse q̄ uerius p̄nunti-
uit. Ob id igit̄ subiratus latinā copię / genitori & principi / græcus
magister / etiā dictitare ausus ē: (quod nūc quoq; uix autē patiū-
tur) ignarū fuisse / non philosophiæ mōdo Ciceronē / sed etiam (si
dis placet) græcā litterarū. Vix n. dici potest q̄ nos aliquando
id est latinos homines / in participatū suę linguę / doctrineq; nō
libēt̄ admittat ista natio. Nos. n. q̄sq; lias renerē litterarū / se fru-
gem / nos p̄semina / se corpus / nos putamina / se nucleū credit!
Sed ut ad Argyropylū reuertat / oculos ad hūc modū nostri parē-
ris uiuētis / uictunq; sigillātem: utebā hoc ille uel maxime argu-
mento: quod ī primo tusculanarū quęstionū scribat Cicero / cense-
re Aristotelen quintā esse / quandā pręter elemēta naturā: de qua
sit mēs: uerbaq; deniq; ipsius ita legant. Quintū genus adhibet
uacans nomine / & sic ipsum animum entelechian appellat nouo
nomine: quasi quandā cōtinuatā motionem & pennem / sed. n.

nemo est aiebat/in Aristotelis lectione paulo frequēior: qñ sciat
enlechiā esse potius Aristoteleū uerbum; ne utiq̃ significans
quod Cicero putat/continuarā motionē & p̃m̃nem/ sed p̃fectio
nem potius/ aut cōsumationē quāpiā. Nā cū ueller Aristoteles/
quasi nomenclaturā facere intellectu suorū: uerba ipse quāpiam
noua cōcepit animo/ uelutiq; dein peperit; in quib; hoc quoq; p̃
quod indicat formā/speciesq; cui p̃fectionem res quāq; suam de
beat. Quod. n. quidq; est/ ab hac est enlechiā potissimum. Cice
ro autē non q̃dem hāc Aristoteleā uocem/ sed aliā prorsus ei con
tiguam/ finitimamq; similitudinis praeſtigio falsus enarrauit. En
delechos. n. cōtinuam mobiliter: cōtinuatq; mobilitas/ Ende
lechismos: unde hāc Aristotelis enlechiā/ deduci putauit ille:
quā nō. d. litterā tamē/ sed. r. potius habeat in syllaba secūda: lā
auctores cōtra Ciceronē stare q̃libet magnos pipareticos/ adiciē
bat. Et ut homo erat/ omniū (ut rum qdē uidebat) acerrimus in
disputādo/ atq; aurē (quod ait Persius) mordaci lorū acero: p̃e
terea uerborū quoq; nostrorū/ funditor maximus: facile id uel
nobis/ uel ceteris tū quidem suis sectatoribus persuaserat: ita ut
(quod pene dictu quoq; nefas) pro cōcessio iter nos habere/ nec
philosophiā scisse. M. Tulliū/ nec litteras grācas. Enūero re dein
tora diligētius p̃uestigata/ meas esse partis: & itē cuiuscūq; latini
professoris/ existimaui/ Ciceronis gloriā/ qua uel maxime contra
grācos stamus: etiā uice capitis omni contentione defensare: q̃q̃
illā sua non antiquitas modo/ sed quēdā prope diuinitas extra
ictū/ supraq; iniuriā posuit. Iā primū igit̃ Argyropyli huius apud
me quoq; nō exigui pōderis auctoritas/ aliis auctoritatibus/ mul
toq; arbitror ualērioribus refellēda ē: tū ostēdēdum/ ex eo quod
obicit̃/ augeri Ciceronis p̃coniu: nedū decreſcat. Et p̃dibūt i me
diū satis (arbitror) quod ad philosophiā modo p̃tinet/ idonei Ci
ceronis laudatores (ut sumus iterū q̃ paucissimis cōtēti) Boetius/
Macrobius/ & Augustinus. Nam q̃s Boetio/ uel i dialecticis acu
rior/ uel subtilior i mathematicis/ uel i philosophia locupletior/

uel in theologia sublimior? Quem tanti iuniores etiam philoso-
phi longe (arbitror) omnium p̄spicacissimi fecerunt: ut aquinatē
Thommā diuum hominē: magnumq; illum Thommę p̄cepto-
rem (Deus bone) quos uiros! habere meruerit enarratores: & ab
ipsius sententia/ne sit ulla quidē pene iā puocatio. Porro de Ma-
crobio/cui rogo magis credendum: q̄ laudāri p̄cipue Boerio?
Deniq; ipsius Augustini tam alte n̄sa i omnibus ferme discipli-
nis est auctoritas: ut extra omnē sit aleā posita: sic ut ab ea iam/
ne trāuersum qdē (quod diciē) unguē recedi/ fas habeat. Erenī
tanta ingenii cōstat eū celeritate uiguisse: ut quidquid de arte lo-
quēdi/ & disserēdi: quidq; de dimētionibus figurarum/ de musi-
cis/ de numeris p̄cipiē/ etiam sine magna difficultate/ nullo ho-
minū tradere/ perceperit: tanto dein acumine p̄stitisse disputan-
di/ ut iure i uno isto potissimū/ totius ueritatis niri patrociniū
uideat. Consideremus igit quid hi singuli saltē de Cicerone sen-
serint: quātūq; ei tribuerint i philosophia: tū credamus audacter:
nō cuiusuis esse/ calūniā cōflare homini: q̄ fuerit a laudatissimis
hominibus/ tā singulariter laudatus. Boetius itaq; nō modo sic
uitur identidē. M. Tulli testimoniis: ut ea pro firmissimis/ & in-
uolabilibus obiciat argumētis/ sed & ipsius ropicorū (qui maxi-
mus est honor) suscipere it̄pretationē nō erubescit. Macrobius
autē sic i unius eiusdem libri/ uel exigua particula uersat: ut nec
Platoni cōparem facere/ nec omnibus insignire eū/ disciplinarum
omniū titulis/ dubitauerit. Deniq; Augustinus cum in academi-
cis quanq̄ sub alterius p̄sona/ nūc suū Ciceronē/ nūc sapientē ap-
pellās: tandē ab ipso inq̄t i latina lingua philosophiā/ & inchoa-
tam esse & p̄fectam: tū in cōfessionibus ubi neutiq; personatus:
eos exp̄fesso damnat: q̄ linguā Ciceronis mirantē/ pectus nō ita:
qn̄ imo quod affectū mutauerit ipse/ quod ad deū preces & uo-
ta cōuerterit/ quod desideria nō eadē/ quæ prius habuerit/ quod
omnis ei uana spes euiluerit/ quod imortalitatē sapientię quesie-
rit/ estu cordis incredibili/ postremo quod surgere iam cepit/ ut

ad deum reuenteretur! cuncta hæc esse Ciceronis munus, fateretur
uniquis prorsus illius libro, qui uocaretur hortensius, omnem suam sa-
lutis occasionem rettulit acceptam. Non enim ad acuem linguam
liber inquit ille offerebatur: nec locutionem mihi, sed quod loque-
batur persuaserat. Quod isti utinam legissent, qui somnium agroti no-
bis Hieronymi uapulantis ad tribunal obiectant: nec illud saltim
cogitantes: illum ipsum Hieronymum: cum post repetitam dein statim
Ciceronis lectionem, periurus a Rufino argueretur: etiam grauissime
cogitantes: quod sibi ab illo suamet sonia obicerent. Ceterum (ut ad
propositum reuertar) uicent sane uel Argyropylus: uel quis alius
Ciceromastix? Sed rogo istas prius transcendere audeat auctorita-
tis moles: quas opposuimus. Eni uero de grecis litteris faciliorem
proniorque sententia. Quis enim tam hispida aure: quam tam inimicus
ueritati: qui si pauca modo, penes etiam tumultuaria græca uer-
ba: sparsim adhuc uel in epistolis ipsius olfaciat: quicquam se dicat
unquam magis aut elegans, aut atticum, tota quoque græcia repperisse?
sic ut iure Posidonium, doctissimum illum hominem: deterruerit a scri-
bendo: iure græcam nationem, græco de rebus suis commentario, con-
turbauerit: in quo se ait libro totum Isocratis myrthecionem: atque
omnis eius discipulorum arculas: tum non nihil etiam Aristotelea
pigmæta consumpsisse. Qua mihi uidetur fiducia: non minus ali-
quando græcæ quam latinæ linguæ ueluti pomerium prorulisse. Sit argu-
mento uel illud (ut uno iterum contrari exemplo sumus) quod in occe-
ria uocabulum, negat habere apud græcos usitatum nomen: sed habe-
re ait posse tamen, Eulabian. Tum castigat iterum quoque, ceu se
gnitiam quorundam apud illos uocabulorum: sicuti cum uelle
eos ait quidem distinguere: sed parum ualere uerbo: quod uel in
illis probant: quæ sunt: melancholia, & furor: uel item in eo quod
ωνόν pro labore confusus illi, & dolore pariter accipiunt: tum
melius aliquid nos dicere indicat: quam illos: ut conuiuium, ut alia:
multoque melius quedam notata esse uerbis latinis, quam grecis: quod
& significat multis locis reperiri: sed & carere hos ipsos nomine

rei cuiuspiā quā maxime habeant familiarē/non dissimulat. Nec
ullus eorū ramen quālibet iquirēdo se torserit: inepti reperire ad
huc/ aut excogitare uocabulum potuit. Iam uero nō ne Apollo
nius quoq; ille Molo/Rhetorū omniū sui tēporis celeberrimus:
audita semel grēca. M. Tulli/ sed & extrēporali oratione: defixus
diu steterisse: ac deniq; ita mirabundus pnuntiasse diciē: Ego uero
re qdē Cicero/ cū laudo/ tū admiror/ sed me grēcorū fortunā mise
ret/ rēderq; quod humanitatis & eloquētiā decora: quā sola nō
bis reliqua feceramus: ea quoq; p te: (quātū itelligo) romanis ar
roganē. Enī uero hoc illius iudiciū nō latinus: nō ineptus aliq;!
sed Plurarchus ipse/ grēco uir ingenio: romana grauitate in litte
ris rettulit. Ergo ad hunc sane modū/ de sciētiā ipsius/ deq; grāce
linguē peritiā: restatū nobis ueteres reliquerunt. Age uero nunc
Endelechian quoq; istā pensitemus: seram Ciceronis calumniatri
cem. Vtrū ne istic igrē reprehēditur/ quod Aristotelem dixerit ad
hibuisse Cicero quintā quandam prater elementa naturam: & sic
ipsum animum nouo nōmine appellauisse: Quod & Alexander
Aphrodisieus peripateticorum omniū etiā ab Auerroelaudatissi
mus/ inegregie subtilibus illis naturalīū quēstionum libris ostē
dit: quos a se lectos diuus Hieronymus gloriā: & Porphyrius ī
cōmentario quod in Aristotelis decē genera per interrogationes
edidit: & respōsiones: & Themistius sup hos/ ī paraphrasi de ani
ma secūda: & Simplicius/ ubi Aristoteleū paris argumēti uolumē
itēpretaē: & Quirilianus Anstides/ ī tertiō de musica: & postre
mo ī epistola quadā sua diuus Ambrosius (ut alios interim prae
tereamus) unanimiter prope significanr. Quāq; de hoc utiq; ne
in uerbis qdē Aristotelis ipsis/ ulla dubitatio ē. An illud potius
culpaē/ quod endelechia uocabulū/ nec suis litteris notauerit:
& aliū q Aristoteles itellectū (sicuti supra diximus) accōmodaue
rit: Principio igrē quero ego ab istis: quo nā maxime argumēto
enrelechian potius q endelechian scriptū collegerint ab Aristote
le: Tam. n. uerbū nouū hoc: q illud: nec minū altero significari.

animus / q̄ altero potest: nec Aristoteles ipse p̄fectionem potius /
 q̄ motionem illam indicari continuam noua uoce p̄nuntiat. Cre-
 diderint ita sane / Porphyrius / Themistius / Simplicius / aut si qui
 compares. Quæ autē rādem inuidia est / etiā Ciceronem / aliter q̄
 posteriores opinatum: si stare ipse sic quoq̄ / tueriq̄ gradum bene
 & fortiter potest. Nam sit utra lectio uerior / ea quā Cicero agno-
 scit: an quæ apud posteros obtinuit / i incerto adhuc est. Etenim
 libri omnes Aristotelei: qui tam grādi nunc quidem auctoritate
 pollent / interpolati / pleni q̄ multis erroribus olim sunt editi: si fi-
 dem Straboni accōmodamus / auctori non malo. Siquidē Neleus
 ille scep̄sius / Corisci filius / & Aristotelis / Theophrasti q̄ nō solū
 auditor / sed & bibliothecæ successor / & heres / libros utriusq̄ phi-
 losophi scep̄sin / hoc est i suam patriam cōportasse uniuersos phi-
 betur. Hi q̄ dein / a posteris ipsius / metuētibz uidelicet attali-
 cos reges / librorū istiusmodi studiosissimos / infossi terræ / negli-
 gēterq̄ habiti diu / tandē aliquādo ab Apellicone Teio / magna
 empti mercede dicunt / sed carie / situ q̄ (quod necesse fuit) multis
 exesi / & labefacti locis: quos tamē icōsultius supplere Apellicon
 ipse / librorū q̄ philosophiæ studiosior: & pro arbitrio (quēadmo-
 dū q̄dē putabat) emēdare ausus / plurimis remerauit erroribus.
 Hi tamen adusq̄ Sullæ rēpora (sicuti Plutarchus memorat) athe-
 nis delitescēbāt. Nā piparetici ueteres / ordinariis istis / q̄bus oīs
 instruit philosophia carētes / paucos modo: quos uocat exote-
 ricos habuerunt: eoq̄ postenores exq̄sitiꝝ philosophati: quod
 Aristotelis uolumia / q̄q̄ alicubi / cōraminata / puolurabāt. Quip-
 pe .L. Sulla bibliothecam Apelliconis istā reptā athenis / romam
 primus trāstulit: tū grām̄aticus Tyrānion & ei pene Suppar An-
 dronicus rhodius: is q̄ libros etiā p̄hermenias negat esse Ansto-
 telis / magna copia libros eius philosophi: tabulis etiā nescio q̄
 bus editis iūlgarūt. Quo circa nihil est / quod iā dubitemus / q̄n-
 de sinceritate primēua lectionis istius / p̄ferrim rātullo discrimi-
 ne / uel libera sit i utrāq̄ partē suspitio: uel (si alterutri accedēdū)

tutius Ciceronem sit præferri longe priorem quàm Alexander est: pri-
mus ex illa cohorte quàm diximus: Aristotelis enarrator: quem Se-
ueri floruisse temporibus: uel ipsius de fato significat opus: aqua-
lemque prope modum: seu paulo credo maiusculum: suminis illis aca-
demicis Origene & Plotino. Quid autem prohiberi quominus
Cicero ipse uidere matricem quoque librorum Aristotelis: qui fue-
runt ipsius arare publicari: si non incorrupta: certe (sicuti diximus)
conscribellata: potuerit: Tum & consulo factum ab homine doctissi-
mo credendum: ut libero pectoris muro septrus: eam nouo huic
Aristotelis uocabulo interpretatione iure accommodare sit ausus:
quæ cum Platonis in Phædro sententia: super animæ motu sempi-
terno: atque (ut Varro inquit) Dio: consentiret: de qua ipse quoque
uel in tusculanis questionibus: uel in sexto Reip. uolumine: com-
meminerit: Quando & Philoponus in Aristotelis uita: & Simpli-
cius in commentariis de anima: & in extremo perihermenias libro
Boetius ipse germanas esse: & compares utriusque philosophi sen-
tentias asseuerant: etiamque libros septem composuisse Porphyrius
traditur: quibus hoc maxime argumentum colligeretur: eandem
Platonis esse prorsus: & Aristotelis heresim: quod & Picus hic
Miradula meus: in quadam suarum disputationum præfatione
tractauit: & uero uerius esse: copiosissimo opere (credo) pulcher-
rimoque peruincer (nisi me tamen gustus fefellit) quod de Plato-
nis hac ipsa: quam dicimus: & Aristotelis concordia: noctes atque
dies molitur: & cudit. Ita non modo non errasse in uocabulo isto
noster Cicero: sed uel eruditius aliquanto quàm ceteri: uel ad suam
sectam scripsisse accommodatius intelligitur: ut quod de clarissimi
uiri doctrina: tam idonei: quàm superius ostendimus auctores spon-
derunt: etiam ipsemet: in quo precipue diuerticulo caluniam patitur:
largissime: cumularissimeque præstiterit. Nec autem nouum Ciceroni:
aut inusitatum: caluniam pari a grecis: quando etiam Didymus sex li-
bros aduersus eundem composuit: Sillographos imitatus maledicos
scriptores: quæ tam libri iudicio doctarum aurium sunt improbari. Sic

aduersus generosissimū leonem/procul/despectis uocibus/etiam
quidam saepe lucernarii canes baubantur.

Caput ii.

Quæ sint crepidæ apud Catullū carpatinæ: quod probe scriptum
uocabulum: perperam mutatur.

u Alerius Catullus in epigrammate quodam sic ait
Ista ramen lingua/ si usus ueniat tibi/ possis
Culos: & crepidas lingere carpatinas.
Quasitum uero a multis: explicatum adhuc a nemine: quæ sint
carpatinæ: seu carbatinæ crepidæ: nam utrunq; recte/ Sed & itē car
batinæ: dicitur. Quidā autē plant: & renebriones i litteris: uerere
expūcto uocabulo: nescio quas supponūt/ aut cercopyrhas/ aut
cōproctinas ex hara pductas/ nō schola: uocabula nuda: nomina
cassa: & nihili uoces. Nos de græco instrumēto: quasi de cella pma:
non despiciabilis: nec abrogandæ fidei: proferemus auctoritates:
quibus & lectio præstruatur incolumis/ & interpretamenti nubi
lum discutiatur. Iam primum igitur/ Iulius ipse Pollux/ libro no
no ad Commodum Cæsarem/ carbatinas esse ait rusticū calciamē
tum/ sic a Caribus appellatum. Aristoteles uero in secūdo de ani
malium historia/ chamēlos calceari carbatinis scribit: nescilicet i
exercitu/ longiore itinere fatiscāt. Sed & quattuor extāt græce nī
mis q̄ libelli elegātes poemēicon titulo: quorum in secundo/ se
nex quidam cum pera & calceis carbatinis iūducitur: & Lucia
nus in dialogo: q̄ uel Alexander: uel Pseudomātis inscribit/ ora
tores quospiam e paphlagonia carbatinis calceatos ait. Deniq;
etiam Xenophon Socraticus anabaseos tertio/ Cum defecissent
inqr/ ueteres calcei carbatinas habebant ex recentibus coriis bu
bulis confectas: quē etiā locū/ dissimulato tamen auctore/ Suidas
adducit. Quin interpret quispian Xenophontis eiusdem/ carba
tinæ esse addit/ barbaricum calciamentum.

Caput **iii.**
Quibus uerbis Horatius chamelopardalin significauerit: quæque
sit eius animantis facies: quibusque etiam nominibus censeatur:
& quo primum tempore uisa in italia.

h Oratius in epistola ad Augustum: Diuersum/inquit/cōfusa ge
nus panthera/ chamelo. Nos olim iā publica prælectione
dictauimus uideri eū de chamelopardali: quæ uulgo Gi
rafa dicitur/sentire. Quā.n. uocamus pantherā! græci pardalin. Et
hanc a rege dein ipso ægypti quæ sultanus uocat: inter munera alia
dono missam Laurétio Medici uidimus: nō tam meo: quā iūgeniorū
omniū uirtutumque patrono. Tātum mirati sumus habere ipsam
cornicula: quāquā mas erat: quoniam de his nihil hactenus in ue
teribus memoriis legebamus. Ceterum græcus Heliodorus non
dilute scriptor auctoritatis/libro ethiopicon decimo: in hanc fer
me sententiam de ea meminit: cum scilicet Hydaspæ regi ethiopū
dono datam ab Auxomitarū legatis fabulatur. Postremo inquit
accessere etiam Auxomitarum legati/nō uectigales illi quidem!
sed amici/& federe iuncti: qui beniuolentiam rebus prospere ge
stis indicantes! cum alia & ipsi munera obrulerunt: tū imprimis
animārem quampiam inusitata specie/naturaque: cuius ad magni
tudinē chameli proceritas. Color/pellisque pantheræ/maculis ue
luti florentibus uariiegata. Postremæ infra aluum partes/humi
subsidebāt/sicuti i leonibus uidemus. Humeri: pedesque priores/
atque item pectus! præter ceterorum membrorum rationem proce
ra. Tenuis cernix:& quæ de reliqua corporis mole/in olorum
collū se tenderet. Chamelo caput simile. Maior ipsa pene duplo/
quā libysæ struthi: subscriptosque uelut oculos/torue morans cōni
uebat. Incessus autem/lōge animantium ceterarum terrestrium:
uel aquatiliū dissimilis: neque enim uicissatim crura simul! Sed
dextra pariter: dein sinistra utraq; agitabar. Cūque iis suspēsa pro
ferebat latera: tractu/motuque tam facili: ut eam quo uellet/tenui

capistro uertici deuincto / ueluti fortissimo uinculo / magister per
 duceret. Hec ut est cōspecta animans / omnē continuo multitudi
 nē obstupescit: speciesq; nomē inuenit: ex iis quę precipua ī cor
 pore: sic ut extrēpore eam populus / chameopardalin appellaret.
 Hacrenus Heliodorus. Dion uero / gręcus & ipse auctor / ī tertio
 quadragesimoq; romanę historię libro / de Cęsarē narrās / ita fer
 me scribit. Chameopardalin uero primus ipse romā adduxit: &
 populo ostēdit. Id animal cetera chamelus: crura autē inæqualia
 haber / posteriora prioribus magis breuia: ut a clunibus attolli
 sensim / quasi ascēdētī simile īcipiat: corpusq; reliquū / sublime ad
 modum cruribus prioribus sustētur / sed ceruix ī altitudinē pe
 ne peculiarem se rollit. Colore ipsa maculoso / ceu panthera: quo
 fit ut amborum p̄misuo uocabulo censeat̄. Plinius uero de cha
 melis tractās / hoc quoq; addit. Harum aliqua similitudo ī duo
 transferē animalia. Nabun æthiopes uocāt: collo similē equo: pe
 dibus / & cruribus / boui: chamelō: capite: maculis albis / rutilum
 colorē distinguētibus. Vnde appellata Chameopardalis: Dicta
 roris Cęsaris circēsibus ludis / primum uisa romę. Ex eo subinde
 cernit̄ aspectu / magis q̄ feritate cōspicua: quare etiā ouis fere no
 men inuenit. Consimilia ferme huic etiā Solinus p̄didit: quo lo
 co de æthiopibus. Sed & M. Varro in libro de lingua latīna ad
 Ciceronē / Chamelus inquit suo nomine syriaco ī latinū uenit: ut
 alexandrea / Chameopardalis / nuper adducta: quod erat figura
 ut chamelus / maculis ut p̄thera. Risi etiā nuper / quia uerbū ex
 Varrone dimidiatū / pardalis tantum / nescio q̄s grammaticus in
 lexicon rettulerat suum: quod per ordinem litterarum compo
 situm circumfertur: Ceterum autem Gordiani principis ludis exhi
 bitas: autore Capitolino feras oues accepimus.

Capitulum iiii.

Quam multa poetarum interpretibus legenda: quodq; satyram
 Perlius de Alcibiade Plaronis effinxit.

q Vi poetarum interpretationem suscipit: eum non solum
 (quod dicitur) ad Aristophanis lucernam: sed etiam ad Clean-
 this oportet lucubrasse. Nec perspicere autem philosopho-
 rum modo familiarum: sed & iureconsultorum: & medicorum iterum: & dialecti-
 corum: & quicumque doctrinam illum orbem faciunt: quae uocamus ency-
 clia: sed & philologorum quoque omnium. Nec prospicere tantum: ue-
 rum inspicere magis: neque (quod dicitur) ab limine: ac uestibu-
 lo salutaria: sed arcessenda potius in penetralia: & in intimam fami-
 liaritatem: si rem iuuare latinam studemus: & inscitiam cotidie iualescere
 rem perscrutare: alioqui semidocta sedulitas: cum magna sui persuasio-
 ne: detrimere: non usus. Plurima tamen in philosophorum maxime
 opibus inuenias: quae sint in poetarum nostrorum libros ascita: quale
 uidelicet: quod etiam annos abhinc aliquot Persium publice poetam
 enarrantes indicabamus. Satyras ipsius quoniam: cuius est initium Rem
 populi tractas: ad Platonici dialogi qui primus Alcibiades uo-
 catur exemplar: ueluti deliniamus: sic ut non ea solum: quae de iusto atque
 iniusto: deque sui cuique notitia: Socrates inibi cum Alcibiade agit:
 delibasse ex eo pudenter: sed locos etiam quospiam: si non magni
 momenti: certe Veneris tamen plenissimos: & leporis duxisse indi-
 dem Persius intelligat. Quod genus & illa: Dichon magni pu-
 pille Pericli: quoniam Socrates quoque ostendit: omnium maximum ui-
 sum Alcibiadi: quod ipsi relictus a patre tutor Xanthippi filius Peri-
 cles. Sic item. Dinomaches ego sum. Ductum ex eo: quod apud
 Platonem sic est. ὁ φίλε παῖ κλεινίου καὶ δεινομάχου. Cōsimiliter
 quod ait ibidem. Tecum habita: non ne dialogi eiusdem puidisse ui-
 deretur uoluntatem: Siquidem (quod Proclus enarrator affirmat)
 nihil hic aliud Plato: quam litteram delphicam respexit: monentem:
 se quod ut norit. Quod & Picus Mirandula: noster amor: in hepta-
 plo sua: quam mox editurus: de septiformi sex dierum geneleos
 enarratione: pulcherrime terigit. Hec igitur iuenisse aliquando: uel
 inuicem etiam conulisse: non emolumentum modo studiosis: sed &
 uoluptatem pepererit: minime uulgarem.

Caput v.
 Qui sit apud Lucretiū Durateus equus: quodq; legendū apud
 Valerium Flaccum: non quidem: Nox dorica: sed durica: uel du
 ria potius: in libro argonauticon secundo.

I Vcretius i primo de rerum natura: Nec cū durateus troia
 nis pergama partu Inflāmasset equus nocturno graiuge
 narum. Durateū uocauit equū illum troianum ab Epeo fa
 bricatum/perite simul/ & eleganter: quæ græca uox/ & poetica li
 gneum significat: & sane Durateon uocat hunc etiam Homerus
 equū libro octauo Odissæ sic ingens. ἀλλὰ γὰρ δὴ μετὰ βῆθι καὶ
 ἵππων κόσμον ἀείσον Δουράτεον, τὸν ἐπειὸς ἐπείησεν σὺν
 ἀθήνῃ. Et item paulo post. Δουράτεον μέγαν ἵππων ὀφείλατο
 πάντες ἀπὸ τοῖς, uulgoq; eundem nō Durateon: sed dunon/cō
 muniore lingua/sicuti etiam poeta Aristophanes. Atenim opici
 homines/dictionē sibi incognitā expungere/proq; illo/quod est
 Durateus/reponere nugamenta quæpiā/ uel duratuens: uel dira
 tenens/occeperūt. Id ne attentare amplius audeant: uisus mihi
 sum facturis operē pretiū: si de isto quoq; nō nihil/miscellaneis
 inseruissem. Sed & codicem pxime nobis argonauticon Valeri
 Flacci peruererē! Taddēus Vgolerus parmēsis Matthiæ Panno
 nionū sapientissimi & inuictissimi regis aulicus/homo litteratissi
 mus ostēdit: e quo fluxisse opinor & ceteros: q; sunt i manibus/
 cuius i secundo sic est. Manet imotis nox durica fatis: nō ut uul
 go legi dorica. Quæ certo aut uera & emēdara lectio: aut (quod
 suspicor magis) ueræ pxima: ut/quod & usus: & uocalitas psua
 der: nox duria sit apud illū: qua scilicet/Inclusos utero danaos/
 equus ille Durius/ hoc est idē q; Durateus/ parefactus ad auras
 reddiderit. Neq; autem diphthōgus impediāt. Quā. n. Δούρειος
 græce/ram & Δούριος

Caput vi.

c ii

Quo intellectu Catullianus passer accipiendus: locusq; etiam
apud Martialem indicatus.

p Asser ille Catullianus allegoricos ut arbitror / os cenorem
quēpiam celat intellectum / quē salua uerecundia / nequimus
enuntiare. Quod ut credam Martialis epigrammate illo
persuader: cuius hi sunt extremi uersiculi
Da mi basia / sed Catulliana
Qua si tor fuerint: quot ille dixit!
Donabo tibi passerem Catulli.
Numis. n. foret insubidus poeta / (quod nefas credere) si Catulli
passerē deniq; ac non aliud quippiam: quod suspicor magis / do
naturū se puero post oscula diceret. Hoc qd sit / eqdē pro stili pu
dore / suę cuiusq; cōiecturę / de passeris nauia salacitate relinquo.

Caput vii.
Pathicos homines Iuuenalem innuere: qui digito scalpant uno
caput: idq; de Calui poetę uersiculis.

q. v. Vi digito scalpūt uno caput: Sane mollē uirū ex eo signi
ficari apud Iuuenalē i satyra nona nemini dubium / sed &
Pōpeiū / sica Clodio notatū! Plutarchus idicari: i Pōpei ui
ra: ut illud iterim omittā: quod i libello quoq; eo / notā hāc Pom
pei attingit: cui titulus ē! Quo pacto fiat: ut inimici quoq; p̄sint.
Quin & Ammianus Marcellinus historia libro .xvii. Pōpei ob
rectatores ait etiā hōc i eo ludibriosū & irritū obseruasse: quod
genuinō quodā mōse / caput digito uno scalpebat. Ceterū nō tā
mollis ex his uerbis: q̄ plane pathicus: & draucus aliquis defi
gnat. Quod genus homines / i satyra uniuersa Iuuenalis isecta.
Alioqui lāguidus oppugnatōr & lenuncidus / uel potius (ut ita
dixerim) Ficulneus poeta sit iste: si iā quasi in molles fera: hacre
nus in pathicos inuectus. Alludit. n. sicuti mihi uide: ad Calui

poeta uersiculos i Pompeium: de quis ita est apud Senecam/ in
 libris oratoru/ & rhetoru. Carmina quoq; iquit eius/ q̄uis iocosa
 sint/ plena sunt ingentis animi: dicit de Pompeio: Digito caput
 uno/ scalpit: quo credas hūc sibi uelle uirum. Hucusq; Seneca de
 Caluo. Quare cum poeta Iuuenalis/ indicare conareretur: confluere
 romam parthicos omnis: hoc est eos: qui sibi uirum uellēt/ fe
 stiuē id inuit ex particula Calui uersiculorum: tum quidem (ut
 est uensimile) notissimorum/ per quam consequentiā noscitareretur.
 Deq; his item supradictis Calui uersiculis/ sentire Porciū la
 tronem declamatione quadā apud eūdē Senecā/ arbitror: qui ita
 dicat: In Cn. Pompeiū/ terra/ mariq; uictorē/ fuit q̄ carmē compo
 neret/ uno (ut ait) digito caput scalpentem: fuit aliq; qui licen
 tia carminis/ tres auratos currus cōtemneret. Hæc Porcius latro.
 Quoniā autē liber hic Senecæ/ quē adducimus/ rarissimus adhuc
 inuentu: p̄p̄erea quasi nouū dignati sumus hūc locū nostris cō
 mentationibus: ne quis exposita nimis forsitan/ & p̄culcata/ ue
 lutiq; in medio iacentia p̄ter rettulisse.

Caput viii.

Cur errantium siderū uocabula: diebus tribura: rationesq; inibi
 ordinis eorum/ scitu/ relatuq; iucundæ.

n Omina ista dierum/ de stellarū errantiū uocabulis appel
 lata: quā habeāt/ aut originē/ aut rationē: nusq; sane alibi/
 me legere/ q̄ apud historicū Dionē memini. Cuius ex li
 bro septimo/ atq; trigésimo sic uerba possumus iterpretari. Nam
 quod his seprē stellis/ q̄ planetes uocant: dies assignari/ receptū
 est/ iuentū qdē putat̄ egyptiorum. Sed i omnes tamē homines/
 haud ita pridē: (ut sic dixerim) uulgari coeptū. Cerenū gr̄ci uere
 res: (q̄tū eqdē sciā) nullo p̄sus eā rem pacto cognitā habuerunt.
 Quoniā uero/ cū nationibus aliis/ rum romanis uel maxime/ sic
 mos p̄uulgatus hic est: ut quasi iā patrius uideat̄ pauca sup̄ his/

c iii

edifferam! & quo pacto/qua ue causa sic ordinentur! exponam.
Duplex igitur audita mihi ratio est/ utraq; sane haud intellectu
difficilis! sed ut ambæ tamen inspectionem contineant. Nā siq;
harmonia/quæ diatessaron appellat; qua una uis uniuersa musi
cæ totius cōtineri creditur: ad stellas has/ qbus omnis celi orna
tus distinguitur: eodem quo ferunt ordine/rettulerit! Atq; ab or
be illo supremo/q Saturno tribuitur/incipiēs/omissis duobus se
quentibus/ quarti deniq; dominum nūcupauerit! ac dein duos
item alios trāsiliens/ septimū adiecerit! eodēq; modo ppgrediēs/
presides illorū deos subinde in orbē recensuerit! atq; ita dies ad
numerauent! deprehēder omnes ratione quadā musica/cū celesti
illa distinctione/ornatuq; cōgruere. Ceterū hac una est! quæ ferē
ratio. Altera uero eiusmodi. Si diei/noctisq; horas a prima statim
ceperis numerare! Sic ut eam Saturno: dein sequētem Ioui: tertiā
Marti: quartam Soli: quintam Veneri: sextam Mercurio: septimam
Lunæ tribuas! per eam scilicet orbium seriem: quæ ab ægyptiis tra
ditur! atq; item denuo facias/ donec horas quattuor/ & uiginti
pertrāseas! inuenies primā sequētis diei horā/ soli cohērentē. Tū
hoc idem ī quattuor illis/ & uiginti horis/ eadem qua prius ratio
ne/ si facias! Lunæ primā tertiū diei horā/ cōciliabis. Quod si sub
inde hoc ipsum ī ceteris obseruabis! congruentē plane deum/ si
bi dies quelibet asciuerit. Hac Dion: festiua nimis/ & arguta: (ni
fallor). Sed quoniā uulgo nūc sabbatū/ diesq; dominicus/ uerus
amiserit nomē: cū ceteri etiā nūc retineant: scire studiosos cōuenit:
& hūc Saturni/ & illū Solis appellatū. Nā de solis die (quātū equi
dē nūc recordor) etiā Sozomenus græcus historicus/ etiāq; diuitius
Hieronymus: de Saturni/ aut/ uel hic ipse Diō libro eodē/ uel Frō
tinus ī strategematis: uel itē poeta elegiarū Tibullus/ uel postre
mo etiā Tertullianus ī apologetico/ & Gaudērius ī sermonibus
cōmemineūt. Sed & Faustus mileuitanus Manicheorū ppugna
tor ille maximus/ ita iqr. Placet suscipere sabbatorū oriū: & satur
niacis manus īsertare carenis. Nec illud omiserim: mutata dierū

istorū nomina / ī que nūc a christianis usurpanr: auctore Constāti
no p̄ncipe: sicut ī illius gr̄ca laudatione meminit / Nicephorus.

Caput viii.

Quid in litteris Domitio: & quatenus credendū: deq; illius eui
dēri pudendoq; errore super uoce Attegiās.

Id Irue maurorū attegiās. Hoc Iuuenalis hemistichion desaty
ra quartadecima: q̄ aut erudire / aut fideliter / aut etiā p̄spica
cirer enarrer Domitius / age iā (si uacat) īspiciamus. Sed pauca de
homine prius / siq; hęc etiā fortasse. Domitius igit̄ calderinus ue
ronēsis / q̄ decē abhincānos uita fūctus / uir fuit acris īgenii / mul
teq; ī litteris īdustria: latinā linguā diligētissimus: gr̄cā nō īcu
nosus: Nō p̄sā cōdere absurdus: nō carnē. Nimiū sui tamē (quod
opa ipsius testant̄) admirator: ac p̄ sentētia cui semel adhēserat /
etiā cōtra uerū cōtumax & refractarius. Tū ob id ī scribēdo quoq;
iactārior: atq; oīum p̄se cōtēptor: oīum q̄ minima occasiuncula
cauillator: & sine discrimine uellicator. Itaq; etiā simulates eum
doctissimorū hominum nimio plures exercuerunt: odioq; apud
eos: neutiq; obscuro laborauit: auctoritatis uulgo tā magne fuit:
ut romē iter p̄fessores / iuuenis adhuc / primā sibi celebritatē uin
dicauerit. Cuius tuēdē / ac retinēdē gratia / factū cōpluries pura
mus: ut ī suis opibus frōrē p̄ficuerit: & p̄ aqua / p̄ iniqua famam
caprās: partū ex fide quepiā rettulerit: nōnulla etiā male sollers: &
p̄stigiōsus / speciē q̄dē primorē ueri habētia: magno credētiū dī
spēdio: sentētiis ignorabilibus īplicuerit: & puluerē (quod aiūt)
oculis offuderit: aut sicubi maior difficultas / nec absistens / nec
cōgrediēs / spem lectoris eluserit. Ita dū nescire se nihil p̄bare cōrē
dit: etiā parthis aliquoties & cretēsisibus mēdaciō iueniē. Cuius
exēplū secutis / aliis quoq; ī oēs iā litterarū articulos (ut uerbis
utar Varonis) hęc mali gāgreña sāguinolēta p̄meauit: p̄cedēda
deletili stili parte certatim a doctis oībus / ne ad uitalia usq; de
serpat. Sūt aut̄ editi ab eo gr̄matici cōmētarii aliquot ut ī Martia

lem/ Iuuenalemq; poetas: quos & Medicibus meis/ Laurentio/
Iulianoq; fratribus dedicauit/ a quibus etiam/ muneribus est am-
plissimis honestatus. Sed & in Stati filuulas: & in epistolam Sap-
phus: in Ibin quoq; Nasonis/ edidit quæpiam/ plena nimirum
bonæ frugis/ ubi non fucum facit/ & lectoris credulitatem ludî-
ficatur. Ceterum Georgius Merula/ uir plane doctus/ ac diligēs:
longeq; q̃ Domitius in scribendo cautiôr/ & nunc primi fere no-
minis/ non remulo (quod aiûr)/ sed uelificatione plena iuectus:
cōmentariorū illius i Martialē/ per multis editis notis/ licentiam
primus hominis/ magno ueluti passu gradientem/ prorsusq; iam
ferocientē compescuit. Nos quoq; dein primæ sub flore iuuentē/
non quidē ut ipsius libros plane de manibus excuteremus/ sed
ut somniculosam iuuentutem/ uelut in aurem utranq; dormien-
tem/ expergefaceremus: in ipso iam tum/ nostrę professionis tiro-
cinio: sic/ eundem/ leniter quandoq; quasiq; parcente manu ferie-
bamus: & nunc idem facturos præfamur/ ut cunq; res feret: quo fi-
des nobis/ liberratq; cōstet. Neq; enim patiemur quatenus uires
supperent/ impune illudi credulę iuuentuti/ & simplicia ingenia
supplantari. Quoniam autem (ut est apud Plautum) feliciter sa-
pit is: qui periculo alieno sapit: cauebimus ipsi quidem pro uiri-
li/ nequid in hos libros: quod nō defendi queat auctoritatibus/
referamus. Quid autem ad summam de ipso sentiamus/ si uitia
uirtutibus pensamus: & qua parte ingenii maxime sterit estime-
mus/ uel epigramma restetur nostrum/ quod i ripa Benaci lacus/
ipso Domiti natali solo/ Baccius uolinus florentinus/ atq; An-
gelus Maffeus ueronensis/ illius memorię studiosi/ nouennium
ferme abhinc/ icidendum saxo/ curauerunt: quod & hic adscribā.
Asta uiator: puluerem uides sacrum/
Quem uorticosi uexat unda Benaci:
Hoc mutat ipsum sepe musa libethron
Fontemq; Sisyphi/ ac uirecta permessi:
Quippe hoc Domitius uagiit solo primum:

Ille ille doctus ille quem probe nosti
Dictara dantem Romule iuuentuti
Mira eruentem sensa de pectus uarum.
Abi uiator sat tuis oculis debes.
Sed nimis multa fortasse de homine: pauca praeferim polliciti:
quod eo tamē consilio fecimus: ut offam ueluti quāpiam grāma
ticis istis diobolaribus / omnia quasi p nebulā uidētibz / obice
remus: qui nihil omnino rectum putabūt / nisi quod ipsi deniq;
rūrū diu / proculcatūq; de suis illis pfitentium cōmentariolis ex
cerpserūt. Ad atregias autē quod attinet / ipsius hac Domiti uer
ba sunt. Alii inq; accipiūt lingua maurorum atregias mapalia si
gnificare. Ego potius itelligo / hoc significare mauritaniā ad ex
tremam partem libyae. Dionysius.
Ad summam libyen habitant atregias undas /
Alcidē qua sunt statua maurusia plebes.

Hac ille: uidēs utiq; meliora / deteriora sequens: uolebamq; sane
ista credere: sed rumor uera negat esse. Dionysiu uero citat aucto
rem: Domitius: q si unq; uocabuli istius mētionē fecisse ullā repe
riēt: cedā: rollāq; manū iam tū: meq; omniū haberi uanissimū nō
recusabo. Sed ut omni remota uestigia: rēputemus ipsam / nō sunt
Dionysi uersus hi / nō sunt. Verum Prisciani potius / quo libello
Dionysiu poetā de grēco interpretatur. Corripit eos autē Domi
tius / atq; deprauat. Nā quod apud Priscianum fuit / ad tethyos
undas / priore inducta / interpolataq; scriptura / p eo supposuit atre
gias undas / neutiq; ut arbitror facturus / si rationē carminis / aut
si spacia morasq; syllabarū cōsuluisset / cū uocabulū / quod est atre
gias / antepenultima porrecta syllaba / cōtra ipsius quē interpreta
tur testimoniū: Tū postrema breui / cōtra omniū posuerit auctori
tatem. Bene quod extat Dionysius: cuius esse grecos illius argu
menti / hos puto uersus.

ἀλλ' ἡ τοὶ πῶμα τὴν μὲν ἐπὶ γλῶσσιν ἀνεμόνται
ἀγχοῦ σ' ἡλῶν μαύρον σ' ἄος ἔθνεα γαίης.

Licet autē euoluas iam totū: uidebis ne minimā qdē suspiciōe
subesse atregiarum/ apud Dionysium: uidebis aliū citari p alio:
expūgi uerā scripturam: supponi falsam: rationē syllabarum/ uel
carminis/ haberi nullā. Et dubitabit aliq̄s ab ipso iam liberrime
dissentire/ & refutare has nugas: uel si prēiudicata pridem de ho
minis īgenio/ doctrinaq; opinio: causam faciat inuidiosiore?
Ceterū Atregias ipsi uel tabernacula/ uel umbracula/ uel (si hoc
magis placet) mapalia ītelligimus: qualia Mauri colunt: qui nu
midē a romanis: ut hystoriā scriptor Herodianus/ est auctor. Vo
cabulū id Rufinus usurpat ī libro Iosepi/ de bello iudaico septi
mo. Cū ad festū inq̄r diē uenisset: quo Atregias ī honorē dei/ cō
poni ab hominibus mos ē. Nā quod latine Rufinus cōponi arte
gias ait/ id ipse auctor Iosepus σκηνοποιστεῖς dixerat gr̄ce.

Capitulum x.

De Bapris/ & cotytro: deq; coryttris: tū apud Iuuenalem/ & Ho
ratiū recta indicata lectio/ enarratioq;.

Ecropiam soliti Baprā lassare cocyron. Hūc Iuuenalis
uersum Domitius expositurus/ erraticis (ut ita dixe
rim) suspiciōibus/ fibulam laxans: ineptias halluci
natur/ & nugas meras/ Bapras esse inquires Cereris sa
cerdōres: Cocyron Cererem: nec arbitror hoc unquam dixisset: si
quod ī homine non pudoris dixerim/ sed sensus omnino uesti
gium fuisset: Nos enim tunc demum credituri: cum quispiā pro
feretur/ quo satis certo auctore stetur. Sed est hoc familiare huic
(agam enim iam liberius) ut cum nihil explicare possit: implicet:
& quidquid obuiū sit arripiat/ eoq; feratur diffidente conscien
tia/ quo denique ipsum imperus errabundā opinionis impellit.
Nos antiquam comoediam poetę Eupolidis/ inui suspicamur:
quod ueterum excellens auctoritas persuasit: Etenim de ea/ sic
Platonius gr̄cus auctor: ubi de comoediarum differētiis agit.

ἴσμεν γοῦν τὸν εὐπολιν ἐπὶ τῷ Διῳ εἶναι τοὺς βάπτιας ἀποπνεύ-
 γέντα εἰς τὴν θάλατταν ὑπὸ κείνων εἰς οὐδὲν καθήκε τούτων βάπτιας
 Scimus inquit Eupolin quoniam Baptas fabulam docuerit: ab iis
 ipsis in mare sumerum: contra quos Baptas emiserat. Lucianus
 quoque i ea oratione: quae inscribitur ad ineruditum multos empti-
 tantē libros: i hanc ferme sententiam: Dic mihi inquit etiā ne Aelchi-
 nis orationē aduersus Timarchū legis: an uero illa omnia scis:
 & nosti singula: Aristophanē uero & Eupolin subisti: Baptas in-
 tegram fabulā pellegisti: Tū nihil ex his pertinere ad te putasti:
 neque ea cū agnosceres erubuiisti: Sed & Hephestion i enchiridio
 de acatalectis agens: duo citat uersiculos ex Eupolidis Baptis.
 Et Suidas unū ex eisdē in uocabulo: quod est Arrypheros. Iam
 primū igitē cōstare opinor: Baptas comedīā fuisse: uerē & mor-
 dacem: poetā Eupolidis. Quod autē comoediae argumētū: quē
 materia: p ipsa: quae nunc extant uestigia: sagaciter indagabitur.
 Atheniēses igitē ea tempestate: sacra quādam religionēque peregrī-
 nas: nouosque deos asciuerant: quibus nocturnae puigilationes:
 essēt institutae: magnorū dein flagitiōū causa: sicuti romae baccha-
 nalia. Sed inter sacra cetera: fuere etiam quae dicerentur: coryttia.
 Cōtra hęc nocturna coryttia scripsisse Eupolin Baptas putamus:
 sed & alios comicos: interque eos Aristophanem quoque uidemus:
 totum hoc genus peruigiliorum & peregrinitatis exagitalle. Sic
 ut Iuuenalis: quae romae fierent contra ritum cerimoniarum: non
 dissimilia dicat iis: quae Baptae athenis in nocturnis coryttis pa-
 rrarent. Cicero in legibus sic ait. Quid autem mihi displiceat in
 nocturnis: poetę indicant comici: qua licentia romae data: qd nā
 egisset ille: qui in sacrificium cogitatam libidinem intulit: quo
 neque impudentiam quidem oculorum adici fas fuit: Et mox
 idem. Atque omnia nocturna: (ne nos duriores forte uideamur)
 in media graecia Diagondas Thebanus lege perpetua sustulit:
 Nouos uero deos & in his colēdis: nocturnas peruigilationes:
 Sic Aristophanes facerissimus poeta ueteris comoedię uexat: ut

apud eum Sabadius: & quidā alii di peregrini/ iudicati e ciuita
 re eicianē. Apparet utiq; de Ciceronis testimonio/ cū Aristopha
 nem/ tū comicos alios ueteres/ cōtra nouos deos/ cōtraq; noctur
 nas puigilationes/ aciem stili destrinxisse. Cum uero ex superio
 ribus liqueat/ Baptas fuisse comediam/ qua turpia & obscena car
 perent/ atq; hic de Baptis/ deq; nocturnis arheniēsiū sacris mē
 tio: quæ nos Coryttia fuisse appellata declarabimus/ q̄s nō intel
 ligat iam/ Bapras fuisse deniq; qua potissimū fabula/ talia uexa
 rent/ Strabo autē i libro de geographia decimo: Coryttia bendi
 diaq; sacra fuisse apud Thracas narrat: ex q̄bus orphica sumpse
 rint originē: deāq; nominat Coryn: cuius faciat Aeschylus men
 tionem: tum idē paulo post arhenienses ait/ multa ex peregrinis
 sacris accepisse ὅς τε καί ἐκωμῶς Διήνοσαν inquit. Sed & inter ce
 tera/ quæ peregrina ab iis recepta sacra cōmemorat: prima enume
 rat thracensia: quæ supra ostēdimus: coryttia bendidiaq; appella
 ri. Liqueat igit̄ coryttia/ ab arheniēsiū sacra externa coli solita:
 liqueat etiā uexata a comicis: cōiectura autē ducimur/ ut cum de
 Baptis/ hic mētio/ quā scimus fuisse Eupolidis comediam: deq; sa
 cris arheniēsiū nocturnis/ i ea potissimū id genus sacra exagi
 rarent. Ceterū deam/ quæ talibus præflet ritibus/ puigiliisq; Co
 rytto uocatā putamus: a qua etiā recta ratione coryttiorum est i
 clinata appellatio: quæ quoniā dea/ comedias ueteribus defama
 tissima: ideo Synesius in epistola quadam/ cuius principium est
 ὁ καὶ τοῦνομα Δούλος καὶ τὴν προαίρεσιν adhūc plane modū
 narrat ἑρμῇ μὲν καὶ Ἡρακλεῖ τοῖς παλαίστρας ἐφόροις οὐδέ
 κατὰ μικρόν πρέσβει κοτυττοῖ Δέ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀττικοῖς
 κονιστάλοις νεωκορεῖ Quibus uerbis significat/ eū de quo in epi
 stola agat: non Mercurio congruere/ non herculi palestræ præfidi
 bus/ Sed esse coryttus editimū: cererōnq; apud articos despica
 rissimorum. Quare corytto legēdū nō cocyton: præsertim cū syl
 labę repugnet quātitas: quæ ne tum q̄dem breuis/ cū. c. alterum
 subtraxeris: ut Domitius præscribit/ inscire ille q̄dem nimis (sit

uero uenia) nimis inq̃ in scire/negligenterq; qui non cogitauerit
 primā nominis syllabam: nō politu modo/cui dūtaxat occurrit/
 sed natura quoq; productā. Quidam tamē hanc deā/ Coryn ma
 luere/q̃ Cotyrto: sicuti Strabo supra: sicuti alibi Synesius idē his
 uerbis. θαρρῶν ἀποφάνει τὸν ἄνδρα ἡμῖν ὄντων ἀντόχρημα
 διασώτην τῆς κόρυς. Audacter inq̃ pronuntia uirū eum semi
 marem statim/sodalēq; Corys: quem exponēs locum Suidas Co
 ryn deā colī ait turpiū p̃sidentem. Vnde inq̃ sunt Clisthenes/ &
 Timarchi/ & quicunq; lucti gratia formā colunt/ ad infandam libi
 dipem/ sicut effeminati/ & capillū fingentes uniuersi. Sed & alibi
 credo iuenienti: quibus hāc adiuuenē uiri docti: si doctrinā stu
 dium adhibuerint: Quin apud Horatiū quoq; ī epodis/ ita legē
 dum existimamus:

Inultus ut tu riseris Coryttia:
 non ut pleriq; codices Cocytia: Et ī uetustissimo libro: q̃ sit Geor
 gi Antoni uespucii florentini/ græce latineq; docti hominis/ uo
 cabulū id antepenultima syllaba, t. retinet/ nō. c. uestigium arbi
 tror unum adhuc integrum/ uerā/ integræq; lectionis.

Caput xi. Hom. (ampn) stor xibit I

Sententia de Claudiano exposita: relatu p̃cēq; lepidē fabellę: Tū
 fabella altera/ nō īsuauior e græco itidē uersa/ sup Venere & rosa.

Laudianus ī libro de raptu Proserpinę secundo/ de Vene
 re dea/ rosas purpureas colligēte loquēs/ ita inq̃.

Sic fata cruoris Carpit signa sui.

Locus sane uideri obscurus poterat/ nisi apud Aphthoniū/ ī pro
 gymnasmatris rhetoricis/ exposita fabella/ sic p̃pmodū. Qui rō
 sę pulchritudinē demiratur/ plagam Veneris cōsideret. Amabat
 Adonin dea: Mars ipsam. Quodq; dea foret Adonidi: Veneri
 Mars erat. Deus deā adamabat: deaq; hominē sequebat. Par cu
 pido: tam et si genus dispar. Perimere Adonin Mars zelotypus

d i

tendebar: finem putans amoris Adonidis necem. Ferit Adonin
Mars. Accurrit auxilio Venus: festinās in rosas incidit: ac se spi
nis implicuit. Ita pedē perforat: qui uulnere manarat: cruor de se
rosam colorauit. Sic rosa/ quæ prius candida: quod nūc cernitur/
facta. Attingimus ipsi quoq; fabellam hanc in Rustico nostra uer
siculo illo.

Idalio pudibunda sinum/ rosa sanguine tinguit.
Sed & uniuerfam pulcherrime numeris uernaculis cōplexus/ Me
cenas hic æui nostri Laurentius Medices: ut in omni uirtute: sic
etiā i poetica eminētissimus. Nōnus aut poeta minificus libro pri
mo & quadagesimo Dionysiacō Martē ipsū/ cū ab eo fuerit Ado
nis occisus i apriū semet uertisse fabulatur ita de Venerē scribēs.
μοῦνην δέ σῶων οὐκ ἤθελε λέναι τερπώλην ἀτεμάντισ· ἔπει
σνός εἰκόνι μορφήσ ἄρησ κερχαρόδων θανάτη φόρον ἰόν ἰάλλων
ζηλομανήσ ἤμελλεν ἀδώνιδι ποτμον ὑφαίνειν. Negat his uer
sibus Nōnus delectatā fuisse apri Venerē: quoniā fore cognoue
rat/ ut apri figurā indueret/ aliquādo Mars: ac pre zelotypiā neca
ret Adonin. Rosam uero esse alioqui gratam Veneri/ nec ille tacet
lepidissimus/ epigramatū uares

I felix rosa (ingens) mollibusq; ferris.

Nostri cinge comas Apollinaris/

Quas tu nectere candidas/ Sed olim

Sic te semper amet Venus memento.

Sed & Vergilius i elegidio quodā suo (cur aut nō suū credamus
quod omniū sit elegātissimū?) sic ait.

Sideris & floris est domina una Venus.

Ceterū Libanius ille quoq; sophista græcus: nec ulli artificiarum
secūdis/ ita quodā uelut angulo/ sup argumēto isto/ de rosa Ve
neris lusitat. Quo inq; tēpore/ iudicē deabus pastorē/ fabula de
dit/ male habebat Iunonē: male Mineruā quoq; cestus ille Vene
ris/ i quo amabilitas/ i quo etiā Cupido ē. Ita uēturas prius i cer
tamen negabāt/ q̄ ubi a se Venus medicamētū foret amolita. Sic

enim cingulum illud appellabāt. Atqui ne uos quidem/ Venus
aiebat: lenociniis uacua. Tu diadema aureū crinibus: tu galeā si
militer aureā/geris uerrice. Sed. n. fucos istos habere p me uobis
liceat. Liceat modo p uos ornatū cōprūq; mibi alium asciscere cin
guli uice. Sic morē deabus gerēs/ ire ad Scamādrum pgit/lectura
flores: qua se pratū sub tīpa explicabat herbidū. Simul aquulæ
ipse blādē/pspicueq; suberāt: & ad lauandū illices. Lora ibi dea/
starim (qua causa uenerat) ornatū querebat sibi. Tū nescio q mire
suauis/ aspirare odor uisus. Iā lilia/ iam uiolas/ legerat dea: cū ra
mē odor ille magis iterim/ magisq; blādiebāt. Pergit aure flagrā
tis uestigia subseq. Videt rosam/ uisāq; naribus admouet: & esse
hāc suaueolētiæ illius matrē cognoscit. Ibi flores aspernata cere
ros/ abicit humi. Tātūq; rosis coronata/ recepit se ad Idā denuo.
Nec autē plus Veneri flos/ q̄ flori Venus/ cōciliare gratiam uisa.
Adeoq; cōfestim Iuno/ Mineruaq; uictæ: ut ne ipsæ qdē pastoris
expectarint calculū. Sed adcurrētes utraq; fertū crinibus detraxe
runt: florēq; deosculatæ ipsum/ rurū Veneris capiti reposuerint.
Hactenus de rosa Libanius: cuius tamē lingua/ græcanicis picre
coloribus/ nitidissimū rectorium! nescio an ad unguem nostra
ista tumultuaria latinitas representauerit.

Caput xii.

Quomodo inuenta purpura: simul explicatus Nonni locus:
græci poetæ.

q̄ Vo pacto inuenta sit purpura/ nō alienū fuerit hic referre:
uel ut græci poetæ Nonni locus intelligat: uel ut fabellar
preq̄ lepida/ latinis itacta/ noscat. Est autē apud Pollucē libro de
uerbis idoneis ad Cōmodū primo i hāc sentētiā. Tyrii ferūt/ igr
captū amorē Hercule: Nymphæ cuiusdā indigenæ: cui nomē Ty
ro: sequebātq; eum/ inqunt/ Canis antiquo more: quo dominum
Canes usq; etiam ad contrionem comitabātur. Quare Canis hic

d ii

Herculeus/irreptanrem scopulis/ purpuram conspicatus/ peresa-
 carūcula/ sua sibi labra/ cruore puniceo infecit. Cū igit̃ ad puellā
 Hercules aduisset/ delectata illa insueta tinctura: quā ceu florentē
 ī eius canis labris aspexisset/ affirmauit/ sibi cū illo posthac nihil
 fore: nisi ad se uestē afferret/ etiā Canis illius labris splendorē.
 Quo circa inuēta Hercules animāre/ collectoq; sanguine: munus
 puellę detulit: primus (ut Tyrii dicunt) auctor puniceę infectu-
 ræ. Nos igit̃ in Rustico nostra/ propter hoc ipsum deniq; cōcham
 diximus Herculeā/ cū purpurā significaremus. Porro aut̃ Nonni
 poetę uersiculi super hac ipsa fabula/ sic in libro quadragesimo
 Dionysiacō inueniuntur.

καὶ τυρίησ' σκοπιάζε' δεδευμένα φάρεα κόχλω
 πορφύρεουσ' σπινθηρὰς ἀκοντίζοντα θαλάσσης
 ἡχι κύνων ἀλιεργὸς ἐπαίγια λοίστη' ἐρέων
 ἐν δόμῳ χον χαρῶδισι γενεῖσ' ἰθέσ' κελόν' ἰχθύν
 χιονέας πορφύρε' παρήδασ' ἐνδοὶ κόχλου
 χεῖλεα φοινίξας διερῶ' πυρί/ τρωστέ' μόνω
 φαιδρὸς ἀλιχλαίων ἐρυθραῖνετο φάρος ἀνάκτων.

Caput xiii.

Salutis augurium quod sit/ apud Suetonium.

f. Veronius Trāquillus ī Augusto sic ait. Nōnulla etiā ex an-
 tiq; cerimoniis paulatim abolita restituit/ ut salutis/ augu-
 riū & cetera. Quod aut̃ forer salutis auguriū/ uideo etiā a doctis
 aliquot ignorari. Nos eārem libro septimo/ trigesimoq; Dionis
 historiarū/ ad hāc sententiam repperimus. Tum uero etiā salutis
 auguriū/ quod appellāt/ lōgō interuallo fecerūt. Est aut̃ modus
 auguriū qspriā: ut si deus pmittat/ salutē populo poscāt: quasi ne
 salutē qdē a dis perere fas/ ni prius hoc ipsū di cōcesserint. Obser-
 uabāt aut̃ dies una/ quorānis/ in quā nullus ad bellū proficisce-
 retur exercitus: nemo se cōtta pararet: nemo pugnaret. Quo circa

in assiduis periculis: maximeq; ciuilibus/neutriq; fiebat. Nā & ar-
duum i primis/purā rebus his omnibus/diem seruare:& perq; ab-
furdū uideri poterat/ultra seditionibus detrimēta sibi ipsos icre-
dibilia conciliare:cū & uictis/ea res futura esset:& itē uictoribus
pernitiosa. Mox autē salutē a dis immortalibus perere. Ceterum/
rum fieri qdē auguriū eiusmodi potuit: Sed ne id qdē purū pro-
cessit: quoniā aduersā quāpiā aues deuolarunt/ unde auguriū
captū/aliaq; item signa inauspicata apparuerūt. Idēq; etiam libro
quingagesimo scribit/ ab Augusto/pace/ terrā/ mariq; patta Ianū
clusum: neq; non Salutis auguriū factū: quod ante/ multis cau-
sis/ fuerat omisum.

Caput. xiiii.

Naulia quę sint in Ouidi artibus: atq; inibi de barbaris organo-
rum appellationibus: quibus gręci nostriq; utantur: quodq; etiā
Chaldei gręca iterim nostraq; id genus uocabula nō aspernāt.

Disce etiam duplici genialia naulia palma
Vertere: conueniunt dulcibus illa modis.

Naulia diminutiūū puto/ siue nabilia ab illis/ quę uel nau-
la/ uel nabilia dicimur. Etenim. b. litteras & u. ferme p eis dē
positas inuicē sepe ueteribus monimētis adnotauimus. Suidas
etiā nabilia organi species ait: & idē alio loco Psalteriū iquit or-
ganum est musicū: quod naula etiā uocat: Quin & Sophoclis/
uersum Plutarchus adducit.

ὁ νὰυλακκὺ τοῖσιν ὁ λύρα φίλα
libro eo quē super. ei. delphico fecit: Sed & Theodotus in psal-
mos de eo meminit/ & Plutarchus i libris Sympotiacis: Ex quo
nos in Nutrice.

Non quę duplici geniale resultant
Naula citata manu.

Sūt autē multa organorum barbara nomina: sicuti Strabo narrat
d. iiii

libro decimo: iter quæ Nabla quoque enumerant: hoc est psalteria.
 Sed & illud obseruaui nup̄ apud Danielē pphetā: ducere me scilicet
 i recessus illos & sacra studiorū suorū penetralia Ioanne Pico
 Mirādula: græca etiā quæ uideant: latinaque adeo istiusmodi orga-
 norū nomina: quāq̄ paulo corruptius a Chaldeis quoque auctori-
 bus usurpari: ut cana pro cornu: cathros p̄ cirhara: sabecca pro
 sambuca: psalterin p̄ psalterio: samphonia p̄ symphonia. Quin
 Gallus Salomō ordinarius apud hebreos enarrator sacrarū litte-
 rarum: Neuel ait esse hebraice: quod ibi psalterin idest psalteriū
 legaē. Cōstat aut litteris id nomē tribus נבל ex quo etiā Naulon
 in Esaia legi: & Amos: & græca dein figura Naulon: a quo dīmi-
 nutū sit Naulion hoc Ouidianū. Siq̄dē nouicia istæ sunt notæ:
 quibus hebrei nūc p̄ uocalibus utunt: ut idem & cōperit: & ostē-
 dit Ioannes Picus Mirādula meus: unus omnium prius ab omni
 parte beatissimus i opere singulari: atq; admirādo: quō psalmos
 a septuaginta uersos: isto notarum præcipue argumēto: docet he-
 braicę ueritati respōdere: Ne iam isultare iudeus aut obicere pos-
 sit: ea nos i templo singulis canere horis: quæ ne ipsi quidem sa-
 ris uersa fideliter existimemus. Deniq; genialia cur dixerit Oui-
 dius: facile notis uerba ipsa legens: de Scipionis Africani Aemi-
 liani oratione: cōtra legē iudiciariā Corneli Gracci: quæ posita
 sunt i Macrobi saturnalibus: eorūq; principiū sic est. Docent præ-
 stigijs inhonestas: cū cingulis & sambuca psalterioque: eunt i lu-
 dum histrionū: discūt cantare quæ maiores nostri: i genuiis p̄bro-
 ducier uoluerūt. Eunt inq̄ i ludū saltatorū inter cingēdos: uirgi-
 nes: pueriq; i genui. Sic Scipio. Tū Ambrosius quoque libro ipso
 de utilitate ieiunii tertio: psalteria docet adhiberi cōuiuiis: ut li-
 bidines incitent. Sed. n. in comoedijs quoque crebra psalteriū mē-
 rio. Porro uocabulū ipsum hebraicū est: nā græce psalteriū dicit:
 latine laudatorium. Sicuti diuus Hieronymus ait in epistola ad
 Dardanum: docens i clypei modū quadrati esse formatum: chor-
 darum decem: quāq̄ romanus Emanuel hebraico commentariō

in psalmos utriculariam puret esse fistulam/Neuel: uidelicet Ery
mon sequutus/ quod ab utre deduci uocabulum illud apud he
bregos uideatur.

Caput xv.

Qui fuerit auctor Sybaritidos de quo Ouidius: deq; Sybariticis
libellis apud Martialem: luxuq; item cerero Sybaritarum.

o Vidi in epistola ad Augustum libro trisium secundo!
sic inquit.

Nec qui composuit nuper Sybaritida fugit.

Quanti inrer litteraru studiosos: q; nã sit is/ q; Sybaritida compo
suerit: quod ue ipsius operis fuerit argumẽtu. Nos utruq; apud
Lucianum deprãhendisse uidemur/ in oratione: quã est ad ineru
ditum/ q; multos empritarer libros. In ea scriptu est/ ad hanc fere
sententiam. Dic mihi hoc quoq; inquit. Si Bassus ille sophista ue
ster/ aut tribicen Battalus/ aut cingẽdus Hemitheon Sybarita: qui
uobis mirificas conscripsit leges: quo pacto insanire oporteat: &
uell/ & pati/ ac facere illa! si horum quispiam nũc/ leonis pellem
circumdatus/ clauamq; tenens/ incedat! quid/ eum ne putes Her
culem spectantibus uisum iri? Sed & Philo hebreus in uita ipsa
Mose/ Comoedias inquit/ & sybariticas nequitias componẽtes.
Martialis quoq; in libro duodecimo epigrammaton de sybariti
cis libellis ira.

Qui certant sybariticis libellis/
Mussati parhiciſimos libellos/
Et rinctas sale pruriente chartas
Instanti lege Rufe/ sed puella
Sit recum tua: ne Talassionem
Indicas manibus libidinosis.
Et fias sine femina maritus.
Hemitheon igit fuisse uideť/ nũ ut Domitius ariolatur Sybaris!

a quo uel Sybaritis uel libelli Sybaritici oscenissimo sint argumē
to cōpositi. Norabiles aut sunt i primis luxu/ & delictis Sybaritę:
sic ut pręcipuos oīum colerēt Ionas/ atq; Tyrhenos: quoniā al
teri gręcorū/ alteri barbarorū luxuriosissimi. Ab his etiā fabulę Sy
baritę/ quales ferme apud Aesopū: Et puerbium deductū Syba
rites p plateā/ contra fastosius ingrediētes. Atq; hęc qdē de Syba
ritis/ aliaq; nō dissimilia/ Suidas. Plutarchus aut in cōuiuio septē
sapientū/ morē fuisse scribit Sybaritis mulieres/ ab usq; āno priore
ad cōuiuia uocādi/ ut ueste/ auroq; moliri/ exornareq; p otiū se pos
sent. Sed/ & Maximus Tyrius i dissertatione tertia de uoluptate/
primos enumerat Sybaritas/ iter eos populos/ quos uult mollis
simos/ deliciosissimosq; uideri: neq; non Sybariticas etiā saltatio
nes cōmemorat. Quin idē i dissertatione alia: cui titulus. Quę fi
nis sit philosophia: fere i hęc sententiā. Crotoniātes inqt oleastrū
adamar. Spartiātes/ armaturā: uenationes Cretensis/ luxū Sybari
tes. Ion choros. Hinc ergo Iuuenalis.
Nullum crimen abest/ facinusq; libidinis: ex quo
Paupertas romana perit: hinc fluxit ad Istros/
Et Sybaris colles.
Astipulatur & Strabo: qui Sybaritas/ omni sua felicitate/ propter
delicias/ luxumq; septuaginta solis diebus/ fuisse narrat a Cro
toniātib; extrubaros/ quin dictū quoq; Plutarchus Sybaritę po
nit in Pelopide/ negantis mirum facere Spartiātes/ qui se i bellis
morti obicerēt: ut tantos labores/ uictumq; illum/ quō utebantē
effugerent. Aristoteles autem moralium Eudemiorum primo:
Smyndinden quoq; Sybaritam/ comparem Sardanapallo: inter
uoluptuarios nominauit. Illud urbanum sane/ quod Africanus
tradit in Cestis: sice enim gręce liber ipsius de re militari iscribit.
Ereni Sybaritas eo deliciarū uenisse narrat/ ut equos i cōuiuia in
roducerēt: ita institutos/ ut audito tibię cātū/ statim se tollerent
arrectos: & pedibus ipsis prioribus uice manuū gestus quosdam
chironomia: motusq; ederēt ad numerū saltatorios. At. n. tibicen

inquit ibi quispiā contumelia affectus / trāsfugit ad Crotoniāras
hostes: paulo ante prēlio superatos a Sybaritis: & quod e Rep.
foret illorū / pollicet (si fidē modo habeāt) sua opera Sybaritarū
cunctos eqtes in ipsorū uenturos potestare. Credita res: & belli
dux creatus a Crotoniariis tūbicen / cōuocat omnis quotquot
eiusdē forent ī urbe artificis: modulamētumq; iis indicat / atq; ut
uisum tēpus / pcedere ī hostē iubet. Sedeni Sybaritae fastu prētur
gidi / quod eqtatu superabāt / eunt cōtra: prēliumq; cōserunt. Hic
autē repēre dato signo tūbices uniuersi cōspirant. Ecce tibi igit
confestim modulamine agnito: cātūq; illo uernaculo: tollunt: eri
guntq; semer ī pedes equi Sybaritae: sessoribus excussis: & quod
tripudiū domi didicerant / etiā in acie exhibent. Ita capti omnes
equites / sed humi iacētes: omnes equi / sed tripudia repraesentan
tes. Tantum de Sybaritis Africanus.

Capitulum xvi.
De Aristide milesiaci de quo sit apud Ouidium: deq; milesiōrū
deliciis.

o Vidius idem / in eadem ad Augustum / epistola sic ait.
Vertit Aristiden Gifena / nec obfuit illi

Historiae turpes inseruisse iocos.

Qui sit hic Aristides: quā uē libros materia fecerit / magna hesita
rio: nos autem studiosam iuuēritem / ad auctorem Plurarchum
delegamus: cuius in M. Crassi uita / sub hoc pmodū intellectu
uerba sunt. Collecto igit Seleucēsiū senatu / libros Aristide mi
lesiaci perq; impudicos ostentauit: nihil in eo mentitus: siqui
dem re uera fuerant inter Rusti sarcinas reperti. Quod & Surenē
præbuit / occasionem / probri / cauilliq; aduersus romanos: cum ne
inter bella quidem cōtinere semer a rebus / litterisq; huiusmodi
ualerent. Ita Plurarchus. Est autē Surenas apud persas magistra
tus nomen / quasi prētozem dixeris: quod & Zosimus ostendit.

Atq; hunc quidem Plutarchi locū transcriptum plane sicuti alia
 pleraq; i Appiani quoq; historia deprehēdes. Lucianus item in
 amonibus: sub hoc pene sensu/de Aristide. Magnope inquit me
 narratiuncularū tuarū/perq; impudicarū lepida/& dulcis suadela
 lactauit/ut pmodū te esse Aristiden: meq; sermonibus credere
 milesiacis demulceri. Quo circa etiam Apuleius epigrāma ipsum
 statim/quod i fronte asini sui collocauit/ita exordit. Arego tibi
 sermone isto milesiō/uarias fabellas cōserā/ auresq; tuas beniuo
 las/lepido susurro pmulceam. Ex quo Marcianus: Nā certe inqt
 mythos: poetice etiam diuersitatis delicias milesiās: & reliqua.
 Fuere autē Milesii quoq; deliciis/ luxuq; notabiles: ex eoq; pro
 uerbiū gręce fertur. οἰκοῖτα μιλῆσια μὴ γὰρ ἐνθάδε. Hoc est: do
 mi: nō hic/ milesia: uidelicet i eos q domesticū luxum celebrant:
 ubi minus pbat. Nā sic lacedemone Milesius hospes/audiuit:
 cū delicias patrias extolleret:sicuti etiā scriptū in Apostoli Byzā
 ri prouerbiorū collectaneis. Sed & maximus Tyrius idē signifi
 cat: qui Milesios/ a uestitu molliore uocat. ἐν εὐμονοῖα τοῦτο. Ex
 quo apud Vergiliū in Georgicis
 Milesia uellera nympha Carpebant.
 Ex quo illud item Horatianum.
 Alter mileri textam canepeius: & angui
 Vitabit chlamydem.
 Sunt aut omnino Iones quoq; ceteri/preq; deliciis habiti defluē
 tes:quod i ueteribus memoriis passim. Ceterum ne hoc quidem
 tacitū pretenbimus: Verēro solitas uti Milesiacas feminas/ e co
 rio/ sicuti scriptum etiam apud auctōrē Suidam. Quin itē apud
 eundem legimus a milesiō Cadmo libros compositos/quattuor
 de soluendis amoribus.
 Caput xvii.
 Correctus in tragoedia Senecę locus: atq; ex graca remotiore fa
 bula declaratus super nemigo leone:

i N tragoedia Senecę: quę Hercules furens inscribitur: hic Senaniolus legitur.

Sublimis alias luna concipiat feras.

Alias enim codex habet uetustus/ex publica Medicę familię bibliorheca/nō altas/ut i uulgaris exemplaribus. Cuius intellectū lo ci/nō temere aliunde/ q̄ ex Achille desūperis: quę auctore Iulius quoq; firmicus i Matheseon libris/ & citat: & laudat. Is igit in cō mentariis Arateis/ cū de luna uerba facit/ ita scribit ad uerbum.

ΕΙΝΑΙ ΔΕ ΕΩΑΥΤΗΣ ΟΙΚΗΣΙΝ ΑΛΛΗΝΩ ΤΑ ΜΟΥΣΤΕ ΚΑΙ ΟΣΑ ΕΠΙ ΥΗΣ ΚΑΙ ΤΟΝ ΛΕΟΝΤΑ ΤΟΝ ΝΕΜΙΑΙΟΝ ΕΚΕΙΘΕΝ ΠΕΘΕΙΝ ΜΥΘΟΛΟΓΟΥΣΙΝ. idest In ea etiā habitari/ fluuiosq; esse/ & cerera/ sicut i tertia. Quin nemięū quoq; illinc cecidisse leonē fabulant. Ex quo nos i Nutrice.

Nemięaq; resqua

Lunigenam mentiram feram.

Caput xviii.

Quid sit apud Iuuenalē fraterculus gigantis: quidq; apud alios Terrę filius: ibidemq; de Mani uocabulo.

Vnde fit ut malim fraterculus esse gigantis

u Ersum poetę Iuuenalis hunc: ex satyra quarta/ quāq; hactenus interpretari sunt/ herent in salebra: quantum uideo:

nec enarrare illi quidem mihi/ sed risum captare anilibus fabulamentis/ uel derisum potius uidentur. Quippe alii gigantes/ in simias conuersos: alii post gigantes a Terra simiam productam/ in deorum contemptum/ comminiscuntur: frigidiora his alia/ quę sicut ille Martialis rhetor/ Neronianas rhermas refrigerarent. Etenim nullo quātū intelligam sensu/ nullo (quod sciā) dicunt tradere has nugas auctore. Mihi fraterculus gigantis: si gnificare hominem uidetur/ nullis maioribus ortum: ignoto genere/ obscuraq; Quoniam cuius ignorabantur parentes: eū uulgo appellare uereres/ terrę filiū cōsueuissent. Ex quo Persius.

præsto est mihi Manius heres. Hæc enim præterea non sibi dicitur
Progenies terræ: quare ex me quæ mihi quartus
Sic pater/haud prompte dicam. tamē adde etiā unum/
Unum etiam/terre est iam filius.
Vides igitur uel unius auctoritate Persi/terræ filiū dici cuius nesci
rentur parentes: nec adeo putēs otiose: Maniū illic a Persio no
minatū. Ut. n. omittam quæ de Manio scribit Aricino Pedianus:
etiā Mani nomē ipsum græcus auctor Sozimus: Romanæ histo
riæ librō tercio: nō quia natus mane: sicuti ceteri: sed a manibus
ait appellatum. Quin. M. Varronis liber cōplures a Marcello ci
tatur Mani titulo/etiā nescio qd alicubi defunere attingēs: ut fa
uere hūc quoq; augurer nō bis. Cicero itē in primo epistolārū uo
lumine ad Atticū: Sed hæc ad te scribā alias subtilius: nā neq; ad
huc mihi satis nota sunt/ & huic terræ filio/ nescio cui cōmittere
epistolā tantis de rebus non audeo. Sed idem quoq; in epistola
ad Trebatium sic ait. Cn. Octavius. an. Cn. Cornelius qdē tuus fa
miliaris: summo genere natus: terræ filius: quod in quibusdā codi
cibus deprauatum/ proq; eo suppositum Zeræ filius: cum uerior
scriptura maneat adhuc i libro peruetere/ quondā doctissimi uiri
Philelphi/ nūc Laurēti medicis: patroni litterarii: simulq; in libro
altero de uetere (ut apparet) exscripto: q. nūc i bibliotheca publi
ca Medicæ familiæ. Vides a Cicerone quoq; nihilo serius/ ignotū
prius hominē terræ appellari filiū. Lactātius etiā diuinatū istitu
tionū/ libro primo/ his unī uerbis. Minutius felix i eo libro qui
Octavius iscribit/ sic argumētatus est. Saturnū cū fugatus esset
a filio: in italiāq; uenisset celi filiū dictum/ quod soleamus eos/
quorū uirtutem miremur/ ad quos repētime aduenerint de cēlo
cecidisse dicere. Terræ autē quod ignoris parētib; natos terræ
filios nominemus: hactenus Lactātius. Sed & Terrullianus in
apologetico de eodē Saturno sic scribit. Dictus autē terræ & celi
filius/ qā ignoti/ uel ex inopinato apparētes de cēlo supuenisse
dicunt/ ut terræ filios uulgus uocat: quorū genus incertum est.

Quare cum hoc præoptaret: homo esse obscurus: quàm nobilis Vm
brius: quod olim prodigio par erat in nobilitate senectus: ut po
te sequētibz in eam romanis principibus: malle se: ait fraterculum
gigantis: hoc est terre filium: quod (ut ostēdimus) obscurū signi
ficat: quàm nobile patriciūqz. Gigantes. n. terra editi. Suauius autem
fraterculum quàm fratrem: ne uideretur: uastitatem illam: molēqz gigantei
corporis: sed generis dūtaxat ignobilitatem concupiscere.

Caput xviii.

Super aspiratione citata quæpiam: simul enarratum Carulli nobi
le epigramma.

q. Vintilianus libro oratoriarū institutionū primo: de aspira
tione agens: ita inquit. Parcissime ea ueteres usi etiā in uoca
libus: cū edos: ircoli: dicebant: diu deinde seruati: ne cōsonanti
bus aspiraret: ut in Gracis & in triumphis: Erupit breui tempore ni
mius usus: ut choron: chenturiones: præchones adhuc quibusdā
inscriptionibus maneant: Qua de re Carulli nobile epigramma est.
Hæc ille. Putamus autē epigramma citari hoc porissimum.
Commoda dicebat: si quando commodā ueller
Dicere: & in fidiās Arrius infidiās
Et tum minime sperabat: se esse loquutum:
Cum quantum poterat dixerat in fidiās:
Credo sic mater: sic liber auunculus eius
Sic mater nūc auus dixerat: atqz auia
Hoc missō in syriam requierant omnibus aures
Audibant eadem hæc: leniter & leuiter.
Nec sibi post illa metuebant talia uerba.
Cum subito affertur nuntius horribilis
Ionios fluctus postq̃ illuc Arrius isser
Idam non ionios esse: sed hionios.
Est uero obseruandum: ut etiā in pronūtiando: quēadmodum in

scribendo/uocibus aspire. Quod nūc gręci/tantum in cōsonā
 tibus:latini/ne in cōsonantibus qđē retinuerūt. Contra ueteres
 latini/etiā in loquendo uocalibus aspirabant. Ex quo Cicero in
 oratore ad Brutū ita scribit. Quin ego ipse cū scirem/ita maiores
 locutos esse: ut nusq̃ nisi i uocali aspiratione uterēnt: loquebar
 sic/ut pulcros: cetegos: triumphos: carthaginē dicerē. Aliquādo/
 idq; sero cōuicio auritū/cū extorta mihi ueritas esset: usum loquē
 di populo cōcessi:scientiā mihi reſeruauī. Sic Cicero. Sed & aureo
 lum uidi eqđē nup apud Laurētiū Medicē nomisma/cum titulo
 TRIVMPVS. Et irem argenteum alterum/cum uulgariorē hoc.
 TRIVMPHVS. Quin. A. quoq; Gellius in secūdo noctū actica
 rum:restaſ ueteres. h. litterā/seu spiritū/plerisq; uocibus uerborū
 firmādis (ut ipse inq̃t) roborādisq; inseruisse/ut sonus eorū esset
 uiridior/uegetiorq;. Sed & Priscianus ait: Aspirationē uocalibus
 extrinsecus ascribi: ut minimū sonet: cōsonantibus autē intrinse
 cus/ut plurimum. Quare si constare tibi Catulliani epigrāmatis
 leporem uoles/aspirationem ipsam suo loco/quantū poteris pro
 nuntiabis. Sed ista uideo iam sic innotuisse/ut alienā fortasse cui
 piam uideri possint: Atqui tamen pene adhuc equidē adulescēs/
 coram litteratis aliquot/quos & meminisse arbitror: de hoc ipso
 loco ad Domitiū florētiā rettuli: qui sic ei statim applausit: ut in
 genue fateret: se plus eo die/ab uno scholastico didicisse/ q̃ mul
 tis ante annis a quopiā professorum. Scit Aurelius ariminensis:
 (ut alios omittam) qui nunc patauī degit/præſtātī iuuenis/& in
 genio/& litteratura: q̃ multos ab hinc annos/istā de nobis enar
 rationem florentię tum quidem agitans acceperit/q̃ sit (ut idē
 postea patauī narrabar) noua protus/ignotaq; iā tum uisā omni
 bus: ad quos de ea. Catullum autē plane uniuerſum/uerone (Scit
 hoc uir liberrimi ingenii Baccius Vgolinus) intra officinam quā
 piā/ quo nos pluuiā coegerat/uiris aliquot litteratis: pene cogē
 tibus/enarrauimus: cū quidem illic adesset: etiā Guarini propin
 quus: Ioannēs Baptista (ni fallor nomine) simulq; Dātes qđam

Aligherius: quintus ut aiebat/ a Dante florēno poeta: neq; nō
duo/ qui tum uerone/ non indocti homines profirebantur. Ma
gnaq; itidem scholasticorum manus: ita pronis auribus/ nostra
illa qualiacunq; accipientes: ut identidem: clamarent demissum
celitus Angelum sibi (sic enim aiebant) qui poeram contraneū
interpreteretur. Neq; ob id istorum tamē commemini/ quo inue
ra mea mihi deniq; uni/ nullo in participatum recepto tribui po
stulem/ (non enim sic mihi arrego) sed ne quis forsan alienis la
boribus me: quasi coruum/ aut uulturem/ relictis ab aquila cada
ueribus puter uesci.

Caput xx.

Emendata apud Suetonium/ & enarrata uox hæc Ascopera.

u Itiari deprehēdunt/ Suetoniani codices in Nerone. Nā sic
utiq; i omnibus. Alterius collo: & scopa deligata: simulq;
titulus. Ego quod porui: sed tu culleum meruisti. Nam neq; sco
pa: latine dicitur numero singulari: & si maxime dicatur: nihil ra
men cōmerciū scopis & culleo: Sed. n. i uerūstis exemplaribus/ ue
stigium ut arbitror extat in columis: uereq; lectionis: hoc modo.
Alterius collo Ascopa deligata. Quare si litteram penultimam
perscripseris Ascopera fiet: quod & esse rectissimū puto: siqdem
est Ascopera sacculus pelliceus: compositumq; nomen: græce est
ex utre & sacco: de quo uocabulo ita scribit Suidas. δσκωπήρα
τοῦ ἀρσίνων ἡ τοῦ σακκωπᾶνιον. Marisippium significare
Suidas Ascoperam docet: Hæc ergo fuit Ascopera Neronianę sta
tuę collo deligata: cullei symbolum: quoniam mactricida. Quod
enim culleo parricide insuuntur: qui fit e corio bouis: eius cullei
ueluti instar quoddam/ representauit: qui deligauit Ascoperam.
Iuuenalis de parricida & culleo sic. *in mare cum quo*
Er deducendum corio bouis in mare: cum quo
Clauditur aduersis innoxia simia fatis.

e ii

Caput xxi.

Quid sit aut Minerua/ aut Mineruale munus: ex eoq; sententiæ
Iuuenalis/ & Varronis exposita.

Quisq; adhuc uno partâ colit axe Mineruâ:

h. Oc ex decima Iuuenalis poetæ satyra/ Domitius ita expo-
nit: ut eius ne uriq; uideatur peruidisse intellectû. Mineruâ
partam idest cuius ludis qnquatibus/ ut posset certare adeptus
est. Quo qd est absurdus aut incôcinnus: an/ queso uno asse qf
piam assequatur/ ut certare de eloquētia publice possit/ Ceterum
mineruale munus: quod & minerua dici/ innuisse Iuuenalis ui-
deri potest: mercedulam magisterii scilicet a scholasticis dari soli-
tâ/ porissimûq; arbitror/ ante qnquartia: p quos dies pueri uaca-
bât: unde Horatius in extrema epistola.

Ac porius puer ut festis qnquatibus olim:

Exiguo/ gratoq; fruaris tempore raptim.

Sicuti saturnalibus & kalendis: item mos habuit. Quare de qn-
quatibus agens Ouidius in fastis ita inq.

Nec uos turba feri censu fraudata magistri.

Spernere discipulos attrahet illa novos.

De Mineruali hoc munere/ etiâ diuus Hieronymus ita meminit:
in epistolâ scribens Pauli ad Ephesios: Quod etiam i canonicis
decretis inuenias: Legant inq. episcopi/ atq; presbyteri: q filios
suos secularibus erudiunt litteris: & faciunt illos comedias lege-
re: & mimorû turpia scripta cantare: de ecclesiarû sumptibus for-
san eruditos/ & quod i carbonam pro peccato/ uirgo: uel uidua:
uel substantiâ suam/ totam effundens/ q liber pauper obtulerat/
hoc i kalendarû strenam/ & saturnaliû sportulâ/ & Mineruale mu-
nus grâmaticus/ & rhetor/ aut i sumptus domesticos/ aut i tēpli
stipes/ aut sordidû cōuertit i lucrû. Quas autē saturnaliû sportu-
las/ uocat Hieronymus/ has nomine absoluto/ saturnalia Ter-
tullianus. Varro quoq; in tertio libro rerû rusticarû/ sic de Miner-

uali. Axius. Merula mi inqt/recipe me discipulū uillaticæ pastio
nis. Ille. Qui simul ac pmiseris Minerual icipiā (inqt) idest cenā.
Ludit. n. Merula hic apud Varronē: quoniāq; Axius discipulū se
uelle recipi dixerat/ ipse sibi Minerual pmitti postulat: quasi ma
gistro. Cenam autē iocose Minerual appellauit. Quia magisterii
merces. Ne forte igit poetæ sensus hic erit/ eū quoq; q; semel præ
ceptori Minerual porrexerit: quod p assem designat: idest q; pau
cis diebus rhetori/ aut grāmatico operā dederit: optare totis qn
quatribus: quæ festa erāt Mineruæ ingeniorū præsidis/ non modi
cū quippiā/ sed eloquū & famā Demosthenis/ aut Ciceronis.

Caput xxii.
Cuiusmodi sint uersiculi: in quibus (ut ait Martialis) Echo græ
cula recanter.

Artialis i secūdo epigrāmaton/ de supinis/ qbusdam sup
uacuisq; carminibus agēs: in quis multus labor: minima
laus faciēdis: hoc quoq; inter cetera scribit.
Nusq; græcula quod recantat Echo.
Domitius aut græculā accipit Echo/ uocē grēcā inferram: quasi se
neger Martialis græcis uspiā uerbis uti/ i suis epigrāmatis: quod
cōtra deprehēdit. Aut nos igitur cōiectura fallit: aut innuuntur
uersiculi qdā: sic facti: ut i extremis/ respōsitationes ex psona po
nantur Echus: sententiā explēres: & morē ruentes illius ultima re
gerēdi. Quales etiā uernaculos ipsi quospiā fecimus/ q nūc a mu
sicis celebrant: Henrici modulaminibus cōmendati/ quosq; etiā
ab hinc annos ferme decē Petro Contareno Venero patricio nō
inelegātis ingenii uiro/ mire tū desiderāti/ nōnullisq; aliis littera
rū studiosis dedimus. Sed & exant græci quoq; Gauradē cuius
dam antiqui poetæ: quos & apponam.

ἄχ' φιλαμοί. σὺγκατάινεσόντι. τι.
ἔρω κορίσкас. ἀδελφούφιλει. φιλει.

παραίει Δοκίμους καίρον ου φέρει.
τύ τοίνυν αυτά λέγον ως έρω.
και ωιστιν αυτά κερμάτων τυ Δοσ.
αχώ. τί λοιπων ή πόθος τυχειν.

Caput xxiii.

Legendum apud Martialem Cum compare mulo/quod pleriq;
Cum compare Gibbo:simul explicata ratio i eo/sensufq; uerior.

m. Artialis epigrammaton sexto

Non aliter ridetur Atlas cum compare Gibbo.

Sic.n.& uulgo legūt oēs/& p rectissimō exponūt/qcūq; sūt: i cul
tu litterarū celebriores.Noš cōtra i codicibus plerisq; ueteribus:
minufq; uacillantis auctoritatis:& fidei sic inuenimus.
Non aliter ridetur Atlas/cum compare mulo.

Mulo inq; nō Gibbo.ne uefurdis(quod aiūt) agat testimoniis:
i hac ipsa gētis Medice bibliotheca publica:codex habetur uetu
stissimus lāgobardis litteris:quē & Domitius/olim florētē pelle
git! Sed & uerone mihi pagellas qualpiā/antiq;ssimi itē uolumi
nis:Bernardinus qdā adulescēs/ut tū uisus est/haud illiberalis/
Domiti ppinquus/cōmodauit:cū qdē una esset mecum/Baccius
Vgolinus:absolutissimi uir ingenii:cādidissimiq; neq; nō romē
quoq; uolumē itē Martialis/lāgobardis characteribus ostēdit:le
gēdūq; nobis idulxit Bernardinus Valla: uir & carminū studio:
& iuris scientia:& generis nobilitatē:atq; opibus: praterēaq; hu
manitate/quapiā nō uulgari celebrādus. Quin florētē itē p;ter
hos/aliū codicē/primē nobilitatis ciuis Pādulfus nobis oricella
rius semiueterē/dedit utendū:in qs utiq; singulis/hanc quā dici
mus scripturā reperiās.Neq; aut diffitear etiā illā supiorē in uno/
altreroq; nō plane nouo exēplari/uidisse me:sicuti in eo/quod ro
mā i Palatina bibliotheca:medicē antiq;ratē:& itē in altero.tū q
dē cū legebamus Frācisxi Saxetti florētini negotiatoris:nūc autē

Taddēi Vgoleti parmēsis: humani doctiq; uir: q; regi pannonū
 Matthiē regii prorsus animi p̄cipi/ libros/ ornāmētaq; alia florē
 riā nobis ista prodentibus: pcurabat. Nam i eo quē mihi nuper
 doctus utraq; lingua uir Bernardus Michelottius ab nescio quo
 sibi pusino cōmodatū/ dedit inspiciēdū/ Cippo scriptū corruptius
 adnotauī. Quare cū supiorē illā/ ueluti cōstantē/ solidāq; reperīa
 mus i melioribus scripturā/ querēdū uideat: qd sibi Atlas postu
 let/ cū cōparē mulo: qua ue causa p̄inde rideat: uti maurus elephā
 to uehēs. Porro Atlārē/ de Iuuenalis uerbis/ nanū quēdam/ pumī
 lū ue fuisse rēporibus illis haud ignoratū colligimus. Sic. n. iqr.
 Nanum cuiusdam Atlanta uocamus.
 Ut ex contrario per deridiculū: sit Atlas appellatus: qui foret pu
 mila statura: sicuti.
 Canibus pigris: scabieq; uetusta
 Turpibus: & sicca lambentibus ora lucernae
 Nomen erit tygris/ pardus/ leo/ siquid adhuc est
 Quod fremat in terris uiolentius.
 Sed & muli pumili/ uel mularū in pretio sunt/ inq; deliciis ha
 bita. De quib; in distichis idem Martialis.
 His tibi de mulis/ non est metuenda ruina
 Altius in terra/ pene sedere soles.
 Si quādo igit nanus hic Atlas/ mulo cōsimiliter nano/ & cōpare
 sibi utebat: uerisimile est/ uideri solitū publicitus: sicuti etiā mau
 rus niger densui uulgo/ quonies cōcolorē sibi elephātum inscen
 derat. Vnde inquit idem in primo.
 Et molles dare iussa quod choreas
 Nigro bellua nil negat magistro
 Cōuenit aut pposito: argumentoq; poetę i eum q; iuuenis & uali
 dus/ & paup; lectica identidē ramē a sex/ & ipsis iuuenibus/ uali
 dis/ pauperibusq; gestabat: Atq; ut illi superiores/ nihilo ipse se
 rius/ cunctis deridendi sui dabat occasionē.
 Caput. xxiiii.

Quædam super Hecale anu in memoriam data: deq; poesi Calli-
machi: tum ex epigramatis priapeis expositus locus: & itē alter
apud Statiū: quodq; uitiōse legi de eo i Apuleianis codicibus:

Aequalis tibi/quam domum reuerrens
Theseus repperit in rogo iacentem:

Uersiculi sunt hi de priapeis epigramatis/ per quos aut ego
fallor/ aut Hecale anicula demonstra/ a qua Theseus olim
adulescēs hospitio comiter acceptus est. Vnde sacū quoq; heca-
lesion p pagos celebre fuit hecalo Ioui: nō sine ipsius Hecales ho-
noribus. Quam etiā Hecalenem diminutiua forma uocabant:
quoniā ipsa quoq; adulescēte adhuc Thesea salutare aniliter: &
huiuscemodi excipere/ diminutiuiorū blāditiis cōsueuisset. Quo-
niā aut pfciscente ad pugnā Theseo/ sacū Ioui pro illius reditū
uouerat: ac priusq; reuertere/ ipsa obiit diē/ uicē hāc Thesei iussu
pro hospitalitate recepit: sicuti Philochorus memorię prodidit.
Qua de re Plutarchus in Thesei uita cōmeminit. Ceterū de ea iu-
stum poema Callimachus fecit: Hecalem nomine. Sicuti innuit
item uersiculus ex notissimo epigrammate.

Μέλπω δὲ γράοσ τῆσ φιλοξένου Τρόπουσ
Multiq; passim repiuntur auctores: Hecalen/ citātes Callimachi.
Nam & herbas edules/ enumerat aliquādo Plinius: quas rustica
illa Hecale apud Callimachum apponat: sicuti Crethmon i libro
xxvi. sicuti etiā Sonchon in. xxii. quīs in nouis codicibus He-
cate sit ibi non hecale: uestigium autem ueræ lectionis manet ad
huc in antiquis eis: qui sunt in publica gentis medicę bibliote-
ca: Quin ubi Callimachus in Apollinis ait hymno.

ὀφθόνος ἀπόλλωνος ἐπώνυτα λάθριος εἶπεν
ὅν κ' ἄγαμαι τὸν ἀοιδόν. ὃς ὀυδ' ὁσ' ἀπὸντος αἰείδει.

In eum locū sic interpres pmodū: per hęc inq; illos accusat: q
sic i eum cauillarenē: quasi magnū facere poema nō posset. Vnde
coactus est Hecale facere: Verba interpretis ira sunt. ἐγκαλεῖ δαία

ΤΟΥΤΩΝΤΟΥΣ ΣΚΩΠΟΝΤΑΣ ΑΥΤΟΝ ΜΗΔΥΝΑΣΘΑΙ ΠΟΙΗΣΑΙ ΜΕΓΑ
ΠΟΙΗΜΑ ΟΘΕΝ ΗΝΑΓΚΑΣΘΗ ΠΟΙΗΣΑΙ ΤΗΝ ΕΚΑΛΗΝ. Hic nos i nuntice.
Battiades hecalen sonat: & marathonia gesta/
Celsior assuero!

Sed & Stadius in extremo thebaidos de hac ipsa.
Nec fudit uanos anus hospita fletus.
Et Suidas Hecale ait heroida quāpiam esse apud Callimachum.
Deniq; Apuleius i primo metamorphoseos de eadē puto/Si corē
tus inq; late paruulo Thesei illius cognominis patris tui uirtu
tes amulaueris: q nō est aspernatus Hecales anus hospitium re
nue. Neq; aut ignoro deprauatā fere ubiq; esse scripturā: siq; dē nō
Hecales anus! sed Ales anus prācerpris aliquot litteris/ scriptū
pleriq; inuenies: ut i transursu etiā Apuleianos codices emacu
lemus: & lectorē ueluti superpondio dimittamus honustum.

Caput .xxv.

Quā multa in epistolis familiaribus quā nunc habentur Cicero
nis prāpostera: tum quem in ordinem restituendā.

Actus sum Ciceronis epistolarum familiarium uolumē anti
quissimū: de quo etiā supra dixi/ tū ex eo ipso/ alterum de
scriptū/ sicuti qdā putāt Frācis Petrarchē manu: Descriptū autē
ex ipso liquet multis argumētis/ quē nunc omiserim: Sed hic po
sterior/ quē dixi codex: ita est ab idiligēte bibliopola/ cōglunna
rus: uti una trāspōsita paginarū decuria: cōtra quā notata sūt nu
meris deprehēdā. Est aut liber i publicā gētis Medicę bibliorhe
ca. De hoc itaq; uno quātū cōiciam cūcti plane quotquot extāt
adhuc epistolarum earundem codices: ceu de fonte/ capireq; ma
narunt: inq; omnibus prāposterus/ & peruersus/ lectionis ordo:
qui mihi nunc loco restituendus: qualiq; instaurandus. Quare
adhibe quāso animū: quicūq; liberalis has litteras amplecteris.
Igitur in libro octauo: Celi epistola ad Ciceronē: sic incipit. Cer

re inq̄ absolutus est me representare: pronuntiatum est: & quidem
omnibus ordinibus: sed & singulis i unoquoq; genere sententiis.
Vide modo iquis hucusq; ordo nō dū interpellatus. Quæ aut̄ sta
tim sequunt̄ uerba: Litteris ostēderis: & cetera! diuersa prorsus a
superioribus/ atq; alterius epistolæ/ inuenias. Perge porro: ab ea
ipsa epistola/ deinceps numerare sequēris/ ad eā/ quæ sit quarta &
uigesima: cuius ita p̄cipiū. Nō me hercules. Nihil unq̄ enī: quę
cum supiore cōtinuatur: Vt legas ita. Cerre inq̄ absolutus est/ me
representare pnuntiatū est: & quidē omnibus ordinibus: sed &
singulis i uno quoq; genere sententiis. Vide modo inquis. Nō me
hercules. Nihil unq̄ enim: atq; ita reliqua subtexe: donec ab hac
ipsa: quā diximus alterius esse epistolæ/ puenieris ad sequētem de
cimā/ cuius hoc initiū. Sic tu inquis Hircium/ quā eousq; lege/ dū
in uerba hęc incidās: Si ullam spem: quę simul offenderis! Torū
hoc delebis: Aut in recto uitrii/ cetera mihi probabuntur: Torum
hoc inq̄ delebis/ aut induces: quoniam aliena plane huic loco.
Mox denuo rēcurre/ ad ea quæ posita perperam sunt/ i illa Cēli
de qua primitus dictum: atq; ita cōtinuabis lectionē: Si ullā spē
litteris ostenderis. Ita tractim legēs ad epistolā puenies tertiam/
ab hac & uigesiā/ sic uidelicet incipientem. Duabus eius episto
lis respondebo: clausamq; hac fini. Si. n. nihil est i parietibus/ aut
in recto uitrii/ cetera mihi probabunt̄: Post eamq; statim cōseq̄ de
bet epistola/ que nūc ab illa undecima: sic ordiens. Delectauerūt
me tuæ litteræ. Cōprobar̄ hunc ordinē/ quem posuimus/ nō solū/
codex uterq; uel ille antiquus/ uel hic ex eo statim natus/ a quo
ceteros quoq; omnis bibliopolę uitrio deprauatos liquet. Sed in
rellectus etiam/ sensusq; ipse luce clarior/ sic ut acutius inspicēti/
qdqd usq; prorsus obscuri est/ ambiguiq; tollatur.

Caput xxvi.

Versiculi in fastis e gr̄eco super uite/ & Capro: tum parodia quæ
piam obscurior apud Suetonium.

o Vidius in primo faistorum.
 Sus dederat poenas: exemplo territus horum.
 Palmite debueras abstinuisse caper.
 Quem spectans aliquis dentes in uire prementem
 Talia non tacito dicta dolore dedit.
 Rode caper uirem/ramē hinc cum stabis ad aras
 In tua quod spargi cornua possit erit.
 Nimirū hi duo uersiculi/de grēci poetæ disticho/perq̃ in clyro fe
 stiūq; facti: quod ī primis celebre fert: & uoluit docra p ora ui
 rum. Nam cū dixisse quēpiā illa memorat/ipsū nimirū auctore
 carminis Euenū digito designauit. Loquitur autem ī grēcis uer
 siculis: uitis ipsa/sic scilicet.
 κῆν με φάγῃς ἐπὶ ρίζαν οἴωσ' ἐτὶ καρποφορήσω
 ὅσον ἐπισπείσαι σοὶ πράγῃ θυμένῳ.
 Vertit hos nimirū q̃ potuit ad unguē poeta ingeniosissimus: &
 sunt ramē in grēco nōnulla/quæ noster parū enarrate. Quin si ue
 ris cōcedēdum/rāsmarinā illā/nescio quā Venerē/ne attingit qdē
 noster. Quod uitiū linguæ potius minus lasciuiētis q̃ parum co
 pioſæ. Sed quoniā in grēci huius distichi mentionē incurrimus/
 afferamus etiā/quod apud Suetoniū in Domitiano est/ut obiter
 illi quoq; nō in obscuro loco/lucē interpretationis inferamus: ue
 lutiq; auctariū demus merce ipsa/ne utiq; uilius. Verba igitur ita
 sunt. Vt edicti de excidēdis uineis propositi: gratiam faceret: nō
 alia magis recōpulsus creditur: q̃ quod sparsi libelli cum his uer
 sibus erant.
 κῆν με φάγῃς ἐπὶ ρίζαν οἴωσ' ἐτὶ καρποφορήσω
 ὅσον ἐπισπείσαι καίσαρι θυμένῳ
 Quod. n. supra uitis capro minirabāt/hoc eadē nunc Cēsari: pul
 cherrima hercules parodia. Vel si me ingens ad radicem comede
 ris/rantū ramē uini pducā: quantū imolādo Cēsari possit infun
 di. Mos. n. ueteribus uti capribus stātiū/ sub ictu/culproq; uicti
 marum iuinū infunderēt: Sic apud Maronem uidelicet.

Ipsa tenens dextra pareram pulcherrima Dido
Candentis uaccę media/inter cornua fundit.
Igitur neci Domitianum Cęsarem/per hos uersiculos/libelli de
stinabāt: quoniā ut Sueronius idem scribit: Ad summā quōdā
ubertatem uini: frumēti uero inopiā: existimās nimio uinearum
studio negligi arua: edixit ne qs in italia nouellarer: utq; in pro
uinciis uinera succiderenr: relictā ubi plurimū dimidia parte: nec
exsequi rem pseuerauit. Meminerint aut studiosi/ nos i hoc inuē
ro/nō uno dumtaxat nomine/in cōmune cōsuluisse: quoniam in
plerisq; adhuc Sueroni codicibus/ etiāq; nōnullis ueteribus/nō
modo gręcos hos uersiculos nō inuenias/ sed ne uestigiū qdem
ac ne locū etiam/ quo se recipiāt. Sed eos nos quoniā tenebamus
iam pridem: utpote lepidissimos: facile mox de obsoletis/ mēdo
sisq; exēplaribus/ singulas pensitādo/ paulatimq; nūc agnoscen
do/nunc restituendo litteras peruestigauimus.

Caput xxvii.

Verba in Ciceronis epistola ex Enni Medea/de gręca Euripidi.

Cicero in epistola ad Trebatium: Hoc tibi tam ignoscemus
nos amici: q̄ ignouerūt Medę/quę corinthum arcem altam
habebāt/matronę opulēte optimates: qbus illa manibus gypsa
tissimis psuasit: ne sibi uitio illę uerrerēt/quod abesset a patria.
Nā multi suā rem bene gessere/ & publicā patria procul.
Multi qui domi atarē agerent: ppter ea sunt improbat.
Nemo ex his quorum edita sit sentētia/suspicatus est adhuc/nō
esse ista plane Ciceronis uerba/ sed poetę alicuius magis: cui lice
ret uti uocibus illiusmodi figurisq;: ceu sunt illa quę corinthum
arcem altam habebāt: & matronę opulēte optimates/ neq; saltem
hoc uiderūt: Iambos adhuc i his uersibus extrare i regros duos:
aliorūq; quasi discerpta mēbra ueluti noscirari. Nos hac ex Enni
Medea uerba esse collegimus: nō quidē suo prorsus ordine/ Sed

quo commodissimum Ciceroni fuit allegata. Nam cum de græca Euripidi uersam ab Ennio Medea in latinū cognouissemus! sententiam prius horum uerborum! de ipsa nimirum Euripidi tragoedia (quādo illius Ennianæ iacturā fecimus) libuit aucupari. Sic igitur in ea fabula cū matronis corinthiis loquēs inducitur Medea: uti persuadeat nō sibi uerti uitio oportere quod absit a patria. Quādo multi inquit honesti etiā pcul a patria: multi contra domi fuerūt inglorii. Nā male audiebāt peregrinæ femine: unde illud comicum. Adeon est demens! ex peregrina? Similiter taceri posse ait Parmeno: familiā fuisse Thaidis matrē: tūc athenis uicti tantis. Versiculos autē Euripidis ipsos ex Medea psona ne quis foras se desideret hic adscribemus.

κορίνθια γυναικες ἐήλθον Δόμων
μή μοι τί μέμψῃσθε! Δα γάρ πολλοὺς βροτῶν
σεμνοὺς γεγάτας, τοὺς μὲν οὐμάτων ἀπο
τοὺς δὲ θυραίους, οἱ δὲ φνύχου πόλιν
Δύσκειαν ἐκτίσαντο καὶ παρθενίαν.

Quod autē diximus poetā Ennium de græco uertisse tragoediā Euripidi Medea partim de uerbis Ciceronis cōiectamus: qui sic ait: i primo de bonorū malorūq; finibus. Quis .n. tam inimicus pene nomini romano est: q Enni Medea aut Antiope Pacutii spernat: aut reiciat? Qui se iisdē Euripidi fabulis delectari dicat: latinas litteras oderit: partim etiā: quod Ennianæ tragoediæ pīcipium multis locis: ut a Quintiliano uolumine qnto: ut a Cicerone i libro de fato: ut itē ab aliis auctoribus identidē citat: sed nusq; tamē longiore tractu q in rhetorico secundo eiusdē Ciceronis ad Herennium. Quod hic ex codicibus uariis emēdatū sub scribimus: ut illustretur obscuritas locis aliquoti lingua latina oboriens: quoties unus aut alter de eius tragoediæ pīcipio uersus allegat: suppresso auctoris nomine: simulq; intellectu suspenso. Locus ipse apud Ciceronem sic est: Ne Enniū inquit & ceteros poetas imitemur: quibus hoc modo loqui concessum est.

Vtinam ne in nemore pelio securibus
 Cēsa accidisſet abiegna ad terram trabes
 Ne ue inde nauis inchoandæ exordium
 Coepiſſet: quæ nunc nominatur nomine
 Argo: qua argiui uecti delecti uiri
 Petebant illam pellem inauratam/ arietis
 Colchis imperio regis peliæ per dolum
 Nam nunq̃ era errans mea domo efferret pedem
 Medea animo egro: amore ſeuo ſaucia:
 Eſt autē trabes in uerſiculo ſecūdo: ſingularis numeri: quēadmo
 dum & Priscianus legit libro ſeptimo. Veruſſiſſimi enim (ut ipſe
 inq̃) etiā trabes pro trabs proferebant: Euripidi uero tragoediæ
 p̃cipiū/ ſi cum Ennianæ cōferas! feceris arbitror opera pretium:
 quod & ſubnecram.

εἰς ὅφελ' ἄργονσ' μὴ διατᾶσθαι σκάφοσ'· τὸ τὸν γινώσκοντα
 κόλχων ἐστ' αἰὶν κτανέας· συμπληγάδας
 μὴ δ' ἐνναΰασιν πηλίου πεσεῖν ὡς
 Τηθεΐσα πένκῃ· μὴ δ' ἐρεμῶσαι χεῖρας
 ἀνδρῶν ἀρίστων οἱ το παγχρυσον δέροσ'
 πελὶα μετ' ἔλθον· οὐ γὰρ ἀν' Δέσποιν' ἐμὴ
 μὴ δ' εἰς πύργονσ' γῆσ' ἔωλεν ὀϊωλκίας
 ἔρατι θυμὸν ἐκπλάγεις ἰάσονος

Caput xxviii

Panici terrores qui uocentur: eoq̃ locupletissimi citati restes.
 N Ciceronis epistola ad Tironem: quæ posita i extremo fa
 miliarium uolumine: sic scriptū est. Et si Atticus noster/ qui
 quōdam me cōmoueri πανικόσ' intellexit: idem semper putat:
 nec uidet qbus p̃sidiis philosophiæ sepius sim. Herde quod
 timidus ipse est. θορυβοποιεῖ. Panica uocant̃ (ut arbitror) a gre
 cis rep̃tini qdā terrores: & cōsternationes: quales utiq̃ lymp̃ha

rici metus usq; adeo irreuocabiles: ut nō ratione modo: sed mē-
te etiā careāt. Quo item uerbo Cicero idem uisitur in epistola ad
Atticum libro qnto: Scis. n. inq; quādam *πανικά* dici. Facit itē
Hyginus de panico terrore mentionē/quo loco de Capricomo/
his uerbis. Hic. n. dicit cū Iuppiter titanis oppugnaret: primus
obiecisse hostibus terrore: qui Panicos dicit: ut ait Eratosthenes:
Quam fabulā & Germanicus innuit in Arateo cōmentario. Euri-
pides i Medea sic ait.

καὶ τίς γεραία προσώλων Δόξασάπων
ἢ πανος ὄργας ἢ τινος θεῶν μολεῖν
ἀνολόλῃ.

Panos aut uocat iras Euripides: sicuti ē apud antiquissimū ipsius
interpreterem *Τα πανικά Δείματα*. idest panicos terrores ὅτι
τῆς τῶν ἀνθρώπων φόβων καὶ ταραχῶν αἰτίαν τῶ πανὶ ἀνατι-
θέασιν. Quoniā inquit repentinorum terrorū: & consternationū
causā: deo pani tribuit. Et apud Synesiū i libro de puidētia/ sic
inuenio ferme. καὶ πανικοὶ θόρυβοι μεθ' ἡμέραν τὸ στράτευμα
κατελάμβανον. Et panici tumultus interdū exercitum occupa-
bant: Quo loco ampliter etiam/ cuiusmodi essent hi deniq; terro-
res explicatur. Quin interpreter etiā nescio q; ita uerba hac ipsa
Synesi enarrat: ut panicos appellari terrores dicat/ cum repēte in
exercitu/ uiri/ equiq; perturbantur: nulla cōparente causa. Solent
enim inq; feminae ui numinis istinctae/ panos orgia clamoribus
concelebrare: quibus utpote repentinis/ metu audientes affician-
tur. Sed & Nicetes Choniates/ nō aspernabilis omnino inter grē-
cos auctor/ panicotū meminit phantasmatū/ i oratione quāpiam
suā. Theon quoq; Arati poetae iterpres: Militasse ait pana deum
aduersus Titanas: primūq; eū uideri/ conchā illā tortilē & turbi-
natā qua pro tuba utuntē inuenisse/ quē grēce Cochlos appellat:
factūq; ipsius opa: uti se armādi fociis interim fieret copia: dū so-
nitu quocūq; illo q panicos uocat/ i fugā Titanes agebant. Sed
& Nōnus poeta Dionysiacō decimo: furētē describēs Arhamātā/

nunc infano panos flagello furiantū ait. Nunc intra ipsius aures
bombū illum insonuisse panici Saturnii flagelli uerba ita sunt.

οἱ στρηθεῖς ἀθάμας πανιώδει πανος ἰμάσθη

Et item

ἀει δέ οἱ ἐνδον ἀκονῆς

πανιάδος κρονίης ἐπεβόμβει Δούπος ἰμάσθη

Quo aut nunc piaculo Valeri Flacci/pulcherrimos poetę uersus
races sup hoc ipso positos in libro argonauticon tertio?

Dant (inquit) ethere longe

Signa tubę: uox & medius emissa tenebris.

Hostis habet portus: soliri rediere pelasgi

Rupta quies: deus ancipitem lymphauerat urbem

Migdoniæ Pan iussa ferens sequissima matris

Pan nemorum/belliq; porēs: quem lucis ab oris

Antra tenēt: pater ad medias per deuia noctes

Serigerum latus: & toruæ coma sibila frontis.

Vox omnes super una tubas/qua conus/& enses

Qua trepidis auriga rotis/nocturna q; muris

Claustra cadunt: talisq; merus nō martia cassis

Eumenidumq; comę/nō tristis ab ethere Gorgo

Sparferit/aur tantis aciem raptauerit umbris

Ludus & ille deo pauidum præsepibus aufert/

Cum pecus/& profugi sternūt dumera iuuēci:

Quin libro etiā sexto apud eūdē barbarus q̄spiā ad terrorem in
cutiendum simulacra panos prætulit.

Hispidus inq; dei latuit terrore lycei.

Sed & Sozimus historię gręcus auctor in libro tertio/ Mōstroso
aspectu quēpiā apparuisse/pellitum dicit: Albanis romanisq; præ

lium cōmissuris. Etenī deū Pana belligerū fuisse/ uel ex argumen

to Nonni cognoscimus/ uel ex Theocriti fistula: nam in ea sunt

ista quoq; uerba dā Pane deo

οὐαίης ὡπρος φρένας τέρμα σάκον

ὅς σβέσεν ἀνορέαν ἰσανδέα
κατωφόρον τυρίστ' ἀφίλειτο.

καὶ ἀποφόνον τυρίησ' ἀφείλετο.

Caput xxviii.
Vnde sint apud Ovidiū Teuthrantia turba Thespiuocare filie.

o Vidi in epistola Deianira ad Herculem

Nec tibi crimen erunt reuerſantia turba ſotoreſ.
Quarum de populo nulla relicta tibi eſt.

Notissima qđ fabula etiāq; a Diodoro pđita: sup Theſpinara
bus ab Hercule cōpreſſis. Cur autē reuthrānia turba uocent̃ hoc

bus ab Hercule coprellis. Cur autē reuthrāria turba uocent? hoc tam pleniq; incōpertū atq; ignotū est: ut audeā litteratores pro illo reuthrāria: thesēia reponere: nimis q̄ improbe: īscireq; Nos

illo reuerſaria: et ſeipſa reponere: nimirum q̃ improbe: illiciteq̃. Nos
de eo iuenimus apud Euſtathium Homerum interpretem: ubi maxi
me Catalogum enarrat. οὐκ ἔστι δὲ τὸν ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἑνὸς

me Catalogum enarrat φησὶ Δε ὁ τῶν ἑθνικῶν συγγραφεὺς ὅτι
κτίσμα ἔστιν ἡ θεοπέια θεοπαλόν· κατὰ δέ τινα δὲ θεοπῶν ἔχον
τὴν ἐκείνην τὴν ἀρετὴν· Ex auctoritate solimanensis

τὴν ὁρὰν τοῦ πανδίωνος. Ex auctoritate salicet cuiuspiā/q
de gēribus conscripserit/theipiā tradit a/Thepiade fuisse condi

ram: sicut aut nonnulli scribāt a Thespio Teuthrātis filio; Padio
nisq; nepote. Quare teuthrātia turba Thespi vocare filiae abauo

Teuthrâte. Deniq; & Aeschylus i tragoedia Agamemnone: the
spiam urbem Teuthrantis appellauit. ad reg omniq; munus loſi

Caput xxx.

Vocabula inuentu rara nec tamē singularia Cucuma: Proseucha:
Scrura: n̄ sim eroded supus T amoleneuol buqs bulliail bio

u Ocubula quepiã sunt ita rarã sũnt: ut si iterũ ñ ea incida

u Oculula quæpiã tunc ita rara sunt: ut li iterũ ea incida
mus! ob id fecisse opæ pretium uideamur: quoniã singula
ria credebant̃. Sicuti ē Cucuma apud Martiale i hoc chemistichio.

ria credebant. Sicuri e Cucuma apud Martiale i hoc chemistichio.
f iii

Cucumam fecit Oracilius:

Nā sic i saryrico legimus Petroni Arbitri: Tū illa carnis etiā paulū delibar/ & dū coæquale nataliū suorū sinciput i carnariū furca reponit/ fracta est putris sella/ quæ staturæ altitudinem adiecerat: anūq; pondere suo deiectā super focū mittit. Frangit ergo ceruix Cucumæ: ignēq; cōualescētē restinguit/ atq; totā faciē excitato cinere pfudit. Ex eōq; inclinatū dimminutiū cucumion inuenio apud Arrianū in libris de picteto: Quo maxime capite περι κυνισμου. hoc ē de Cynica pfessione loq; atq; adeo uerba Arriani ponā. Δειδντον κουκονμιον εχειν οπου θερμον ποιησει το παιδιον ινα ντο λουση. Habere inquit eum Cucumion oportet/ ubi calfactet puero/ quo ipsum lauet. Cucumion dixit græca consuetudine/ quod nos Cucumulā/ nō incōcinne. Sed & proseuchatorum putatur: Cum tamen Cleomedes: in secundo circularis inspectionis libro/ aduersus Epicurum differēs/ ita propemodum loquatur: Ex iis nonnulla/ e lupanaribus ascita: quædam simillima his: quæ in Cerialibus a feminis dictitantur: Alia uero ex media proseucha/ atq; ab iis ipsis/ qui illic mendicant desumpta: Iudaica planē/ & retrita/ longeq; etiam reptilibus humiliora. Sed & Scruta dixit Horatius quidē semel in hoc uersiculo. Vilia uendentem tunicato scruta popello. Dixit iterum quantum uideam Sidonius Apollinatis libro epistolarum septimo per hæc uerba. Nunc quædam friuola/ nunc ludo apta uirgineo scruta donabat.

Capit xxxi.

Quid sit illud apud Iuvenalem/ Tanquā habeas tria nomina: quodq; manu emissi patronorum sibi nomina imponebāt: deq; in nomen adoptando ex testamento.

T ponere foris: si quid tentaueris unquam

Hiscere: tanq̃ habeas tria nomina. *Sane Domitius idem (nam ceteros omitto interpretes / cum ipso ut præfractiore congregior) Domitius igitur sic hunc ex quinta Iuuenalis satyra locum enarrauit. Si uelles inquit loqui / quasi tu quoq; unus esses ex nobilibus: quasi inuat: quod tantū his / qui nobiles sunt loqui liceat: Nobilitas enī cognomine / agnomine / & nomine designabatur. C. Iulius Cēsar. Hacrenus ad uerbum Domitius. Ceterum tria nomina / nec soli habebant nobiles / nec uniuerſi. Sed hi potius arbitror q̃ e seruitio manumittebantur. Quo circa sensus quoq; uel ob id acutior / atq; cōcinnior: ut cōuiuator / ne liberū qdē putet / ne ue pro libero fieri acqui cēseat: quē sibi cōuiuā uocauerit. Hoc si non auctores / haud lubricę fidei cōprobāt: uincor / nihil esse Domitio pensitatus. Artemidorus igiē Ephesiū / siue is Daldianus dici mauult / in libro de somniorum cōiecturis primo: gręce ille quidē / sed ad hāc sententiā. Noui aut̃ quendam inquit seruum hominem / qui sibi habere tria uirilia uisus. Dein uero liber factus / eo pacto tria p̃ uno habuit nomina / duobus assumptis patroni nominibus. Hęc Artemidorus. Septimius quoq; Florens Tertullianus ī libro de resurrectione sic ad uerbum. Oro te inquit si famulū tuū libertate mutaueris / quia eadem caro / atque anima permanebunt / quæ flagellis & compedibus / & stigmatibus obnoxia retro fuerant / idcirco ne illas eadem pati oportebit? Non opinor. Atqui & uestis albæ nitore / & anuli aurei honore / & patroni nomine / ac tribu mensaq; honoratur. Hinc illud opinor Persianū: Exit Marcus Dama. Probat morem Cicero quoq; epistolarum ad Atticum uolumine quarto: sic scribens / de Eutychie gratum: qui uetere prænomine nouo nomine. T. erit Cęlius: ut est ex me & re iunctus Dionysius. M. Pomponius. Sed ut obiter hunc quoq; Ciceronis / non inobscurum locum ininterpretemur / nosse oportet: etiam morem fuisse: ut heredes testamento in nomen / familiamq; adoptarentur. Sicuti est a Cēsare. C. Octauius: quēadmodum scribit / & Suetonius in*

Iulio: Quo circa post eam diē semper est ille Cēsar/ut in epistolis
 quoq; Bruti ad Ciceronē appellatus. Quēadmodū & Q. Scipio
 collega in cōsularu Pompei: qui cum filius Nasicae foret ex testa
 mento in Metelli pii genus adoptatus/eius etiā nomine uocabā
 tur. Sicuti libro historiarū. xxxx. scribit Dion. Quare etiā. T. Pō
 ponius Atticus heres relictus a. Q. Cēcilio ex dōdrāte: sicuti scri
 bit Cornelius Nepos ī ipsius Attici uita: postea ut est apud Vār
 ronem ī secundo de re rustica ex. T. Pōponio Attico. Q. Cēcilius
 Atticus est appellatus. Quare Eurychidem manūmissū. T. Cēci
 liū Eurychidē uocauit: uetere pronomine suo. Nā. T. Pōponius/
 olim dicebat: nouo nomine/quod haud pridē. Q. Cēcilius uoca
 ri coeperat. Sic seruus Dionysius. M. Pōponius Dionysius uoca
 rus est/ ascito Ciceronis pronomine/ Attici nomine: Sed & Mile
 sius Alexāder/ cui Polyhistori cognomentum fuit: Cornelius est
 etiā a Cornelio Lētrulo/ appellatus: a quo uidelicet fuerat manu
 missus: sicuti quae Suidę dicuntur/collectanea/ testantur.

Caput xxxii.

Restituta Plinianis codicibus abolita pridem uox: quidq; pop
 pyismos aut poppyisma significet: quodq; mos poppyisim/ado
 randi fulgerras.

c. Orrigēdus apud Plinium locus: ex libro octauor & uigesi
 mo/ naturalis historie: capite secundo quo tractat/ an sit in
 medendo aliqua uis uerborum: subducta enim uox una/ qua ue
 tus indicatur consuetudo: uetustiore quoq; testimonio compro
 bata. Sic autem pleriq; codices habent: Fulgerras adorare consen
 sus gentium est: Sed in uetustis duobus exemplaribus: ex ipsa
 Medice gentis/ nobili bibliotheca: sic scriptū. Fulgerras adorare
 poppyisim consensus gentium est: Quam lectionem uel Aristō
 phanes facetissimus poeta confirmat in comoedia cui ὀφικεσ in
 scriptio. Nam apud eū Philoleo quidam senex ita loquitur: ut

se dicat poppyssantibus (liceat aut sic uerbo uti) fulguraturum.
 Tū interpres antiquissimus: morē hunc esse ait/ uti ad fulgetras
 poppyssetur. Verba Aristophanis hæc sunt. κἀναστράψω ποπ
 πύσσουσιν. Tū interpres hæc. ἔσοσ ταῖς ἀστραπαῖς ποππύσειν.
 Quēadmodū ergo apud Iuvenalem: Martialēq; poetas poppyf
 ma legitur: & poppyssmata: sic apud Plinium poppyssmis a casu
 recto: qui sit poppyssmus. Est aut facticia de sono uox: id signifi
 cans/quo maxime nōdum pdomitis equis adulamur: uti Maxi
 mus in lexico/ & Nicas/ itē & Suidas. Vti uerbo etiā Sophocles.
 ποππύσεται γενυλάτρις sicut & Pollux meminit in septimo
 Onomasticon. Quin idē quoq; i primo Sisti equū poppyssmo do
 cer: hoc ipsum usurpās uocabulū: quod & Plinius: q; tamē etiam
 libro eiusdē naturalis historiē qnto/ trigesimoq; sic ait: Similis: &
 Nealcem successus i spuma equi/ similiter spongia impacta sequu
 rus dicit: cum pingeret poppysszonta/ retinentē equū. Dexippus
 etiam Platonius philosophus/ in dialogo: quem edidit i Aristo
 telis Caregorias ita scribit. ἡ ἐπίσ ἀναρροσ ψόφος ὡς ἐπὶ
 ποππύσμάτων.

Caput : xxxiii.

Crambe quæ sit apud Iuvenalē: superq; ea grēcum prouerbium.

Occidit miseros Cambre repetita magistros.
 h Vnc Iuuenalis uersū/ Domitius idē Calderinus his uerbis
 enarrat: Cornelius de declamationibus ita scribit. Declama
 riones/ aut ex historiis trahebāt: sicuti sane nōnullę usq; adhuc/
 aut ex ueritate ac re: si qua forte recēs/ accidisset. Itaq; locorū etiā
 appellationibus additis pponi solebant: & sic certe collectæ edi
 tēq; se habēt. Cābre igit iscriptio ē declamationis a loco. Nā Cābre
 oppidū ē i reuthrania troadis ut scribit Plinius: & e pxima regio
 ne est lesbos: i qua Mitylenen occupauerūt tyranni: ut auctor est
 Strabo: Nigefsilus: & Megarogilus: Alcęus poeta eos carmine est

infectatus: unde aureum plectrū habuisse dicitur: auctore Fabio.
De tyrannis eiectionis Cābre declamatio semper erat reperēda a ma-
gistris. Hæc placet sententia: ut cōueniat cū eo quod dixit.
Cum perimit seuos classis numerosa tyrannos.
Quod alii a Cambro scyrharum rege: cuius meminit Diodorus/
Cambren declamationē deducūt: nulla ex parte accōmodarum
est. Hactenus igit̃ Domitius: Tortuosa proflus & tergiuersanti
oratione: cuius ex uerbis hæc deniq; colligit̃ confusa necessitate
sentētia: Cambren declamationē ab oppido Teurhranię appella-
ri. Quod & a locis nomina declamationibus imponātur: & Mi-
tylenen tyranni occupauerint: oppidū in lesbo: ut id poeta uersu
culo illo significet.
Cum perimit seuos classis numerosa tyrannos.
Nos igit̃ proponerētur nec ne a ueteribus cōtrouersię: locorū ap-
pellationibus additis: nō laboramus: quis hoc non Cornelius
(ut ipse dicit): sed Suetonius Trāquillus scripserit: i libello/ quē de
clans grāmaticis/ rhetoribusq; cōposuit: eumq; libellū/ nō ut Cor-
neli: sed ut Suetoni Domitius quoq; ipse supius agnoscit: & suo
se laqueo (quod dicitur) implicat: exponens (ut q̃dem sibi uide-
tur) uersiculum eiusdem satyræ:
Parte alia solum rus sati pone lacerre
Iam uero Cambren (ut quod nūc instat agamus) esse inscriptio-
nem: id nos plane pernegamus: Quin audacter pronuntiamus/
neq; tale quippiā apud idoneos modo scriptores: inueniri: neq;
si maxime iueniā: idcirco tamē ad tyrannos eos: q̃ Mitylenen
occupauerint/ referendum: cum oppidum Cambre nō modo nō
in lesbo/ sed ne in insula quidem/ sit ulla. Quare (quod pace sua
dixerim) nihil hac Domiti cōmenticia opinione (siq; modo eā
diligenter excutiat) dici/ fingiq; potest/ aut absōnū magis/ aut in-
cōcinnū/ & ridiculū: sic ut sese ipsa nullo ipellere subuertat. Neq;
autē causa fuit: cur Mitylenen ad Alceum confugeret: ut classis
numerosa tyrannos perimeret: quādo inter primas cōtrouersiarū

materias: tyrannicidarum premia/ numerat Cornelius in eo dia
 logo/ quē de claris edidit orationibus. Ita sibi omnia tenebrarū/
 & caliginis ingenia Domitius offundit: quoniam uelut e massa pi
 sciculus nequit exlinuari: quodq; Aristotelem facere docet Atti
 cus philosophus nō inelegās Platonis ppugnator/ ut quēadmo
 dum sepia sparso sub oculos ipsos: manūq; piscatoris/ suo sibi su
 co/elabiē/ ita ille deprehēdi meruens/ sentētiās de industria ob
 scuritatibus infuscet/ hoc i hūc hominē potius cōueniat: nūq̃
 magis/ q̃ cū pene teneē inuoluētem semet/ obnubilāremq; amba
 gibus/ & quoddā sicut aramentum pplexitatis interuomētem.
 Quod aut qdam uir alioqui doctus: & industria sua bene de litte
 ris meritis/ in cōmentario nup edito: de Gābra Anarhoq; affert
 ex Probo (ut ipse inq̃t) Iuuenalis interpretare: Fateor eq̃dem/ nec
 scire me: qui nā sit hic Probus: nec putare eū esse: cuius Gellius/
 aliiq; ex ueteribus meminerint. Fides ergo de eo apud auctorem
 sit. Mihi tamē quod uiderur/ exponam breuiter: nam (ut ait ille
 nescio qui tragicus) Veritatis simplex oratio est. Grēcū igit hoc
 (arbitror) prouerbiū Iuuenalis expressit. Δις κραιβη βανατος
 quo significatur: bis posita Crambe mors esse. Crambe aut brassi
 cæ genus: ut fastidium uidelicet repetitæ sapius controuersia de
 nōtaret: cum uulgo quoq; recalsacta brassica iam in prouerbium
 fastidii cōcesserit. Maluit autē græcum usurpare q̃ latinū uocabu
 lum poeta: uel quia tritius id græcis/ q̃ latinis prouerbium: uel sa
 ne/ quia species etiam quædam brassicæ proprie appellata Crābe:
 tenuioribus (ut est apud Plinium) foliis/ & simplicibus/ densissi
 misq; amarior/ sed efficacissima. Iplius uero græci prouerbii men
 tionem Suida facit: poniq; etiā in conuiuiis Crāben docet: quod
 sit ebrietas cōtraria/ quēadmodū i libro de re rustica testat̃ Caro.

.nonatio msi mureti nonayq̃zeta boupio os q̃ msi
 il rari Q: rirubamur. Caput xxxiiii. p̃oupcod̃
 Viriose quæpiam in epistola Ciceronis: deq; uocabulo quod est
 Sciamachia.

r Vsticum nimis / & illepidum / sordidumq; adeo plane uoca-
 bulum Ciceronis epistolā occupauit: eā quę est ad Brutū /
 isto p̄cipio / Mirabiliter mi Brute letor: sic. n. i ea legimus. Meq; /
 ille uehemētes contēntiones tanq̄ scientia adnihilatę esse uidean-
 tur. Quod qdam tamē hacrenus corrigūt: ut dicant: tanq̄ si iam
 adnihilatę esse uideātur. Consulāt quęlo eruditi / peritiq; idoneo-
 rum uerborū / ueterūq; lectionum / cōsulāt suū quisq; iudiciū / sen-
 sumq; ac tum demum credere audeāt / adnihilatas cōtēntiones:
 scriptū fuisse a Cicerone. Nos i codicibus duobus / Medicę fami-
 lię quorū supra quoq; fidem allegamus (mendose id etiā / sed ra-
 men / ut erroris adhuc uestigiū / non sit abolitū) sic repperimus.
 tanq̄ sciamachalę: esse uideantur. Quare suspicamur legēdum /
 Sciamachię. Sūt. n. Sciamachię nihil sane aliud / q̄ umbratiles pu-
 gnę. Sentir. n. Cicero hoc utiq; frigere iam se plane in senatu / nō
 succedētib; Bruto rebus: suasq; illas uehementis cōtēntiones:
 sciamachias uidēri. Vocabulū ipsum / perq̄ est elegans apud grę-
 cos / & magnope usitatū. Quin Galenus quoq; medicus i libro
 secundo υγιεινών sic ait μεταβαίνειν δε καιρος εἰς τα ταχέα
 χαρις ευτονίασ και βίασ ἀρόμοι δέισι ταύτα και σκιμαχία
 Inter celeres exercitationes / quę tamē attēte uiolētęq; nō sūt: etiā
 cursus adnumerat: & sciamachias. Deniq; uel Eustathius i Ody-
 seę cōmētario Rhapsodię tertię: de uerbo eo sic meminit. ομοίως
 δε και το μεν υὑο σκία μαχούμεθα φάυλον δηλοῖ ουδεν
 ουμέντοι και το σὺνθετον σκιμαχέιν. Et. M. Varro satyrā unā e
 suis illis Menippeis Sciamachiā inscripsit. Hęc. n. ē apud Gelliū
 uerā ex ātiq; exēplaribus lectio: nō ut qdā etiā scribūt Crioma-
 chia / Quin paulo etiā supra i epistola eadē Ciceronis / uocabulū
 alterū quod est ὄργανον de gręca scriptura deprauatū migrauit
 in latinā. Nam pro eo quod erat ὄργανον factum iam optanon.
 Neq; autē hoc quoq; ab ullo hacrenus animaduerti: Quare sic
 legeris. Plane iam Brute frigeo. Organon enī erat meū senatus /
 ut quo pro organo Cicero proq; instrumento utebatur.

Caput xxxv.

Locus in. M. Varronis: & itē alter i Columelle libris rei rustice de
fensus a uitis: quādāq; sup Euhemero inibi: & Iouis sepulchro:
& cretēlibus addita: & locus apud Statiū declaratus.

i N. M. Varronis libro primo rerū rusticarū mēdōse legi illud
Arista & granū oibus fere norū: gluma paucis. Itaq; id apud
Enniū solū scriptū scio esse i Ephemeridis uersibus. Nā quod ha
bēt: etiā q putant emēdatissimi codices: i Ephemeridis uersibus;
hoc ego i uenerādē uetustatis exēplan e publica gētis medicē bi
bliotheca sic iuenio: In Euhemeri libris uersis. Neq; aut dubiū ē/
Enni sacrā historā significari a Varrone de Euhemero i latinū uer
sā: quā uidelicet & Lactātiū idē idē & Eusebius citat & Augusti
nus. Verba Lactāti de libro diuinā iſtitutionū primo sic habēt.
Antiquus auctor Euhemerus: q fuit e ciuitate Meſſana res geſtal
Iouis: & ceterorū q di putāt collegit: historiāq; cōtexuit ex titu
lis: & iſcriptionibus factis: quē i ātiq; ſimis rēplis habebāt: maxi
meq; in fano Iouis Triphylī: ubi aureā colūnā poſitā eſſe ab ipſo
Ioue titulus idicabar. In qua colūna geſta pſcripſit: ut monimēta
eſſēt poſteris rerū ſuarū. Hāc historiā iſterpretatus ē Ennius: & ſecu
tus: cuius hęc ſūt uerba. Vbi Iuppiter iperiū Neptuno dat manū:
ut iſulis oibus: & quē loca ſūt ſecūdū mare oibus regnaret. Dein
Lactātiū idē: locos Enni nōnullos: de hac ipſa historia: iterū
atq; iterū adducit: quos eqdē breuitati ſtudentes pręteribo. Quin
ipſius quoq; Euhemeri uerba Sextus itē allegat. Empiricus: pyr
rhoniorū maxime uolumine quarto: uocatūq; ait Atheon: ſicuti
Meliū Diagoran: Prodicū Ceu: Theodorū Cyrenaicū: cōpluriſq;
alios: ac de eo quoq; Timon Phliaſius: ut arbitror. ſic ait.
ἐν ἡμεροσγέρον ἀλαζών ἀλικά βιβλία ψυχῶν
Sed his omiſſis illud utiq; acius iſpiciēdū eſt apud Columellam
quoq; libro. x. capite autē tertio: ubi de apibus agi: biſ Homerū
citari p Euhemero i puulgaris codicibus: quod & uetuiſſimus
idicāt liber: de priuata familia Medice bibliotheca: litteris lāgo

bardis exaratus: & itē alrer: e publica eiufdē gentis: quē de uerū
sto exemplari/ Nicolaus nicolus/ uir doctus & diligēs sua manu
pſcripſit: tū & ratio aſtipulaſ: cui nulla reſiſtunt clauſtra/ ſiquidem
apud Homerū fabula nulla iſtiusmodi de apibus repiſ: ac uenīſ
mile eſt/ ſcriptā fuiſſe ab Euhemero potius: q̄ Iouis hīſtoriā cōpo
ſuerit: cuius apes ille fuiſſe nutrices p̄dicant. Quod aut apud
hūc ipſū (ut arbitror) Euhemerum de quo ſupra diximus: ſcriptū
repperat: poeta Callimachus ī ſacta eadē hīſtoria Iouē ī creta uirā
cōſūmaſſe: atq; īnibi ſepulchrū eius eſſe ī oppido Cnoſo: ī quo ſe
pulchro eius iſcriptū fuerit antiq; litteris gr̄cis *Ἰεὺς κρόνον* id
eſt latine Iuppiter Sarumi: Quod hoc inq; poeta doctiſſimus &
iſcriptū ab illo cognouerat/ & p̄confesso a cretēſibus habitū: teſta
tūq; ob id opinor ī hymno ipſo ad Iouē: Cretēſes inq; ſemp mē
daces: qui ſunt Iouis ſepulchrū fabricati: cū nunq; ille obierit: per
petuoq; ſit. Verſus aut hi ſunt:

κρητες ἀεὶ ψεύσται καὶ γάρταρον ὧ ἀνα σείο.

κρητες ἐτεκνηνάντο σὺ δ' οὐ θάνας ἐδωγας ἀεί.

Propterq; hoc ipſum deniq; Statius quoq; opinor in primo the
baidos inq; Mēritaq; manīs Creta ruos. Cyprianus etiā martyr/
homo diſertiſſimus in libro de origine & generibus idolonū. An
tū Iouis ait ī creta mutū: & ſepulchrū eius oſtēdiſ: q̄q; parū emē
date ſcripra uerba hāc ī nouis codicibus repiunſ. Porro cretēſes
adeo mēdaces habit ſēp: ut gr̄co puerbio/ quod eſt *πρὸς κρητα*
κρητιζειν/ nihil aliud ſignificeſ: niſi mēdacio uti aduerſus mēda
cē: Sed & cretēſis illius Epimenidis uerſiculus hic a Paulo etiā
apoſtolo citatus: atq; ob id etiā ſanctificatus eſt.

κρητες ἀεὶ ψεύσται κακὰ θηρία γαστέρες ἀργοί.

Id ſignificat. Cretēſes ſēp mēdaces: maleſtix: uentres pigri: Nā
uerſiculi prius hemiſtichio: de Epimenide ſūpſit Callimachus.
Quocirca eleganter etiā hoc Ouidius in amonbus.

Cretes erūt teſtes: nec fingunt oīa cretes.

Et alibi.

Nora loquor: nō hoc quē centum ſuſtinet urbes:

Quāuis ſit mendax creta negare ſolet.

Solutum hic & enodatum / quod enigma de Varronis libro citat Gellius.

a Enigma illud ex Varrone: quod Gellius pponit: & inenarratum relinquit: ut legentium coniecturas acuat / eodē soluturū me meo quoque piculo profiteor. Est autē tale ī tribus senariis.

Semel minus ne / an bis minus sit / non scio.
An utrunque horum / ut quondam audiui dicere
Ioui ipsi regi noluit concedere.
Terminū significare uideat: quod deus concedere Ioui noluit / cū capitolium exaugurabat. Ouidius fastorum secundo.

Quid noua cum fierent capitolia: nempe deorum

Cuncta Ioui cessit turba: locumque dedit.

Terminus ut ueteres memorant inuētus in eade

Restitit: & magno cum Ioue templa tener.

Dubitat ergo hic scripti auctor / semel minus / an bis minus fuerit an utrumque horum: ex utroque autē: hoc est / ex semel / & bis resultat res: Quare / nō semel minus / nō bis minus / sed terminus fuit / quod Ioui ipsi regi noluit concedere.

Lapsum fede Seruium super oaxe fluuiio & creta.

e T rapidum cretae uenimus oaxem.

Hoc ex prima bucolico ecloga / sic enarrat ad uerbum Seruius. Rapidum cretae inquit lutulentum / quod rapit creta. Creta alba terra dicitur. Nam oaxis fluuius est mesopotamiae: quod uelocitate sua rapiens albam terram turbulentus efficit. Haecenus ille. Sed. n. ego Oaxē cretae insulae fluuiū intelligi crediderim potius. Nam Vibius quoque Sequens oaxem cretae fluuiū dicit esse / a quo & ciuitas Oaxia. Quare Apollonius / creta quoque insula / tellurem oaxida uocauit in primo

argonauticon his uerbis.

Δάκτυλοι ἰδαῖοι κρηταῖες οὐσ' ὅτε Νύμφη
ἀγχιάλῃ Δικταῖον ἀνὰ σῶος ἀμφοτέρῃσι
Δραξαμένη γαῖης διαβίδοσ' ἐβλάσθησε

Hoc aut postremū ita Varro transtulit: ille arbitror Aracinus alie
ni operis interpret.

Et geminis capiens tellurem oaxida palmis.

Neq; uero nō cōuenit rationi: ut q̄ dispersum iri toto orbe: suos
populares: uelit ostendere: de isula quoq; in medio: ueluti medi
terraneo mari sira: rum aut: & de altera toto penitus orbe diuisa
meminerit

Caput xxxviii.

Expositum Iuuenalis carmen: contra omnium hactenus senten
tias super laconico: & pitysma.

q̄ Vi lacedæmoniū pitysma lubricat orbem.

Versus hic ex undecima satyra Iuuenalis: uarie p̄fused
positus est hactenus: atq; ut arbitror indiligenter. Nā Domitius
pitysma dicit esse irrotationē eleui spūto: de uerbo pityo. Lacedæ
moniū uero orbē: pro anulo accipit: quoniam iquit: a lacedæmo
niis anulorū usus manauit: ut senatores: & eq̄tes: p̄ anuli mērio
nē significenē. Porro alter eruditissimus homo: quē tamē nomi
nare parcimus: honoris gratia: qua parte ab eo dissetimus: salta
tionē putat esse lacedæmoniā: Sed igenue tamē fareē: nihil adhuc
de eo se legisse: nisi tantū apud Pollucē: mētionē factā: lacedæmo
niē saltationis. Tertius deniq; uir ipse quoq; doctissimus: trochū
intelligit: de arbore pinu fabricatum: quod pitys dicatur pinus:
unde sit pitysma. Nos e tribus his opinionibus honorem p̄fati
auctorum nullam plane pbamus: p̄cipioq; negamus orbē la
cedæmonium significare anulū posse: quoniam nusq; legatur anulū
originem manasse a lacedæmonis. Plinius aut̄ quem Domitius

adducit/ tantum ferro etiam cum anulo lacedemone uti refert.
 Quod si tollitur nō posse lacedemonium orbem/ pro anulo acci-
 pi/ sicuti certe tollitur/ nihil pfecto cōmenticia illa irroratio uale-
 bit: Neq; tamē a pityo quod nunq̄ uerbū inuenias/ Sed a pityzo
 magis pitysma deducet: quod apud Nicā grāmaticum declarā.
 Qui uero saltationē putat esse lacedemoniā pitysma: cum de eo
 nihil inueniat: facile (ut esse ingenuus cōsuevit) potiori sententi-
 cesserit. Quod itē facturū credo: qui trochum putat e pinu factū/
 pitysma esse. Cū nec usq̄ lectū/ nec ad rē faciat: & syllabæ ratio pu-
 gnet: quoniā pitys habeat priorē correptā syllabam/ ut ex primo
 liquet etiā Theocriti uersiculo. Nos igit̃ pitysma legēdū credi-
 mus: ut isciua librariorū syllabā de medio dēpserit: Quod haud
 mirum est/ in tantis tenebris. Pitysma uero itelligimus exercita-
 tionem/ de qua Galenus excellēs medicus ī secundo ὕγεινόν li-
 bro. Quāuis apud eū sit uerbum potius pitylizin/ q̄ nomē pity-
 lisma. Ceterū recte: pitysma fit inde/ etiam usitatissima pportio-
 ne. Neq; adeo incōgruū Galeni græca uerba prius adscribere: dein
 pro cāptu nostro interpretari. Cum igit̃ exercitationum uaria ge-
 nera notet/ ac de iis etiā doceat: quæ ueloces q̄dem/ sed citra intē-
 tionem uiolentiāq; sunt: inter quas/ & hæc ipsa sit/ de qua nūc agi-
 mus: Ita scribit ad uerbum. τὸ δὲ πῖτνλίζειν ἐπειδὴν ἐπ' ἀκρῶν
 τῶν ποδῶν βεβηκὼς ἀνατεῖναι τὸ χεῖρε κινεῖ τὰ χεῖρτα τὴν
 μενὸ πῖσσω φέρων τὴν δὲ πρὸς τὴν μέσην αἰχμήν δεικνύων προῖστα μένοι
 γυμνάζονται. τὸ τοῦ γυμνασίου. ἵνεκ' αὖτε σφάλλῳ τοῦ
 προσάψαμενοι τοῦ τοίχου παλίσσῳ ὀρθῶνται καὶ ὀνύτω δὴ
 γυμνάζομενων λαμβάνειτε τὰ σφάλματα καὶ ἀσθενέστερον
 γίνεται τὸ γυμνάσιον. Est inq; pitylizin/ uel si mauis pitylissare/
 cum quispiam sūmis pedibus ingrediens/ manus prendit/ ocissi-
 meq; mouet/ alteram retrorsum scilicet/ alteram prorsum: quo pō-
 tissimū gymnasiū genere ad paneres exercētur/ ut sicubi lapsenē/
 adprehensō mox pariete facile resurgāt/ atq; ita exercētū lapsus
 fallunt: & ipsa sit exercitatio ibecillior. Porro lacedemoniū orbē

laconicū ipsum acceperim ut ī quo solerēt ad eū modū exerceri.
 Dion historiarum tertio/ quinquagesimoq; libro/ laconicū in urbe
 uaporarium/ aut sudatorium/ (sic enim īterpretari uidemur posse
 quod ē apud eum pyriateriū) ab Agrippa edificatū tradit. Dein
 laconicum dicit appellatū/ quoniā lacedemonii per ea tempora/
 nudi/ unctiq; p̄cūctis exercebātur. Laconicū istud & Martialis
 innuit ira inquitens.
 Ritus si placeant tibi laconum:
 Contentus p̄ores arido uapore
 Cruda uirgine/ martiaq; mergi.
 Sed & columella/ ī libro de agricultura primo sic. Attonitiq; mira
 mur/ gestus effeminatorū/ quod a natura sexum uiris denegatū/
 muliebri motu mētiantur/ decipiātq; oculos spectantiū: Mox de
 inde/ ut apti ueniamus ad ganeas/ cotidiana crudirare laconicis
 excoquimus: & exusto sudore sirim querimus. Iam igitur uel ex
 his Columellae uerbis cōstare cuius potest/ quos iam potissimū
 poeta significet: Nempe eos dubio p̄cul/ q̄ diem totum in laconi
 cis istis/ gymnasiisq; cōtererent/ uncti nudiq;. Quare etiā lubricat
 inq;: p̄pter oleū & unguen/ quo defrici exercebant. Seneca etiā
 libro epistolarum septimo ad Luciliū nihil aliud p̄sus/ q̄ laconi
 ca insinuat ira narrās. Quid mihi cum istis calētibus stagnis: qd
 cum sudatorii: in quē siccus uapor corpora exhausturus/ icludi
 tur: ut omnis sudor per laborē exeat. Restat uti nunc quoniā or
 bem dixit: etiā doceamus fuisse in orbē cōstructa laconica: quod
 ex libro q̄nto architecturae apud Vitruuiū patet/ ī his uerbis. La
 conicon sudationes/ quae sunt coniungēdae repidario equeq; large
 fuerint/ tantā altitudinē habeant: ad imā curuaturā hemisphēri:
 mediūq; lumen ī hemisphērio reliquaē/ ex eoq; clypeum gneum
 catenis p̄deat/ per cuius reductiones/ & dimissiones/ perficietur
 sudationis temperatura. Ipsumq; ad circinū fieri oportere uideē/
 ut aequaliter/ a medio flāme/ uaporisq; uis p̄ curuaturā rōndatio
 nes peruageretur.

Capitulum xxxviii. *(Nam lib. Tabulae ad hunc modum)*
Scirpus exsolurus Aufoni uaris: de Cadmi filiabus: Melone: Sepia: & Cnidiis nodis.

I Cirpum quem Theoni grāmatico p dimetros iambos acatalectos proponit ingeniosus / & nō ineruditus poeta Aufonius / sic nos tentabimus explicare. Sed ipsos prius uersiculos adscribamus.

Aur adsit interpres tuus Aenigmatum qui cognitor

Fuit meorum / cum tibi Cadmi nigellas filias

Melonis albam paginam Notasq; furuæ sepiæ

Cnidiosq; nodos prodidit.

Ex his aut postremus uersiculus / libris quidē uulgatioribus mēdose legi: modos habēs / uel meos p eo / quod nos reposuimus nodos. Sic aut inuenio cū in aliis nōnullis / tum i libro Iohānis / Boccacii manu percripto: q nūc in bibliotheca sancti spiritus florentina seruaē. Ceterum nec ratio metri patiē alterutrum / uel modos / uel meos. Quoniā iambū esse nō pyrrhichiū sede illa secunda oporteat. Litteras igit Cadmi Phoenicis munus: & papyrus niloticā & aramētum scriptorū / & calamū librarium litteratoris eius germanum istrumentū uideē mihi Aufonius sub hac uolucra cōplicasse. Cadmus .n. litteras primus in grēciā attulit e phoenice. Testatur Herodotus i Terpsicore / Phoenicas eos iquiens: q Cadmo duce uenere i grēciā / litteras uernaculas & patrias hoc ē phoenissas ostēdisse primitus grēcis: Sed fluxu etatis ait cū uoce notā quoq; sensim mutata. Primiq; iis Iones uis: Quare etiā φοινικία sunt appellata. Cadmeas autē se quoq; uidisse / scribit Herodotus / litteras / i tēplo Apollinis Ismenii: thebis i boeotia: celatas i tripodibus qbusdam: de qbus tria citat epigrammata: maxime (ūringt ipse) Ionicis similes. Quāobrem si ueteres grēcæ litterarum notæ: nō aliæ q phoenicū: latine uero nō alię fueret q gręcorum / sicut & Plinius indicat: citata ipse quoq; delphica.

(Nam illud Tabula/nouiciū est & ab ineruditis additū) manife-
 stū est etiā latinās litteras/nō alias esse: q̄ quas a Cadmo didice-
 rimus. Quare ob id eas Cadmi filias uocat Ausonius: quoniamq;
 attamēto minuscule imprimūtur: ideo suauiter Nigellas. Ob id
 igit̄ Zeno sic i epigrām̄ate *οἶδε πατρα φοίνικα τίς ο φθόος οὐ καὶ κάδμος*
κεῖνος ἀφ' οὗ γραπτὰν ἔλασ' ἔχει σελίδα
 Timon quoq; pyrrhonius ut apud Sextū legimus libro pyrrho-
 niorū quarto: sic scripsit *γραμματικὴ τῆς οὐτίσ' ἀνασκοπῇ οὐδ' ἀνάθηρσις*
ἀνδρὶ διδασκομένῳ φοινικικὰ σήματα κάδμον
 Cadmi phoenicica signa notas litterarū uocitans. Omitto quod
 & Suidas/ aut Zopyrion porius φοινίκεια uocasas litteras ait.
 Omitto Plinium/ceterosq; pmultos: q̄ dicant eas a Cadmo i gr̄cā
 allatas. Nā cū diuersi quæ legerāt apud Herodotū passim me-
 minerit/satis ipsi fecisse uidemur/quod ista suæ reddimus aucto-
 ritati: nec.n. tā numerāda sicuti putamus ueterū testimonia sūt:
 q̄ ponderanda. Melonis uero albā paginā ob id ait: quod papy-
 rum nilus producit: ex quo paginæ fiunt candidæ. Nilus autē a
 uetenbus latinis/non dū assueris gr̄cā linguæ Melo uocabatur/
 quēadmodū Pompeius i uocabulo/ quod est alumēto declarat.
 Quanq̄ habēt pleriq; codices/nō melo sed milo/mēdoseiscireq;
 Quare uacillārē (si uidet̄) auctoritatē adminiculo Serui substēta-
 bimus/cuius in primo aneidōs ita uerba sunt. Sane Atlas gr̄cū
 est sicut nilus. Nā Ennius dicit nilū Melonē uocari: atlantē uero
 Telamonem. Sic ille. Deniq; pro attamēto in litterarum formas
 lito Sepiā capimus etiā apud Persium. *ἡρώδης*
 Nigra quod infusa uanescat sepia lymphā *ἡρώδης*
 Scilicet/ob eius piscis ingenū: q̄ liquōrē dicat̄ atrū profundere.
 Quo fortassis olimq; atramentum confieret. Ex quo Marcianus
 Dehincq; nigello puluere: q̄ ex fauilla cōfectus uel sepia putaret̄
 illato p̄ cānulas eadem resanari. Furūm poro/ nigri/de quo &

furem dici putat Varro / Sed & Horatius ex eo quoque
Furū inq̃ regna Proserpinæ.
Et furuas hostias Diti patri Valerius maximus / Sed & ante eum
Varro nigras interpretať. Cnidios dein nodos accipe / quoniā ca
lami probatiores Cnidii / sicuti Plinius ait libro sexodecimo hi
storiæ naturalis. Affectauit autē imitationē Persianā / cū dixit no
dos. Quoniā & ille scripserat.
Inq̃ manus chartę / nodosaq̃ uenit harundo.

Caput xxx.

Scirpi simile uatis eiusdem epigramma / emaculatum / atq̃ enar
ratum.
Veni nuper uatis Ausoni scirpum enodaui mus : rededit in
mentem nobis tetraſticon eiusdem facilius intellectu for
tasse / si quis & emaculatū habeat codicē / & gręcę litteraturę nō sit
ignarus : ut cui uel alterutrū deſit / non minoris sanē laboris futū
rum / q̃ hoc est enigma ſupius. Verſus hi ſunt.
Lais eros & itys / chiron & eros itys alreſo
Nomina ſi ſcribas / prima elementa adime
Ut facias uerbum quod tū facis eunē magiſter
Dicere me latium / non decet opprobrium.
Nempe de primis ſingulorū ipſorum nominū litteris ſeriatim in
rerſe coagmetatis gręcum diſſulrat hoc uerbum / quod
eſt latine lingit / ut eo uerbo (ſit autē honor aunbus) inguinum li
gurriror Eunus / aut ſi qd tale ad diuinas inſinuetur.

Caput xxxi.

Quod in digeſtis Iuſtiniani principis / diem diſſuſum male pro
quod eſt diſſuſum legitur : ut & apud Gellium / diſſindi & defini
tiones / pro illis diſſindi & diſſiſiones : atq̃ inibi de pādectis flo
rentiſ non nihil.

d. Diffusionis uocabulum: & item quod dici solitū in iudiciis
 diffindi diem/ pene iam sublatū e medio/ atq; incerta qua-
 dam improba/ importunaq; bonis artibus exitiosa iā obliteratū
 restituere ipsi pro uirili conabimur. & renouare diligētia nostra.
 Vtitur ista loquēdi figura/ etiam iureconsultus Vlpianus i libro
 lxxiiii. ad Edictū p hanc sane uerba: quæ posita libro primo dige-
 storum sunt/ sub hoc titulo/ Siqs cautionibus in iudicio sistēdi
 causa factis/ nō obtemperauerit. Siqs (inqr) in iudicio se sisti pro-
 miserit/ & ualitudine uel tēpestare/ uel ui fluminis phibitus/ se si-
 stere nō potuit exceptione adiuuatur. Nec imerito. Cum. n. i tali
 promissione præsētia opus sit/ quēadmodū potuerit se sistere/ q
 aduersa ualitudine iēditus est: & ideo etiā lex. xii. tabularum/
 si iudex/ uel alteruter ex litigatoribus morbo sonitico impediā:
 iubet diē iudicii esse diffusum. Hacenus Vlpianus. Diffusum autē
 legendū/ nō diffusum/ quod omnes habent hi ferme libri: q sunt
 in manibus. Atqui uolumen ipsum Iustiniani digestorū seu pan-
 dectarum/ dubio pcul archetypum: i ipsa curia florērina/ a sumo
 magistratu publice adseruatur/ magnaq; ueneratione/ quāq; raro
 id/ etiamq; ad funalia ostēdi. Est autē liber haud quōta spoliōū/
 prēdeq; pisanę portio/ sæpe a cōsultis citatus: maiōibus caracte-
 ribus/ nullisq; interuallis dictionū/ nullis itē cōpendiariis notis
 quibusdāq; etiā saltem in præfatione uelut ab auctore plane. & a
 cogitāte atq; generāte/ potius q̄ a librariō & exceptore inductis/
 expunctis/ ac superscriptis. Cū gręca epistola/ gręcoq; etiā pulcher-
 timo hoc epigrammare in prima fronte.

βιβλον ιουστινιανου ανατεχνησατο τηνδε
 την ηρα τριωνιανου μεγαλη καμεπαμβασιλη
 οιατις ηρακληι πανσιολον ασπιδα τευξας
 ητοιμαρμαironσιν αγαλατα πανταθειστον
 ανθρωποι λασισοτε δορυκτητουτε λιβανησ
 ευρωπαιοτερονται όλον σημαντορι κοσμον

Cuius ramen uoluminis legendi/ ac uersandi per otium mihi est

uni facta copia: Laurenti Medicis opera/causaq: q̄ uir sua rei. p.
princeps/dum studiosis obsequat̄/etiam ad hęc usq: officia se de
mittit. Igitur i pandectis his/nō iam pisanis/ut quondā/ sed flo
rentinis: in quibus pura sunt uerba: nec ut in cereris plena macu
lis/& scabie Diffusum reperio/non diffusum. Quod idē apud. A.
quoq: Gellium/uideo deprauatū/libro/qui nūc uulgo rectius de
cimū/cum sit quintus decimus emēdatis codicibus. Nā ubi hęc
uerba legimus: Atq: i rerum quidē definitionibus/comperendi
nationibusq: hic ego in codice Gelliano: ex bibliotheca publica
Medicæ familia: quē uir haud indoctus (ut tū ferebāt tempora)
sed diligēs ramen iprimis Nicolaus nicolus ex uetustissimo exē
plari fideliter pro suo more descripsit/ita inuenio: Atq: in rerū
qdē diffinitionibus/cōperēdinationibusq: Quod si suspitio libe
ra mi deī malim credere eqdē i dierum q̄ in rerum uerā habuisse
& incolumē scripturam. Quin eodē capite Gellius: Iussi igit inq̄
diem diffindi. Sic. n. in eodem codice quod in his peruulgationi
bus: diem diffindi.

Caput xxxxiij.

Pollices in fauendo premi/sicut in denegando fatiorem/ueri so
litos: ex eoq: sententiæ Horati Iuuenalis & Prudēti declarata.

h Oratius in primo epistolarum libro.

Consentire suis studiis: qui crediderit re:

Fautor utroq: tuum laudabit pollice ludum.

Utroq: inquit pollice Porphyron: hoc est utraq: manu: ut sit tro
pos synecdoche/a parte totū? Sed ne quē forte ueteris scriptoris
auctoritas infaruet/ ei quoq: aurem leuiter peruellemus: Scriptū
est igitur apud Plinium libro naturalis historie octauo/& uigesi
mo/ i hęc uerba. Pollices cū faueamus/premere etiā prouerbio iu
bemur. Ex quo Iuuenalis petitiſſime illud.

Et uerso pollice uulgi: Quēlibet occidunt populariter.

Ceu si uerso pollice tollatur fauor. Deniq; etiā Prudentius in he-
roico aduersus Symmachum: ita contra uestales quæ muneri gla-
diatorio intererant declamauit,
Et quories uictor ferrum iugulo inserit/ illa
Delicias ait esse suas/ pectusq; iacentis
Virgo modesta iubet conuerso pollice rumpi/
Nam ut fauere qui pollicem premerent/ ita puto qui uerteret de-
negare gladiaribus fauorem credebantur.

Caput xxxxi.

Quam multas habuerint antiqui diphthongos.

d Iphthongi apud latinos nō plures quattuor perhibētur/
cum septe nos eas saltē inueniamus/ i antiqs uel marmo-
ribus/ uel nomismatis: quorū nobis copiā ingentē Medices Lau-
rētius suppeditat. Nā preter illas uulgarissimas: quæ sunt. ae. oe.
au. & eu. est adeo iuenire etiā. ai. & ei. & item. ou. p. illis. g. i. u. in
ueteribus monimētis: Et. ai. quidē pro. ae. nōnulli cū littera. i. nō
e. græcorū more semper efferebāt: ut Quintilianus ostendit. Qui-
dam singulariter tantū/ cum in genetiū uel dariū casum inci-
disset. Vnde etiā Aemilius pr o eo quod sit Aemilius alicubi ro-
mæ in antiqs spectationibus adnotauimus. Omnino autē cū su-
pra restudinē Panthei ascendissemus/ fragmentū ibi marmoreū
cū eiusmodi scripturæ uestigiis offendimus. Ex quo etiā digre-
ssi uidemus factam i illis/ quæ uel apud Vergiliū sunt: Aulai.
pictai: & quod nūc mēdose legit: Aquai: Porro autē diphthōgus
ei. frequētius inueniē: penesq; etiā in cōfesso ē: quod & nomisma-
ta pleraq; & marmora uetustissima declarant/ & argumenta ipsa
plautināri comoediā: quæ capriui/ quæ ue itē menēchmi inscri-
būt. Nam si uersuum singulorum primas subinde litteras con-
nectas: Capteiuēi: & Menaechmei resultabit/ ut sit ubiq; ei. diph-
thōgus. Præterea Fouri/ nō furi legimus/ in nomismate alio: ut

prima syllaba diphthōgo pducā. Qualis etiā apud grācos est.
Quid at de eo dicā quod & Quintilianus idicar: & nos aliquādo
obseruauimus: ut uocalē pducēdā geminaret: cū in aureo nōmī
mario Feelix p/e/geminū: i areo aut Galbē principis uirtus p//
duplex: repiaf. Iā illa ἀκρόασι nō ne ēt apud nos i grēcis saltē no
minibus ut i Harpyia/ Onthyia/ Thyiadeq: repi: ut non iā septē
diphthōgos: sed decē quoq: habuisse uideri maiores queāt.

Caput xxxxiij. Pegaseum nectar legi oportere apud Persium: non melos.

p Ersius in epigrammate: quod prohoemii uice fungitur
Coruos poetas/ inquit & poetridas picas/
Cantare credas pegaseum melos.
Nos i uetustissimo cōmētario: litteris/ quās lāgobardas uocat p
scripro: quod ēt publice nostris auditoribus exhibuimus: sic ad
uerbū iuenimus. Pegaseū nectar/ in aliis melos: ex quo existima
mus ueterē/ sincerāq: scripturā nectar habuisse. Nouiciam uerō: &
mēdo sā/ melos. Sed & Pōponius: Lātius romanē princeps achade
mia: diligētissimū homo. atq: rātis/ ueterē se habere Persianū cō
dicē/ multis audieribus affirmauit/ huic nostrae lectioni suffragā
rē. Quod & ratio tamē carminis euicerit. Nā cū oporteat nouissi
mū choliabi pedē/ spōdeū poni/ uel trōcheū/ melos aut nūq: neq:
apud grācos/ neq: itē apud nostros/ nisi breui priore syllaba/ acci
piaf: Mēdū pfecto fuerit i uersu/ si melos: admiseris. Nā quod au
tumāt nōnulli/ λ/ litterā uim pducēdi habere apud grēcos/ quod
pīnhiōtacuit auctor metrorū singulāris. Hephestiō: id ego iue
niri qdē scio: sed in obscuris dūtaxat qbusdā/ & ignobilibus sce
dis: exēplūq: afferri ex Homero/ apud quē Helonia pīma intēra
syllaba legamus. Id aut q: friuolū/ q: leue sit/ & nugatoriū/ uel hoc
euidētissime declarat/ quod usu iam/ & auctoritate doctissimi cu
iusq: receptū est/ ut id uocabulū apud Homerū quoq: λ/ duplici
noraret. Ceterū si maxime cōcesserimus/ si eni hoc solere aliquādo
apud grācos/ nō tamē continuo credēdū est/ illiusmodi usū licen

h i

tia Persiū græca una appellatione: quā uix semel ī ranta scriptorū
filia/ græci usurpare ipsi repianē. Præsertim cū neq; apud græcos/
q̄m̄ eodē obseruauerim/ neq; itē apud latinos/ aliter q̄ breui pro
re syllaba melos iueniā. Nā quātope hāc solis cōcessā græcis licē
tiā fugitarint latini uereres/ uel Martialis poetā declarat: Cum se
de nomine ipso Earini tantope torquet. Nec sibi saltē pro Earino
ἐἰς πινὼν dicere p̄mittit: uulgata apud græcos licētia/ litterā iter
ponendi/ sicut apud Homerū ἐπὶ ἀνθεσὶν ἐἰς πινὼσιν. Atq; adeo
Martialem ipsum audi.

Dicunt latinon tamen poetæ

Sed græci: quibus est nihil negatum/

Er quos Ares Ares/ licet sonare:

Nobis non licet esse tam disertis/

Qui musas colimus seuiores.

Quare nihil dubitandū: qn̄ sit illud melos/ ī Persiano uersiculo:

tanq̄ uerruca deformis recidēdū: restituēdūq; Nectar/ quod ratio

nobis toro capite & uerusta panter auctoritas adnuerunt.

Capitulum xxxv.

Parrodo iuniorem Achillem; cōtra q̄ aut Aeschylus prodiderit:

aut uulgo existimetur.

Idem

Idem

Idem

Idem

Idem

Idem

Idem

Idem

Idem

Idem

Idem

Idem

Idem

Idem

Idem

Idem

Idem

Idem

Idem

Idem

Idem

Idem

Idem

Idem

Idem

Idem

Idem

Idem

Idem

Idem

Idem

Idem

Idem

Idem

fuisse Achillé declarat/ & ipsū porius a Patroclo adamatū: utpo
 re iherbē adhuc/ nec Patroclo ipso modo/ sed heroibus ē cūctis
 formosiorē. Quin ea causa di inqt illū honoribus egregiis affece
 rūt: ut ad isulas fortunatas mitterēt/ quod amatorē tān fecerit/ ut
 nō p eo solū mori/ sed ei uel imori/ q̄ in patria cōsenescere p̄p̄pra
 uerit. Quin Aeschylū Plato idē ceu nugacē taxat/ quod is quoq̄
 Achillé Patrocli fuisse amasiū pdiderit. Testēq̄ utriusq̄ etatis Ho
 merū citat: cuius si q̄spiā uerba (nā hēc utiq̄ Plato nō posuit) si
 bi iudicari postulat: legat i undecima Iliados Rhapsodia/ sub Ne
 storis p̄sona/ q̄bus cū mādatis Patroclū filium pater Menoetius
 ad bella dimiserit.

Caput xxxxxvi. **C**acoerthes apud Iuuenalē tetrasyllabon/ nō cacethos. Et cōdita
 pyxide lyde/ non incondita legendū: Simul enarratus apud Mar
 cianum locus haud arbitror indiligenter.

In septima Iuuenalis poete satura sic scriptum.
 Tener insanabile multos:
 Scribendi cacethos: & egro in corde senescit.
 Vocabulū aut quod ē cacethos/ neq̄ a grēcis uspiā usurpāt/ neq̄
 a latinis/ Sed neq̄ ratio carminis admittit. Quare cacoerthes legē
 dū suspicamur: ut sit quod apud grācos το κακόηθερ. Eo nanq̄
 uerbo frequētissimo usitatissimoq̄ mala cōsuetudo significatur.
 Quod itē in uetusto codice langobardis exarato litteris repperi
 mus: cuius mihi potestare legēdi fecit: Franciscus Gaddius florē
 tinus: summi magistratus a seceris prudens humanusq̄ uir: nec
 litteris icultus! Sed & ille uersus ita in eodem.
 Turgida nec prodest condita pyxide lyde.
 Quod alibi perperam sic est/ In pyxide condita lyde: ut anum in
 telligas lyden illiusmodi medicamenta uenditantem/ crassam/ &
 (ut iqt Plautus) doliarē: Quod & Capella fortasse spectās & face
 nissime sup̄ ebrio Sileno ludēs ita iqt. Ac dū mouere gressū: cupit
 auocāre lyde. Nā ut si Cātharē uel Pyrrhiē nomina uel Baucidos

h u

inaudias: cōtinuo suffarcinatas tibi/ & uinofas/ & pānucias/ quas
dā delectione cōfinxeris. Ita nomine audito lydes mox hanc Iu
uenalis rurgidā recordans/ ut mirifice sint iductæ ad excuriēdos
cachinnos psonæ uino uenas inflatus Silenus & uētriosa lyde:
quæ titubantē: & lapsabūdū etiā (si dis placer) auocet ab irrisu.

Caput xxxvii.

Quæ Plinius super titulis ueterum artificum pēdentibus prodi
derit/ ea de monimētis etiam ueteribus agnita romę: sicutiq; spe
ciem Vergilianæ egidos.

r Omæ nup i atrio Mellinæ domus/ marmoreā quādā ueluti
basin aspeximus/ in qua græce sic erat σέλευκος βασιλεὺς
λυσίππου· ἐποίησεν. Id latine ualer/ Seleucus Rex: Lysippus facie
bar. Erat ibi nū nobiscū græce latineq; uir doctissimus/ & istiusmo
di lauriciarum diligentissimus Iohannes Laurētius uenerus sūmi
pōtificis a secretis: homo linguæ utriusq; doctissimus: omniūq;
istiusmodi quasi lauriciarum studiosissimus. Is igit nos submo
nuit: quod & statim arripuimus/ agnouimusq; nō temere illic ἐποίησεν
potius q̄ ἐποίησεν: hoc est faciebat/ q̄ fecit: Siq; dē/ ut ait Plinius i
præfatione librorū naturalis historię: Sūmi illi artifices/ etiā abso
luta opā pendenti titulo inscribere: Vt Apelles faciebat: & Poly
clitus/ tanq̄ incohata semp arte/ & impfecta: ut cōtra iudiciorum
uarietates superset artifice regressus adueniam: uelut emēdaturō
qdq; desideraret/ si nō esset interceptus. Quare inqt plenū uere
cundiæ est illud/ quod oīa opā/ tanq̄ nouissima iscribere/ & tanq̄
aliqud singulis fato sit ademptum. Tria autem non ut ille opina
tur amplius adsolute traduntur inscripta/ Ille fecit: quæ suis lo
cis reddit: Quo apparuit sūmā artis securitatē auctori placuisse.
Erobid magna inuidia fuere omnia ea. Ceterum etiam alibi ro
mę similis inueniri titulos: idem Iohannes Laurentius uenerus
asserēbat. Vidimus item/ quod etiam his Miscellaneis nostris
putauimus inferendum/ marmoreum quoddam in urbe eadem

Palladis simulachrum gestās egida squamoso draconum corio
concretrā: sic ut extremū ipsius ambitū dracūculi: item ad limbi
aut fimbriæ uicē circūcluderent. Erat ibi tū nobiscū Iulianus Bo
noniēsis: cui nūc ex re cognomē Antiquario factū: simulq; Geor
gius Italianus genuensis: homo rerū abditarū inuestigator expe
rientissimus. Cū statim Vergilianos uersus recordati: q̄bus eam
demum Palladii clypei celaturam: mire expressisse: poeta incōpa
bilis uidebat: ita ī octauo aneidos libro scribēs.
Aegidaq; horificam turbata Palladis arma
Cerratim squamis serpentum: auroq; polibant
Connexosq; anguis: ipsamq; in pectore diuæ
Gorgona desecto uerrentem lumina collo.

Caput xxxviii.

De Megabyzo scripsisse alios: quod Plinius de Alexandro: uen
titare in Apellis officinam solito.

p Linus Secūdus ī uolumine historiae naturalis quinto: &
uigesimo: uentitare ī Apellis excellentissimi pictoris offi
cinam: solitū ait Alexandrū Macedonē: nō artificio solū: sed comi
tate etiam hominis delectatum: Qui & ī officina iquit imperite
multa differēti: silentiū comiter suadebat. Rideri eū dicens a pue
ris: q̄ colores tererēt. Hoc quod de Alexādro Plinius scribit: Plu
tarchus ad Megabyzū rettulit: ī eo uolumine: quo disputat: quē
sint adulatoris: & amici discrimina: Cuius si uerba latine īterpre
temur: hęc fere sunt. Apelles inq̄ pictor assidēti sibi Megabyzo:
superq; linea & umbra dicere: nōnihil retrāti: uidē inq̄ ut pue
ri melida (coloris id genus) terentes: tacēti nup̄ tibi animos ad
hibebant: purpurāq; demirabant: & aurum! Sed idē te nunc de
rident: loqui sup̄ iis: quæ haud didiceris: incipientem. Quin Hē
lianus quoq; in libris historiae multifariæ: ad Megabyzū: & ipse
non ad Alexandrum rettulit.

h iii

Caput xxxviii.

Contentio epigrammarum græci Posidippi: & latini Aufoni sup
occasionis imagine: tū pulcherrima ecphrasis / græci Callistrati.

a Vloni poetę celebre est epigramma / quo simulachrū descri
biſ occasionis: Nam sic utiq; deū quem græci καὶ πόσι appel
lant interpretatus est. Sed. n. lōge miror / qd ita Phidia tribuerit /
quod erat Lysippi. Extat adhuc. n. Posidippi gręcum cōparis ar
gumenti: de quo suū finxerit Aufonius: qđ i gręco Lysippus Si
cyonius artifex: in latino Phidia perhibetur. Porro aut sumis di
gitis gręcus auctor igredi / latinus insistere dicit rotule. Talaria
uterq; adnecit / uterq; faciem crine regit / uterq; occipitium denu
dat. Nouaculā tamē / dextra gerit / gręcus ille καί ποσι / & peniten
tia comes iungit latinā occasioni. Figurę sunt apud utrūq; poe
tam parles / plus tamē aliquāto arident gręcæ / nam i istis omni
bus (ut ita dixerim) mangonistandis / nescio quo pacto gręci bel
liores: qđ romani nostri: tum uelut ab Antigraſo decidere apo
graphon erat necesse. Sed & Callistrati legimus ecphrasin simula
chri eiusdem mire festiuā: qua cōfirmat a Lysippo id opus factū:
publice sicyoniis spectabile. Porro aut ex are hunc ait esse deum
Callistratus: puerumq; adhuc primæ pubis a capite florulentæ
ad pedes. Tum formosum eundem / sparsisq; fauonio crinibus /
& multa frōtis gratia / genatūq; adeo / & corporis totius pulchri
tudine / Dionysio maxime similem: quin & insistere pilæ suspenso
gradu / pinnatis pedibus / Sed & capillos idem Callistratus i ocu
los pueri / genasq; deflecrens occipitiū crinibus liberat: Cetera de
niq; scriptoris huius cōdimēta / & lenocinia / delicias / festiuitates /
argutiasq; transmarinas / ex ipso utiq; perēdas auctore arbitror.
Fit autē nescio quo pacto / lasciuolas ut istas / & electatiunculas
quasi textā mileti chlamydē / cane peius / & āgui romana reformi
der grauitas. Illud haudquāq; praterierim: Nicephonū quoq; nō
inelegantem scriptorē gręcū: sic ordini quam de uirginē Dei parat

composuit orationem: ut cum sup imagine ista nescio temporis
dixerim/an occasionis loquaſ: referat eā ad temporis illius: q ſit
græce chronos/fugaciſſimam celeritatem.

Caput q il l.

Locus in Plinianis exēplaribus emēdatus super nomine Proeti
dum: atq; inibi de ipſarum furore relata hiſtoria.

In quinto & uigeſimo naturalis hiſtoria libro: uerba Plini
Secūdi/quo capite de helleboro tractat: ita i uulgaſſimis
codicibus reperiunt. Melāpodis fama diuinationis artibus no
ta eſt: ab hoc appellatur unū hellebori genus Melāpodion: Aliq
paſtorē eodem nomine inueniſſe tradunt: Capras purgari paſto
re illo animaduerrēre: datoq; lacte earum ſanāſſe parotidas furē
tes. Ceterum nō paſtore ſed paſto: nō parotidas ſed proetidas i
codice uno ueuſtiſſimo: ex nobiliſſima iſta Medice gēis biblio
theca inueniebamus ſed de paſtore & paſto facile eſt: Sic proeti
das non parotidas legendū manifeſta fides: eamq; uel indubita
tiſſimam ueuſtiſſimāq; eſſe ſcripturā/ præterq̄ quod ratio docet ipri
mis efficax. (Quid. n. ſint parotides furentes? aut quid parotidi
bus autiū uitio/cū ueratro?) Tamē & Dioſcorides bonus auctor
apertiſſime declarat ita ſcribens. Veratrum nigrū: id alii melāpo
diū/alii ectomū/qdā polyrhizū appellāt. Melāpodīū uero quo
riam eo Melāpus quidā paſtor proeti furentes filias purgaſſe ui
detur/atq; curāſſe. Sic ille. Sed arhenieſis Apollodorus in biblio
theca (nam ita liber eius appellat) purgationē proeti filiarum po
rius ad uatem Melāpoda q̄ ad paſtorē refert: Nataſq; ait ex proe
to & Sthenoebia filias Lyſippen Iphinoen/ & Iphianāſſam: quæ
ubi primum adoleuerint/uexatæ inſania ſunt: ſeu quoniā ut ſcri
bit Heſiodus/Liberi patris cerimonias/nō acceperint: ſiue (quod
eſt apud Acuiſilaum) quoniā Iunonis cōtempſerint ſimulacrū.
Poſtea aut q̄ furere occoeperint/ toto argiuorum agio prius erra

bundas/dein uero etiam per arcadiam/peloponnesumq; uniuer-
sam/sui decoris oblitas locis solis excucurrisse. Donec Melāpus
Amythaone filiaq; Abantis Idorhea natus/ uares scilicet: & qui
primus medicamētis sanare/ac purgationibus inuenerat: curatu-
rum se uirgines sponderit/si pretiū sibi pars regni tertia trāscri-
beret. Cui cum Proetus minime assēteret/ uidelicet mercede tam
imani deterritus/magis/ magisq; indies gliscere furorē illum uir-
ginum coepisse: contagione etiā ad mulieres ceteras demigrāte/
sic ut uulgo suam quaq; domū relinquerent/ filios occiderent/ac
per solitudines uagarent. Quare ppagāte se etiā a tq; etiam cala-
mitate/cum daturum Proetus postulatā mercedē pacisceret: iam
uero nō prius curaturū/Melāpus ait/q; cū alterū tantū agri/fratri
quoq; suo Bianti adiudicaret. Hic uero metuente Proetum/ne si
præsentē cōdicionē respueret/plus etiā subinde postulare/cōsen-
sisse in eam mercedem. Ac tum demū Melampoda/ ualētissimum
quēq; iuuenū/comitē sibi ascuiisse: clamoribusq; eas/atq; enthea
quadam (sic.n.inqr) chorea sicyona usq; demonibus cōpulisse.
Ceterum in psequendo/ maximā natu Iphinoen extinctam/reli-
quas purgatione usas resipuisse. Tum Melampodi eas/ & Biāti
Proetum tradidisse: ipsumq; dein filium genuisse Megapenthen.
Hactenus ferme Apollodorus. Helianus autē nomina Proetidi-
bus/in omnifaria historia Elegen facit:& Celenen. Sextus porro
Empiricus pyrrhoniortū quarto/ Polyanthum cyreneū dicere scri-
bit in libro de Asclepiadarum genitura/Proeti filias/ ab Aescula-
pio fuisse infania liberatas: in quā Iunone irata icidissent. Adicit
Quidius purgamina mētis earum Biantē misisse in Clitoriū fon-
tē: cuius potus abstemios faciat. Sed enī qui Probus uulgo pu-
tā haud improbus omnino Maronis enarrator:& ipse testem ci-
tat Hesiodum/fabulāq; pene sicut hæc est Apollodori: q̄q̄ breui-
sime pstringit. Hunc autē in eis errorem fuisse mentis/animiq; bo-
ues ut se crederent: quod Vergilius quoq; ī bucolicis significat:
neutiq; uideri fabulosū debet: siq; dē Paulus Aeginira medicus

græcus auctor i tercio periodo de utroque de atrabile deque infania ipsa
narrans: usu quoque uenire ait/ uti quidam sibi brutæ animæres esse:
uocesque imitari illarum uideant. Prætereaque nonnullos arbitrari se
uasa esse restacea factos/ tunc autem ob id metuerent ne cōfringantur.

Caput li.

Cur in Ephesiæ Dianæ templo molles appellati honores à Mar
tiale.

¶ Ut molles dixerit honores i Trivia templo Martialis hoc
est in Dianæ Ephesiæ etiā hæc afferri possunt: scita (ni fallor)
& arguta satis/ Sed quæ tamē interpretes omiserūt. Ac primo qui
dem de multimammis possumus dictum existimare. Nam ut di
uus Hieronymus i epistolam Pauli ad Ephesios scribit: Erat ephe
si templū Dianæ: & eiusdem i ipso multimammia/ idest multarū
mammarū effigies: qua cultores eius decepti putabāt eā omnīū
uiuērium nutricem. Possumus item ad pōpam referre: de qua Xe
nophon ephesius i primo ephesiacōrū libro/ scribit/ ad hanc sen
tentiam. Agebat autem inquit/ solēne iis locis Dianæ festum/ ab urbe
ad templū: quæ sunt stadia omnino septē. Celebrare pōpam uir
gines omnis idigenas oportebat/ splendide i primis ornatas. Præ
tereaque ephebos/ Abrocomi equales: qui tunc annū circiter decimū
seprimum agebat: & cū ephebis aderat/ uelutiq; primas i ea pom
pa ferebat. Magna autem uis hominum spectaculo interebat: uel po
pulariū/ uel hospitū: siquidē mos habebat/ uti i ea celebritate/
& sponsi uirginibus/ & ephebis uxores inuenirent. Procebat
ergo ordinatū pompa: primo scilicet sacra: facies/ canistra/ & suffi
menta: tunc autē equi: canesque: & uenatoria arma: nonnullorū quoque
bellica. Sed pleraque tamen pacalia: feminatum se quæque: ueluti ad
amatoris oculos cōposuerat/ uirginūque ordinē ducebat Anthia.
Sic utique Xenophon scribit nō quod Atheniēsis ille/ sed alter eo nō
insuauior: Ephesius: qui paulo post etiā ita subdit: Ut igitur pacta

pompa: uenere i templum sacrificatū multitudo omnis/ atq; ibi
ornatus pōpae solutus omnis: Et conuenere eodē uiri/ femineq;
ephebi/ & uirgines. Non absurdū est aut propter Dianae quoq; sa
cerdotē molles honores audire: de quo etiā nō nihil Domitius
ex Strabone. Ceterū Heracliti Ephesii summi philosophi: scilicet
illius qui ex obscuritate librorum scorinos hoc est renebricosus
appellabatur: quiq; omnibus humanis actibus illacrimabat: illius
inq; Heracliti ad Hermodorū extat epistola: qua sic ferme i. ephe
sios cauilla. Quāto ephesiis meliores/ lupi/ atq; leones: Nō se in
uicē mancipant: nec aquila/ aquilam emperit/ nec leoni leo/ mini
strat pocula/ Sed neq; canē/ canis exsecrat: ut uos deū sacerdotē ex
secuistis. Megabyzum: metu ne uirgini uir cōsecrē: & quo pacto
impī aduersus naturā: pii sitis aduersus simulacrū. Prīcipio. n.
id agitis: ut dis primus ipse sacerdos/ amissa uirilirate. Quin
deam quoq; ipudicitiae uelut insimularis metuentes/ ne illi mini
stretur a uiro.

Caput lii.

Qua sit apud Martialem Cornibus ara frequens.

i. Nūpiori epigramate locus est hic alter: neutiq; a Domitio/
ne ue ab aliis/ quantū uideā cognitus.

Disimulēq; deum cornibus ara frequens.

Quod. n. Domitius Hāmonis tēplū i libya accipit/ nullo pacto
procedit. Nā cum hic magnificentissima orbis terrarū edificia me
morent: quēq; inter miracula referrent/ ut ex eorū comparationē/
amphitheatri pēconiū crescat: ridiculū pfecto fuerit/ de tēplo hic
Hāmonis audire pauprimo scilicet/ ut Lucanus ait his uersibus.
Vtrum erat ad templum/ libycis quod gentibus unum
Inculi Garamātes habent. stat Corniger illic
Iuppiter/ ut memorant/ sed non aut fulmina uibrans/
Aut similis nostro/ sed torris cornibus Hammon

Non illic libycæ posuerunt ditia gentes
 Tempia: nec gois splendent donaria gemmis:
 Quâvis æthiopum populis/arabumq; beatis
 Gentibus/atq; indis unus sit Iuppiter Hammon.
 Pauper adhuc deus est: nullis uiolata per æuum
 Diuitiis/delubra tenens/morumq; priorum
 Numen/romano templum defendit ab auro.
 Neq; aut/ aut ex Plini/aut ex Maronis dictis colliges templum
 Hammonis apud Nasamonas insigne/ uel edificis uel opibus
 fuisse/ si uerba ipsa diligenter utriusq; p̄s̄rabis. Et qd̄ m̄tior n̄
 si ara potius Apollinis in delo accipienda/ quod Ceratinon bo
 mon dicunt/inter sept̄ orbis spectacula/ sicuti Plutarchus ait ce
 lebrata: quæ tantum ex dextris cornibus sine glutino qllo/ aut
 uinculo/coagmentata/cōpactaq; sit. Hoc aut Plutarchus/i eo scri
 bit opusculo quo tractat/utra prud̄tiora sint/aquigena/anteri
 gena animalia: Deq; ara eadē sic Ouidius in epistola Cydippes
 ad Acontiū/meminit hoc uersiculo.
 Miror & innumeris structam de cornibus aram
 Plutarchus ēr in Theseo/de ara i delo scribit/nō qd̄ ex dextris:
 sed ex sinistris rātū cornibus cōpacta/quæ κερατῶνα βωμῶν appel
 lat/nisi mēdū sit exēplariū. Laetius quoq; Diogenes Ceratinæ
 atq; hoc est e cornibus factę mētionē nōnullā facit i Pythagorę ui
 ra. Quin & Callimachus poeta in Apollinis hymno: Quadrimū
 adhuc Appollinē scribit ex cornibus Cynthiadū capreatū: quas
 soror Diana i uenatu occiderat arā cōpegisse: fundamētaq; irem̄
 & parietē e solis struxisse cornibus. Ipsius autē sunt hæc uerba:
 Περὰ ἑτῆς τὰ πρῶτα θεμελίαι φειβοσ ἔσῃ
 καλὴ ἐν ὀρτυγίῃ περιήγῃς ἐν Δορί λίμνῃ
 ἄρτεμις ἀγρώουσα καρῆατα συνεχῆς αἰγῶν
 κυνῆϊάδων φορέσκει. ὁ δ' ἔπειτα βωμὸν ἀπολλῶν
 δειμάτο μὲν κεράεσσιν ἐδέθλια/πῇ τε δὲ βωμὸν
 ἐκ κεράων κεραοῦς δὲ πῆρις ὑπεβάλλετο τοίχους

Ob id ergo inquit Marialis Dissimulet deum: quasi nō iam dei
esse id opus uideri queat: quo alterū longē prāstantius hoc est
amphitheatrū mortali manu factū. Saneq; per totū epigrammā
signatis usus est uerbis argutissimus poeta: qui Memphim silere
iubet: q̄a barbara: nec iactari uult babylonā labore assiduo: quō
niam ipsa quoq; iactatio: intellectū laboris habeat. Et negat lau
dādos ob id honores. Triuig: quia molles: neq; n. mollibus prae
conia debent. Negat etiā: quē aere pendeāt mausolea: supra aera
ipsum: hoc est ad astra usq; ferri oportere: ut sit hoc epigrammare
nihil utiq; pensitatus.

Caput. liii.
Quod positum nomē Agamemnonis: in M. Tulli diuinationi
bus: pro Mlyxis est: tum in transcurso locus in epistolis ad Atti
cum: non inelegans super miniatula cera: correctus & enarratus.

a Vlus Gellius in noctibus illis: suis maxime candidis etro
rem notat: Ciceronis manifestissimum: nō magnæ rei: neq;
errasse eum mirat. Sed errorē non esse postea: uel ab ipso animā
uersum: uel a Thone suo. Nā cū Homeri uersus Cicero quospiā
uerrat in latinum: dicere illos Aiācem scribit apud eū poetam: cū
re uera dicantur ab Hēctore. Facit hęc. A. Gelli liberris: ut ne ipse
quidem gereat referre in his libris paullulū quiddā compar huic
eiusdem Ciceronis: penēq; illi supiori germanum: & geminū nisi
forte (quod auidius crediderim tanto interuallo) mendum fue
rit exemplarium. Quāuis etiā in antiquissimo quoq; libro nō
dispanliter scriptū inueniamus: nec sane lubricus ex litterarū ui
cinitate sit in aliterutrum nomē lapsus. Verba sunt Ciceronis in
libro diuinationum secundo. Nā illud mirarer si crederem quod
apud Homerū Calchantē dixisti ex passerum numero belli troia
ni annos auguratum: de cuius cōiectura sic apud Homerum: ut
nos oriosi uertimus loquitur Agamemnon.

Ferre uiri: & duos animo tolerat labores: *ἄνθρωπος ἰσχυρὸς*
 Auguris ut nostri Calchantis fata/ queamus *ἐκ τῶν ἀνδρῶν*
 Scire: raras ne habeant/ an ueros pectoris orsus. *ἢ οὐκ ἄντι*
 Ac deinceps uersus quoq; cereros Homericos/ a se conuersos ex
 ponit. Quod igitur hac Agamemnonē loq; apud Homerū Cicero
 tradit: si modo ita scriptū Cicero reliq; hoc ne utiq; uerum pbaſ:
 cum apud Homerū ipsum i secūda Iliados Rhapsodia: nōn Aga
 memnō: sed Vlyxes istius sentētię uersus pñūtiat. Neq; est quod
 qſq; aut stomachet/ hac apud Ciceronē quoq; deprehēdi: aut mi
 reſ: cum appareat ex ipsius epistolis/ nōnunq; huiusmodi erra
 ta memorię fuisse i Ciceronis libris/ uel ab Attico/ uel a Bruto ani
 ma diuersa/ atq; curata: Sicut illud i oratione Ligariana de. L. Cur
 fidio: quod erratū fateſ esse suum/ Sed ut aiunt inq; *ἀντιφωνικὸν*
ἀντιφώνημα. Sicuti quod i oratore arbitror/ Eupolin p Aristopha
 ne Cicero posuerat. Dein Atticus Aristophanen pro Eupolide re
 posuit. Itaq; etiā uereri se Cicero dicit aliquādo/ ne suę syntaxis
 miniata illius cęrula pluribus locis norandę sint. Quod autē ici
 dit: ut de miniata cęrula meminerimus/ corrigēdus obiter/ & iter
 pręradus nobis hic ex epistola ad Atticū libro penultimo locus
 est: i quo ita scriptum perperā inueniē. His litteris scriptis/ me ad
 syntaxis dedi: quę quidem uereor/ ne nimia tua pluribus locis
 norandę sint: ita sum mereoros/ & magnis cogitationibus impe
 ditus. Ego legendum puto/ Ne miniatula cęra tua pluribus lo
 cis norandę sint: ut sit intellectus: ad libros componendos: id
 enim gręce syntaxis Ciceronem se dedisse/ Sed uereri ramen ne
 miniatula cęra ipsius ad quem scribit Attici: quo sape uteretur
 emendatore/ pluribus locis norandę sint/ quōniam mereoros/
 hoc est suspensus animi foret Cicero/ & magnis cogitationibus
 (ut ait) impeditus. Consueuerat opinor Atticus: si qui parū abso
 lute locus a Ciceronē tractaretur/ ei loco rubellas cęras affigere:
 quod nunc quoque solemus: In codice autem/ quem fuisse aiunt
 Francisci Petrarchę primitus: certe Colucci Salutati dein fuit: &

post hunc Leonardi Arretini: Mox & Donati Acciaoli: uirorum
sue cuiusq; ætatis eruditissimorū: sic adhuc extat: ne miniata cer
uia tua. Quod si penultimę dictionis penultimā litterā pollulū
a sūmo pduxeris: hoc est de i/littera/l/feceris: omne pculdubio
mendū sustuleris! Sed & puulgaris codicibus: sic i extremo rursū
uolumine epistolarū adhuc earundē legiē. Cerulas .n. tuas minia
rulas illas extrimescebā: ut iam omnis hoc testimonio supior am
biguitas aboleatur.

Caput. lliii.
Ceratinę qui sint apud Quintilianum.

C Eratinę qui sint apud Quintilianum libro primo non re
mere qui tibi explicet inuenias. Qui autē gręca uoluerint/
latinaq; commentaria/ plane intelligēt ratiocinationis in
explicabilis esse eam speciē: quę nescio quas ansas / atq; uncos
arte dialecticę perplexitatis inferret: Sic arbitror appellatā a mare
ria ipsa/ quā uterentur uerborum: Sicuti est apud Senecam libro
epistolarū qntro ad Lucilium. Sederē inquit otiosus: & eiusmodi
questiunculas ponens: Quod non perdidisti habes: Cornuā nō
perdidisti: Cornua ergo habes: aliaq; ad exemplum huius acutę
delirationis concinnata. Sed de hoc irem i atticis noctibus inue
nias. Cerata autē gręce dici cornua: quis nesciat? Meminit huius
etiam Lucianus: in philosophorum Symposio: Sicuti de Soriter/
atq; Therizonre! Sed & in dialogo item mortuorum Castoris &
Pollucis/ ita ferme inquit. Et cornua inrer se producant: & Cro
codilos faciunt/ & eiusmodi perplexa docent interrogare: ut ex
cornibus scilicet/ hęc quam diximus Ceratinen ratiocinationē
nec ratiocinationem uerius q̄ tendiculam accipias. Quin etiam
in dialogo altero: cui uel somnium uel Gallus est nomen. Et do
cens inquit duabus negationibus/ unam confici asseuerationē:
Noctēq; nō esse/ si dies sit. Inrerdū etiā cornua mihi esse dicebat:

aliaq; id genus. Huiusmodi aut dialecticis in pūctando quē
stunculis / quales frequēter īgeniorū acūmē excogitat / etiā Mile
sius Eubulides plurimū usus / sicut a Laertio Diogene ī Euclidē
Megarēsis uita / ponunt / ut latine conentur īterpretari. Menties:
fallēs: electra cōuelata / acēualis / & ceratine: uel cōrnea: & item cal
ua. Ex quo in hanc sententiam est apud Comicū nescio quē ut
idem prodit Laertius. Contumeliosius aut Eubulides ceratinas
interrogās & mendacibus / gloriolisq; sermonibus oratores uer
sans: abiit Demosthenis habens uolubilitatē. Quem etiā locum
Suida citauit. Sed & Zenō ille Cyrieus iter cauilla cetera dialecti
cōrū Ceratinas itē & utidas numerabat. Sicuti idem ī libro septi
mo de uitis philosophorū pdidit Laertius. Quin hoc ipsum po
stremo nobis insinuat Marcianus Capella libro quarto: cū inq̃r.
Perdita ne qua unq̃ cōtina fronte ferant.

Caput .lv. Qui sint Crocodilite apud eundem.
Pud Quisilianū eūdē libro itē primo etiā de Crocodiline
mentio fit / obscuro & ipso pleniq; ignotoq; uocabulo. Ce
terū de hoc inuenimus apud Aphthoni gracū enarratōrē Do
xapatrē: quāuis apud eum Crocodilites potius q̃ Crocodiline:
Quod & uerius puto. Verba ipsius ita latine īterpretamur. Serra
inq̃r & Crocodilites: sicuti est ī egyptiaca fabula. Mulier quēpiā
cū filiō / secūdū fluminis ripas ambulabat. Ei Crocodilus filium
abstulit: redditurū dicēs / si uerū mulier responderet. Negauit illa
fore ut redderet / atq; ob id æquū aiebat reddi. Hactenus ille.
Moxq; idē Crocodilitem inquit hanc propositionem uocat. Cro
codili huius gratia: quam etiam *σπίωνα* / idest Serram uocari
a gracis indicat. Adiuuat Lucianus in dialogo: cui titulus: uita
rum uenditiones / ita ferme Chrysippum loquentem inducens:
eiq; respondentem quēpiam: qui se profiteatur emptorem. Cōsi

dera igitur ait. Est ne tibi filius? Quotum istud? Si forte illud iuxta
fluvium errabundum Crocodilus inueniat: rapiatque: dein redditurum
polliceatur: cum uerum dixeris: utrum reddendus ei uideatur: nec ne?
Quid enim sentire dices? Rem sane perplexam interrogas. Ex his ut ar
bitror liquet etiam Crocodilitem: sicuti supra Ceratinen sophisma
tos esse: parum explicabilis speciem: quo dialectici uereres: potissi
mumque stoici uterentur. Quod genus eleganter Quintilianus ex
quisitas ambiguitates appellauit.

Caput lvi.
Cum gemino cornu Martialis dixerit in spectaculis: ubi de Rhinocero:
deque tauris arthiopis.

in Artialis epigramma est in spectaculis: de Rhinocero: cu
ius extremi uersus hi sunt.

Namque grauem cornu gemino sic extulit ursorum.
Iacrat: ut impositas taurus in astra pilas.
Domitius ita enarrat: Gemino inquit cornu forti: & uehementi. Ver
gilius. Gemino dentalia dorso. Vel quoniam Rhinoceros habet
duo cornua: ut apud Pausaniam solum legi: quorum alterum in signi ma
gnitudine ex naribus extrahit: alterum superne erumpit: exiguum: sed
ualidissimum. Fateor sane Domitius apud unum se Pausaniam legisse
Rhinocerotem duo habere cornua. Quid autem Plinium: quod Solinum:
quod alios credimus unum Rhinoceroti cornu tribueris duraxat: an
uidelicet ignorasse omnes: quod solus animaduertit Pausanias.
Quid porro. Septimio Florenti Tertulliano respondebimus chri
stianorum omnium: quorum quidem latine opera extent: ut antiquissimo:
sic ausim dicere in omni pene litteratura diligentissimo quod libro ad
uersus Praxeam tertio uerba illa enarrans de uetere instrumento
Tauri decor eius. Cornua unicornis: cornua eius: in eis nationes
uentilabit ad summum usque terrarum: Non utique inquit Rhinoceros
destinabatur unicornis: nec minor taurus bicornis & que sequuntur.

Ceterum de eo Pausanias i boeoticis meminir/neq; aut omnino
 Rhinocerotas duo habere cornua: na hoc manifesto refelli pore
 rat. Sed tauros dicit esse i aethiopia q Rhinocerotes uocent. *ὅτι
 σφίσιν ἐπ' ἄκρα τῇ ρινί. Sic. n. illius uerba sūt. ἐν ἑκάστῳ κέρασ
 καὶ ἄλλο ὑπὲρ αὐτό ὀνύεα ἐπιδέ τῆς κεφαλῆς / ὅν δέ ἀρχὴν
 κέρατα ἐστίν.* Quonia inqt illis i summa nare singulis unicum
 cornu. Tū aliud supra/nō magnum. Verū in capite ne initio qui
 dem cornua. Nō igit Pausanias aut insigni magnitudine alterū
 cornu/ aut alterum ait esse ualidissimū: Quod ob id eminscitur
 fortasse Domitius/ut his facilius ursus extolleretur. Neq; aut de
 Rhinocerore ipso sentit Pausanias: Sed ut diximus de aethiopi
 co tauro: qui similitudine quapiam/ & ipse Rhinoceros a quibus
 dam uocabat: Quare nos ita putamus exponendū Martialem/
 ut ursum uidelicet a Rhinocerore cornu illo unico elatum/eiecta
 tumq; sentiat/ grauē gemino cornu: hoc est grauē tauro futurum/
 cui sunt cornua gemina: ut cornu sit dariui/ non ablatiui casus.
 Nam cū tauri pilas cornibus ad astra euēntent: extollere ursum
 tamen nō poterāt grauē gemino cornu: pprereaq; eum mirabi
 lius q̄libet uno cornu Rhinoceros extulit.

Caput lvii.

Quæ sint apud Suetonium tetraones: correctumq; erratum Pli
 nianis exemplaribus.

Erraones in Caligula Suetoni/quæ sint auēs/omnino igno
 ratur. Verba ipsius hęc. Hostiæ erant phoenicopteri: pauo
 nes: tetraones numidicæ: meleagrides: phasianæ: quæ ge
 neratim per singulos dies imolarentur. Ceterum inuētu res erat
 haud difficilis: nisi Plinianos inemendatissimos haberemus co
 dices. Nam quod apud illum legimus libro decimo historiæ na
 turalis: ubi de Anseribus agit: Decet Erythroaonas suos nitor:
 absolutaq; nigritia: Hoc i illo uetustissimo Pliniano exēplan de

Medicæ gentis bibliotheca publica/ pene legitur emendate/ uide
licet una tantum cōmutata littera: qualia multa i uetustis omni
bus uoluminibus iterpolata uocabula. Nam cū ipsa quoq; men
dosissima plerisq; sint locis: uestigia tamē adhuc seruāt haud ob
scura/ uerē indagandæ lectionis: quæ de nouis codicibus/ ab im
probis librariis p̄fus oblitterantur. In eo igit̃ sic est. Decet & tra
bonas: ut si ordinē duarum primarū litterarum inter se cōmutes/
Tetraonas dissulret. Quare ita apud illum: Politiano auctore
legas. Decet tetraonas suus nitor/ absolutaq; nigriria. In superci
lius cocci rubor. Alterū eorum genus uulturū magnitudinē exce
dit. Quorū & colorem reddit: nec ulla auis excepto Struthocha
melo/ maius corpore implens pondus in tantum aucta/ ut in ter
ra quoq; imobilis prehendaſ: Gignunt eas alpes/ & septētriona
lis regio. Hactenus ille de tetraonibus.

Caput lviij.

Origo & ritus ludorum secularium: prætereaq; ad id alia: citatūq;
eo/ Sibyllæ oraculum: mox & obiter explicata quadam: rursusq;
alia refutata non inutiliter.

e Rit arbitror opere precium/ colligere hic etiam seculariū lu
dorum originē/ causamq; nominis/ & item quot annorū in
teriecto spatio/ quotiesq; facti/ quo ritu/ quibusq; deis celebrari.
Nam & res est ipsa p se cognitu non indigna/ cui studium modo
sit ullum uerustatis/ & ad itelligēdos poetarū locos nōnullos/
ingens attulerit adiumentum. Cū igit̃ bellū inter se Romani/ Al
baniq; gererent/ & utraq; i procinctu iam staret acies/ extitit repē
re quidā monstrosa specie/ pelle amictus furua/ uociferās/ iubere
Ditem patrem/ deāq; Proserpinam/ fieri sacrum sibi/ priusq; præliū
cōmittereſ. Quo perterrefacti uiso Romani/ prius arā sub terra
edificauerunt/ & statim sacrificio facto/ pedum. xx. aggere contexe
rūt/ ut esset omnibus/ præterq; Romanis ipsis ignotabilis. Sed. n.

euenit/ut Valeſus Valeſius: unde nomen/ & origo Valerię fami-
lię:clanſſimus/in gente ſabina & locuples homo ruſticę uite/arā
hanc quā diximus/ita diuinitus iuenerit. Erat ei nemus ante uil-
lam/pteris maxime arboribus/ quę ſtatim fulmine icte/cōflagra-
runt: Nec multo poſt filii duo & filia correpti peſtilētię morbor
ad deſperationem uſq; medicorū laborabāt. Cū ſeſe igiſ latibus
familiaribus aduoluens pater/ p liberorū ſalutē ſuū matrisq; pue-
rorū capita deuoueret/uoxx e nemore quod tactū de cęlo/ ſtati au-
ditas/ ſaluos fore eos ſpōdēs/ ſi Tiberi ad Tarētū puecti/ calfactā
Ditiſ & Proſerpinaę foco de fluuio ipſo biberent aquā. Quoniā
uero lōgiſſime abeſſe Tarentū ſcilicet i extrema lapygia: nec pro-
xime eam urbē reperiri Tiberim ullū fluuiū ſciebar: ſpem ſibi de
terrīmā fingebar/ etiam inde territus/ quod inferarū potiſſimum
uoxx illa poteſtatum/ meminiſſet/ Sed impoſitos nihiſoſerius in-
lintrē filios/ Hoſtiā primo: mox ad Cāpi Martii regionem deue-
xit/ ibi recreare ſitientes/ & eſtu febrīq; laborātes deſiderans: qua
placidiſſime amnis labiſ/ exponit i ripa egroros/ ac dū rumulrua
nam ſibi regeticulam cōcinnat/ extincto igniculo/ admonetur a
gubernatore/ petēdū potiſ Tarentū(nā ita locus in pximo uo-
cabat̄)erenim fumū ſeſe illic aſpicere. Tū uero latior audito Tarē-
ti nomine Valeſius/ deos adorans/ & ſalutē ſibi liberorum iā iam
ppemodum bona fide ſpondens/ agi pſum iuber/ & illuc maxi-
me nauigium appelli. Quo cū pueniſſet/ haurit aquam feſtinato
de flumine/ ſteruſq; omine renacius arrepro: fumigās ibidē ſolū/
flatu ſollicitat in flāmam/ calfactāq; mox aquā/ porrigit in calice
pueris. Succedit aut̄ potui ſomnus. Vident in quiete illi ſpongia
ſibi a neſcio quo detergeri morbū: Tum præcipi: ut Diti patri/ &
Proſerpinaę ſurua; ibidē mactarenē hoſtiā/ trinocriumq; ppetuū/
choris & carminibus/ cōcelebrareſ. Surgunt igiſ recuperata ualēru-
dine: uiſumq; illud patri renuntiant. Is homo locuples/ deſodi-
iacundis alte fundamētis humū iuber. Inuenta igiſ ſic ara eſt ea
quā diximus/ cū titulo Ditiſ & Proſerpinaę. Mactat ille/ quod

erat iussus) futuras continuo uictimas / & trinoctium sacris frequē
tat: tot enim numero filios media de morte receperat: ex eoq; Ma
nius Valerius Tarētinus appellatus: quod a dis manibus ī Ta
rento liberum suorum ualitudinem ipetrauisset. Ad hunc igitur mo
dum quidam tradiderunt. Ar. n. M. Varro libro de scenicis origi
nibus primo / Cum multa inquit portenta fierent / & murus ac
tutris quæ sunt inter portam collinam / & exquilinā de cælo tacta
essent: & ideo libros sibyllinos Quindecimuirī adiissent: renun
tiauerunt uti Diti patri & Proserpinæ / ludi Tarentini / in Campo
Martio fierent / tribus noctibus / & hostiæ furuæ imolarent. Hacte
nus de origine. Sæculares autē nō quia fierēt anno / uel centesimo
deniq; uel etiam centesimo decimoq; nuncupati: quod utriq; si
cut assertores habet / ita re ipsa penitus coarguitur. Sed ob id ma
gis credi potest: quod plerumq; semel hominis ætate fierent: ut
multa alia quæ rara sunt / post sæculum euenire loquentium consue
tudo usurpat. Tarentini autē a loco ipso qui Tarentus ob id uo
cat / aut quod ara ibi Ditis patris (quæadmodū supra diximus) ī
terra oculare / aut quod ripā Tiberis fluuius eo loco rereret / ex
quo ē Rumon dictus a ueteribus / & in sacris terra nominatus /
quod ruminaret: hoc est exederet & secaret ripas. Vnde ait Maro
Stringentem ripas / & pingui culta secantem.
Ceterū de rēporum interuallis / quibus isti ludi referrent: fides in
ambiguo est. Siquidē in carmine sæculari Horatius undenos de
cies p annos fieri declarat / quod & cōmentarij. xv. uirorum / & di
ui Augusti edicta / & ipsius deniq; sibyllæ / quod adhuc extrar ora
culum / cōfirmauerint. Contra uero ceterisimū redire post annum /
tam Valerius Antias / q̄ Tirus Liuius / & itē. M. Varro restati phi
benē. Quod. n. legimus apud Herodianū trium spatio aratū so
liros instaurari / uereor ut emēdata sit ibi lectio / nostramq; ob id
e græco interpretationem: cum uenia legendam censeo. Nec autē (si
rempora dinumeres) aut quāta interualla retro fuerint / aut quan
ta esse debeant / omnino colligas. Instituti autem primi sæculares

ludi post exactos reges a P. Valerio Publicola qui primus con-
sul fuit existimant. Etenim laborantibus pestilentia ciuibus apud
hanc ipsam quam diximus aram publice nūcupatis uotis / atrū
bouem Diti pro manibus / concolorem p feminis iuuenam Pro-
serpine mactauit / ludosq; & lectisternia trinocrio fecit / & aram ter-
ra sicut ante fuerat / exaggerata occultuit / inscriptam titulo isto. P.
Valerius publicola frumentarium campum Diti & Proserpine cō-
secraui / & ludos Diti & Proserpine Romanorū salutis ergo feci.
Secundos autem secundo & quinquagesimo post Romam cōdi-
tam factos anno / admonitu sibyllorū carminum / tradit græce
Zosimus / missis occupata morbo ciuitate / lectis ad hoc uiris / q
libros consulerēt: ex quorū responso / denuo regesta humo apud
aram hanc ipsam / i extremo Campi Martii / de more sacra / & ludi
psoluti / restitutaq; Romanis / iterum est icolumitas. Cōsulem ue-
ro scriptor hic / unum dumtaxat exemplario forrasse mendo. M.
Publium Quintium nominauit / cum Censorinus. M. Valerium /
& Spurium Verginium consules pdat. Idemq; terrios / & itē quar-
tos / cōsulū rēporibus / quos & nominatim citat / auctoritatibus
Antiatris Valeti / T. Liui / Varonis / Pisonis / Gelli / & Eminē cōpro-
bat / factos etiāq; cōmentarios Quindēcūuiri sacris faciūdis / in
testimonium asciscit. At. n. quoniam lubricus i propriis nomi-
bus / & item i numerorum notis librariorum lapsus: uisitata ista /
ni fallor / in Censorini cōmentario reperies. Ceterum diuus Augu-
stus abolitos eos paulatim / (sicuti quidam purant) atq; intermis-
sos instaurauit / magno ut Liuius ait / apparatu. L. Censorino / &
. M. Manlio Puellio cōsulibus. Atteio aut Capitone circūitū spa-
riumq; subiciente / ritum uero sacrorum libris indicantibus sibyl-
linis. Porro sextos Claudius se consule. iiii. & L. Vitellio quasi
anticipatos ab Augusto / nec legitimo rēpori referuatos / quāuis
ipse in historiis suis pdidisse memoret: intermissos eos Augustū
multo post diligētissime annorum ratione subducta / i ordinem
redegit / quare uox etiā itrisa pconis traditur / inuitantis more

sollemni ad ludos/ quos nec spectauisset quisquam/ nec spectatu-
rus esset cum superessent adhuc qui spectauerat: & qdam histrio-
num producti olim/ rum quoq; producerentur: Etenim Stephanio
nem/ qui primus rogatis saltare instituit/ utrisque secularibus lu-
dis/ Augusti uidelicet & Claudii/ saltasse accepimus/ qui. lxxxiii.
non amplius anno interfuere/ quamuis & postea ille diu uixerit.
Septimos Domitianus se. xiiii. & L. Minutio Rufo consulibus/
computata ratione temporum ad annum nō quo Claudius pro-
xime/ Sed quo olim Augustus ediderat: Deniq; in nomismatis
uariis/ apud Laurentium nostrū Medicem Stelographiam quoq;
istam uidimus. LVD. SAEC. FEC. COS. XIII. Ac de his Papinū
sentire i siluula ad urbis praefectum gallicum/ cui ritulus Sorenia/
iam tum nostris auditoribus ostendebamus/ cum uolumen ipsū
scilicet abhinc nouennium/ publice interpretabamur. Verba ita
sunt.

Nec tantum induerint faris noua saecula crimen.

Aur instaurati peccauerit ara Tarenti.

Quo loco Domitius noster/ quanquā de Tarenti ara: disq; ipsis
manibus meminir: nihil omnino tamē super secularibus istis su-
spicatur: Iam uero apud Martialem/ quam pene idem suae littera-
turae ne dixerim ingenii quoq; obliuiscitur. Quem scilicet & tūc
& cum fastos anno post enarrabamus: luculente (ni fallor) coar-
guimus. Est autem Martialis epigramma de marrona/ quae puro
binis ludis Claudii scilicet Domitianiq; interfuerat/ in eoq; etiam
hic uersiculus.

Bis mea Romano spectata est uita Tarento.

Quo loco parum cordatus homo hic/ trigesimo quoq; anno cele-
brati sacra ad Tarentum dicit consueisse: quod nec aliquis etiam
fando audiuerit. Quin idem illos ex quarto eiusdē poetae libro
uersiculos pertractans.

Hic colat ingenti redeuntia saecula lustro.

Et quae Romuleus sacra Tarentus habet.

etiam posteriorem diiungit a priore/ & uti illo seculares ludos/
ita in hoc commenticia ista tricenaria sacra putat insinuari. Facit
autem Tarenti huius etiam Varro i latine lingue commentario/
etiamq; uel iterum in fastis Ouidius merionem. Sed redeo unde
digressus. Centesimo decimoq; post Domitiani ludos anno/ in
staurauit & eos imperator ille Septimius Seuerus/ cuius etia nunc
Romę pulcherrimus spectatur triūphalis arcus/ cum filiis Anto
nino & Gera/ Chilone & Vibone consulibus: Quos ludos & ui
disse sememorat Herodianus/ & Dion aetate sua factos memorie
prodidit. Post Seuerum negat instauratos Zosimus: Quoniam
hic annorum ceterum & decē pene receptus auctoritate ambitus/
in consulum Constantini christiani principis tertium/ & Licini
quem dein bello ipse uicit incurrisset. Nos tamen apud Eusebiū
i chronicis: & Eutropiū in historiā librō nono legimus Philip
po iperante (quāquā primus fuisse christianus imperator credit)
millesimum annum Romanę urbis ingenti ludorum apparatu/
& spectaculorum fuisse celebratum: bestiasq; in circo innumerabi
les interfectas: & ludos i Cāpo Martio theatrales tribus diebus/
ac noctibus populo peruigilāte concelebratos: quibus ludis sa
cularibus etiam dicitur Philippus Iunior/ is qui nunquamrisisse
creditur: patrem Philippum seniore perulantius cachinnantē/
uultu auersato norauisse. Restat uti de ritu carpri pauca pstin
gamus. Instātibz itaq; ludis/ rota Italia precones missitabanē/
conuocatum ad ludos/ qui nec spectati/ nec spectandi iterum fo
rent. Tum estatis tēpore/ paucis anteq; spectacula edebantur die
bus/ Quindecim sacris faciundis in Capitolio & Palatino tem
plo/ pro suggestu confidētes/ piamina diuidebant populo/ que
erant/ Teda: sulfur: & bitumen/ nec tamē ad ea seruis quoq; acci
pienda ius ullum. Coibat autē populus/ cum in quā supra retu
limus loca: tum prater ea in Dianę templum/ quod erat in Auen
tino: & cuiq; tritum: faba: hordeūq; dari mos. Tum ad istar Ce
reris initiorū peruigilia fiebāt. Vbi uero iam aduenit festus dies

triduum trinoctiumq; sacris intenti / i ripa ipsa maxime Tiberis
agitabant. Sacrificia uero Ioui: Iunoni: Apollini: Latonæ: Dianæ:
prætereaq; Parci: & quas uocant Ilythyas: rum Cereri: & Diti: &
Proserpinæ suscipiebantur. Igitur secunda primæ noctis hora / p̄ti
ceps ipse tribus ans ad ripam fluminis extructis / totidē agnos /
& una Quindecim uiri imolabant / & sanguine imbutis aris / cesa
uictimarum corpora concremabant. Constructa autē scēna in thea
tri morem / lumina & ignes accendi / & hymnos concini / ad hunc
usum tum maxime compositos / & item spectacula: edi sollempni
ter solita: data celebrantibus hæc mercede: tritico: faba: hordeo:
quæ supra inter uniuersum populum diuidi ostendimus. Mane
uero capitolium ascendere / sacra ibi de more agitare / tum in thea
trum conuenire / ad ludos i honorem Apollinis & Dianæ faciu
dos / consueuerunt: sequenti die nobiles matronæ / qua hora præ
cipitur ab oraculo / conuenire in Capitolium / Supplicare deo / fre
quentare lectisternia / canere hymnos ex ritu / mos habebat: Ter
tio deniq; die in templo Apollinis Palatini rer noueni pueri præ
textati / totidemq; uirgines / patrimi omnes / matrimiq; græca Ro
manaq; uoce carmina & Pæanas concinebant / quibus imperium
suum & incolumitatem populi / dis immortalibus cōmendabāt.
Quod si quis fortasse quaesierit / quod genus tūc aut ludorum fie
ret / aut sacrificiorū / sciat & ludos celebrari omnibus theatris atq;
omne genus / & sacrificia templis omnibus consueſſe / noctu pari
ter atq; interdū: Nam de scēnicis & circensibus minime dubitaſ.
Cum Domitiani ludis histriones interfuisse meminerimus / præ
tereaq; circensium die / quo facilius centum missus peragerentur /
singulos a septenis spatiis ad quina legerimus correptos. Illud
utique in Augusto memorabile: qui ludis istis iuuenes utriusq;
sexus prohibuit / ullum nocturnum spectaculum frequētare / nisi
cum aliquo maiore natu propinquorum. Enim uero his prout in
mentem de subito uenerunt expositis / iam nec ille uatis Ausoni
uersiculus ambiguus relinqueretur.

Trina Tarentino celebrata trinocia ludo: ¶ nec obscura apud Horatium ratio existerit: cur Parca Iliryan
 Dianamq; ex Auentino: cur & puerorum uota: & Quindecimvros
 memorauerit: & in Sibyllinos uersus: qui nunc quoq; apud eundem
 Zosimum uetustissimis qdē codicibus citra ulla fastigia: qualesq;
 de industria subieciimus inueniuntur. ¶ αλλωποταν μηκιστος πικνη χρονος ανθρωποις γινωσκοντα
 ζωης εισ ετεων εκατον δεκα κυκλον οδενων παρρησιος εστιν
 μεμνησθαι ρωμαιε και ειμαλα λησεαι αυτου χρονον οσο τον
 μεμνησθαι τα δε παντα θεοισι μεν αθανatoiσιν ητοιμασεν
 ρεζειν εν παλαιω παρα ευμβριδος αωλετον υδωρ οπωρησιν
 οπωρησιν στερηοτατον νυξ ηνικα γαιαν επελθουσα
 ηελιον κρυψαντος εδον παρσενθασε ρεζειν ημερας
 ιερα παντογονοισι μοιραισιν αρνασσε και αιγας
 κυναεσ εως ταις δειλειθενειας αρεσασθαι
 και τοτοκουσ ευεεωιν οπη θεμισ ανθιδεγαμνη
 ωληθομενη χειροσιν ουσ διερενοιτο μελαινα
 πανλευκοι ταυροι δε διος παρβαμον αγεσθων
 ηματι μιν δει νυκτι θεοισι γαρ ουρανοισιν
 ημεριος πελεται ενεων τροφωσιν δε και αυτοσ
 ιερενειν λαμαλισ δε βοων δεμασ αγγαρον τηρσ
 δεφασθω νηος παρσεν και φοιβος απολλων
 οστε και ηελιος κικλησκειται ιστα δεδεχθω
 θυματα λητοι λησ αιδομενοιτε λατινοισι
 και ιωνοισι κουροις κουραισιν τε νηον εχοιεν
 αθανατων χωρισ δε κοραι χωρον αυται εχοιεν
 και χωρισ και δων αρσην σταχυς αλλαγονηων
 παντων ζωντων οισι αμφιθαλης επι φυτλη
 αιδεγαμον ζευγλαισ δεδμημεναι ηματι κεινωι
 γυνη ηρσ παρσ βωμον σοιδιμον εδριοσσαι
 δαιμονα λιανεσθωσαν απασιν δε λυματα δοναι
 ανδρασιν ηδε γυναιξι μαλιστα δε θηλυτερησιν
 παντες δε φοικοιοι φερεσθων οσα κομιζειν

ΕΣΤΙ ΘΕΜΙΣ ΘΝΗΤΟΙΣΙΝ ΑΠΑΡΧΟΜΕΝΟΙΣ ΒΙΟΤΟΙΟ
 ΔΑΙΜΟΣΙ ΜΕΙΛΙΧΙΟΙΣΙΝ ΙΛΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΑΚΑΡΕΥΝΙ
 ΟΥΡΑΝΙΔΑΙΣ. ΤΑ ΔΕ ΠΑΝΤΑ ΤΕΘΗΣΑΥΡΙΣΜΕΝΑ ΚΕΙΣΘΩ
 ΟΦΡΑΤΕ ΘΗΛΥΤΕΡΗΣΙ ΚΑΙ ΑΝΔΡΑΣΙΝ ΙΔΡΥΘΩΣΙΝ
 ΕΝΘΕΝ ΠΟΡΟΥΝΗΙΣ ΜΕΜΝΗΜΕΝΟΣ ΗΜΑΣΙΔΕΣΤΩ
 ΝΥΞΙ ΤΕΘΑΣΥΤΕΡΗΣΙ ΘΕΟΠΡΕΨΤΟΝΣ ΚΑΤΑ ΘΑΚΟΝΣ
 ΠΑΜΠΛΗΘΗΣ ΑΥΡΙΣ ΣΠΟΥΔΗΤΕ ΥΕΛΩΤΙ ΜΕΜΙΧΘΩ
 ΤΑΥΤΑ ΤΟΙ ΕΝΦΡΕΣΙΝ ΗΙΣΙΝ ΑΕΙ ΜΕΜΝΗΜΕΝΟΣ ΕΙΝΑΙ
 ΚΑΙ ΣΟΙ ΠΑΣΑ ΧΘΩΝ ΙΤΑΛΗ ΚΑΙ ΠΑΣΑ ΛΑΤΙΝΗ
 ΑΙΕΝ ΝΥΟ ΣΚΗΨΤΡΟΙΣΙΝ ΕΩΑΥΧΕΝΙΟΝ ΞΥΥΟΝ ΕΦΕΙ
 Cur at nō & latinos eos rēpremus reddere: si nō elegāter utpote
 extrēporales / ex fide tamē: seruato ēt q̄tū liceat / icomp̄at illius?
 sed uenerādē uetustatis colore nonnullo / aut squalore potius.
 Igit̄ ita q̄ uoler eos / rogaris illis adhuc qdē rusticanis adscribat.
 At ubi iam humanē longissima tempora uitae
 Orbis agens annos referet centumq; decemq;
 Sis Romane memor: (licet alta obliquia temptent)
 Sis memor: ut qua senimum Tiberina cōartat
 Ripa / feras dis in campo sollemnia sacra
 Cum nox atra premit terras / tecusq; later sol:
 Agnē / caprigenumq; pecus genitalibus parcis
 Hostia furua utreq; cadāt / tum numina placa
 Leta puerperiis (quod fas fuar) Ilythyias
 Terra suem ferat / & scropham sibi fertilis aram
 Sed Iouis ante aram candenti corpore tauros
 Luce imola: nam lux superis gratissima diuis.
 Iunonis templum nitida ceruice iuuenca
 Imbuat: atq; itidem Phoebus placetur Apollo
 Quem uocirant etiam solem: latoa propago
 Pæanas pueriq; canant / puerāq; latinorum
 In templo / Sed enim pueri puerāq; seorsum
 Concelebranto choros. Verum hæc sit parrima proles
 Matrimaq;: at nuptæ genibus Iunonis ad aram

Oranto innisa: diuamq; in uota uocanto
 Februa quin etiam uir quisq; & femina / quanq;
 Femina praeipue / accipito. dehinc edibus omnes
 Primitias uitae placidis placamina diuis
 (Qua fas est) & celitibus portanto beatis
 Ante domi tamen illa memor tibi habeto repostar
 Quae dare mox usu liceat poscente / uirisq;
 Femineoq; gregi: tum digna sedilia diuis
 Perq; dies iuxta & noctes multesima turba
 Complento: & lepidis miscento seria ludis
 Quae tibi si stabili sint omnia condita mente /
 Cuncta tuo italiae tellus / cunctiq; latini
 Subdent colla iugo / & uictoris sceptrum timebunt.

Caput lix.

Non Vergiliū. sed Ouidiū uideri Priapei carminis auctorē. Tū
 uersiculū illū / q; sit apud Martiale: Ride si sapis o puella ride: Na-
 sonis esse pculdubio: sed ex epigrammatis potius / q; aut ex arti-
 bus / aut ex tragoedia Medea / uideri citatū: moxq; nouū q;ppia
 & mirum de Medea Nasonis adscriptū.

¶ Vē Priapeia uocant epigrammata / Vergilio / pleriq; tribuūt / in-
 ter quos ēr est arbitror Seruius. Ceterū ego in Senecae libris
 illis / q; iā diu delituerāt / nup i lucē q; nō admodū sinceri pchere
 q;busq; oratorū / & rhetorū sentētiās / diuisiones / colores suasoria
 rū cōplecti (nisi forse mēdosū credamus quod habet exēplar uni-
 cū) subditicia esse nec Vergili / sed Ouidi deprehēdo. Siq; dē illius
 i uolumine secūdo uerba ita sūt. Hoc genus sēsus memini quēdā
 prētorū dicere: cū declamaret cōtrouersiā de illa / quē egit cū uiro
 male tractationis: quod uirgo esset / & dānara. Postea petiit sacer-
 doriū. Nouimus iqt istā maritorū abstinentiā: q; ēt si primā uirginī
 bus rimidis remisere noctē / uicinis tamē locis ludūt. Audiebat il-
 lū Scaurus / nō rātū disertissimus homo / sed uenustissimus: q; nul-
 lius unq; ipunitā stultitiā trāsire passus ē: Sciti Ouidianū illud.

k. ii

Dum timer alterius uulnus inepra loci.
Et ille excidit: nec ultra dixit. Huc usq; Seneca. Nouimus aut hūc
esse uersiculū ī priapeio epigramate: cuius p̄cipiū ē.
Obscure poteram tibi dicere.
Sed & filius ipse (ni fallor) & p̄sus Ouidiana quēpiā in eis uersī
bus germana lasciuia. Quatenus at sit huic auctoritati fidēdū/ le
gentiū sit iudiciū. Nos ut nō p̄ uano scripsimus hoc: ita nec p̄ con
fesso. Cerre sic Ouidio cōuenit etiā ī ceteris oscenior: sic Vergiliū
cōtra dedecet/ a uirginea quoq; uerecūdia Partheniā uocatū/ titu
lus istius opis/ ut q̄libet iniurato testi & suspecto/ pudeat tamē
profecto nō credere. Sane illud in cōfesso/ scripsisse epigrammata
quoq; alia Nasonē/ de q̄s uersiculū citat hūc Priscianus.
Larte ferox ceso Cossus opima tulit.
Et apud eundem ludentem legerat sane Quintilianus istud.
Cur ego non dicam furia te furiam?
Nec alibi certe crediderim/ q̄ fuisse in epigrammatis/ quem citat
hendecasyllabum phaletium Martialis/
Ride si sapis o puella ride.
Nam quod praeceptum respicit aliquod ex artibus Domitius/ id
utique uel auctoritate refutatur Marciani Capelle/ qui uidelicet
in saturā pro uersiculo Nasonis eum: non pro Martialis agno
scit. Audiui etiam/ qui crederent de tragoedia esse Medea/ quam
Tacitus/ quā laudat Quintilianus/ & quā fuisse (quod miror) pene
Vergilianis cōsurā uersibus auctor Tertullianus ē: & nos in Nu
trice significauimus! Sed hoc mihi nō fit uerisimile. Quis. n. uel
ī grāca uspiā/ uel ī tragoedia latina phaletios legit/ aut qd omni
nō tragicum sapit/ hic uersiculus: a terna illa grauitate resiliēs pe
nitur atq; abhorrēs. An uero nō & Marcianus ipse negat p̄p̄mo
dū clare de tragoedia hūc esse/ si uerba modo ipsius fideliter reci
tata/ diligēter quoq; expēdāt. An nō ille saturā suā/ quod austerā
& cēsoria: quodq; nimiū tragici supcili/ lusus castigauerat/ qua
si repcutiēs/ & ad frōrē (quod diciē) exporrigēdā iuitās: Peligni
iq̄t de cerero iuuenis uersiculo resipisce: & (ni tragicū corrugatis)

Ride (si sapias) o puella ride.

Ni tragicum inquit corrugaris. id est nisi frontem caperas tragica
seueritudine. Quod significat rugarum tristitia/ & squalore aspe
ras. Igitur si de tragoedia sit ipsa uersiculus/ quo reuocare uno ma
xime saturam suam poeta hic/ ab austeritate illa tragica molitur!
sane iocus hic (ut arbitror) Frigidus hibernas cana niue cōspuer
alpes. Iam si quis de sinceritate/ lectionis istius ambigat: libros
uelim Marciani uerustissimos inspiciat/ e publica Medice genris
florentina bibliotheca/ sic enim profecto fidem nostram credo
sua diligentia adiuuabit.

Caput lx.

Agon uerbum: quo Victimarius uti solitus: de quo etiam in fa
stus Ouidius.

o Vidius in primo fastorum

Nominis esse potest succinctus causa minister.

Hostia celitibus quo feriente cadat.

Qui calido strictos tincturus sanguine cultros

Semper agat/ ne rogat/ nec nisi iussus agit.

De hoc mactandæ uictimæ ritu/ deq; itē uerbo/ quo sacerdotis mi
nister uteretur/ apud unū dūtaxat Senecā i libro eodē oratorū/ rhe
torūq; tertio/ factā repio mētionē p hæc uerba. Deinde cū schola
sticorū sūmo fragore/ & tu qsq; es carnifex/ cū strictā substuleris
securim/ anteq; ferias/ patrem respice. Belle deridebat hæc Asinius
Pollio. Filius inqt ceruicē porrigat. Carnifex manū porrigat/ de
inde respiciat ad patrē/ & dicat Agon/ Quod fieri solet uictimis!
Sed ioco quoq; remoto/ aiebat rē uerissimā/ nō posse carnificē ue
nire/ nisi eo tempore/ quo iā exorari pater/ nō posset. Hęc Seneca:
Quo colligitur/ uerbum quo uictimarius id ētidē urebat Agon
fuisse/ hoc est ago ne. Quare belle Ouidius.

Semper agat/ ne rogat/ nec nisi iussus agit.

Caput lxi.

Erratum in codicibus Plinianis / super cicuta / uinoq; quodq; mē
dose apud Macrobiū Aconitum pro Conio:

u Erba ex epistola Androcidis ad Alexandrum magnū: cla
ri sapientia uiri uitiose posita i Plinianis his codicibus re
periunt hoc modo. Vinum potaturus rex / memēto re bibere san
guinē terrā. Sicuti uenenū est homini Cicuta: ita / & uinum: Leuis
pfecto sentētia / nimisq; uiolēta / & coacta: addo etiā insipida / fal
saq; Vinum esse homini uenenū / sicuti cicutā. Sed. n. in uetustissi
mo illo Medicā familiā Pliniano codice / citato a nobis iā sape
sic inuenias. Cicuta homini uenenū est / cicutā uinū. Nam ut ho
minē cicuta: sic cicutā uirus meri porus extinguit. Ex eoq; psua
dere Alexādri nitiē Androcides / ut tanq̄ re potētissima parcius
utā uino: quod ueneni / uenenū sit. Vnde / nō dispari sensu terrā
esse sanguinē docuerat. Quo circa de uerbis eius ira Plinius con
cludit / Neq; uinibus corporis utilius aliud / neq; uoluptatibus p
nitiosius / si modus absit. Consimiliter etiā idem i libro qnro. &
uigesimo de cicuta narrās ut homini exitiosa: Remedium est ait
prius q̄ pueniat ad uitalia uini natura excalfactoria. Quod idē
Dioscorides pdidit. Diuus igit Ambrosius in libro / quē de uti
litate ieiunii cōposuit: Etiā inq̄r maior uis uini / q̄ ueneni. Deniq;
uenenum uino excludit / non uinum ueneno. Sed & Plutarchus
in Sympotiacis libris: eadem ferme quē Plinius de Cicuta. Tum
eum locū: sicutiq; alios p multos / ppe aduerbū cōnatus exprime
re est i Saturnalibus Macrobius. Quanq̄ in omnibus quos qui
dem hacrenus uiderim Macrobianos cōdices / Aconitū pro cicu
ta / repitur: sicut in uetustissimo etiam Bernardi Michelocrii bene
litterati hominis / & amici nobis / Sed. n. opinor mendum esse id
exēplarum: nec. n. mihi / tam fuisse ineruditum Macrobiū psuase
rim: ut quod esset grēce Conion / ipse Aconitum uerterit. Liben
tius crediderim / grēco usum uocabulo / sicuti quoq; Ambrosius

in Hexahemero Coniū dixit: quod ex Basiliano paris argumen
ti libro & tituli/cicutam Rufinus trāstulit. Lubricus autem sane
lapius/i Aconitum de conio.

Caput .lxii.

Qui sint Arietini testiculi: qui digitus medicus/apud Tullium.

C Ibero ad Herēniū libro tertio/de memoriæ artificio tractās/
ita imaginem quādam instruit. Et reum inq̃r ad lectū eius
statuemus: dextra poculum: sinistra tabulas: medico testiculos
arietinos tenentē. Quo loco uideo hesitare litteratores quospiā
etiam haud extreme sortis: quid sit quod legimus: medico testi
culos arietinos tenentē: Medicus autē unus e digitis quinq; uo
catur/ hoc est ut arbitror/ minimo p̃ximus. Porphyrio. n. sup̃ Ho
ratiā illud ex ultimo sermone.

Qui siquid forte laretet/
Indice monstraret digito.

Sic ait: Hoc ideo quia certis nominibus singuli digiti appellabā
tur: & sūt hæc nomina. Pollex. Index. Famulus. Medicus. Mini
mus. Quidam uero e gr̃cis credo iunioribus nomina digitorū
ρωμαιστι sic esse scribit. ἀντίχειρ. δεικτικός. ἰατρός. δακτυλῖ
ος. ὀπίσθιος. ut si dicas. Pollex. Index. Medicus. Anularis. Audi
cularis. Quod eq̃dem nec affirmo: nec refello. Tantū notādum/
Medicū ab eo dictū/ qui sit medius aut famulus: nō qui minimo
p̃ximus. Apud ipsos aut̃ legunt̃ hæc nomina. ἀντίχειρ. λιχάνος.
σφάκελος. ἐπιβάτης. ὠψ. De testiculis autē arietinis legis
in uocabulo Scortes in Festi compendio/ sic. Scortes idest pelles
testium arietinorum/ ab eisdem pellibus dicti. Tantum apud
Festum. Sed. n. Pedianus/ Sportas/ sportulas/ sportellas/ nummū
esse ait receptacula: & saccos/ sacculos/ saccellos/ & crumenas/ &
uelleas/ & scortas/ & manticas/ & marsippia. Vt nihil sit dubiū
quā e digito eo/ qui sit minimo p̃ximus suspensas haberi uelit

Scorreas / hoc est e testibus arietinis pelliceas crumenas.

Caput lxiii.

Aliter citati a Varrone Terenti uerba: q̄ aut in exemplaribus ha-
beatur / aut Donatus agnouerit.

m Arcus Varro in libris de lingua latina sic ait: Apud Teren-
tium scortatur / potat / olet / unguera de meo. Scortari est sa-
pius meretriculam ducere. Sic ille / ac deinceps alia in eam senten-
tiam. Ceterū Terentiani omnes adunū codices / non scortaſ ha-
bent / ut Varro legit / sed obsonat. Locus autē in adelphis est: ob-
sonat / potat / olet / unguera de meo. Quā lectionē etiam Donatus
agnoscit. Quid hic igit dicemus / mendum ne esse in Terētiānis
oibus codicibus / an (quod uix credere ausim) memoriola uacil-
lasse Varronem quoq; ipsum πολυγραφότητον a Cicerone appel-
latum / sicuti eundē Ciceronē Gellius depræhendit / Ut fateamur
etiā / maximis quibusq; ingeniis / officere incuriam nōnunq; pro-
desse usquequaq; diligentia.

Caput lxiiii.

Declarati uetus Aufoni: sed & Ouidi sup Choliābo aut Scazōre.

a Vsoni poeta sunt trimetri uersus ira.
Cui subiugabo de molarum ambagibus:
Qui machinali saxa uoluunt pondere
Tripedes Caballos / terga ruptos uerbere.
Quid hie eū significare opinemur / Nepe ut arbitror uersus illos:
qui Choliambi uel scazōres appellātur: ut si dixeris claudicāres:
Quales apud Persium in principio: Qualis ille itē Martialis / ab
ipso nominatim citatus:
Apollinarem conueni meum Scazon.
Est. n. Scazon trimeter iambicus / senis & ipse constans pedibus:

sicuti rectus iābicus! Sed hoc uno dispar/ut ē scribit Hephestiō/
quod rectus postremā sedem/iambo/pyrthichio ue occupat! Sed
in antepenultima/cūctos accipit pedes: quorū modo id metrum
sit capax circa syllabarū quātitates indifferens! Sed claudus hic
iambicus clausulam postulat spondiacā: uel trochaicam prius.
Penultimū autē pedem/nō dissyllabum modo/sed iambū plane/
uel spondeū. Quod uero ait Hephestion: Spondeum recipi sede
quinta choliambi/ nūq̄ equidē apud latinos inuenire me cōme
mini/Sed ipse uersiculū hunc adducit grācum.

ἐπὶ ἀκρον ἔλκων ὥσπερ ἄλλαντα ψυχῶν

Et Quītilianus Aristides grācus auctor ī libro de musica sup Iā
bico loquens trimetro: Claudum fieri ait quando ī extremo spō
deum recipit. Deniq; Ouidius quoq; in priore libro de amorum
remediis de utroq; iambo sic scribit.

Liber in aduersos hostes stringatur iambus/
Seu celer extremum/seu trahit ille pedem.
Sunt aut utriq; ad maledicentiam/libertatēq; facti: rudes/ & crue
ri. Quare ob id stringendos etiā ait Ouidius ī aduersos hostes.
Dionysius item halicarnasseus in libro de interpretatione: uehe
mēs aut acre metrū esse Choliābos ait. Idēq; mox Hipponacten/
cum lacessere conuiciis inimicos uellet/infregisse ait de industria
metrum/ac pro recto claudum fecisse & abnumetum/ hoc est acti
monie cōsentaneum/cōuicioq;. Nam sicuti dissoluta figura parat
acrimoniam: sic (ut ille inquit) dissoluta cōpositio: Quare Cabal
los utiq; Choliābos eos/ Ausonius nominat/ quorū tralationē
duxerat ab essedo: & uehiculo: cui caballi adiunguntur: & ut tar
dos ostēderet/ de molarū ambagibus captos dicit. Prētereāq; ter
ga ruptos uerbere/rū eosdē tripedes uocauit/ quia grēce trimetri:
quāuis senos habeant pedes: nam bini quiq; pro singulis uiden
tur in iābicis capi/ Qui machinali saxa uoluāt pondere: pprerea
dixit/ uelut molas describeret/ quas uersare ipsos idicauerat: uel
ut eos uiolētos/ferocesq; ostēderet allegoricos: quasi q lapides

ingentes torquent & uolunt i hostem. De trimetro item utroq;
sic idem Aufonius alibi greco uersiculo.

ἐπιπρόδην σκάζοντα καὶ οὐ σκάζοντα Τρίμετρον

Quod latine sic uerras.

Longipedem scazona/ & non scazona trimerrum.

Descazontibus eisdem sic i epistola quapiā ex libro quinto apud
iuniorem Plinium: Proinde aut rumpemoras/ aut caue/ ne eosdē
istos libellos/ quos tibi hendecasyllabi nostri blanditiis elicere
non potuerunt/ conuicio scazontes extorqueant.

Caput lxy.

Qui sit habitus in statuis pacificator: deq; eo sentire Statium in
prima Silua.

f Tarius in Siluula prima: quæ in equū maximū scripta est:

Iuuat ora rueri

Mixta notis belli/ placidāq; gerentia pacem.

Tum idem.

Dextra uetat pugnās.

Quem locum Domitius sic enarrat. Dextra uetat pugnās hoc ē
inermis est in statua/ uel ad dextrā est templum Pacis/ quod nō
placēt q̄t. Ceterū sicui placet hic sensus. Dextra uetari pugnās/
quia sit inermis/ aut irem quod de tēplo ipso tradit Pacis: quāq;
nec auctori quidē placet suo: feram non moleste scilicet huic sen
rentiā meam nō probari. Nam ego notari habitum puto: qui pa
cificator in statuis diceretur. De quo ita legimus apud Quirilia
num. Fit & ille habitus/ qui esse i statuis pacificator soler: qui in
clinato in humerum dextrum capite/ brachioq; ab aure protēso/
manum infesto pollice proreudit: qui quidē maxime placet iis/
qui sedicere/ sublata manu iacrant. Hacrenus Quintilianus. Ex
rat at̄ adhuc pacificatore habitu (ni fallor) statua illa Rōmē: quę
pro ēde Lateranensi inter prima urbis spectacula cōuiscitur.

Locus i Plauti Mustelaria/ & itē alter i Milite/ uindicari a uitio.

i N mustelaria Plauti: locus est mēdose scriptus/ plerisq; co-
dicibus: ad hūc sane modū. Viden ornāmēta in foribus: uī-
deo. Specta qua arte dormiunt. Dormiūt. Ille quidē ut conuenit
uolui dicere/ Sed cum de his/ neq; sensus eliciat ullus: & festiuū
Plauti dictū/ uitio librariorum pereat: faciā (ut arbitror) operepre-
tium/ si scripturam icolumem de Plautino codice citato a nobis
iterum reposuero. Est aut prorsus hęc. Viden coagmenta in fori-
bus. Video: Specta quā arte dormiunt. Dormiūt. Illud quidem
ut conuenit uolui dicere. Nam quia conuiuere dicunt qui dor-
mirant: ut apud Cinnam lectus est uersiculus:
Iam grauis ingenti conuiuere pupula somno:
Propterea cum in foribus iuncturas esse minime laxas/ id enim
coagmenta sunt Tranio seruus ostenderet: dormire eas ridicule
prius/ dein etiam conuiuere: ioculariter dicit ex oculis dormitā-
tium ducta metaphora. Similiter corrigendum puto locum alte-
rum ex Plautino milite: qui sic uitiose legi. Mirus oleo uictira-
re te ram uili tritico. Quid iam? quia lusciosus. Verbero edepol
tu qdem cecus/ nō lusciosus. Nam cum nullus hinc elici sensus
queat: legendū arbitror sic. Mirus lolio uictitare te/ ram uili triti-
co. Siquidē hoc ubiq; idem apud Plautū mirus: pro mirum est re-
peries. Atq; lolio uitari oculos etiā ait Ouidius fastorū primo.
Et careant lolis oculos uitiantibus agri.

Notat id Fulgentius quoq; non contrēnendus grāmaticus. Qua-
re cū Sceledrus seruus lusciosum/ uitiatq; oculis cōseruum Pa-
lestionem uelit significare/ mirum esse ait uictitare eum lolio: cū
sit ipsum triticū ram uile: lolio autē uictitare eum colligere se uel
inde affirmat illudens: quod sit lusciosus. Lusciosi porro seu lu-
scii: qui uitium hoc habent oculorum ut clarius uesperī q̄ meri
die cernant.

Capit. lxxvii.

Cornicem uideri apud ueteres cōcordiæ symbolū: nō ut omnes apud Iuuenalem existimant Ciconiam.

Pro comperto iam habetur: Ciconiam deniq; esse: qua concordia representaret apud priscos effigies: atq; ita uersiculū Iuuenalis omnes interpretantur.

Quaq; salutato crepirat Concordia nido.

De eo tamē nullum omnino asserit testimoniū: quod auctoritatis adminiculo sustentet. Ego Cornicē magis accipio/ ductus Heliani grēci scriptoris testimonio: qui libro de animalibus tertio/ de hac aui: sic p̄p̄modū scribit. Cornices inq; inter se fidissimæ sunt: & cū sociatæ coierint/ maximo se opere diligunt. Neq; id genus animalia uideat quispiam: licenter misceri/ & temere. Quin hoc quoq; dicunt: qui res istiusmodi callēt: altera extincta: cōparem uiduā degere. Ceterum id quoq; audio/ ueteres in nuptiis post Hymenū Cornicē inuocare: signūq; id cōcordiæ dare iis consueſſe: qui liberū querēdorū gratia cōuenissent. Tum qui sedes auiū & uolatus obseruāt inauspicatū esse captantibus auguria dicunt: unius tantum Cornicis obsequium. Sicille. Sed et in nomismatis aureis duobus: Faustina Augusta/ manifestā p̄ſus imaginūculam/ nuper mihi Laurentius Medices ostēdit cū titulo ipso concordia.

Capit. lxxviii.

Versus ex Callimacho super crinibus regina Berenices: atq; indēmendum ex Catulli exemptum uersiculo.

Legiam Callimachi de crinibus Berenices inter sidera receptis mira elegantia uertit in latinam linguam/ nobilis poeta Catullus/ quīs pleraq; sint i ea corrupta/ mēdosaq; & remere scripta libranorum inscitia. Sed argumentū ipsius partim apud

Hyginiū latinū auctorē/ partim ēr apud Theonē/neq; nō Achillē
quoq; grācos Arati enarratores iuenias: grāca sane ipsa Callima
chi elegia/nō extat ad nos/ q̄tū cōpererī/ Sed etate intercidit. Apud
Theonē ramē Arati eiufdē interpretē p̄cipiū illius tale repetio.

ἡ μὲ κόνων ἐβλεψεν ἡ ἐπὶ τὸν βερενίκης
βόσ τρυχόν. ἡ κείνη πᾶσιν ἔθηκε θεοῖς.

Prætereaq; i commētariis sup Apolloniū Rhodiū ex Lucilio Tar
rhgo/Sophocleo/ac Theone collectis/ubi de chalybibus agitur li
bro secūdo/sic adeo est inuenire. μέμνηται αὐτῶν καὶ καλλιμα
χος χαλῶν ὡς ἀπόλοιτο γένος τηλόθεν ἀντέλλοντα κακὸν
φύτον οἷμιν ἔφηναν. Ex quō uersiculū sic illū legēdū q̄s dubitet/
Iuppiter ut Chalybon omne genus pereat: Vt sit Chalybō græce
dictū. Atq; hoc inscire legūt qdā Telorū: Vulgarissimi codices ce
litū retinēt cōtra ēr metri rationē. Sed hāc scio nostrā obseruatio
nē iā pridē esse p̄uulgatā: quā ramē a nobis ortā/ uel ille ipse scir
q̄ uulgauit/libēterq; ēr fateē uir doctissimus undecūq; Picus.

Caput lxxix.

Oarion sinceriter esse apud Catullū: quod Aorion isti legūt: qui
bonos uiolat libros.

Nelegia eadē Catulli ex Callimacho: Oariō legīt p̄ eo quod
sit Oriō. Quā quoniā integrā adhuc i uiolatq; dictionē nō nul
li temere attētare iā incipiūt: cōtra hāc sinistra ipitorū audaciā stā
dū mihi est/oi (quod aiūt) pede: uel Callimachi eiufdē auctori ta
te/q̄ sic i hymno ipso i Dianā/ ēr nūc extāte ait. οὐδὲ γὰρ ὧτος
οὐδὲ μὲν ὠρίων ἀγασθὸν γάμον ἐμνήστεινσαν.

Sed & Nicander Theriacon libro consimiliter.
βοιωτῶ τέυχουσα κακὸν μόνον ὠρίωνι. Et Pindarus i Isthmiis
οὐ γὰρ φύσιν ὠρίωνειαν ἔλαχεν. Et alibi. ὀρείαν πελειάδων μὴ
τηλοῖ ὠρίωνα νεῖσθαι: Quare putat Eustathius q̄nto i odyssēā
cōmētario παρὰ τὸ ὠρίωνειν appellatum. Nō igitur Aorion/ sed
Oarion uera lectio.

Caput lxx.

Cuius in Bruti nomis mate symbolum sint pileus & pugiones.

Iquis nomisma Bruti reperiat ipsius celatū imagine: prære
reaq; pileo/ & duobus pugiunculis/ ne diutius ī explican
da ratione/ causaq; laborer: legat historianū Dionis librum, xlvi.
Nam ex his inq; Brutus significabat: ab se/ & Cassio patriā libe
ratam. Sed. n. pileum gestari ab his solitum: qui libertatē nacti/
uulgariū/ manifestusq; q̄ ut sit auctoritatibus confirmandū.

Caput lxxi.
Quæpiam uulgo legi adhuc apud Maronem cōtra regulam con
traq; rationem metri.

p Vdet referre: q̄ manifestum: sed nō dū tamē a quoq; (quod
sciā) nisi nobis indicibus animaduersū mēdū Vergilianis
codicibus inoleuerit libro Aeneidos octauo.
Quod fieri ferio/ liquido ue potestur electro.
Ceterū ī uolumē illo: quod ē in itima Vaticana bibliotheca/ mire
uerustū/ & gradibus characteribus p̄scriptū: nō potestur offēdā/
sed potest ulitatus uerbū: Quē ēr uerior esse lectio/ uel īde p̄bat:
quod electū/ ubiq; prima syllaba lōga/ ram apud grēcos poni/
q̄ apud nostros. Neq; qd̄q; īterpretes sup uerbo potestur alioqui
nouo/ inusitatoq; loquunt. Haud ramen prēterit me/ ueteres hoc
quoq; prulisse/ sicut Pacuuiū ī Chryse: sicut ēr Luceriū: quēadmo
dū & pōterat lectū a Nonio Marcello est in Cęcilianis analibus.
Sed & aliter locus īdē uirō cōsimili laborat/ apud eūdē poetā.
Scēptra Palatini/ sedemq; petiuit Euandri.
Cum ī uolumine eodē nō petiuit trīsyllabū/ sed petīt dissyllabū
scriptū iueniāt. Quod & metri uis cogit/ alioq; prima syllaba Euā
dri/ cōtra oēm uel rationē/ uel cōsuetudinē/ breuis foret. Est uero
in utroq; uersu spōdeus q̄nta sede. In uerbo aut petīt syllaba ipsa
posterior/ uel qā sit ī fine/ uel qā coaluerit una ex duabus/ iure p
ducta ē. Marcianus autē Capella syllabā docet ubiq; esse cōmunē
quæ desinat in/ T/ litterā/ sicut in illo cernimus Vergili.
Nam tibi Thymbre caput Euandrius abstulit ensis.

De philyra & lemniscatis coronis.

p Hilyra quid sit uideo nesciri a plerisque peruersisque etiā a nō nullis interpretibus accipi. Nā uocabulo eo sic utitur Horatius i primo carminū.

Displicent nexæ philyra coronæ.

Et Ouidius item qnro fastorum.

Ebrius incinctus philyra conuiuia capillos

Saltrat:

Quo apparet usum ipsius apud ueteres in coronamentis fuisse percelebrem. Iam primum igitur si conferas / quæ super philyra Theophrastus in tertio de plantis: quæ ueritem Plinius in decimo sexto naturalis historie narrat: facile nimirum cognosces: eādem apud nos esse Tiliam: quæ philyra sit apud græcos. Ac sic etiam Theodorus Gaza quum uis homo doctus & diligens iter prætaret. Porro autē tuniculæ ēt quædā ex libro ipso Tiliæ arboris uel ad eius imitamentū factæ: quibus aut lēnisci fierēt: idest fasciolarū decoris pēdulæ: aut libelli: græco uocabulo peculiariter appellatæ philyræ. Testat partē ex his eodē libro Plinius his uersibus. Inter cornicē & lignū tentues tunicas / multiplici mēbrana / e quibus uincula Tiliæ euocāt: tenuissimæ earū philyræ / coronarū lēniscis celebres antiquorū honore. Rursusq; idē libro primo atq; uigesimo de lēniscis & philyris ita meminit. Crassus diues primus argēto / auroq; folia imitatus ludis suis coronas dedit. Accesserūt quoq; & lēnisci: quos adici ipsarū coronarū honos erat: ppter hertuscos / quibus iungi nisi aurei / nō debebāt. Puri diu fuere ii: Celare eos primus instituit. P. Claudius Pulcher: bracteasq; ēt philyræ dedit. Porro lēniscatas coronas / ēt (ni fallor) i nomismatis Laurēti Medicis idē idē uidemus: deq; his mētio quoq; apud Suetoniū / sicuti itē a Pōpeio Festo lēniscorū uocabulū diligēter exponit: deq; lemniscis itidē nō nihil Terrullianus quoq; i libro de Corona militis.

Nicas aut in cōmentario: quē p ordinē litterarū cōposuit: grēce ille qdem: sed in hunc ferme intellectū Philyrā interpretat. Philyra inqt planta librū papyro similē habēs: ex quo etiā funes complicāt. Esse aut ductilē philyrā lanicii modo: uel nenlem potius: innuit & Tertullianus idē in libello eo: q de pallio inscribitur. Quin Herodianus etiā grācus auctor olim a nobis i latinū conuersus: & Innocentio octauo Pontifici maximo dedicatus: libro ipso historiae primo: mentionem libelli facit e Philyra tenuissīma: utroq; uerū replicabili. Sed & Capella Marcianus libro de philologiae nuptiis secūdo: Cernere erat iquit q libri: quātaq; uolumina: quod linguarū opera ex ore uirginis defluebāt. Alia ex papyro: quē cedro perlita fuerant uidebant. Alii carbasinis uoluminibus iplicati: libri: ex ouillis multi quoq; tergonibus: Rari uero i philyra corrice subnotati. Tū ista quoq; Vlpiani uerba repenas i titulo digestorū: de legatis: & fideicommissis: librorū appellatione cōtinent oīa uolumina: siue i charta: siue i mēbrana sint: siue i qualibet alia materia. Sed & si i philyra: aut tilia: ut nōnulli cōficiūt: aut i alio corio: idē. n. erit dicendū. Deniq; ē Eustathius in cōmētario secundo Homericę Odyssee: facta prius de nauticis rudētibus mētionē: corticē Tiliae dicit: quā grēce philyram nominat: plurimā in id genus funiū suppeditare materiā. Receptū aut uidet ex eo: uti coria quoq; singula: uel tunicas: aut membranulas: ēt materię disparis a Tilia: philyras uocēt: aut philuras: y: grēca in: u: cōmutata: ueteri & puulgata latinorū cōsuerudine: Sicuti de papyro agēs Plinius libro. xiii. Preparant ex eo inqt chartae diuisae acū in prerenues: sed q latissimas philuras. Nā illud utiq; ad hęc enarrāda neutiq; ptineat: quod idē ait Plinius libro xiiii. Philyra cocos: & polline nimiū salem cibis eximere.

Caput lxxiii.

Vocabulum quod est expernata: Catullianis uideri exemplaribus reponendum.

q Vod nūc tradituri sumus / fortasse a nōnullis / ut incertū &
 uacillans / paritq; adhuc exploratū deſidebī / & exhibilabi
 tur. Sed ego / mihi de eo dicendū putauī / ne uestigiū istud antiq;
 raris pene iam abolitum qualecunq; sit / extinguerē. Ostendit
 mihi Romę abhinc quadriēniū Manilius Rallus græcus homo /
 sed latinis litteris adprime excultus: fragmētum quoddā Sexti
 Pōpei Festi (nā ita erat ī titulo) sane q̄uerustū / sed pleraq; mutila
 tū; prærosūq; a muribus. Quod me magnopere tenuit / siq; dē relli
 quæ ille qualescunq; ex integro ipso uolumine supabant: quod
 auctor Festus cōposuerat: nō ex hoc aut cōpendiario: quod nūc
 in manibus coactū uiolēter / & decurratū / scilicet ab ignobili & in
 docto quodā: nec isto quoq; nomine / satis bene de litteris meri
 to. Nonnullas quoq; ex eodē fragmēto Pōponius lētus uir anti
 quitatis & litterarū bonarum cōsultissimus / sibi pagellas retinue
 rat: quas itidē legēdas mihi describēdasq; dedit. Ex lectione igit̃
 ea suspicatus utiq; sum: uerbū me Carullianū: quasi postluminio
 in suas sedes reuocaturū: Siq; dē ubi exponi in hoc cōpendiario /
 uocabulū supernari: quod eos significare ostēdit: qbus femina
 sunt succisa ī modū suillarū pnarū: atq; ex Ennio uersus allegat̃.
 His pernas succidit iniqua superbiā poenī. *onobollogA*
 Hoc utiq; loco uetus codex circūrosā plane habet expositionē:
 sed ita ramē / ut appareat ex reliquiis litterarū male coherētibus /
 Carullū quoq; post Enniū adduci / citariq; eum uersiculum: qui
 nūc mendose sic legitur. *non tam nulli uerum inuadit mibos*
 Infossa liguri iacet separata securi *ad mibos mibos mibos*
 Nā ut de carminis residuo nihil mihi arrogē temere: uidebar sane
 rū syllabatim quæq; olfactās: et p explorato afferre posse: supper
 nata legēdū in eo / nō separata. Quātū ex paucis illis poterā uelut
 ri minuralibus / aut ramētis colligere: q̄tūq; et uel ex oblitteratis
 pene jā uestigiis ariolari. Quod si cui pēdere adhuc ueri fides ui
 deat̃: at pēdeat eq̄dem malo: q̄ aut cadat aut iaceat. Nos aliquod
 in eo certe (nec arbitror iniuria) ponimus firmamentum. *onq; ad*

Caput lxxiiii.
Historia non illepada super Zeusi pignore / & Helena.

z Eufis ille pictor Heracleores / adprime nobilis / etiam Helena pinxit imaginem Crotoniatibus nimisq̃ laudaram: de qua Cicero i thetoricis / corra Hermagorā: luculentissime scripsit. Sed quod obiter in Heliani libris omnifarie historiae supioribus annis apud Iohannē Laurentiū uenetum / magnae quidē in pontificia curia auctoritatis: nec minoris tamē in litteris eruditionis! Sed & emunctae haris hominē Romae legimus / id nobis neutiq̃ indignum uisum / quod hic etiā legere. Neminem ait spectatum Zeufis admittebat: nisi qui manupretii dedisset. Ex quo uulgo etiā tūc Helena: meretrix uocitata: quoniam quēstuatia.

Caput lxxv.
Emendata uox in Ibide: simul explicata sententia neutiq̃ nota hactenus.

e Narrauit Domitius libellum Nasonis in Ibin: praefatus ex Apollodoro se Lycophrone: Pausania: Strabone: Apollonio: aliisq̃ grecis / etq̃ latinis accepta scribere. Multa in eo comēta rioruana / ridiculaq̃ confingit / & cominisci extēpore: comodoq̃ suo: quibus fidem facit / aut se frontē penitus amisisse: aut tā magnum sibi fuisse interuallum inter frontē & linguā (sicut ait q̃dam): ut frons comprimere linguā non potuerit. Furor est adhuc aliquos tā cecos istius hominis inueniri amatores / ut ad ista nō dum / suos qualescunq̃ oculos adaperiant. Furor est profecto furor / dare occasionē impudētiē ceteris / fouēdo errores etiam alicuius / quoniā fuerit iterdū sentētiā nō poenitendā. Sed qd istis facias litterationis / non litteraturae magistris: qui nullo magis / q̃ talibus nugis supercilia tollunt: ut cochleae cornua: quotūq̃ plūbea prorsus igenia / q̃ magis excolunt / tam magis obbrutescūt.

At enim ne penitus ludamus operā/ dissimulatis his/ quos sua
facit uilitas contēnendos: exsequemur reliqua ppositi. Mihi igitur
ille unus locus iter ceteros mouere stomachum solet: qui sic
médose nunc legitur.

Vtq; loquax in equo est/ elisus guttur Agenor:

Sic tibi claudatur pollice uocis iter.

Vbi sic ait Domitius. Agenor lapsu eq; iserta ori manu exēctus
est. Ita ne tandem uir doctissime: Sed oro te mi Domiti grēci pro
fer si potes aut latinum/ modo idoneū/ fabulā istius auctorem/
nec recusabo iā/ quin me non dixerim gregales/ aut admiratores
tui/ Sed uiri quoq; litterati/ quibus hic labor exsudet/ p indoctis
simo iam/ proq; etiam impudentissimo damnēt: & quidē cunctis
suffragiis: quoniā a te dissentiam. Mihi sane recta esse & emenda
ta scriptura uidetur: si rationi libera cōiectura sit/ nō Agenor/ sed
Acerno: ut de Anticlo dictum accipiamus. De quo est etiā apud
Homerum libro quarto Odysseæ. Nā cū ad equū illū troianum/
trabibus cōtextū/ grauidūq; militibus ipulsi nūminis accessisset
Helenā/ uoces imitari uxori cuiusq; occoepit/ ut inibi delirescen
tium desideria euocaret/ reficaret memoriā: responsa tentaret eli
cere/ Sed. n. reliquis patientiā/ silentiumq; prestantibus: cū solus
Anticlus in respondendi lubrico articuloq; iam foret: statim est
ab Vlyxe preuentus/ & manibus impressis suffocatus. Itaq; inter
cepto uel interfructo potius indicio periculū depulsum. Ceterū
Tryphiodorus quoq; grēcus auctor/ in poemate/ quo de Illo
capta scribit: Anticlum hunc ortygiden appellat/ uxoremq; eius
nominat Laodamian/ ita inquiens.

ὀρτυγίδης Ἀντικλος ὃν αὐτοῖς Τηνεῖωτα
Ἰωὼ λακρύσαντες ἐνεκτερίσαν Ἀχαιοί
Et idem alibi sic.

Ἀντικλος δ' ὅτε κέντρον ἔλεξτο Λαοδαμείης
μῦθος ἀμοιβάϊην ἀνεβάλλετο γῆρυν ἀνοίξας
ἀλλοδυσέης κατέπαλτο.

Et alia deinceps addit: per quæ fabula omnis similiter ut ab Homero uersibus permultis explicatur. Sed & nos in Ambra sic attrigimus.

Indiciq; metu præclusum pollice fauces

Anticlon orrygiden.

Côsimilia uero istis apud Domitium multa: quæ facile arguant: quo fuerit illius pcessura licentia/ præserti sic inuitata fauoribus iperitoru: nisi morari apud superos adhuc qdē iuuenis desisset.

Caput lxxvi.

Non Antilochum ab Hectore/ sed aliter uideri legendum in prima heroidum.

In prima heroidum Nasonis epistola/ sic legitur.

Siue quis Antilochum narrabat ab Hectore uictum:

Sed uictū/ necatūq; ab Hectore Antilochū/ pfecto neutiq; reperiretur. Quare aut Amphimachū credideri legēdū/ aut nō ab Hectore/ sed Memnone. Constat enī ex tertiadecima Homeri Rhapsodia/ occisum ab Hectore Amphimachū Creati filium: qui de grecis ducibus unus etiam in catalogo numeratur. Constat item in perfectum a Memnone/ filium Nestoris Antilochum. Quamobrem ut in eo quod obrinuerat hactenus mendum deprahēditur manifestarium: sic his a nobis ita pro tēpore suffectis: quæ lector uelim boni cōsulas/ aliqua ni fallor gratia si non ueritatis/ at certe uerisimilitudinis assentatur.

Caput lxxvii.

Quo argumento dicendum Vergilius non Virgilius.

u Ergilius dicendum nescit/ an Virgilius/ ut nunc uulgo loquuntur: hoc est/ cum uocali secūda/ an cum tertia potius in prima syllaba: uideo adhuc inter eruditos ambigi. Ceterum ut

ego Vergilium/ dicam magis per/e/ quod iam placere quibusdā
per nos etiam doctis incipit: q̄ Virgilium per/i/ quod uulgo ni
mis obtinuit: in causa sunt ueterrima aliquor monumēta/ nostrę
obseruationi patrocinantia: quę libens equidē subiciā p̄pter pro
pudiosos nescio quos/ & eruginis plenos: odio omni/ fastidioq;
dignissimos: qui quanq̄ semper elementarii sunt: uindicare tamē
inter indoctos fautores audent sibi censuram litterarum: Sic ut
istam quoq; qualemq; nostrā uetustatis deprahendendā/ ac
reuocandā/ si liceat/ diligentiam/ studiūq; non cauillentur mo
do/ sed & ita reprehendant acerbe: quasi flagitium facere putēt:
quod his oriū oblectemus: uel (ut ipsi magis contēprim) quod
ob hęc orio nostro inuideamus: dum in rebus/ adeo fruiolis/ &
leuibus operam sumimus: quasiq; tempus/ rem pretiosissimam/
in superuacua erogamus. Qui tamen si legissent aliquādo maxi
mos uiros de singulis quoq; litteris iregra uolumina composu
se: ac ne Cęsarem quidem ipsum ueritum i hanc tenuitatē descen
dere/ darent fortasse mihi ueniam/ non occupatissimo homini/ si
quādo inter altiora studia: etiā res istiusmodi tractarem/ paruas
q̄dem/ sed quibus etiā magna iuuentur. Neq; n. reprehēdi me iu
re puto/ si hęc etiam/ sed si hęc sola confecter: ad quę non ut ab
otio ad studiū/ sed ut a studio ad otium me refero: & i quę nō
tam feror ex professō/ q̄ casu incido/ ceu si litoribus ex cōmodo
inambulans/ conchas interim/ colligam securus. Neq; tamē in id
ego supercilium subduco: nec inde me censerī/ facile paterer: ut q̄
non apinas modo hęc esse & tricas/ ut i prouerbii ludicro est: ue
rū ēt pene nihil & noui/ & fateor/ Sed tamē hoc ipsum tam nihil/
præstat agere q̄ longas ad ipsorum fortasse exemplū trahere oſci
rationes: Et grūnire in ceno turpiter: aut q̄ omnino nihil agere:
ne nihil prorsus agendo/ male discamus agere. Reddenda igitur
testimonia sunt nobis: necubi fides claudicer/ ac ne quid non in
expedito sit noscere uolentibus. Inuenies igit̄ Volsinis mensam
quampiā matmoreā/ uetustissimis/ peneq; exoletis characreribus

intra eadem Christine uirginis: quæ pro ara est apostoli Petri/ ubi
VERGILI legitur. Inuenies etiam Surti nomē hoc Vergilius ita
notatū in mēsa irē lapidea: qua uidelicet & ipsa irā eadē uirginis
uice utuntur altaris. Idq; nos utrunq; non sine aliquot arbitris/
etiam de proximo inspeximus. Neq; n. antiquatum dūtaxat in
specrionum auriti testes! sed & oculati esse cōcupimus. Quin i
pandectis quoq; his/ quæ nunc florētiae publice asseruanr: libro
ipso Iustiniāni principis Archetypo/ nō aliter q̄ per/e/ notatur id
nomen. Sicuti etiam i uolumine Maroniano/ litteris maioribus
perarato: qui Romæ in intima Vaticana bibliotheca mire uetus
ostenditur. Prætereaq; commentarium Tiberi Donati nunc i ma
nibus habet Landinus: homo & eloquens & eruditus: & florē
tiæ iam diu doctor bonarum litterarū celebratissimus: cui se præ
ceptorū adulescentiæ meæ rudimenta magnopere debent: & qui
nunc in professione quasi dixerim collega/ locata iam i turo sua
sibi fama/ nobis adhuc in studio laboriosissimæ delectatibus ita
fauet/ ut qdquid ipsi laudis acquirimus/ quasi suū sibi amplecti/
atq; agnoscere uideatur. Is igitur (ut diximus) cōmentarium Ti
beri Donati habet in manibus/ & ipsum grandioribus notatum
uerustis characteribus: cuius auctoritas hoc haud dubiū relinqui
rit. Quod item i codice Diui Augustini de ciuitate dei: ex publi
ca Medice familie bibliotheca: neq; nō in Columellæ ex priuata
eiusdem gentis/ litteris utroq; langobardis exarato: Tum in Se
necæ epistolariū libro peruerere/ cuius mihi copiā fecit Nicolaus
Micheloctius/ Laurēti Medicis a secretis elegātis homo ingenii:
multisq; item aliis/ uenerandis antiquitate uoluminibus! Identi
dem nunc Iacobo modesto Pratenfi/ familiari nostro/ & studiorū
adiutori: nunc aliis item nostris auditoribus/ utcūq; aut res fe
rat/ aut exigatur ostendimus. In collectaneis autem quæ nuperri
me ad Laurentium Medicem Iucundus misit uir unus opinor ri
tulorum monumentorumq; ueterum supra mortales ceteros non
diligētissimus solū! sed etiā sine contorueria peritissimus: relata

quoque inuenio elogia duo/que romae (sicut ille indicat) in marmo-
ribus inueniuntur. TI. VERGILIUS DONATVS. Et iterum.
.C. PAPIRIUS CESTVS VERGILIAE OPTATAE VXORI
SVAE BENEMERENTI DE SE. Quauis autem monumenta ista
rara seculorum uetustate roborata/ mihi satis ad presidium sint: attamen
res ipsa quoque astipulae & ratio. Nam sicuti a uere dictae Vergi-
liae stelle: sic a Vergilius ipsis uel ite a uere proprium hoc nomen credi
derim inclinatum/ potius herde quae a uirga/ quod quidam nugantur lau-
rea. Nam id cum apud auctorem minus idoneum inueniatur/ tum refel-
litur hoc ipso: quod multi ante hunc editum poemam/ eodem sunt
appellati nomine. Quoad igitur aut non testimonium grauius:
aut non ratio ualentior exhibetur/ utique a uetusta magis consue-
tutine/ quam a noua incertitia standum est: unde haec sarrago loquendi
uenerit in linguas. Etenim magna pars iuniorum caligamus ad
ueri conspectum. Quin (ut reliqua exsequar) Verginius quoque
nomen huic finitimum/ non Virginius in marmoreo nuper labro
pro eadem ipsa diuae Mariae Maioris insculptum Romae animadu-
erimus.

Caput lxxviii.

Additam falso negationem primo digestorum uolumine: quo
capite de officio proconsulis agitur & legati.

p Aulus iurisperitus libro secundo ad edictum ita scribit/
Legatus mandata sibi iurisdictione iudicis dandi ius habet.
Sed haec uerba in primo digestorum uolumine: quo capite de officio
proconsulis & legati tractatur: addita perperam negatione in plerisque
codicibus inuenias. Sic uidelicet. Legatus mandata sibi iurisdic-
tione iudicis dandi ius non habet. Ceterum in pandectis istis Floren-
tinis: quas etiam archetypas opinamur/ negatio prorsus est nulla.
Quo fit ut interpreter legum Florentinus Accursius/ mendosum & ipse
nactus codice/ pene dixerim miserabiliter/ se torqueat.

Caput lxxix.
Cur Seleuci regis facies in nomismatis cornigera.

¶ Eleuci regis facies in nomismatis cornigera: Causa eius apud Appianū in Syriacis. Nāq; ait ab eo ferū taurū de sacrificio Alexādrī Magni pinculis elapsū: retentū manibus ambabus/ & occisū. Atq; ob id inq̃t. *προστίθεασιν ἐπιτονος ἀνδριάντας ἐπιτῶδε τὰ κέρата*. Quod significat/ ob id eius stauis deniq; apponi cornua.

Caput lxxx.
Fabula igniorior de Tiresia & Pallade: qua sensus aperitur Propertianus.

p Roperrius in libro elegiarū quarto/ sic ait:
Magnam Tiresias aspexit Pallada uates.

Fortia dum posita Gorgone membra lauat.
Extrat adhuc hymnus Callimachi poeta/ cui titulus *ἑὸς λουτρὰ τῆς παλλὰδος*. In quo fabula Tiresiæ multis elegiacis uersibus i hāc ferme sententiā tractat. Fuisse nymphā quāpiā Thebis/ cui nomē Chariclo/ Palladi præceris gratā. Matrem Tiresiæ. Sed cū se Pallas aliquādo/ & Chariclo itē/ i Heliconio Hippocrene/ nudæ p̃stū lauarent/ ac tum casu uenator Tiresias ad eundē fontē sitiens accessisset/ Mineruā scilicet imprudēs nudā conspicatus/ statiq; oculis est captus. Nā ira Saturniis legibus cautū inq̃t: ut qui deū inuitum cernat/ ingēti mercede cernat. Cui simile quippiam de dearū conspectu etiā Abammon egyptius i epistola scribit ad Porphyriū philosophū: Quā ramen existimat Proclus Iamblichi potius esse q̃ Abāmonis: ex quo Vergilius.
Transq; caput iace: ne respexeris: Quod & Leucorthea Homericamouit Vlysen. Sed ut illuc/ unde abii redeā/ Cū in hāc Tiresias calamitatē incidisset/ mora lacrimis Chariclus nymphę Pallas/ & uatē eum/ & lōgeuū/ & post obitū quoq; prudentem sapientemq;

prestirir: & baculo insuper donauit/quo ueluti duce/uestigiis in
 offensis gradere. Quod & nos in Ambra sicattigimus/ cum de
 poeta loqueremur Homero
 Baculum dat deinde potentem
 Tiresie magni: qui quondam Pallada nudam
 Vidit: & hoc raptam pensauit munere lucem.
 Suetus inoffensos baculo duce tendere gressus.
 Et item sic in Nutrice Tiresian periphrasticos insinuauimus.
 Quid cui post uisos nudare Palladis artus
 Cernere nil licitum?
 Quin hinc apud Nonnū libro qnto Dionysiaci/ ita exclamās
 induciē Acron: ut felicē Tiresian dicat: q̄ citra mortē tantū amī
 sis oculis Mineruam aspexerit nudam: quē etiam lumen adēptū
 in animum ipsius transfulerit: Atq; adeo sic ait.
 ὄλβιε Τειρεσία . σὺ μὲν ἔδρακες ἐκ τοῦ ὀλέθρου
 γυμνὸν ἀνὰ ἱνὸν μένος οἰκτεῖρ μονοσείδοσ ἀθήνησ . Et paulo post.
 ζῶεις σὺν βλεφάρων ὀλέσας φάος ὑμετέρων Δε
 ὀφθαλμῶν ἀμάργμα νόῳ μετέθηκεν ἀθήνη
 Hacenus aūt super hoc poetę loco/ scripseramus: cū nobis Picus
 noster Mirādula/ quāsi Cynthius alter/ i illo ipso quo iā hęc ipri
 mēda fuerāt articulo/ aurē uellit/ & admonuit/ ut elegiam quoq;
 ipsā Callimachi/ quę uidelicet una extat apud gręcos (q̄tū eqdē
 sciā) sed & rarissima est iuentu/ subiceremus: & q̄tū spātius iniqs
 exclusi tēporis/ uertere eā quoq; tamē in latinū tēptaremus. Ego
 uero q̄ nec scribere alieno stomacho libēter soleo/ nec extēporali
 rati satis cōfido/ nō distuli tamē id onus/ quo quomodo subire:
 Quoniā cū quid a me Picus exigit/ nec licet mihi nescire quod
 nesciā/ nec nō posse quod nequeā/ uel quod homini me carissimū
 sentio/ uel quod plus eū uidere i rebus meis/ q̄ me ipsū/ mihi per
 suadeo. Vertimus igit̄ pene aduetbū/ & quod grāce dicit̄ παρὰ
 τὸ δα/ nō sensu modo/ sed numeris ē: quod ē difficillimū/ colori
 busq; seruatis: Tantūq; nūc admonemus lectorē: pauca uideri
 mihi adhuc mēdosa i gręcis exemplaribus: quę nō erat pudoris

m i

nostri corrigere! sed & septimū ipsū a fine uersiculū reliquo ino
dūtaxat uocabulo exoleuisse. Quē nos tamē latinū p cōiectura/
suffecimus. Illud itē scito ē opus/ nostrū hoc esse iterpretamētrū/ &
a nobis deniq; fluxisse/ priusq; ī ullius cōmērtanis ebulliret: quod
& siluæ p se ipsæ quas citauimus tot abhinc ānos editē pbabūt:
quarū uidelicet aliterā magno sumus olim cōuentu/ publice mul
tis excipiētibz iterpretari. Sic ergo nostri iuris/ quod nostri fuit
muneris: ne quarta omnino luna (sicuti puerbiū ferē) nati creda
mur/ ut aliis rātūmodo ad Herculis exēplū laboremus. Iā illud
quoq; miror/ cur & Domitius/ & alii qdā post illū/ quocūq; momē
to/ quacūq; occasione scribere audeāt hoc aut illud/ imitatione
Callimachi dictū fuisse a Proprio: cum prēter hymnos pauculos/
nihil profus exeret ad nos poetē istius: nec aut plane qdā quod
amoris argumēta cōtineat/ Sed aures ad Callimachi iā uersiculos
subscriptos ueteri more sine ullis accentuunculis arrigamus.

καλλιμαχου εισ λουτρα της παλλαδος. ομοιου
ο ωαι λωτροχοοι τας παλλαδος εφίτε πασαι
εφίτε. ταν ιωων αρτι φρυσσασμεναν
ταν ιεραν εσακουσα. και α θεος ευτυκοσ ερπει.
ξουσθε nun ω ξανθαι ξουσθε πελασγιαδεσ
ουποκαθαναια μεγαλωσ απενιψατο παχεισ
πριν κονιν ιωπειαν εφελασαι λαγονων
ουδοκαλη λυθρωι πεπαλαγμενα παντα φερονσα
τευχεα των αδικων ηνησ απο γηγενεων
αλλα πολυ πρατιστον υφαρματος αυχενασ ιωων
λυσσμενα παγαισ εκλυσεν ωκεανω
ιδρω και ραθαμιγγασ. εφοιβασεν δε παγεντα
παντα χαλινοφαγων αφρον απο στοματων
ω ιταχαιαδεσ και ιην μυρα μηδαλαβαστρωσ.
συριγγων αιω φεογγον υπαξονιον
μη μυρα λωτροχοοι ται παλλαδι μηδαλαστρωσ.
ουγάρ αθαναια χρηματα μικτα φιλει.
εισετε μηδε κατοπτρον. αει καλον ομμα το τινασ.

ουδοκατ' ανιδαν φρυξ' εδικασεν εριν. οτι οκ' οτ' ιβηδ' ιβη
 ουδ' εσ' ορειχαλκον μεγαλα θεος ουδε σιμουντος οισαρ
 εβλεψεν διναν εσ' διαφαινομενην ηστ' ηβημυ ηνδ' ηντο
 ουδ' ηρη. κυωρις δε διανυεα χαλκον ελοισα φως ουγγυ
 πολλακι ταν αυταν δις μετεθηκε κομανο διανοηκιντω
 α δε δις εξηκοντα διαθρεφασα διανλωσσου. οισαρ οισα
 οια παρ ευρωται τοι λακεδαιμονιοι ην διανοηδ' οισα
 αστερες. εμπεραμωσ' ετριψατο λιτα λαβοισα ην ιτλινωσ
 χριματα τας ιδιας εκχονα φυταλιασ. οισαρ οισα
 ω κοραι. τοδ' ερευθος ανεδραμε παρ οιον οισαρ ιβη
 η ροδον η σιβλησ κοκκοσ' εχει χροινησ διη τρινοφωκ' ιβη
 τοι και νυν αρσεντε κομισσατε μουνον ελαιον ιβησ ιβη
 ωι καστωρ φη και χριεται ηρακλεσ. ιβησ ιβησ οισα
 οισετε και κτεναοι παυχρυσεον ως αποχαιταν ιβησ δυο
 ωξηνται λιπαρον σμασμενη πλοκαμον οισα ιβησ
 εξησ' αθαναια παρα τοι καταδυμιος ιβησ ιβησ ιβησ
 παρθενικαι μεγαλων παιδεσ' ακεστοριδαν οισα οισα
 ω θανα. φερεται δε και α διουμδεος ασωισ' οισα οισα
 ως εθωσ' αργειων τουτο παλαιότερον ιβησ ιβησ ιβησ
 ευμηδης' εδιδαξε τειν' κεχαρισμενος ιβησ ιβησ οισα
 οσ' ποτε βουλευτον γνουσ' εωι οι θανατον ιβησ ιβησ
 δαιμον' ετοιμαζοντα φυγαι τεον ιβησ αγαλασ' οισα
 ωιχετ' εχων. κρειον' δεισ' οροσ' οικισατο ιβησ οισα
 κρειον' οροσ'. σε δε δαιμον' απορρωγεσιν' εθνησ' οισα
 ενωπετραισ. αισ' νυν ουνωμα παλλατιδεσ' οισα οισα
 εξησ' αθαναια περσεπτολι' χρυσεοπηληξ' οισα οισα
 ιβησ και σάκεων' αδομενα παταγωι οισα οισα
 σαμερον υδροφοροι μνη βαπτετε. σαμερον' αργος' οισα
 ωινετ' αποκραναν μνησ' απο των ποταμων οισα οισα
 σαμερον' ωδωλαι τας' καλωιδας' η σφυσαδειαν ιβησ
 η εσ' αμυμωνην. οισετε ταν' δαναων' οισα οισα
 και γαρ' δη χρυσωιτε και ανθεσιν υδατα' ωξασ' οισα
 ηξει φορβαιων' ινα χροσ' εφ' ορεων. ιβησ ιβησ ιβησ

Ται θαναί το λοετρον αγών καλόν. ἀλλὰ πέλσασθε το λυο
 φράξο μουκεθελων ταν βασιλειαν ιδησι. **Κ**υριος το λυο
 οσκειν ιδηι γυμναν ταν παλλαδα ταν πολιουχον. **Π**ηλ
 τωργος εσοφειται τουτο πανυστατιον. **Κ**υριος το λυο
 ωτνία θαναία συ μεν εφει. μεσφάδεγωτι. **Κ**υριος το λυο
 ταισδερω. μυθος. δουκεμοσ. αλλετερων. **Κ**υριος το λυο
 παιδεσ. αθαναία νυμφαν μίαν ενωκα. **Θ**ηβαισ. **Κ**υριος το λυο
 πουλυτι και περι δη φιλατο ταν εταραν. **Κ**υριος το λυο
 ματερα Τειρεσιασ και ουωκα. **Χ**ωρισ εγεντο. **Κ**υριος το λυο
 αλλα και αρχαιων ευτεπι θεσπιεων. **Κ**υριος το λυο
 ηωι κορωνειασ ινα οι Τεθνωμενον αλσοσ. **Κ**υριος το λυο
 και βωμοι ωτάμοι κειντ. **Ε**πι κουραλιω. **Κ**υριος το λυο
 πολλακισ. **Α**δαιμων μιν εωι εβεβασατο. **Δ**ιφρω. **Κ**υριος το λυο
 ουδ οαροι νυμφαν ουδε χοροσταςια. **Κ**υριος το λυο
 αδεια Τελεθεσκειν. **Ο**υχαγειτο. **Χ**αρικλω. **Κ**υριος το λυο
 αλλετι και τηναν. **Δ**ακρυα πολλεμενε. **Κ**υριος το λυο
 και περ αθαναία. **Κ**αταθυμιον. **Ε**υσαν. **Ε**ταιραν. **Κ**υριος το λυο
 δη ωτεγαρ. **Π**εωλων. **Λ**υααμενα. **Π**ερονισ. **Κ**υριος το λυο
 ιωτω. **Ε**πι κραναί. **Ε**λικωνιδι. **Κ**αλα. **Ρ**εοισα. **Κ**υριος το λυο
 λωντο. **Μ**εσαμβρινα. **Δ**ειχοροσ. **Α**συχια. **Κ**υριος το λυο
 αμφοτεραι. **Λ**ωντο. **Μ**εσαμβρινα. **Δ**εσαν. **Ω**ρα. **Κ**υριος το λυο
 πολλαδασυχια. **Τ**ηνο. **Κ**ατειχεν. **Ο**ροσ. **Κ**υριος το λυο
 Τειρεσιασ. **Δ**ετι. **Μ**υνοσ. **Α**μα. **Κ**υσιν. **Α**ρτι. **Υ**γενεια. **Κ**υριος το λυο
 περκαζων. **Ι**ερον. **Χ**ωρον. **Α**νεστρεφετο. **Κ**υριος το λυο
 διψασασ. **Δ**αφατοντι. **Ω**τιρροσ. **Ε**ιλυθε. **Κ**ρανασ. **Κ**υριος το λυο
 σχετλιοσ. **Ο**υκεθελων. **Δ**ειδε. **Τ**α. **Μ**η. **Θ**εμιδεσ. **Κ**υριος το λυο
 τον. **Δ**ε. **Χ**ολωσαμενα. **Π**ερ. **Ο**μωσ. **Π**ροσ. **Ε**φασεν. **Α**θανα. **Κ**υριος το λυο
 τισ. **Σ**ε. **Τ**ον. **Ο**φθαλμωσ. **Ο**υκετ. **Α**ποισομενον. **Κ**υριος το λυο
 ω. **Ε**ν. **Κ**ρηδα. **Χ**α. **Λ**εωνη. **Ο**δον. **Α**γαγε. **Δ**αιμων. **Κ**υριος το λυο
 α. **Μ**εν. **Ε**φα. **Π**αι. **Δ**οσ. **Δ**ομματα. **Ν**υξ. **Ε**βαλεν. **Κ**υριος το λυο
 εσταθη. **Δ**α. **Φ**θογγος. **Ε**κολλασαν. **Υ**αρ. **Α**νια. **Κ**υριος το λυο
 γανατα. **Κ**αι. **Φ**αναν. **Ε**σ. **Χ**εν. **Α**μ. **Χ**ανια. **Κ**υριος το λυο
 α. **Ν**υμφα. **Δ**ε. **Β**οησε. **Τ**ιμοι. **Τ**ον. **Κ**ωρον. **Ε**ρε. **Ε**ασ. **Κ**υριος το λυο

ποτνία. τοιαύται δαίμονες εστε φίλοι.
ομμάτα μοι του παιδός αφειλεο. τέκνον αλᾶστας
εἰδὲς ἀθανάϊας στήθεα καὶ λαγόνας
ἀλλοὺκ ἀελίον πάλιν οὔσαι ὦ ἐμε δειλάν
ὦ ορός ὦ ἐλίκων σὺκετι μοι παρίτε
ἡ μεγὰλ ἀντολίγων ἐπράξας δόρκας ολέσας
καὶ πρὸ κας σὺ πολλὰς φάεα παιδός· εἴης
ἀμὲν ἀμφοτέραισι φίλον περὶ παῖδα λαβοῖσα
μᾶτηρ μὲν γοῶσάν οἱ τον ἀνδονιδών
ἀγε βαρὺ κλαίουσα, θεὰ δὲ λένσεν ἐταίραν
καί μιν ἀθανάϊα πρὸς τοδελέξεν ἔωσ
Δία γυνὰ μετὰ πάντα βαλεὺ πάλιν ὅσσα Διόρυαν
εἶπας· ἐγὼ δούτοί τέκνον ἐθῆκ ἄλασ
οὐ γὰρ ἀθανάϊαι γλυκερόν τι φέλει ομμάτα παιδών
ἀρπαζειν. κρονίῳ δ᾿ ὠδὲ λέγοντι νομοί
ὅσκει τιν ἀθανάτων ὅκα μὴ θεὸς αὐτὸς ἐλθῆται
ἀθρήσῃ μισθῶν τούτον ἰδεῖν μεγὰλ
Δία γυνὰ το μὲν σὺ πάλιν αἰγρετόν αὐτὸν γένοιτο
ἐργὸν ἔπει μοῖραν ὦδ ἐπένευσσε λῖνα
ἡνίκα τὸ πρῶτον νῖν ἐγείναο. νῦν δὲ κομίζου
ὦ εὐνρεῖδα τέλθῃς ὀφειλομένον
ὅσσα μὲν ἂ καλῶν ἐσὺ στερὸν ἐμπύρα κάυσας
ὅσσα δαρισταῖος τὸν μόνον εὐχόμενοι
παῖδα τὸν ἀβάταν ἀκταίωνα τυφλὸν ἰδεῖν
καὶ τήν ὄσ μεγὰλ ὁ σὺνδρομος ἀρτέμιδος
ἐάεται. ἀλλ᾽ οὐκ αὐτὸν ὅτε δρομὸς αἰ τὸν ὀρεα
ρυσενταί ξυναί ταμὸς ἐκὼ βολίαι.
ὀπποτὰν σὺ κεθελὼν πᾶρ ἰδὴν χαρίεντα λῶετρα
δαίμονος. ἀλλὰ νῦν τὸν πρῖν ἀνάκτα κύνεσ
τούτακι δαῖτῃ σπέννῃ. πᾶ δὲ νῦν ὅσ τε αὖ μᾶτηρ
λέγεται δρυμὸς πάντα σὺ ἐπέρχουσα
ὀλβιστὰν ἐρεῖ σὺ καὶ ἐναίωνα γένεσθαι
ἐξ ὀρεων ἄλασ παῖδ ὑποδεδάμεν

ω εταρα τωι μητι μινυρεο. τωιδε γαρ αλλα διοτ. ριητοπ
τευ χαριν εξεμεθεν πολλα μενευντι γερα νωτ ιου ετμμο
μαντιν επει θησω νιν αοιδιμον εωμενοισιν ιουδεδ τωδ
η μεγα των αλλων διητι περιωτερον εω ιουλεδ κνολκλ
γνωσειται δορνιθασ οσ αισιοσ. οιτε πετονται ω τοσο ω
ηλιθα και ποικων ουκαγαθαι πτερυγες ιουχίλοτιδ κλγμ η
πολλα δε βοιωτοισι θεοπροπα πολλαδε καδωι ιουκ
χρησει και μεγαλοις νοτερα λαβδακιδαισ. ετοφμδ ιουκ
δωσω και μεγα βακτρον ο οι ποδασ εσδεον αφηνητα
δωσω δε βιοτου τεμα πολυχρονιον ετοφμδ ιουκ
και μονοσ εντε θανηι πεπνυμενοσ enneκνεωι ιουδεδ ιουκ
φοιταρει. μεγαλοι τιμιοσ αγεσιλατιεω ετμδ ιουκ
ωσ φαμενα κατενευσε τοδεντελεσ οικεωινευστηγ. ετοπ
παλλασ. επει μοναι ζευσ τογε θυγατερων ιουδεδ ετοφμδ
δακεν αθαναια πατρωια παντα φερεσθαι ιουκ. ιουκ
λωτροχοοι ματηρ δοντισ ετικτε θεα ιουκ
αλλα διοσ κορυφα. κορυφα διοσ οικεωινευστηγ ιουκ
ερχετ αθαναια νυν ατρεκεσ. αλλα δεχεσθεσ ιουκ
ταν θεον ωκωραι τωργοσ οσαιο μελεται ιουκ
συντεναγοριαι συντενυμασι συντολολυγαισ εδισκνυε ω
χαιρε θεα. καδεν αργεωσ ιναχιον. ιουκ
χαιρε και εφελαοισα και εσπαλιν αυτισ ελαωαισ ετοφμδ
ιππουσ και δαναων κλαρον αωαντα σαωδ ιουκ
Iam nostros quoq; legiro/qui male collocare bonas horas uolet;
attamen cum uenia queso:& conniuentibus oculis. ιουκ

Politiani Ex Callimacho In Palladis Lauacra.

i Te foras agedum: quęcunq; liquētib; undis.
Membra lauare/ Pallados: ire foras.
Ipsa uenit. Fremitus sacrorū audimus equorum:
Ite agedum flauē o Ite pelafgiades.

Non prius ingentes latuit sibi diua lacerros:
 Illa q̄ absterit puluere cornipedum.
 Nec tum quando armis multa rā cede cruentis/
 Venit ab iniustus horrida terrigenis:
 Tum quoq; equū subducta iugis fumantia colla/
 Perfudit largi fontibus oceani:
 Dum sudor guttaq; putres/dūq; omnis abiret
 Spuma oris circum mansa lupata rigens.
 Ite o achiae: sed non unguenta aut alabastris
 Audio certe ipso stridulū ab axe sonum.
 Palladi lorrices non unguenta aut alabastris
 Nulla etenim diuā huius/inguina mixta placet.
 Ferre nec huic speculum. uulru est pulcherrima semper:
 Nam nec in Ida olim iudice sub phrygio
 Se/uel orichalco magna hęc dea: uel Simoentis
 Spectauit/quantū uertice perspicuo:
 Nec Iuno! sed sola Venus/se splendido in gre
 Vidit/eandem iterum disposuitq; comam.
 Bis sexaginta spatii uerum incita cursu:
 Strelle apud Eurotan ceu lacedemonia:
 Perfricuit tantum pingui se diua liquore:
 De baccis arbor quem sua protulerat.
 O puera: sed enim rubor emicuit marutinus/
 Quem rosa/quem grano punica mala ferunt.
 Ergo marem nunc tantū olei quoq; ferre liquorem:
 Quo se unguat Castor/quo Amphirryoniades.
 Ferre etiam solido ex auro: quo pectine crines
 Explicet: & pinguem cesariem dirimar.
 Exi age iam o Pallas/præsto tibi uirginis grex
 Nara magnorum carus Acestoridum.
 O Pallas quin iam clypeus Diomedis/& ipse
 Fertur/ut argiuum mos uetus obrinuit.

Eumedes docuit/meditans tibi grata sacerdos:
 Cum in se cōposito cerneret interitu
 Ire malam sortē: fugit quippe ille/ruamq;
 Ad montē Crion substulit effigiē
 Ad montē Crion: tū abruptis imposuit re
 Cautibus: halq; uocant nunc quoq; pallidas.
 Exi age quē expugnas urbes: cuiq; aurea cordi
 Cassis: equūq; fremor: cū sonitu dypeū.
 Vos hodie undiferā ne tinguite: uos hodie argos!
 Fontibus ex ipsis non fluuīs bibite.
 Vos hodie ancillae ferre urnas ad Phyladean:
 Aut ad Amymonen progeniē Danaī
 Nāq; auro & multis permixtus floridus undas
 Deflueret lenis Inachus ipse iugis
 Et purū feret huic laricē. Caue tu ergo Pelasge
 Ne nudā imprudens aspicias dominā.
 Aspiciet nudā qui Pallada/quē tenet urbē/
 Ultra iam hoc Argos cernere non poterit.
 Iam ueneranda exi Pallas: dū quiddā ego istis
 Dicā: nec meus hic sermo: sed alterius.
 Vnā olim o puere Thebis dea Pallas amabat
 Nympham/pre cunctis quas habuit comites.
 Marrē Tiresiē: nunquāq; fuere seorsum!
 Sed siue ad ueterū moenia Thespiadum!
 Siue Coroneas/ seu tenderet illa Haliarion
 Vecta iugis/uisens Boeotiae populos:
 Siue Coroneas: ubi pulcher odoribus halar
 Lucus: ubi ara ipsi Curatium ad fluuium.
 Sape illā curru secum dea uexit eodem:
 Nullaq; Nympharū colloquia/aut Thyasi
 Grata fuere satis: nisi praeforet ipsa Chariclo:
 Verum & ei mulrē debita erant lacrimae.

Quāuis cara comes magnæ foret usq; Mineruæ
 Nam se olim peplis urraq; depositis
 Dum lauat in lymphis Heliconidos Hippocrenes
 Vtq; die uacuuus mons taceret in medio
 Dum lauat ergo urraq; & mediæ sunt rēpora lucis
 Dumq; est in toro plurima monte quies
 Tiresias unus canibus comitantibus ibat
 Per loca sacra/leui flore genas nitidus
 Immenfamq; sitim cupiens releuare/petito
 Fonte/uidet/que non cernere fas hominibus
 Hic irata licet sic illum affata Minerua est.
 Quis te non ullis iam rediturum oculis
 O/Euerida malus hæc Deus in loca duxit
 Sic ait:at pueri lumina nox pepulit.
 Astitit/obtruncat:dolor illi ut glutine uinxit
 Genua/sonum tenuit uocis inops animus.
 At Nympha exclamās/quid narō ait o Dea factū ē
 Nunquid uestra deę talis amicitia
 Lumina mi pueri rapuisti.pectora nate
 Vidisti infelix Pallados/iliaq;
 At non & solem cernes iterum.heu misera/o mons
 O Helicon rursus non peragrande mibi.
 Magna nimis paruis mutas:qui lumina nati
 Pro ceruis paucis dorcadibusq; habeas.
 Sic puerum ambobus carum complexa lacertis
 Marer/flebilium carmen Aedonidon
 Triste gemens iterat:/sed enim miserata Minerua
 Tunc sociam/uerbis talibus alloquitur.
 Dia inquit mulier:uerre hæc quæ protulit ira
 Non per me captus luminibus puer est.
 Nam pueris auferre oculos haud dulce Mineruę
 Verum Saturni legibus hæc rata sunt.
 Vt quicunq; deum aspiciat/nisi iusserit ipse

Mercede ingenti scilicet aspiciat.
 Dia igitur mulier fieri hæc infecta nequit res:
 Quippe ita Parcarum fila uoluta manu/
 Editus ut primum puer est: Sed tu accipe contra
 O Euerida quod maneat pretium
 Munera Cadmeis pro quanta adolebit in ignes:
 Quanta & Aristæus: uoraq; suscipient:
 Natus ut impubes Actæon/unicus illis:
 Tantum oculis careat: namq; erit & Triuia
 Concurfor: Sed non cursus: non emulus illum
 Tela/arcus iaciens montibus/eripiet.
 Cum diuam (licet inuitus) se fonte lauanti
 Viderit: At fiet qui modo erat dominus/
 Esca suis canibus. Sed enim nemora omnia lustrans
 Dum genetrix nati colliger ossa sui:
 Tunc te felicem/tunc dixerit esse beatam:
 Cui mons uel cecum reddiderit puerum.
 Parce queri mea grata comes. Nam plurima contra
 Huic ego te propter præmia contibuam.
 Esse dabo egregium uatem: quem prorinus omnis
 Perperuo celebret nomine posteritas:
 Cognoscer uolucrum quæ prospera: quæq; uolatu
 Irrita: cuius item triste sit augurium.
 Plurima Boeotis oracula: plurima Cadmo
 Hic canet: & magnis plurima Labdacidis.
 Huic ingens baculum dabo: quod uestigia ducat
 Qua uelit: huic uitæ tempora longa dabo.
 Mox & honoratus Diti/colet infera regna
 Inter & extinctos unicus hic sapiet.
 Adnuir his Pallas dictis: quodq; adnuir illa
 Perficitur: soli Iuppiter hoc tribuit
 Natarum e turba/ quæ sint patris omnia ferre:
 Lorrices: Mater nulla deam peperit:

Immo Iouis uertex: uertex Iouis/omnia nutu

Perficir: & natae prorsus idem licitum est.

En uere nunc Pallas adest. Eia ergo puellae

Quis Argos curae est/ite deam accipite:

Cumq; bonis uerbis/& cum prece/cumq; ululatu.

Salue o diua urbem prorege/& Inachiam.

Salue hinc abscedens: iterumq; huc flecre iugales:

Acrebus Danaum sis precor auxilio.

Caput lxxxi.

De Oeno & Asello: quodq; apud Propertium mēdose legi Orno.

a Pud Propertium eūdem quarto elegiarum libello/ita duo uersiculi leguntur.

Dignior obliquo funem qui torqueat Orno:

Aeternusq; tuā pascat Aselle famē. Diu fateor animum meum stimulauerat/ac pupugerat/quidam quasi scrupulus: donec eum codex uetustus euellit/quem mihi Bernardinus Valla/celeber iu reconsultus/& primae homo nobilitatis Romae abhic ferme qn quennium commodauit: ubi non Orno/sed Oeno legu legisq; me statim duobus eruditissimis iuuenibus ostendi: qui me domi commodum saluauerant. Liquer aut insinuari a Propertio Socratice illius picture argumētū: de qua sic Plinius libro naturalis historiae qnto/& trigesimo narrat. Et piger iqt/q; appellat Oenos spartū torquēs/quod Asellus arrodit. At.n. piger hic Oenus (ut uideo) multorū inuitamētis: uagus repere factus/& desultor: cotidie iā sedes mutat. Quapropter ut cerro i siliquastro cōqescat ali quādo/pereda fides est/abeo maxime codice/quem citauimus: hoc ē (ut uere dixerī) a stirpe: de qua istius cōiectura pullulauit occasio. Sic.n. qui uis itelligit/ne utiq; me mihi asserere aliena/sed mea dūtaxat: inq; meis libris nil prius esse fide.

Caput lxxxii.

Quod i digestis titulo de edendo legatur ad alium/legi ad alium conuenire.

i N titulo de edēdo: qui secundo digestorū uolumine legiſſe
uerba Vlpiani ſūt ita libro quarto ad edictū. Eū quoq; ede
re Labeo ait: q; pducatur aduerſariū ſuū ad albū/ & demōſtrare: quid
dictaturus ē. Sic et. n. ſcriptū in pādectis iſtis florentinis. Atq; co
dices oēs: q; ſunt i manibus/ nō ad albū/ ſed ad aliū habēt. Vnde
multa uidelicet Accuſi heſitatio. De albo autē pretoris iſtelliges.

Caput lxxxiii.

De Harpocrate.

e Pigrāma ē Catulli. Lelius audierat patruū obiuſgare ſolere.
Si quis delicias/ diceret/ aut faceret.

Hocne iſti accideret patruī perdeſpuit iſtam

Vxorem/ & patruum reddidit Harpocratē

Quod uoluit fecit/ nam quis irumet iſtum?

Nūc patruū/ uerbū non faciet patruus. Quāſitū diu q; nā is fo
ret Harpocrates: de quo mentionē & hoc loco faciat Catullus &
item in altero epigrammate/ ſic inquiens.

Si quidq; ſacito commiſſum eſt fido ab amico:

Cuius ſit penitus nota fides animi:

Me unum eſſe inuenies illorum iurē ſacratum

o Corneli: & factū me eſſe puta Harpocratem. Nos tamē & Vene
riis & iſtē Veronę (quod diximus) ab hīc ānos octo ferme de eo
ſtudioſis aliquot publice reſpōſitauimus: quorū nūc reſtor fidē/
coſciētiāq; ſi cui forte aliena adſcribere/ ac nō mea potius mihi ui
deor uindicare. Plutarchus igit i libro/ quē de Iſide fecit/ & Oſiri
de Harpocraten ſcribit ex Iſide iſta natū: & Oſiride: q; cū illa iam
mortuus rē habuerit/ Sed natū tamen pramaturū partq; debilita
tiſq; etumbus. Porro editū eundē circa brumę tempus minus ab
ſolutū & rudē/ præſtorētibus puta/ præuidentibusq; terrę ſetibus:
quo circa etiā lētis primitias illi offerri. Neq; tamē inq; aut imper
fectū eſſe deū/ aut iſtā/ aut deniq; legumen aliquod exiſtimādū/
ſed rudis iſpectiq; ſermonis/ minimeq; articulati præſidē quendā
potius ac moderatorē. Ex quo ēt digito labra cōprimit/ argumen

rum taciturnitatis & silentii. Quin inense eo/quem uocant Meso-
 rem/primitias leguminum offerentes: ita dicunt: lingua: fortu-
 na/ lingua demon/ deq; ægyptiacis arboribus/perficam i primis
 ei sacram ferunt: Quod fructus cordi: frōs linguæ/ per similes.
 Hactenus ex plutarchio de Harpocrate/carpum/uellicatimq; & p
 interualla. Meminit eiusdem Lucilius quoq; poeta græcus in epi-
 grāmate ad Dionysium: monēs ut siquem habeat inimicum: nec
 Ilin ei/ nec Harpocraten/ aut qui cacos deus faciat itatos preceē:
 cogniturum quid deus/ quid Simo ualeat. Sed & Tertullianus i
 Apologetico/ sic ait. Serapidem & Ili dem/ & Harpocratem/ cū suo
 cynocephalo/ capitolio prohibitos i feri/ id est curia deorum pul-
 sos/ Piso & Gabinius consules/ non utiq; Christiani: eueris etiā
 aris eorum abdicauerunt/ turpium & oriosarum superstitionum
 uitia cohibentes: his, uos restitutis summam maiestatem contuli-
 stis. M. autem Varro in libro de latina lingua ita scribit. Cælum
 & terra: hi dei idem qui ægypti Serapis/ & Iliis/ & si Harpocrates
 digito significat/ ut taceas. De hoc igit intellexit Ouidius libro
 Metamorphoseon nono: *modi T a b o l l a n d i s e n n o n e i q i o*
 Sanctaq; Bubastis/ uariisq; coloribus apis *g n e u a r d o q m o s i n i u*
 Quiq; premit uocē/ digitoq; silētia suadet. *u p i h i i u n n o n e q n*
 Et item Augustinus libro de ciuitate dei undeuigesimo: Et quo-
 nam (inquiens) fere in omnibus templis ubi colebant Iliis & Se-
 rapis/ erat etiam simulachrū/ quod digito labiis impresso/ admo-
 nere uideretur/ ut silentium fieret: hoc significare idem Varro exi-
 stimat/ ut homines eos fuisse tacerēt. Hactenus Augustinus. Sed
 in epistola Abammonis ægyptii ad Porphyrium/ quam aut i gre-
 cam uertisse orationem/ aut certe composuisse Platonius Iambli-
 chus existimatur de deo quodam/ ueluti secundo firmentio/ cui
 nomen ægyptiaca lingua fecerit Icheon hunc ostēdit silentio co-
 li oportere. Quod idem etiam de sūmi dei cultu prolixè Porphy-
 rius *ἐν τῷ περὶ ζώων ἀποχρῆσ* Quin Dauid itē propheta psal-
 mum ita quempiam inchoat: *b e b o n i l l e x o i n i l l e q u i t a c e t u r u i*

Lecha Dumiggia theillā elohim be ziggion
Id latine significat/ Tibi silentium laus/ deus in Sion. Quod ali
rer tamen interpreteres sepruaginta uerterunt: hoc est.
Te decet hymnus deus in Sion.
Quare Harpocratem puto ægyptii suis adhibebant sacris: qui si
lentiō colendum ostenderet/ summum deorū: Plinius quoq; de
Harpocrate i libro naturalis historie. xxxiii. hactenus meminit.
Iam uero etiā Harpocratem/ statuasq; ægyptiorū nūminum/ in di
gitis uiri quoq; portare incipiūt. Vt ergo ad Catullianū Leliū
redeamus: Scire ille quidē/ ne obiurgaretur a patruo/ posthabira
illius quā comprimebat uxore/ ipsum iam cepit irrumare patruū
eoq; pacto tacere coegit/ quoniā loqui fellator nō potest.

Caput lxxxiiii.

De libertinis/ qui uocentur dediticii.

i Institutiones hę quę uocantur in iure civili/ Iustiniani prin
cipis nomine editę/ sed a Triboniano tamen/ doctisq; aliis
uiri/ composite/ etiā gręce scriptę sub eodem prorsus intellectu
reperiuntur. Nisi quia ritus quidam/ cōsuetudinesq; Romanorū
neretēs/ uberiū aliquanto/ & laxius in gręco ipso/ q̄ in latino cō
dice referūtur/ ut peregrinis hominibus/ atq; a Romanorū mo
re/ cōsuetudineq; alienis: res tota penitus inoresceret/ Sed quod
de libertinis iis/ qui dediticii uocabantur/ strictius/ breuiusq; in
nostris institutionibus/ non alienum uisum est ex gręci uolumi
nis sententia: prolixius hic/ atq; ob id etiā dilucidius explicare.
Qui igitur apud antiquos manumittebantur/ modo maiorem/
& iustam libertatem/ consequebantur/ & fiebant ciues Romanī:
modo minorem/ & latini Iuniani ex lege Iuni Norbani fiebant/
q̄ illorū quasi sectę fuerit inuētor/ atq; auctor. Modo ē inferiorē
& fiebāt ex lege Aelia Sentia dediticii. Nā si quis q̄diu seruitutē
seruierat/ suppliciū ex delicto dedisset/ ut aut inscriptus fuisset/

hoc est/ut notas & stigmata iniusta fronti accepisset: aut in publi
cū carcerem coniectus/ aut ex delicto uerberatus/ & se deliquisse
confessus fuisset: dein gratia inita a Domino manumitteretur/ li
bertinus dediticius uocabatur: ad exēplum uidelicet peregrino
rum dediticiorū. Nam cum aliquando peregrini quidam: Roma
norū uectigales/ elatis animis/ bellum repente aduersus eosdem
suscepissent/ nū uicti ui: abiectis armis/ se uictoribus dedidissent:
hactenus humane tractati sūt a Romanis/ ut uitā quidem impe
trarent/ Sed hac uelut ignominia notarent: ut deditici deiceps
uocati sint: quia se dedidissēt. Quare etiā libertinorū hoc genus
deditici sunt/ ab Aelio Sentio nuncupati. Ut q̄ i admittendo cri
mine uelut iudē fuissent/ eodē quoq; nomine appellaretur.

Caput lxxxv.

Cuiusmodi apud Iuvenalem Ceteris ludi accipiātur: deq; Ceria
lum auctore Mēmio.

Vuenalis in satyra quattadecima sic ait.

Ergo omnia Flora:

Et Cerens licet/ & Cybeles/ aulea relinquo.

Nemo ex iis poete huius interpretibus/ super ludis Cerens quip
piā locutus: Nō quo nomine appellarent/ non quā fierent in eis/
non item a quo primitus celebrati: non ubi de his facta mentio:
Quā singula tamē a boni/ doctiq; interpretis officio/ nō abhorre
bāt. Quocirca totum id nobis sarciēdum: ne curā istius nostrae
scrupulositas: in paruulis etiam momētis desideret. Ludi igiŕ Ce
rens: quorū hic est memoria/ Cerialia dicti: quibus equorū cur
sus in Circo celebrabantur: primusq; eos .C. Memmius Aedilis
Curulis fecit. Cornelius Tacitus in libro historiarum sextodeci
mo/ de Nerone principe loquens/ Tandem inquit statuere Circē
suum ludorum die: qui Cereri celebratur/ exsequi destinata/ quia
Cesar rarus egressu/ domoq; aut hortis clausus/ ad ludicra Circi

uentitabat. Et paulo post. Vtq; Circēſium Cerialiū ludiciū/pluū
 bus equitum curſibus celebraretur. Ouidius ī quarto faſtorum.
 Circus erit pompa celebr/ numeroq; deorum/
 Primaq; uentolis palma petetur equis.
 Hic Cereris ludi/non eſt opus/ indice cauſa
 Dion quoq; hitoria ſcriptor in libro ſecundo/ & quadreſimo
 narrat/ Porro iam rerum Cēſare: giles tum primū duos ex patri
 ciis/ quattuor ex plebe creatos/ Sed duos illos ſupiores/ a Cere
 re fuiſſe denominatos/ idq; ab illo initio ſcribit ad ſuam uſq; gra
 tem permanere: Idēq; etiā Dion libro ſeptimo/ quadreſimoq;
 ante deuictū Brurum eueniſſe ait/ ut giles plebei gladiatorū cer
 ramina pro equorū curſibus Cereri exhibuerint. Præterea Laurē
 tius Medices/ uir omni laude præcellens/ nomſmata compluria
 nobis oſtendit/ quæ faciem uiri barbarā/ & itonſam habeāt/ cum
 duplici titulo. Quirinus & C. Memmi: Altrihſecus autē Cereris
 imagūculā draconibus uehētē/ cū titulo huiuſmodi. Memmius.
 Aed. Cur. Cerialia Preimus fecit. Vbi etiā Preimus nō primus cū
 diphthongo in priore ſyllaba notatum obſeruauimus. Hūc nos
 putamus/ aut. C. ipſum Memmium fuiſſe: qui prætor cum L. Do
 mitio fuerit: quiq; Cēſari obiecerit etiam ad Cyathum & uinū Ni
 comedi ſteriſſe/ cum reliquis exoletis: quiq; eundem Cēſarē aſper
 nimis orationibus lacerauerit: Mox reconciliatus/ etiam ſuffraga
 torem in petitione cōſularis habuerit: De quo ſic in epiſtola ad
 Atticum Cicero libro quarto. O uiri. o ciuem Mēmium. Cēſaris
 omnes opes confirmant/ cum eo Domitium cōſulem iunxerūt:
 qua pactione/ epiſtole cōmittere nō audeo. Ad eumq; puro: uel
 certe ad filium liber poeta Lucreti de rerū natura ſcriptus. Siqui
 dem & dignitas hominis/ & tempora congruunt/ niſi tamen arbi
 trari malumus/ filium potiſus eiſdem. C. Memmi cōgnominem
 patri/ gile Curulē tum factū a Cēſare.

Capitulus lxxxvi.

De fluctu decimo seu decumano: cuius permulti poetæ memine-
runt.

o Vidi poetæ uersiculi sunt in primo tristium uolumine

Qui uenit hinc fluctus / fluctus supereminet omnes: i

Posterior nono est: undecimoq; prior.

Decumanum intelligit fluctum: qui fieri maximus dicitur / sicuti
oua quoq; decumana dicunt: quæ maxima: Nā & ouum decimū
maius nascit. Ex hoc scuta quoq; decumana / quæ essent amplissi-
ma sunt appellata. Et decumana i castris porta / ab hoste auersa.
Sicutiq; decumanus i agro limes ab oriēte ad occasum non mihi
pprerea uidet dictus / quoniā quasi duocimanus / ut. M. Iunius
Nypsius opinatur: id. n. nimis durū / & coactū / sed quoniā longis-
simus / & maximus. Nam cardo ipse iā dimidiatus decumano sci-
licet anticipāte / cōsiderat. Sed de fluctu decimo / siue decumano /
et i undecimo Metamorphoseō poeta idē meminit his uerbis.
Vastius insurgens decimæ ruit imperus undæ
Et Silius italicus libro. xiiii.

Non aliter Rhodopes boreas a uertite preceps:

Cum sese immisit decimoq; uolumine pontum

Expulit in terras.

Sed & Seneca in tragoedia Agamemnone

Hæc onere fudit: illa conuulsum latus

Sūmittit undis: Fluctus hanc decimus regit.

Valerius etiā Flaccus argonauticon secundo sic ait.

Quanta quoties & Palladis arre-

In cassum decimæ cecidit tumor arduus undæ.

Lucanus quoq; in quinto pharsalia.

Hæc farum decimus dictu mirabile fluctus

In ualida cum puppe leuat.

Vt uel hoc ipsum notabile sit atq; insignē tantopere decimum

istum fluctum uelut a conspirante poetarū choro celebrari.

Caput lxxxvii.
Quod erat in Ciceronis epistola uocabulum philotheoron/ corruptum dein improbe in nomen quod est philocteren.

i. N Ciceronis epistola ad Trebatiū: cuius initium. In equo troiano/ scis esse/ in extremo sero sapiunt: ita scriptum fere cunctis exemplaribus inuenitur. Deinde quod in britania non minus q̄ Philocteren te praeuisti/ plane non reprehēdo. Diu me rotiferam/ maceraueramq; eliciendo sensu de uerbis his/ neq; pce debat. Quorsum. n. de Philoctere hic Cicero/ Sed. n. postea codicem illum uetustissimū/ Laurenti Medicis opera sum nactus/ quē & superius citauī/ minus multo q̄ ceteri deformatū/ inq̄natum/ peruersum/ conturbatum. Nam in eo sic erat. Deinde quod in britannia/ non minus Philotheorum te praeuisti/ plane nō reprehēdo. Nam Philotheorus is est/ qui spectationum studiosus: qualē se Trebatiū in britannia praeuerat: dum prēlium fugitās/ otio se assent/ i armis mediis. Ex quo Ciceroni materia ioci/ & caulli.

Caput lxxxviii.
Vnde illud tractum fuimus troes: quaeq; extent in litteris/ super lacedemoniorum choro/ & cantico.

f. Vimus troes: hic loquendi color tā efficax: de consuetudine chori illius lacedemonii: ductus/ quasi q̄ i adagium ascitus. Nam ut est scriptum apud Plutarchū in libello/ cui sic est titulus/ Quo pacto laudare se quispiam/ citra inuidiam ualeat. Chorus erat lacedemoniorum trifarius: Senum/ Puerorum/ Iuuenum. Canebant autē senes ira. αἰμῆσ' ποτὶ μέν' ἀλκιμοὶ νεανίαι. Quo significabāt fuisse quondam se robustos iuuenes. Pueri uero sic. αἰμῆσ' δ' ἐγὼ σόμεθα πολλὰ κάρρονες. Ex quo se futuros lōge his meliores profitebantur. Iuuenum autē cantio hac. αἰμῆσ' δ' ἐγὼ μέν' αἰ δ' ἄλκ' ἀνύσσει. Indicans ipsos iam id esse/ quod

uel illi fuissent/uel hi futuros sperarent: eiusq; rei paratos facere
periculum. Quod item scriptum in Diogeniani collectaneis. Cō
simile prouerbum de Milesiis ponit Aristophanes in comoedia
Pluto. πάλαι ποτὶ ἦσαν ἀλκιμοὶ μίλησσι. Vt iam nō esse eos
uiros fortes intelligamus: quos olim fuisse dicamus. Hoc intel
lectu Cicero de coniuratis agens/uixerunt inq; extinctos ea uo
ce nescio quo pacto significantius declarans/minusq; multo iui
diose/q; si plane dixisset occisos.

Caput lxxxix.

Quod Seruius grāmaticus bucolicos Maronis uersus/ tam men
dose legit: q; falso enarrat. Notataq; ibi & relata quādam sup ini
riandis pueris: superq; dis aliquot uerum/ maximeq; genii &
Iunonibus.

In bucolicis Vergilianis hi duo sic uersiculi leguntur.
Incipe parue puer cui non risere parentes:

Nec deus hunc mensa/dea nec dignata cubili est.

Quos enarrans Seruius haud inceleber grāmaticus & uerā lectio
nem/(quod eius pace dixerim) contaminat/ & fabulam sibi ex rē
pore cōmodoq; suo confingit/ contra omnem uerum auctori
tam. Neq; n. cui/ sed qui legendum: hoc est nō casu datiuo/ singu
lariq; numero: sed plurali nominatiuo/ quanq; utrobq; apud ue
teres eadem uox/ nō dēq; notata litteris: sicuti i primo Quintilia
ni de institutione oratoria/ non oscitans lector inueniet. Ex quo
etiānum uersiculus/ in. vii. Valeri Flacci Argonauticon libro.

Curāq; cui profuga forsan tenet alta carina.

Etiānum inq; iste uersiculus/ cui retinet/ nō qui: tam scilicet in
uerustissimo codice/ de quo reliqui fluxere: q; in his quoq; puul
gatoribus. Quod autem dicimus qui legendum/ nō cui/ docet
idem Quintilianus i nono/ figuram esse declarans hic in nume
ro/ sicut plurali singularis subiungatur. Ex illis. n. inq; Qui nō

risere hunc non dignata. Quis aut dubitet / quin de Vergilianæ
lectionis incolumitate Quintiliano credendum sit potius / q̃ Ser
uio / præferim / qui manum quoq; Vergili citet aliquando / & Cice
ronis. Quocirca manifestum est quod diximus / mendose locū a
Seruio adduci. Fabulam aut sibi eundē ex proposito / cōmodoq;
finxisse q̃s non uideat: cū nusq; ob id præcipitatū fuisse Volcanū
legamus: quoniā deformis natus: quoniāq; ei nō Iuno amiserit.
Et. n. poeta Homerus ob id ait / quod matri cōtra Iouem patrem
suppetias rulerit: Natus .n. ex Ioue & Iunone secundum Homerū
Volcanus: licet ex Iunone sola fingat Hesiodus in theogonia si
cuti ex solo Ioue Minerua diciē. Vnde ἀνὰ τῶν a Theocrito uo
catur in enigmario: cui βωμοσ inscription: Quare parētes ad Io
uem Iunonēq; uix satis etiā proprie referētur. Sed & illud sane q̃
frigide Seruius idem / quod neq; admissum ad epulas deorū Vol
canum dicit: neq; diuinos honores meruisse: quē Varro etiā inter
selectos deos numerat septimū. Tum ne pcesserit q̃dem uel isto
pacto quod molit̃ Seruius: quādo nō ob id ait præcipitatū / quod
haud nserit / sed quod ipsi haud artū. Viderimus / utrū ne ipse
mox credibiliora suspicer: certe iam Seruius uerissimis reuincit.
Et q̃dem sic ego legem / sic enarrauerim. Parētes Salonini pueri /
de quo nūc agitur / ut sit parentes uocādi casus / hunc qui nō rise
re / neq; deus mensa dignatus: neq; dea cubili: hoc ē nec Genius /
nec Iuno: utralibus auris dignū putauere hunc / ex illis q̃ nō rise
re: ut sit figurate dictum Quintiliano teste / pro eo quod est hūc /
qui nō nserit: uel qui e numero est eorū / qui nō risere. Credebat̃ enī
habere quisq; suū deum suāq; deam / hoc est suū genū / suāq; Iu
nonē uitæ præsides. Hos igit̃ indicauit Maro Carexochen. Mēsa
enim Genio cōuenit / ut
Fundemerum genio:
Iunoni lectus. Quod Iunius quoq; Philargyrius docet / hūc ipsū
ita interpretās locum: Pueris inq; nobilibus editis / i atrio Iuno
nis Lucina lectus ponit̃. Herculis mēsa. Sed & apud Varronē

lectum est/ initiari pueros/ Educę: Potinę: & Cubę/ diuis edendi:
potandi: & cubandi: ubi primū a lacte: & cunis transferunt: Quā
Varronis auctoritatem/ Donatus i Phormionē Terentianam ad
ducens/ etiam hūc ipsum citauit Maronis uersiculum: atq; idem
Probum quoq; rettulit adnotasse. Mensa igitur/ & lectus/ argumē
ta uitalitatis/ quod initis ipsis adhiberent. Ceterū habet homo
suam sibi idēdi pprietatē. Qui uero nō rideat: ei qui potest esse
uira uitalis/ ut ait Ennius/ Deum uero/ deamq; ad has referre Var
ronis Educā/ Potinā/ Cubāq; nequeas: quod hę feminę omnes/
ut Augustinus etiā in libro de ciuitate dei sexto/ declarauit. Sed
nec ad Pilūnum ratione pari & Pitūnum/ conjugales deos/ qbus
ut ait Varronē scribere Marcianus i secūdo libro de uita patrū/
natus si erat uitalis simul ab obstetrice fuerat sublatu/ & i terra
stratus/ ut esse rectus auspicaret/ sternere etiā i edibus lectum cō
sueuerūt. Restat igitur/ uti quod de Genio/ & Iunonē diximus/
auctoritatū quoq; tribicinibus fulciat. Plinius itaq; naturalis hi
storie primo/ Cū singuli inqt ex semet ipsis/ totidē deos faciant/
Genios/ Iunonesq; adoptādo sibi. Seneca epistolarū ad Luciliū
unde uigesimo. Ita tamē ait hoc seponas uolo/ ut memineris ma
iores nostros q crediderint stoicos fuisse/ singulis. n. & Genium
& Iunonē dederūt. Vnde arbitror Iuuenalis.
Et per Iunonem inqt domini iurante ministro.
Hoc. n. reprehēdit satyricus poeta/ quod non p Genium/ sed per
Iunonem domini minister iuraret: uidelicet more muliebris. Quo
circa sic illa apud Petroniū arbitrum Quartilla loqrur. Iunonem
meam iratā habea/ si unq meminerim uirginē fuisse. Nam infans
cum paribus inqnata sum/ & subinde pdeuntibus annis maiori
bus me pueris applicui: donec ad hęc grātē perueni. Hinc etiam
puto natū prouerbiū illud/ dicat ut posse taurum tollere/ q ui
rulum sustulerit. Ceterum si detur modo: non iniquā plane a no
bis peragi reprehensionem: labascereq; iam cōmentū istud Serua
num: quod anteaq talia pdebamus/ pro idubirato obrinuerat:

Reliqua in medium (ne nobis blandiamur:) libera opinaturis
relinquamus.

Caput lxxxx.

Qui uir Theodorus Gaza: quantumq; ramen lapsus in Aristo
telis problemare uerso.

n. On recuso: quin sub censuram sub alea q; ueniar: quaecūq;
hoc erit/de quo scribam: dum ne sint i hoc albo duæ mihi
maxime suspectæ litterariæ pestes/inscitia/ inuidiaq;: dum ne q; s
mihi amusetos: (ut uerbo utar quo Symmachus) dū ne q; s opi
cus: dū ne q; s durus/ & contumax & in hominis uerba/ q; in ueri
fidem iuratus/ contingat iudex. Quod si iudices etiam nūcupā
di/ non Tarentinos equidem/ & Cōsentinos/ & Siculos mea ista
legere: sicuti sua quædam Lucilius/ Sed latinos homines/ græcæ
litterature non ignaros: non Iunium Congium uolo/ sed Scipio
nem/ sed doctissimum omniū Persium/ atq; Rutilium: hoc est si q;
sunt illis compares: macti prudentia/ ingenio/ doctrinaq; uiri: ad
quorum iudicium iure sit elaborandum: qualis puta si liceat/ is
ipse est/ qui mihi instrumenta studiorum tam multa/ otiumq; al
tissimum suppeditat/ auiis/ atauisq; potēs/ Medices Laurentius/
Florētina reip. columnen/ cuius cum iudicium illud circumspectis
simum/ & naturalem quandam mētis altitudinē maxime quæq;
in actu rerum/ uel ciuitates experiuntur uel principes/ tum eundē
in litteris/ & humanitatis/ ac sapientiæ studiis/ ei deniq; nō admi
rantur/ q non penitus ut ipsi/ qui non introitus inspexerūt. Qua
lis est itē Iohannes Picus hic meus e Mirandulanis principibus
absolutissimum nature opus: a quo philosophia latine iam me
dirans loqui/ summum puto fastigium accipiet: Quales præterea
duo illi/ sed una deuincti amoris copula: Veneti patricii sūt Her
molauis Barbarus/ barbariæ hostis acerrimus/ qui latinæ philoso
phię uelut arma/ instrumētūq; uerborū: sic aut aure diligētissima.

rerget/aut incude noua fabricaſ: ut ob ipſius indiſtriã iam nunc
pene in iſto quidẽ genere/ uel nitore/ uel copia uiuamus ex pari
cum græcis: Et Hieronymus Donatus: uir nescio utrum grauior:
an doctior: an etiã humanior: certe omni lepore affluẽs: omni ue
nuſtare: cuius tamẽ ob id uereor/ ne leuior cuiq̃ cenſura uideat̃:
quoniã me pulcherrimo carmine/ Sed & epiſtola una atq; altera
mire laudauit. Licet. n. tantũ boni de me ipſo: qui multũ a tolera
bili/ ne dum a perfecto abſum/ pudeat credere: magis tamẽ tanto
uiro pudet nõ credere/ talia de me: ſic (ut apparet) ex animo affir
manti. Quare iſtis q̃dem paucis/ aut eorum (ſiqui ſunt) cõſimili
bus/ dum noſtra hæc qualiacunq; ſunt amiſerint: floccipẽdo iam
nunc/ imagines penitus/ umbrasq; laruarũ: q̃bus natura eſſe dici
tur (ut ſancti uiri uerbis utar) terrere paruulos/ & in angulis gar
rire tenebroſis. Theodorus igitur Gaza uir græcus/ & ut doctis
etiam uideretur eruditiffimus/ Ariſtorelis problemata uertit i lati
num/ Sed in quo problemate quetiſ? Cur homines/ qui ingenio
claruerũt/ uel in ſtudiis philoſophiẽ/ uel in rep. adminiſtrãda/ uel
in carmine pangẽdo/ uel in artibus exercẽdis melancholicos oẽs
fuiſſe uideamus: & alios ita ut etiã uitiis atra bilis infeſtarẽtur/
in eo maniſteſtius utiq; (ni fallor) inſigniuſq; extitit iſterpreſis er
ratum/ q̃ ut excuſari iam/ diſſimulari ue poſſit. Nã cum illic exem
pla ſubiiciat Ariſtoteles/ herouũ qui laboraſſe dicant̃ atra bile: pri
mumq; de Hercule agat/ fuiſſe illũ nimirũ tali habitudine/ ſignis
argumentiſq; collegit iſtiusmodi. Quod & Comitialis morbus
facit ab eo ſit dictus: & filios occiderit uecors/ ut i Senecę tragoe
dia tractaſ: & anteq̃ obiret/ ſcatẽriũ ulcerum eruptione laboraue
rit: Vnde Illa puto nexea tunica uenerit in fabulã/ nã hoc quoq;
uitium atra bilis eſt: Ex quo etiam Lyſandro lacedæmonio pxi
mẽ ante obitũ/ gẽnuſ id inquit ulcerũ emerſit. Theodorus itaq;
quod ad filios & ad ulcera Herculis attinet/ ita deniq; iſterpreta
rũr. Puerorum quoq; inquit morio mentis idẽ hoc explicat/ &
eruptio ulcerũ: quẽ mortẽ interdum antecedit. Cum ſit ita græce.

καὶ ἡ περὶ τούτων παλαιὰς ἐκστάσις καὶ ἡ ποτὶ τοῦ ἀφαιρισμοῦ
 αὐτοῦ ἐντὶ ἐλκὸν ἐκφυγίς γενομένη. Neq; autem dubitem ex
 usu esse: anteq; ipsi locū uertimus / perpendere diligētius / quid sibi
 illud uelit ἐντὶ. quod ille dissimulat / quæ uē de prepositione
 articuloq; illo abiuncto sentētia elici possit. Et quid ego sic arbi
 tror legendum corrigendūq; ἐν οἷτῃ. ut sit ad uerbū sensus: Et
 liberos suos pauor / seu maioris dicere mētis excessus: & ante obi
 tum ipsius in oeta ulcerū eruptio. Quod aut pauorē maluimus /
 aut mentis excessum uertere / q̄ ut iste / motionē mētis: quæ græce
 sit Ecstasis: auctorē sequimur i priore: quē psalmorū probat inter
 pretem / Pictauicēsis Hilarius: in posteriore Hieronymū / qui tamē
 alicubi solitarium quoq; illud excessus / latine p illo Ecstasis red
 didit. Nam pauorē Cicero quoq; / metū definit esse / mentem loco
 mouērem. Sed denomine alias. Nunc quod instat. Profert exem
 pla Aristoteles / per quæ manifestū fiat / Herculem quoq; atra bile
 uexatum / sicuti dein Aiacem / Bellerophonē / ceterosq; ostendit /
 ut sensus / ordo / ratio / prætereaq; ueritas inexpugnabilis / & uinci
 nescia / nostra prorsus interpretationi suffragent. Quorum. n. hic
 de puetis mente motis in medijs agat heroibus: aut quæ magis
 gr̄as a bile hac atra quē furorem dicimus / q̄ puerilis abest. Quid
 aut generalem hanc ulcerū ante obitū eruptionem accipit / quod
 neq; uerba significant Aristotelis: & plane illius proposito uolū
 ratiq; contrarium. Nēpe q̄ probare nitat / ex argumētis q̄buspiā
 atq; exēplis / nō pueros / nō quoslibet / atra bile / sed heroas / maxi
 mosq; uiros inq̄etari. Quin illud etiā diligētius cogitandum: fa
 cer ne tantū morbus ut Aristoteles ait / an etiā Hercules / quod
 de suo Theodorus adicit: appelle. Atq; locum eūdem male uer
 sum / a Perro etiam Aponensī / cui cognomētum ex re Cōciliatori
 factū / naturæ rerū ac medicinæ cōsultissimo / Sed ut tū fuere rēpo
 ra / patum lingue utriusq; perito homine minus eq̄dem indignetur
 Is aut errantē / suo semet indicio prodit / in cōmentario quodā su
 per hac ipsa pblemata cōposito. In eas. n. se cōiecerat angustias /

ut explicare nil possit: ac stuporē / siue quod ait ipse cōgelationē
quæ pueris accidat / denominari inde cogat dicere / hoc ē (ut arbi
tror) ab Hercule. Quod ego illi tū dederō / cū denotationis istius
uox quæpiam indidem pronuntiabitur. Sed enim Theodori cau
sam facile iam quiuis impulsam / prostratam / constrictam / sciat:
etiam si nihil adiciamus . Quin ipse credo / si reuiuisceret / & de
hoc admoneretur / neutiquam pro recto defenderet: si plus uero
daret / q̄ studio: potius ut in duodecim scriptis adsolet: Quoniam
mori semel peniteret: concedi sibi postularet: ut calculum redu
ceret. Nec autem nos hæc de eo notaremus: si non plurimi facere
mus. Non enim sic dementis orti sumus / ut incolumi dignitate
nostra / uelimus eo abuti: contra recentem / nimumq; iam triuia
lium nugamentorum prouentum: Contraque ista pene dixerim
mendicabula & propudia garrulorum: nescio risu ne exploden
da magis / an silentio dissimulanda: Quo perpetuo ignobiles /
inter suas ineptias delirescant. Hoc autem dumtaxat attulimus:
non quidem obstrigilandi / quod dicitur causa: sed admonendi
potius studiosos / qui scribendi onus hoc laboriosissimum pari
ter / inuidiosissimumque susceperint / Nequid unquam de inten
tione remittant / neu parcant / industriæ / operæque: ne ue indul
geant sibi / aut oneri cedant . Circumspiciant undique / librent /
pensent / exigantque singula / nihilque non olfactent / non excu
tiant / non examinent / non castigent etiam / atque etiam / ac sub in
cidem sepius reuocent: Consulantque interim uel minus erudi
tos / & tenuiorum (ut ita dixerim) uiriculas non aspementur .
Quando ita ferme comparatum est: ut in alienis erratis lyncei si
mus / in nostris lippi / cæci que: ac non uideamus ut Catullus
ait: *nonne lippus est / nonne cæcus est / nonne stultus est / nonne
Mantica quod in tergo est.*
Sed i primis caueant hoc tamē: qui scribūt / ne dū nimis ad uota
laudum properant: cruda adhuc in publicum sua studia propel

lant. Illud in Theodoro mirari me fateor: Quid ita scripserit in
præfatione librorū de animalibus Aristotelis / quibus unis præci
pue commendatur: adiutum sese a nullo: nec certare adeo cum
ceteris interpretibus: quos inquit uincere nullum negotium est:
Cum libros eosdem sic Georgius Trapezūtius ante ipsum lucu
lente uerterit: ut uel redditis quæ apud ueteres inuenerat: uel per
se denuo fictis / excogitatisq; uocabulis / latiam protus indolem
referētib; uirio factū nostro / primus opinor iuniorū / docuerit:
cur ipsi minus multas q̄ græci rerum appellationes habeamus.
Hos igitur si quis libros diligenter legerit: minus profecto Ga
zā laudabit / pene illius uestigiis insistentem: Quin si homo erit
ingenuus / credo stomachabitur: sic a Theodoro dissimulatum!
per quem maxime p̄fecerat: sic habitum pene contemptui / ludi
brioque / cuius potissimum laboribus insidiabatur. Nobis uero
ē fortasse habebit gratiā / quod ista reddere suis auctoritatibus
contendamus. Nam quantum sibi Georgius in eo placuerit ope
re: uel illa de præfatione uerba significāt / qbus sese libros eos la
tinis ait non minus elegantis / emendatosque dare / q̄ apud græ
cos habeantur. Sed & hoc ad se trahere Theodorus conatur / ut
item quæ de mensibus græce prodidit / ex huius potissimum de
qua loquimur interpretationis prohoemio sublegūtur. At enim
fuere (sicut apparet) acerbissimæ inter hos græcos inimicitia: Sic
ut in grammatico quoque suo commentario Theodorus: Geor
giū uocer hunc Pornoboscon: quod alentem scorta significat: Al
ludens arbitror ad Georgiū ueterem grāmaticum / cui cognomen
rum græci Choeroboscon dixere. Cerera porro / quæ Theodorus
hicedidit: ubi modo non repetundarū sit accusandus / sicut eru
ditione / diligentiaque non carent: ita sunt (ut mihi quidem ui
detur) ad examen quoddam strictius / curiosiusque reuocanda.
Nos hoc loco nec doctorum nitida nomina rempramus apud
imperatorum decolorare iudicia: nec tamen dissimulare: Quid

in quoque desideremus / aut in honoratū trāsire uolumus: cui ueri-
tas patrocinetur! Vt autem habere stilum quā maxime ingenuum /
paratumque uolumus / ita quā minime accusatorium / quā minime licen-
tiosum & noxium: Nec enim tam uasitiam profiteamur / quā exhi-
bemus industriam. Quid autem nos olim de doctrina estimau-
rimus ingenioque Theodori: græcis aliquot & latinis epigramma-
tis testati sumus: quorum nunc unum dumtaxat / idque græcū su-
biciemus: Siquis tamen hæc quoque / siquis captus amore leget:
Igitur sic est.

κεῖτο μέγας ποταγών γὰρ ἦ θεοδώροιο ἀμφὶ
μόνοισι τᾶν σοφῶν ἡ δὲ λικωνιάσι. οὐ γὰρ ἐνδοξοῖσι τῶν
ταῖς μὲν γὰρ γενεῇ ταῖς δ' αὖθρ' ὀφείλει
ἔλλασσεν γὰρ τέκε τὸν γὰν σοφὴν δ' ἔτραφεν
ἴσον δ' ἀμφοτέρων σοφίῃ γλώττῃ τέκε καὶ σὺ
τὸν δ' οὐτ' αὖτος τῶν οὐτ' ἀρ' ἐκρίνε θανάτων
ἀλλὰ καὶ ἰταλῆος μεγάλης ἐπὶ ἑλλάδι κείσθαι
εἴλετο. ὄφρα κλέος εὖνὸν ἢ ἀμφοτέραις

Caput lxxxxxi.

Quo pacto uir idem græce transtulerit: quod est apud Cicero-
nem / Suadē medulla / posuitque Eupolidos uersus de Pericle: tū
indicatum: quibus denique dea Pirho / latinis appellationibus
censeatur.

In bellum Ciceronis Aureolum de senectute Theodorus idē
Gaza non incommode profecto nec infelicitèr uertit in græ-
cam linguam. Sed est in eo quoque (nequid grauius dixerim) pau-
lo nonnunquam indiligentior. Illud interī pro argumento sit: quod
ubi astrictum Cicero. M. Cethegum ab Ennio Suadē medullam
dictum: uocabulum illud Suadē medulla / μελίγηριν Theodo-
rus / quasi tu dixeris dulciloquum interpretat. Cum Cicero idē
in Bruto / locum hunc Enni / uerbaque sic ampliter exponat. Suadē

medulla inquit Pirho quam uocant graci / cuius effector est ora
 tor / hanc Suadam appellauit Ennius. Eius autem Cerhegum me
 dullam fuisse uult: ut quam deam in Peridi labris scripsit Eupo
 lis sessitauisse: huius hic medullam nostrū oratorē fuisse dixerit.
 Hacrenus in Bruto Cicero: Quo apparer utique non intellectum
 a Theodoro locū. Neq; enim μελίγηριν debuerat: sed πειθούς
 μελλον interpretari. Neque id plunbus tamen arguemus: qā uer
 borū disceptationis res non est arbitro eius & cognitore. M.
 Tullio. Quoniam autem. M. Tullius etiā Eupolin citat: q deam
 scripserit hanc persuadendi: sessitauisse i Peridi labris: quā Pirho
 uocet ipse: Suadā uero Ennius / Agedū (si placer) ipsos ex Eupo
 lidos Δήμοισ (Id enim comoedie nomē) uersiculos subiciamus
 gratum puto futurum studiosis / si ceu spicilegiū racemationeq;
 faciamus: aut si tabulas ueluti quaspiam ex hoc litterarū nau
 fragio collectas in corpus aliquod restituamus: Sūnt autē quos
 inueniamus hi.
 κρῆτιστος οὗτος ἐγένετ' ἀνθρώπων λέγειν ἰδὲ παρὰ
 ὥστε παρέλθοι. ὥσπερ οἱ ἀγαθοὶ Δρομῆες
 ἐκκαίδεκα ποδῶν ἥρει λέγων τοὺς ῥήτορας
 ταχύν λέγεισ' μετ' ὅσ' ἀγάντου τῷ τάχει
 πειθώτισ' ἑπεκαθίεν ἐπὶ τοῖς χείλεσιν
 οὕτως ἐκίλει καὶ μόνος τῶν ῥητόρων
 τὸ κέντρον ἐγκατέλιπε τοῖς ἀκροωμένοις.
 Neque autem istos Eupolidis poetę uersus / ex ipsius statim fon
 tibus hausimus: ut cuius opera atate interciderint: sed eorū par
 tim ex interprete quopiā Aristide Rhetoris accuratissimo: parti ex
 epistola Plini iunioris accepimus. Quin Aristides ipse oratione
 quę p Pericle iscribit comici eiusdē testimoniū aduocās ita loq;
 μόνος Δε πειθώτισ' ἑπεκαθίεν ἐπὶ τοῖς χείλεσιν. Quā at uocauit
 Ennius suadā: puto eandē Suadelā Horatius. Sed bene (iq; nū
 matū decorat Suadela / Venusq; Neq; n. assētiā Porphyriō. Ve
 neris id epitheton existimāti. Nā Cicero i libro de oratore tertio /

cum de Pericle loquatur Leporem maluit nuncupare/ q̃ Suadam
sic inquit/ Cuius in labris ueteres comici/ etiam cum illi male
dicerent/ quod tum athenis fieri licebat/ leporem habitasse dixe
runt/ tantq̃ in eo uim fuisse/ ut in eorū mentibus qui audissent/
quali aculeos quosdam relinqueret. Cōtra autem Quintilianus
Ne enuntiare quidem istius dea latinum ausus nomen/ ita in de
cimo scribit oratoriarum institutionum. Et quod de Pericle uere
ris comoediae testimonium est/ in hūc transferri iustissime possit:
in labris eius sedisse quandam persuadendi deam. Porro Marcia
nius/ modo Suadam/ modo Pitho nuncupat. Nos eandem i poe
maris Manro/ Ambrāq̃ nostris/ modo Suadam/ modo Leporem:
uidelicet Ennium/ Ciceronemq̃ secuti.

Caput lxxxii.
Qui sint apud Liuium Causarii.

Iulius in septimo ab urbe cōdita/ Tertius inquit exercitus/
est in ex causariis/ senioribusq̃ a. T. Quintio scribarur/ qui urbi/
moenibusq̃ praesidio sit. Causarii q̃ sint/ nō remere qui tibi expli
cer inuenias! Sed id ex uerbis tamen Vlpiani iureconsulti libro
sexto ad edictum facile colliges. Ea sunt in tertio scripta digesto
rum uolumine: quo titulo de his agit/ qui notantur infamia.
Verba ita sunt. Ignominiae causa missum/ hoc ideo adiectum est/
quoniam multa genera sunt missionum. Est honesta/ quae emer
tis stipēdiis/ uel ante ab imperatore indulgetur/ & Causaria: quae
propter ualitudinem laboribus militie soluit/ Ex quibus uerbis
ratiocinari possumus: Causarios pprie dici milites ualitudinis
causa missos.

Caput lxxxiii.
Vindicata Iustiniani principis prefatio quapiam/ a uitiis/ men
disq̃ aliquor.

p Vdet me seculi nonnunq̃ istius / i quo sum natus indocti /
nimis & arrogantis / uersantē animo identidem quæ mon /
stra rerum / uerborūq; libros etiā ipsos legum / qbus regimur / occu /
pauerint: Sicuti quod nuper dubium ridens / an stomachans ad /
notabam in epistola Iustiniani: quę posita est ante digestorum li /
bros Theophilo Dorotheo / Theodoro / Isidoro / & Anatolio / & /
Thalleleo / & Cratino / uiris illustribus / antecessoribus / & Salami /
nio uiro disertissimo scripta: Nā cum doceat illic Imperator anni /
quarti / studiosos / græco uocabulo lytas appellatos: & item q̃nti /
prolytas / ut i pandectis extrat illis archetypis / cuncta nunc habēt /
exemplaria hircos in priore: coloritas i posteriore loco nihili uo /
cabula: Sed quæ tamē ab Accursio pro maxime idoneis enarren /
tur. Quin primi anni auditores / nō dispondii (quod uulgo) sed /
dupondii / sicut in archetypis inuenio / tam friuolo ut idem ait / q̃ /
in ridiculo cognomine / appellabant. Sed & in eadem epistola (ut in /
transcursu hoc quoq; ostendam) desiderantur uerba de sexta Ilia /
dos Rhapsodia: cum Glaucū & Diomedem nominat imperator /
inter se dissimilia permutantes. Etenim post id uerbum / sequi sta /
tim debet hic Homeri uersus / si archetypo credimus.

Χρυσέα χαλκείων ἑκατόμβοια ἑννεαβόων.
Caput lxxxviii. *de lunæ factura & solis: deq; mē /
struis diebus & annuis.*

p Ercurrimus aliquando ego / & Picus hic Mirandula nunq̃ /
fatis homo laudatus / subficiuis horis / antiquos enarrato /
res / instrumenti sacri ueteris / græcos maxime Diodorum: Philo /
nem: Gennadium: Aquilam: Origenem: Basilium: Didymum: Isi /
dorum: Apollinarem: Seuerianum / alios id genus cōpluris / quo /
nūlle sicutiq; latinorum sententias omnis / q̃ diligentissime cum /
Iudeorum / & Chaldeorum interpretum conferens opinionibus /

nihil nō euentilat: & pēficulat: unde modo/ aut ueritas elici: aut
obscuritas tolli/ aut roborari fides/ aut refelli possit ī pieras. Sed
quod apud Seuerianum superioribus diebus / auctorem luculen-
tum memini nos legere/ uisum est haud indignum: quod in hūc
accipere gregem. Solem factum a Deo primitus/ & Lunam legi-
fer Hebręus prodit: quarta mōx ut orbem īchoauerat die: qui ra-
men/ quoniam alterum diei: nocti alteram prafecisset: etiā illum
in orientis credi potest: hāc in occidentis posuisse confinio. Nec
autē debuit (quemadmodum quidem hic opinatur) sic a princi-
pio statim lunā fingere Deus/ ut detrimēto affecta: ut decerpta:
ut gracilescens: ut discriminata: ut inanis: ut diluta: ut exhausta
foret lumine: qualē nunc esse eā uel nascērem: uel ītermestruam:
uel senescētem: uel incoitu/ uel in ipso quoq; deliquio uidemus.
Quin orbe pleno potius: īregroq; circūlata: nō gibbosa: nō prae-
tumida: nō sinuata: nō corniculās: nō diuidua: nō silēs. Et. n. ista
dein multiformitas temporum erat & noctium & dierum uelut ī
reruallarīs/ & discriminatrix futura. Quocirca edito recens/ & ma-
tutinos ingrediēte carceres Sole/ Luna prorsus eregione/ mētā
finitoris/ radebat occiduam: in unīfex tū primum orbis/ & in suo
quasi dixerim tirocinio. Sed ut ad occidētem Sol ipse circūactus
est: etiā inuicem peruecta Luna suo curriculo est ad orientis colli-
mitium. Sic igit̃ audientes dicto/ diei pariter praeferunt/ noctiq;
Cur aut̃ non se tūm potius/ quarta Lunę facies exhibuerit: quo-
ta est edita die: quoniam summū inquit/ luna quarta tenere occi-
dentis līmitem nequiuisset. Ita rotundata specie: plenoq; prorsus
ore/ quintā decimā pro quarta exhibēns/ undecim sibi dies/
uelut arrogauerat: ac totidem plane diebus Luna/ Solem/ natura
praeuertitur. Ex quo fit ut Soli etiam iure dies illos undecim Lu-
na quasi bona fide restituat. Nā cum sit undetrīginta/ & semissis
dierū mēstruus Lunę calculus/ dissultat hinc/ annarius duodeci
mensium numerus e diebus omnino. ccc. lvi. Quae summa: un-
decī sibi alios agglutinās/ quos a primordio Luna sicut auctanū

præsumperat/annum constituer hunc solarem.ccc.&.lxxv.dierū.
Tantum Seuerianus/lepidiore tamen puto/ꝫ uerore commeto:
quo etiam crescere i immensum possit fabularis illa de Arcadium
uerustate superlatio: qui profelenoe quod est antelunares appel
lati: si fuerit in confesso diebus esse undecim lunam/nō ram mun
do ipso/ꝫ initiali quoq; die maiusculam.

Caput lxxxv.

Græcum elegans adagium super xenis digestorū exemplaribus
restitutum.

Iber in gratiam iureconsultorū restituere græcum quoq;
proverbium sublatum plane de ipsorū libris! sed integrū
adhuc in archetypo: sicut in epistola quapiam diui Seueri/ & im
peratoris Antonini reperitur: ea citatur ab Vlpiano/ in primo de
officio proconsulis/ eodemq; titulo ponitur in digestorum libro
primo. Verba sunt hæc epistolæ: Quæ quoniam elegantissima/ &
plena bonæ frugis: ediscēda iis censeo: q; remp. gesturi. Quantū
inq; ad xenia pertinet/audi quid sentimus. Græcum proverbii
est. ὅυτε ᾠάντα. ὅυτε ᾠάντοτε. ὅυτε ᾠαρά ᾠάντων. Nam ualde in
humanum est a nemine accipere! Sed passim uilissimum est/ & per
omnia auarissimum. Sic illi. Porro græca uerba/ possis ad hunc in
terpretari modum: Nec omnia: nec passim: nec ab omnibus.

Caput lxxxvi.

Quanta in muribus salacitas: & Aeliani uerborum interpretamē
tum: atq; inibi locus apud Martialem correctus & enarratus.

N septimo epigrammaton uulgaris quidem codicibus ita
est apud Martialem.

Nā cū me uitā: cū me tua lumina dicis!

Sed. n. uerustissimi quiq; sic habent:

Nam cū me murem: tu cū meā lumina dicis. **Quod** tamen a nullo est hacrenus animaduersum/aut emēdatū. Quæri uero potest: quo intellectu puella blandiens amatori/murem eum uocer. An eodem quo etiam passerulum solet: quia mures quoq; perhibentur salacissimi: sicuti scriptū inuenio libro Aeliani duodecimo de animalū pprietate/ uerbis ad hāc sententiā. Ferunt autem mures inquit salacissimos esse/ testemq; adducunt Cratinum scilicet in fugitiuis: Age nunc tibi desereno aduersus mollitiem muris fulgurabo Xenophōris. Sed enī feminā quoq; murem narrant ad ueneria esse prarabidam. Rursumq; apud Epicratem in choro. Fabula enim hac Epicratis est. Postremo subit me derestabilis lena: deierans per puellam: p Dianam: per phersepharram: esse uirulam: esse uirginem: esse pullam indomitam. At illa. Cauus erat murinus. Superiectione eā salacissimam dicere uoluit: cum Cauum prorsus murinum uocitauit. Et Philemō: Mus albus/ cum quis eam/ Sed pudet fari. Clamauit adeo statim Derestanda lena/ ut sepe latere nō est. Hacrenus Aelianus: auctoritatibus etiā magni nominis comitorū succenturiatus.

Caput lxxxvii.
Automaton legendū in Suetonio/ quod nūc uulgo aut ornatū: quidq; ea uoce significetur.

Ocus apud Suetonium in Claudio ita perperam legitur in plerisque uoluminibus. Si aut ornatū/ aut pegma/ uel quid tale aliud parum cessisset. Cum ueri/ integriq; sic habeāt codices. Si automaton/ uel pegma. Inspice uel Bononiae librū ex diui Domini/ uel item alterū Florentiæ ex diui Marci bibliotheca: quā gens Medica publicauit: ueterem utrunq; Sed & utroq; uetustiorē/ quem nūc ipsi domesticū possidemus/ ut taceam compluris alios: ne fortassis ambitiosior & nimius citandis testimoniis deprehēdar: ubiq; hāc nimirum posteriorem scripturā inuenies.

Apparet ergo Automata appellari solita: quæ ita mechanici fabri
 cabantur: ut sua sponte efficere quippiam: uelut ignara causa ui
 derentur. Qualia nunc aut horologia sunt: aut uersatiles quæpiam
 machinæ: in quibus imagunculas: occulta ut cursantes: ludibū
 dasq; miramur. Quales etiam uel fontes: uel ignes ipsi: quodam
 artificio temperamento: specieq; noua: certis iteruallis: aquas:
 flammæ uel iaculantes. Automatū enī uelut utroneum: & spō
 tale possumus latine interpretari. Sic Homerus i secunda Rhapso
 dia: Venisse ad dapem Menelaum dicit: Automaton spōre sua si
 gnificans: non cuiuspiam uocatu: quasi a semet impulsū. Sicut
 Eustathius quoq; exponit: q; deinde ait a iunioribus αὐτόματα
 uocari: quæ forte quadam fiant: quasi μάτην hoc est remere. καί
 ὡς ἐτύχεν. Et paulo post idem sic addit propemodum. Talis
 autem sententia etiam illa Mechanicorum nominauit Automata.
 Ceterū philosophus Heron in Pneumaticis: Aquam exprimi ait
 in sublimē Automaton: idest spontalem: desphæra concaua: quā
 describit: sicut cornicem quoq; confingit: quæ se ad auiculas ite
 dem fictas conuertat αὐτομάτως. Quin ediculam quoq; docet
 construere: cuius accenso igni fores item αὐτομάτως: idest spon
 te aperiantur: extincto cludant: ut omnia quo diximus intellectu
 sint audienda.

Caput lxxxviii.

Peri locus: & item Senecæ declarati: deq; manumittendis festuca
 seruis: & circumactu.

p Ersius in saryra sexta sic ait.

Non in festuca licitor quem iactat ineptus:

Vbi poeta diligentissimus manumissum hominē ex uetere cōsue
 tudine significauit. Est enim a Plutarcho traditum in libello: de
 his: qui sero puniuntur a Deo: Morem fuisse Romanis: ubi quē
 piam manumitteret: ut eius corpori renuem festucam inicerent.

Ex quo illud apud Plautum ī milire: Quid ea ingenia/an festu
ca facta? Serua an libera est? Quoniam autē & circumagebantur:
qui libertatem nancisebātur: fortasse ut ostenderetur licere/iam
ipsis/pro suo arbitrio/quorū uellent moueri:quod & supra di
xerat Persius:

Venerit hunc dominus/momento turbinis exit

Marcus Dama:

Et a pretore plerūq; uindicta liberabantur: propterea & iactat in
quit/ & licet. Nam lictores seni pratoribus apparebant. Circum
agi autē solitos: qui manumitterentur/etiam Seneca docet ī octa
ua primi libri ad Luciliū epistola: Philosophiā inq; seruus opor
tet/ut tibi contingat uera libertas. Non differtur in diem/qui se
illi subiecit:& tradidit:statim circumagitur. Hoc enim ipsum phi
losophiē seruire: libertas est. Circumagitur hoc est manumittitur/
liberaturq;

Caput lxxxxviii.

Cur muri partem discere quod ait Suetonius/hieronice soliti.

Ido Veronius in Nerone: Reuersus inquit e grācia Neapolini

quod in ea primum artem prorulerat/albis equis introiit/
discicra parte muri/ut mos hieronicarum est. Ita ille. Nemini autē
est dubium/sacrorū certaminū uictores/hieronicas appellari: Sed
moris istius causam tantum adhuc inuenio apud Plutarchum/li
bro Sympolicon secundo in hanc sententiam. Quod autē(inq;)
uictoribus curru uehentibus permissum/ partem muri diuideret
arq; deicere/hunc sane habet intellectum/non magnopere ciuita
ti muro opus esse: uiros habenti/qui pugnare possint/& uincere.

Caput .C.

Quæ sint apud Maronem silēria Lūge: quæ ue tacita uirgo apud
Horarium: superq; ius Seruiana & Acroniana refutata sententiæ.

u Ergilius Aeneidos secundo

Tacitæ inquit per amica silentia lunę.

Seruius igitur Sciendū autē est ait septima luna captā esse tro-
iam: cuius simulachrū apud argos ē cōstitutū. Hinc ē quod dicitur/
Oblati per lunam: Et alibi. Per cæcam noctē. Tacitę lunę aut mo-
re poetico noctem significat/ aut physica ratione dixit. Nā circuli
septem sūt/ Saturni/ Iouis/ Martis/ Solis/ Veneris/ Mercuri/ Lunę:
Et primus hoc est Saturni/ uehementer sonat: reliq̃ secundū ordi-
nem minus. Sicut audiuius i cithara/ cuius ultima chorda mi-
nus sonat. Hacrenus Seruius. Libenter igitur ab eo quæsierim/ cur
amica luna: latere/ ac fallere cōantibus: aut num Lunā quoq̃ si-
lentem apud. M. Caronem/ & irē apud Pliniū/ ad eandem referat
harmoniā planetarum. Quod autem citharę ultimā chordam so-
nare ait minus: hoc ita deniq̃ pcedet/ si ultimam nō iam primā/
sed pro sūma capiat: quę græce hypate uocatur: unde grauior ex-
citā sonus. Sicuti ab extrema altera/ & tenuissima: quā equidem
libentius ultimā dixerim/ acuta uox profertur/ quę plus sonare
ob id uidetur/ quia prorsum tenditur/ ut in libro de musica secu-
do scribere ait Theophrastum Porphyrius i commentariis illis:
quos i harmonica Ptolemei scriptos reliquit. Sicuti grauis ob id
inquit minus auditur: quia circa diffunditur. Quod autem & apud
Macrobiū legimus/ & item apud alios/ Saturni orbē/ cuius cō-
uersio sit cōcitator/ edere acutissimum sonum: minime hoc arbi-
triora Platone/ uel in Timeo/ uel in Rep. probabitur/ qui tardissi-
mum scribit esse Saturni orbem: quanq̃ hoc fortasse ad lōgiorem
sui cursus ambitū referetur/ Sed Aristoteles certe in libro secūdo
de celo/ tardiores ob id ait esse superiores orbēs/ quod iperu stel-
liferi octauo orbis/ magis retardentur. Ut ergo uel Alexandri/ uel
Simplici/ uel item iuniorum de eo opinionem prætermittam: si ue-
ram plane Macrobi sententiā uis colligere/ ad cursum referas diu-
nū: q̃ sine dubio celerrimus i supremis/ & cōcitatissimus i uenietē.
Sed nos hac ablegata commenticia (ut arbitror) Serui/ minimeq̃

necessaria subtilitate: potius accipimus tacite lune silentia/ lunam
ipsam/ quam uocant silentem/ hoc est minime tum quidem lucen-
tem: ut latere insidie magis possent/ pulchra nimirum/ & eleganti-
rratione ab auribus ad oculos. Nam sicuti silentio nihil audi-
tur: ita nihil tenebris cernitur. Plinius igitur libro naturalis histo-
rie sexodecimo. Diem inquit coitus lune ab aliis silentis lune/ ab aliis interlunium appellari. Tum idem libro duodeuigesimo:
Et hoc ait silente luna feri iubent. M. Cato etiam i libro de Re ru-
stica: Nunc stercus euehi luna silenti: nunc ire silente luna/ ficos/ oleas/ mala/ puros/ inferi: Postremo etiam prara/ primo uere iubet eadem luna silere stercorari. Ridiculum autem fuerit aut hac Ca-
roniana/ Plinianaq; referre ad siderum musicam/ aut in uetustissi-
ma/ usuq; receptissima locutione desiderare istiusmodi ambages. Equidem lunam hic silentem/ ut dixi: pro minime tum lucente acce-
perim: quod fuerat tempus grecis obseruandum. Neq; ita ramen interpretor/ ut ad uiuum refecem/ atq; ipsum deniq; lune coitum plane intelligam: cum nox tota tenebricosa: nam hoc utiq; refel-
litur: quoniam poeta mox ait: Oblati per lunam. Non dum igitur luna lucebat/ cum illi a Tenedo sub uesperam nauigabant/ Sed lucere tum coepit: cum iam urbem occupauerant. Non igitur aut sera fuerit/ aut perniox luna tum/ nec lune quidem omnino coitus/ sed tempus arbitror potius/ quod illa non luceret. Et enim plura saepe quod uideatur uox apud poetas aliqua complectitur. Ob hoc igitur illud in nostra Rustico.
Quidq; silens moneat/ quidq; intermenstrua Phoebe.
Nec absurde ramen/ preter epitheti rationem temporariam/ lune acceperis amica silentia/ quoniam i auspiciis quoq; silentium uocari Cicero scribit: quod omni uitio caret. Iam apud Acronem quod pulchrum: quod ingeniosum: qui enarrans Horati locum/ libro carminum secundo.
Dum capitolium
Scandet cum tacita uirgine pontifex.

Tacitam uirginem inreflexit quasi claram sacerdotii nobilitate/
& ut hoc ineptis psuadeat/auctoritate etiā abutit̃ Maronis: q̃ di
xerit: Tacitæ per amica silentia lunæ: Ceu si tacita luna sit hic er
pro clara accipiēda. Videlicet nō & apud Dionysiu saltē Romane
historiæ auctorem/ & apud Plutarchum/ aliosq; p̃ multos Acro le
gerat ignorari prorsus ab omnibus/ q̃bus deniq; uel sacris/ uel si
mulacris Vestales uirgines tuendis præforent: ut ob hoc ipsum
quod præstabat silentium: tacita uoce uirgo/ Troianam soli cui
fas uidisse Mineruam.

¶ Ed ut hic liber/ quanq̃ sic quoq; nimis lōgus/ aliqua tamē
ueluti Coronide cumuletur: & nihil sit omnino inreperculsum/
scire lectore uolumus: posteaq̃ de magno quasi populo/ iam tum
anno superiore/centunam hanc unam/ sicuti nunc est/ nisi rārum
pauculis subinde (ut fit) interspersis flosculis adornaueramus:
& spectandam publice amicis aliquot exhibueramus! emanasse
in uulgus fabulā/ nō satis certo auctore: quæ susurris aures istius
modi compleuerit. Nihil esse mirum/ si quedam noua/ & insignia
uel antea dictauerit Politianus/ uel nūc referre i litteris incipiat:
Olim iam istec omnia diligētissime perscripta a Nicolao Perotto:
qui fuerit Sipontinus pontifex/ in eo maxime libro/ cui titulum
fecisset Copia cornu. Nam quoniam plurimū auctoritate (sic. n.
quicunq; illi aiebāt) apud Vrbinatē ducem/ cui dicatus is liberi
Medices suus Laurentius & gratia ualer: per eum uidelicet ope
ris istius/ & quidem archetypi facta est Politiano potestas. Ergo
ille nunc rapinator: ut hunc semel inuicauit librum: uelut instar
quoddam uirgulæ diuinæ: publicam prorsus materiam priuati
iuris facit: & ut aliter Aesopi gracculus aliena supbit pluma. De
his itaq; per aliquot iā cōciliabula iactatis/ euentilatisq; rumuscu
lis/ cum mihi nescio quid/ ut est officiosissimus homo/ Robertus
noster Saluiatus renuntiasset/ nō litterarum modo! sed litterato
rū quoq; omnium/ uelut alba linea magnus amator: agnouit ita

tim inuidiæ mores / quæ dū cui nocere molitur / in omnia sese uer
rit: & ut ille apud Licentium Proteus! *videtur esse nodus in*
Spumat aper / fluit unda / fremit leo / sibilat anguis.
At enim quod ad ipsius ictus occallueram / nō sum propterea stu
diis iratus meis / tantum laboris / tali mercede rependēribus: nec
ipse me damnaui / quod non hanc terribilissimam pestem desidia ma
gis placassem: nec ut nonnulli forsitan cupiebāt / concerpsi librū.
Sed eum potius seposui paululum: & omīssa in præsens edēdi eu
ra / tantumq; fulcis uelut intercisiui: ita librū nonnunquam /
sicut hortum rigans! pleniorē tamen cogitatū uelut a fili quis
ad panes / hoc est a ludicris ad philosophiæ seria transtuli. Sic igi
tur uersare altiora quæpiam animo studia / & operā grauioris in
stitui: quæ suo & ipsa tempore (si lecta potenter erit res) in publi
cam utilitatem: quo magis argutoribus istis oculi doleant ap
parebunt. Et enim ego tenera adhuc ætare / sub duobus excellen
tissimis hominibus / Marfilio Ficino Florentino: cuius longe fe
licior q̃ Thracensis Orphei cithara / ueram (ni fallor) Eurydicen /
hoc est amplissimi iudicii Platoniam sapiētiam / reuocauit ab in
feris: & Argyropylo Byzantio Peripareticorum sui temporis lon
ge clarissimo / dabā quidem philosophiæ utriq; operam! Sed non
admodū assiduā: uidelicet ad Homeri poetæ blādimēta natura
& grate / procliuior: quem rum latine quoq; miro ut adolescēs æ
dore / miro studio uersibus itēpretabar. Postea uero rebus aliis /
negotiisq; prementibus / sic ego nonnunq̃ de philosophia / quasi
de Nilo canes / bibi / fugiq; donec reuersus est in hanc urbem ma
xime Laurenti Medicis cum beniuolentia / rum uirtutis & inge
nii similitudine allectus / princeps hic nobilissimus Ioannes Pi
cus Mirādula uir unus / an heros potius / omnibus fortunæ / cor
poris / animiq; dotibus / cumulatissimus: utpote forma / pene diuī
na iuuenis & eminēti corporis maiestate / p̃spicacissimo ingenio /
memoria singulari / studio infatigabili / rū luculenta uberiq; faci
dia / dubiū uero iudicio mirabilior / an moribus: iam idē rotius
p ii

philosophiæ cōsultissimus / etiāq; uaria linguarum litteratura / &
omnibus honestis artibus supra ueri fidem munitus / atque in
structus: Denique ut semel complectar / nullo non preconio ma
ior. Is igitur continuo me: cum quo partiri curas dulcissimas / &
nugari suauiter interdum solet / & quem sibi studiorum prope assi
duū comitem (qui summus honor) adlegit: is me institit ad phi
losophiā / non ut antea somniculosus / sed uegetis uigilantibusq;
oculis explorandam / quasi quodam suæ uocis animare classico.
Quocirca ralem ego illum / tātumq; uel auctorem nactus / uel du
cem: neuriquam occasione defui: quin occurri potius & arripui:
sicut assiduo p̄p̄modum summorum tractatu auctorum: uelut
attrito crebrius filice / pauculas saltem ueri scintillas / uidear excu
disse: tantumq; flammā rapuisse fominibus / ut i nocte cæca / & illu
ni / iamiam mihi aliquid profecto fulgoris sublucescat. Sed ecce ti
bi interim / dum totus in hoc ego: repente cornu istud i uulgus.
Fit concursus. Est i manibus. Effundit̄. Excutitur. Quid multa?
Calumniā me liberat. Vidisses continuo non nullorum uultus /
lugubre quiddam tacentes: & quod antea nūquam soliti / nescio
rum quo pacto! (sicut ille apud Platonem Thrasymachus) eru
bescerent. Sed isti quidem cornu / quanquam certe nō uacuo / qd
inesse tamen uiderim non est huius tempons indicium. Tantū
constiterit imp̄sentiarum / non idem spectasse me / quod eius uo
luminis auctorem: nec par utrique destinatum / pr̄stitutūq; fasti
giū. Quod sicubi locos eosdē prenara forte uterq; tractauimus /
(id autem incidere alicubi fuit necesse) Crassior tamen inter nos /
q̄ inter Piramum Tisbenq; paries. Argumento sit interim uel illa
luuenalis Coryt̄ro: quæ tamen apud ipsum Cocytos est: de qua
tanquam de paupere regno cum Domitio digladiatur / uel ara itē
Martialis frequens cornibus / uel philyra / uel siquid aliud istius
modi / quod optes cum meis manipularibus accēsīsq; cōmittere.
Quin illud euenit / ut hoc ipso quo Miscellanea cessabāt interual
lo / centum quadam adnotationes doctę me Hercules (quis enī

neger) & laborioſe ab homine amiciffimo nobis/nec huius igna
 ro propoſiti/tum bene etiam litterato/non ſine beniuola grataq;
 noſtri mentione publicarentur. In quis unum caſu credo uel alte
 rum pari ferme atque apud nos argumento/cōpluſcula certe ger
 mana illorum propemodum/quę uel cū Faſtos Naſonis/abhinc
 nouennium ferme/uel poſtea/cū Flacci ſatyraſ interpretabamur/
 quāta norūt omnes frequētia publico auditorio dictaueramur.
 Perſanctre (ſi ſit opus) deierem/tenens aram:cōgitaſſe me ſtatim/
 ſi non de meo/certe de communi iure concedere amico penituſ:
 nec aliquid ex eis agnoſcere quorū ſibi ille titulū/ haud opinor
 iniuria uindicauiſſet. Nō enī ſic faſtu turgeo/ſic mī hi ipſe faueo/
 ut uideri uelim/rā docti hominiſ/ i aliquo doctor: ne mibi illud
 in os iaciatur. Sus Mineruam. Sed quōtā ſic ea ſe principem de
 mum repperiſſe narrabat: ut ignorata proſuſ (ita credo putauit)
 & inenarrata ad eā diem ceteris aſſeueraret/ coactus fareor ſum:
 quod & ipſe pro ea quam proſitetur humanitate/facile patietur:
 ſimpliciter/ īgenueq; profeſſionem meam/ ſuſpitionib; iſtis cō
 munis ignorantie abſoluere. Nam ſicut haberi iure uel inciuilis
 poſſim/uel arrogans/ ſi non ei quoq; qui tam ſit & diligēs/& eru
 ditus/domi & iſta/& meliora naſci putem: (Quādoquidem Me
 dio poſuit deus omnia campo) Sic e diuerſo patrociniū fame
 deferere/nō ſolum diſſoluti/ſed etiam (nī fallor) in ſemet ipſum
 pene crudeliſ uideri poſſit. Et pereant Donarui aiebat/qui ante
 noſ noſtra dixerunt: Noſ ei proſpera fauſtaq; precamur/ & cupi
 mus/qui noſtra poſt noſ aut iuenit/aut certe dixit. Tantum ro
 gamus ne pigeat in eorum conſortium/quę tanto ante/tam mul
 ti ſub nobis exceperunt:& i quib; p uirili parte laborauimus/
 etiam noſ/ ſicuti partiatio admittere: ne nō amicorū ſint (quod
 ait Euripideſ)/cuncta communia.

. F I N I S .

Impressit ex archetypo Antonius Miscominus. Familiares
quidam Politiani recognouere. Politianus Ipse
nec Horthographian se ait/ nec omnino
alienam prestare culpam.

Florentiæ Anno Salutis. M. CCCC.

LXXXIX. Decimotertio

kalendas octobris.

R E G I S T R V M.

A	F	L
ANGELI	Quo	Hyginium
plena	rici metus	De phylira
Omne	eundemq;	Quod
exemplo	hiscere	Ar enim
presenti	g	m
b	Locus	Præstitit
Obscurior	solum	ουδοκατανιδαν
De megabizo	adducit	ποτνια.
qui bonos	scirpus	ω εταρα
qui sint	h	n
nemo	Prima	tum
c	fuisse	hoc est
Capistro	Palladis	De fluctu
qui sit	composuit	uel illi
poetæ	i	o
istorum	Fette	ut explicare
d	aliaq;	in quoq;
uero	ceterum	cum de
enim	euenit	nihil
assiduis	k	p
in psalmos	trina	necessaria
e	oranto	rim inuidig
Quare	Ride	neger
Aligherius	In Hexahemero	
uali		
Taddei		

R E G I S T R V M

ANGELI	Cap	1
plena	1	1
Omne	1	1
exemplum	1	1
plena	1	1
Obsecro	1	1
Deusdixit	1	1
qui bonos	1	1
quidam	1	1
nemo	1	1
c	1	1
Capitulum	1	1
quidam	1	1
Ecce	1	1
librum	1	1
d	1	1
vero	1	1
etiam	1	1
aliquid	1	1
in plures	1	1
c	1	1
Quare	1	1
Aligatus	1	1
in	1	1
Tabula	1	1

